

Bibliothèque numérique

medic@

**Baillou, Guillaume de. Opuscula
medica. De arthritide. De calculo et de
urinarum hypostasi**

Parisiis : apud Iacobum Quesnel, 1643.

(c) Bibliothèque interuniversitaire de médecine (Paris)
Adresse permanente : <http://www.bium.univ-paris5.fr/hist/med/medica/cote?06156x02>

G V L I E L M I
B A L L O N I I
M E D I C I P A R I S I E N S I S C E L E B E R R I M I,
O P V S C V L A M E D I C A,

DE ARTHRITIDE,
DE CALCULO ET
DE VRINARVM HYPOSTASI.

In quibus omnibus *Galenii* & Veterum autoritas contra
I. Fernelium defenditur.

*Item libellus Verè aureus de RHEVMATISMO & PLEV-
RITIDE DORSALI. Qui duo affectus ab antiquis
non sat abundè fuerunt explicati & definiti.*

Editore M. IACOBO THEVART Doctore
Medico Parisiensi Authoris pronepote.

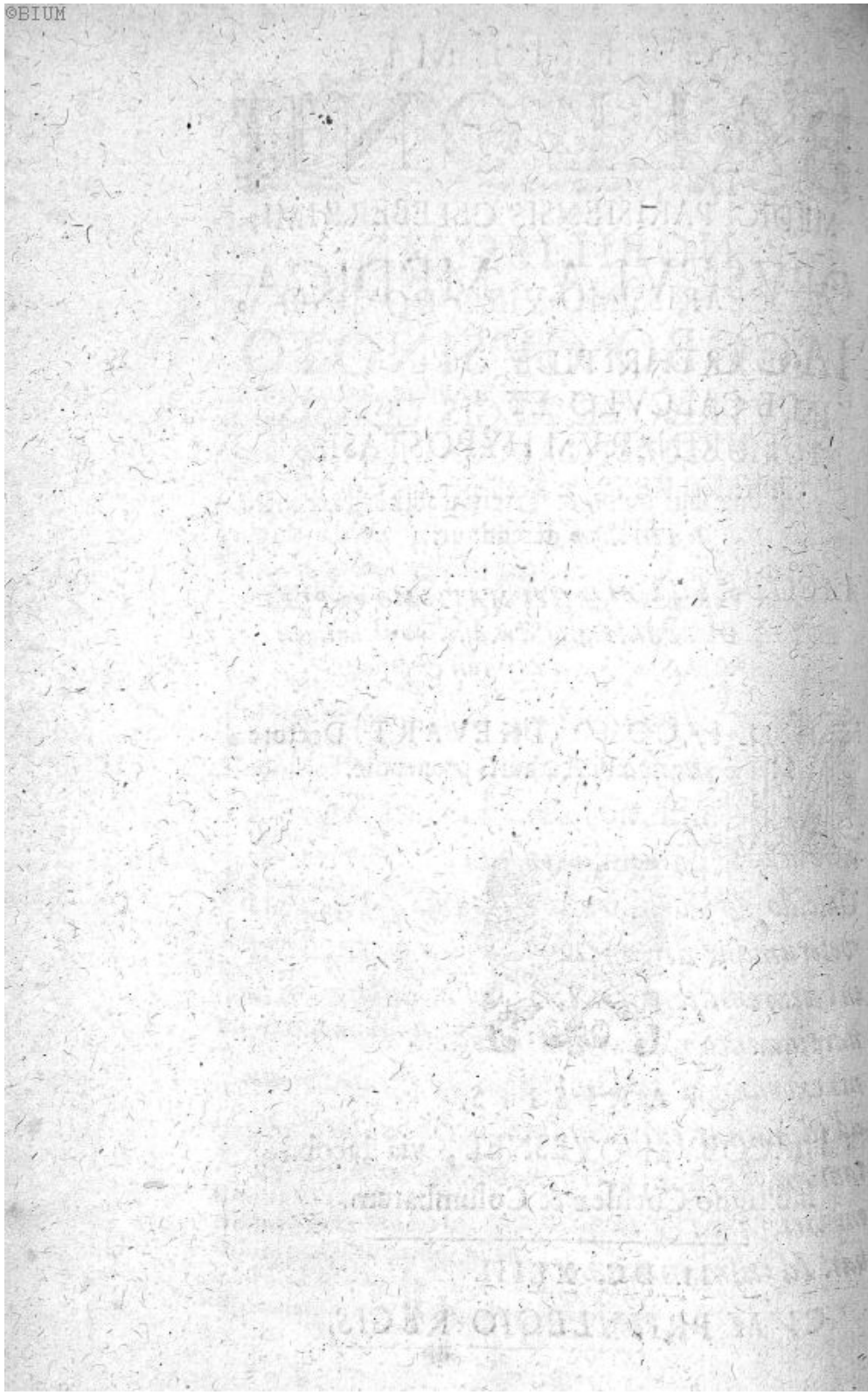

P A R I S I I S,
Apud IACOBVM QVESNEL, viâ Iacobæ,
sub signo Cochleæ & Columbarum.

M. DC. XLIII.

CVM PRIVILEGIO REGIS.

NOBILISSIMO
 ET CLARISSIMO VIRO DOMINO
 IACOBO CVSINOTO
 IN VTROQUE REGIS CONSIS-
 TORIO SECRETIORI CONSILIARIO,
 Professori Regio, & Archiatrorum Co-
 miti dignissimo.

IACOBVS THEVART *Doctor Medicus*
Parisiensis. S. P. D.

Magna certè mihi dubitandi occasio
 incessit (Archiatrorū comes dig-
 nissime) num hac diu suppressa
 Ballonij opuscula de Arthritide
 Calculo & urinarum hypostasi pro Galeni
 veterūque defensione aduersus Fernelium
 in lucem emitterem, patererque in vulgus ema-
 nare; quantum enim salutaris nostræ profes-
 sionis exornanda & amplificanda studium me
 ad id munus exequendum acrius incitabat,
 tantum, Fernelij doctissimorum eloquentissi-
 mi viri, fama & existimatio ab eo me reuoca-
 bat. Id enim in animo mihi sepè versabatur,

a ij

magni momenti esse, immò multis nefas
videri posse ab huius sententia vel latum
unguem decedere qui tot insumptis laboribus
artem medicam non modo meliori forma red-
didit, sed & vel restante inuidia, veram eius
imaginem, omnibúsque numeris absolutam
posteritati consecrauit. Verum cum validissi-
mis eruditorum virorum rationibus tanquam
machinis oppugnatam fuisse nouam hanc opi-
nionem è diametro Galeno & veritati ad-
uersam animaduertarem: visum fuit ex cla-
rissimorum medicorum consilio, quibus Bal-
lonij Consilia & Epidemia superioribus an-
nis per me edita non modo in delitijs, sed &
in diuitijs erant, horum quoque editionem
promouere, apertòque Marte pro veritatis tu-
tela Galenique patrocinio velut pro aris &
focis decertare. Peccarem itaque (Vix spe-
ctatissime) in publica commoda, si diutius
paterer remp. literariã carere hoc pretioso mo-
nimento, grauius autem in virtutem, supre-
mãque tuam dignitatem, si te suscepta hu-
ius in Fernelium Archiatrum prestantissi-
mum, à Ballonio Principe Medico com-
mentationis non modo arbitrum aut patro-
num, sed & Ægyptium verè iudicem aquis-
simum non agnoscerem & profiterer. Ar-

chiatrorum comitis dignitatem ijs olim concessam fuisse legimus, qui cum ceteris praestantiores essent eruditione, experientia, & prudentiam non modo Imperatoria aut Regia Maieftatis valetudinem curabant, sed & omnes de rebus medicis ortas diffensiones & controversas dirimebant. Ecquis quæso ortam inter Principes Medicos Fernelium & Ballonium litem dirimere, aut de operis præstantia & dignitate melius iudicare potest quam tu qui visendis iuandisque populosa nostræ urbis agrotantibus magna cum felicitate, & Regijs privatisque lectionibus adornandis maxima cum omnium admiratione consenuisti, tandemque ad hoc summum iatrica dignitatis fastigium peruenisti? Quis, inquam, Hippocratis aut Galeni, veterumque scriptorum sententias controuersiarum obscuritatibus implicitas enodare, difficiles explicare, aut dubias stabilire melius potest quam tu qui purioris sinceriorisque doctrina, omniumque bonarum disciplinarum, nedum Medicinæ & philosophiæ, semina assiduis dein vigilijs & laboribus exculta cum ipsis natura primordijs accepisti à Clarissimo Cusinoto parente tuo non minus medendi solertia, felicitate, doctrina, probitate & prudentiam quam ætate venerando? Sed quia

a iij

elatis in cumulū hisce tuis bonis nihil adiūci po-
 test velit Deus Opt. Maximus tutari propria
 quæ dedit, & per te, Regem nostrum potentissi-
 mum Imperio Gallico; teque Regi Christia-
 nissimo, ordinique nostro celeberrimo diu-
 tissimè seruare incolumem, ut in posterum
 saluberrima facultas nostra (tot nuper agitata
 procellis & fluctibus) humana salutis conser-
 uatrix, tot honorum altrix ingeniorum, à Re-
 gibus fundata, priuilegiis aucta, & à solis,
 cum opus fuit, Pontificibus reformata,
 Senatus denique authoritate confirmata
 natuum per te splendorem ac decus conserua-
 tum, propagatum, & in solido locatum videat,
 sentiat, intelligat. Interim vero munusculum
 istud sic habeto, ut ipsum, ob Autheris fa-
 cultatis olim Decani Medicique Regij sum-
 mam eruditionem, & editoris tibi deuinctissi-
 mi gratissimam erga te animi voluntatem,
 tibi deuotum & consecratum esse existimes.
 vale. Lutetia Parisiorum Calend. Septembris
 anno Dom. M. DC. XLIII.

N sequenti epistola in eo maxime defudat Author vt probet posteros antiquorum gloria & inuetis auocari non debere, quo minus aliquid ausint, tentent, augeant, illustrent, inueniant, imo ipsi si quid minus rectè dictum, reprehendant & melius reddant. Nisi hoc licuisset, multis retrò actis sæculis infinitorum refrixisset ac relanguisset industria. Etsi copiosè id demonstratum est, imò per se ipsum clarum est, tamen vt illustrius fiat, Senecæ, summo iudicio philosophi præditi autoritate consignandum erit. Qui nos præcesserunt non debent præripere nobis quæ dicamus, sed aperuerunt. Multum interest an ad consumptam materiam, an ad subactam accedas. Crescit in dies & inuenturis inuenta non obstant. Conditio enim optima est vltimi aut inuentoris, aut scriptoris. Parata verba inuenit quæ aliter instructa nouam faciem habent. nec ijs tanquam alienis manum inijcit. Sunt enim publica. Et vt ait Naso.

Hoc argumentum tractauit Horatius l. 2. epist. cõtra eos qui vetustissima quæque poemata aliasque res laudant.

*Quæ publica tangunt,
Carpere concessum est.*

Et jurisprudentum opinione nil publicum vsucapitur. Et cum maiores nostros gloriæ stimulus instigarit, an ea erit mollitie animus vt aliorum territus laboribus nil noui cudat, nil moliatur?

AD LECTOREM
M. GVL. BALLONII DOCTORIS
MEDICI PARISIENSIS.

EPISTOLA.

Suscepta huius in Fernelium commentationis causa exponitur, non tam contradicendi reprehendiq; studio, quam veritatem inquirendi. Docetur que iuniorum quoque inuenta non esse reiicienda, dummodo ij veterum gloriam nolint obscurare, quasi cotidie cornicum oculos configant.

Ta est comparata hominum natura, vt pro vario nature instinctu alijs atque alijs rebus moueantur & delectentur. Et vt quæque res nobis arridet, ita amor eius quidam blandus sensim in animos influit, vt ad hoc se non ad illud adijciant & adiungant. Id quod omnes à natura hauserunt. Nam & infantulos in ipsis cunis cum bruto, certo tamen delectu quædam res allicit. Hinc nata varia vitæ ratio, hinc studiorum fluxit varietas. Si hunc laudamus quod ad id se se applicat, immeritò eum arguimus qui idem repudiat. Hæc, credo, causa est cur multis veterum scripta situ ac puluere magis obducta placeant: alijs recentiorū inuentis potiùs moueantur, & prisca, vt ad stomachum minùs facientia, auerferentur. Is tamen est rerum progressus vt iuniorum labor ad ea accedens quæ excogitauit antiquitas, omnia meliora faciat, limet ac perficiat. Ac frustra alijs post alios nascerentur, nisi esset, vt annorum, ita labo-

AD LECTOREM.

rum ac operum progressio rebus maturitatem allatura.
 Sua cuique est tempestiuitas, & quod in ipsis fructibus
 cernitur quorum prima ex cruditate acerbitas benignio-
 ris succi, tanquam nectaris, temperatione conditur,
 idem in hominum operibus cerni debet. Nil est in re-
 rum natura quod se vniuersum profundat, raroque est
 diuturnus eius rei succus quæ citò suam maturitatem est
 assecuta. Nil simul ortum ac perfectum, & quod ante-
 cessorum aciem effugit, posteritatis limam experitur.
 Ceterùm nec eorum placet consilium qui solum vetera
 sequuntur, nec eorum qui ad juniorum inuenta, relictis
 prisca se applicauerunt. Minuenda hæc opinio ab æmu-
 latione, nescio quo animi affectu, & præiudicata opi-
 nione profecta. Id facillè se affectationis labe inquinaret.
 Habet antiquitas in quo lauderetur, habent & posteri.
 Quanquam nostra industria excellentium virorum qui
 nos vs annis, sic autoritate præcesserunt, inuentis vt ad-
 miniculis sustentatur. Horum laboribus tanquam vica-
 rijs humeris vtimur quibus innixi longinquiora vide-
 mus quam illi viderint, tamen id quidquid est acceptum
 ferri debet ijs qui nos humeris sustentarunt. Nisi ope-
 ram in inueniendo prius posuissent, nostra forte frigeret
 industria. Non tamen tantum ijs tribuendum qui qui-
 dam juniores eò processerint vt nil prisca inuideant. Ac
 præ ceteris eorum supina est opinio qui quod semel alijs
 placuerit ita sanctum tenent, vt eum qui contra sentiat
 aut ignorantia, aut superbia suggillant. Vt in moribus
 suspensam benè aut malè viuendi rationem ex aliorum
 factis pendere leuius est, sic in artibus ita vacillare vt ex
 aliorum pendeas opinione ridiculum est. Non quid quis-
 que dicat sentiatur, sed quid verum, æstimetur. Quem
 veritatis cognitio delectat, is debet, *Nullius addictus*
 &c. Alioqui vix hominum sanam & leuitatis suspicio-
 nem effugiet. Quod si rerum nouitate allectus in alicuius
 autoritatem iurauerit, eam potest vsu rerum edoctus,
 cum se imprudens addixerit, non modo deserere, sed
 etiam sine scelere ciurare. Is nulla lege tenebitur tati-

AD LECTOREM.

quam militiae defertor *Ioannes Fernelius* summo vir iudicio, de re medica multa praeclare scripsit. Eam domi forsique aluit gloriam quam pauci assequuntur. Artem nudam & horridam veste & lepore donauit. A deo semper placuit ut magnae nobis fuerit admirationi. Sed in paucis cepit non placere, & maxime in quibus a veterum sententia deflexit. Eius praesidium ita munitum visum est, ut sub eo mereri ac militare animus fuerit. Primum quidem omnia sese mihi probauerunt, sed cum rem attendi, ab eius castris sensim pedem remoueri, a veterum partibus steteri quod iusta magis causa videretur. *Fernelio* me addixeram, sed amor veritatis adduxit. Non memoret antiquitas aut nouitas, ut in illam partem animus meus inclinaret. Non temporum, sed iudiciorum habenda est ratio, hinc enim pendet rerum aestimatio. Maxime attigi partem eam quae est de Arthritide & de Calculo, quod in ea parum titubasse videatur. Et cum alias, tum in arte medica humanae vitae praeside, laborandum ne quis ex praedudicata opinione error manet perniciem innumeris creaturus. Veritas licet oppressa, vincit tamen, & opinionum commenta delet dies, naturae iudicia confirmat. Dum hanc honestam excusationem praetexo, facile me maleuolorum linguarum procacitatem declinaturum credo. Magni referre putavi si quid hic quod verum non sit, statuatur. Qui enim de industria in falso conuiuet, is aut inertiae, aut ignorantiae suspicionem incurrit, & tacite veritati bellum indicit, qui cum possit, falsum non oppugnat. At, dices, scribentium fama detrahatur, quid tum? Non est tam pertimescenda laesa leuiter quorundam fama suspicio, quam praetermissi in veritate confirmanda officij accusatio. Si quid hic peccatur, id se utilitate publica, tanquam firmo tuetur praesidio. Simulatione falsitas corroboratur, & mollibus nostris sententijs scribentium alitur ignorantia. Si quid in salutem aegrorum redundat, magis peccat qui conuiuet, quam qui scripsit. Is enim veniam deprecari potest. Cum cuique, innata in nos indulgentia, sua scripta placeant, facilis

AD LECTOREM.

à veritate est deflexus. Contra, æquum iudicem implorare potest, qui à se nil humani alienum putat. Nisi si quem sua *ειραυνία* transuersum agat, vt errare se ne posse credat. Et arbitri etiam honorarij partes agit, qui candido animo aliena scripta æstimat, vt ne sit in alieno opere nimium ingeniosus. Nec placet eorum censura qui in præsens de rebus iudicium importunum vultum non ingenuum afferunt, verus æstimator rationem & iudicium, non rugas & supercilium afferre debet. ingenuum hominem quærimus, non ambitiosè tristem, non laruas, non puerile terculamentum: Siquidem ratione non supercilio res æstimantur. In alieno opere, si aliàs, candor est adhibendus, vt omnis opprimatur inuidia, cum non verborum acerbitate, sed rationum vi lenitate quadam temperata in errores inquiratur. Si qua immeritò nascatur inuidia, ea homini de utilitate publica laboranti non est timenda: inuidia enim virtute parta gloria potius censenda est. Hanc gloriam Apelles proposita tabula se posse consequi putauit. Sutores pupugit, non quod peritorum iudicium reformidaret, sed vt hominis vulgaris impudentiam coerceret. Qui emendat, nullam scriptori facit iniuriam, imò prouidet ne fiat. Emergens veritas falsi radices elidit, nec sinit ea diutius eminere quæ falsi aliquid prætexerunt. Si *Fernelij* omnino scripta non placent, in quo maximè ab Hippocrate, vt à scopo aberrat, non tamen debita laude fraudatur. Non hunc dolorem cineribus *Fernelianis* inuro, nec cum latuis luctor. Quòd *Platonis* scripta in omnibus *Aristoteli* non placuerunt, non ideo sua laus *Platoni* detracta est. ingenij aciem, non malitiam *Aristoteles* probauit, & ea contentione res magis illustrantur. Aliena scripta expendere & interlinere cum opus est, hominis est veritatem exquirentis. Omnes, pro se quisque, studere debent, vt discussa ignorantia nubere veritas existat: ac nisi maiores nostri id fecissent, in inscientia noctem incidissemus. Malignus est hominum de alijs indicantium animus, nisi solo veri amore instigetur. Misera est eorum

AD LECTOREM.

dem conditio, si diligentia simultatem & malevolentiam parit, & negligentia vituperationem. Arduum est omnibus facere laus. Alij *Fernelij* opera ne pili faciunt, alij mirè suspiciunt. Et ut spernentium opinio à quodam fastidio, quo malè feriatu facile laborant, nascitur, ita nimis admirantium à præcociis amicitia impetu mota, aut admirandi facilitate, tanquam igniculo excitata, sese nimis iactat opinio. Ac utriusque peccant. Illi fastidiendi lasciua, hi præpropere amandi æstu: Nam,

Ab Amore præpropere odium differt parum.

Admirationis sæpè parens est ignorantia. Nec pastor Argonautarum nauem, tanquam quid diuinum admiratus fuisset, si eam aliàs vidisset. Ceterùm de me hoc dicam. Consciussum mihi quanti *Fernel.* faciam. Semper putavi cuique licere suam sententiam dicere, bonique consuli debere, si ab animo inuidia non vlcerato id sit profectum. Nec à scribendo detertere debuit eius auctoritas & orationis maiestas. Tantum abest ut illustrium scriptorum splendor, aciem animi indoctorum distinguere debeat, & altitudo gloriæ aliorum luminibus obstruere ac officere, quin contra tanquam fax nobis est præferenda qua nos illustrati aliquid præclari moliamur. Et dum hic laboro plus *Fernelio* ad laudem collatum, quam detractum puto fortè in hac graui contentione ipse vincar. Et ideo suscepi ut vincerer. Victus enim non minorem gloriam, quàm qui vicerit sum assecuturus. Ita vinci viris bonis gloriolum fuit. Non licuit cū eo iusto militiæ Sacramèto contendere, pugna tamen non fuit detrectanda. Æquitas causæ crimen eleuabit. Non spes victoriæ quæ homines leues alit, non contradicendi studium, sed amor veri ad id inuitauit. Si indicta causa *Ferneliū* victum diceremus, nostra hæc culpa, nostrum hoc crimen foret. Si nostræ orationes cum illius argumentis conferantur, singulæ inferiores erunt, in turba fortè superiores. Si non pondere, numero vincemus. Non mea laudo, sed remoueo multorum licitatione qui quoniã nil secum ferunt pretij, nepili quidem li-

ADLECTOREM.

cetur vel optima. Et qui scribendis libris operam dat in ea est ipse fortuna in qua is qui in scenam prodit spectante Roscio. Quidam quò plus alijs sapere videantur, ambitiosè tristes esse solent. Contra quibus natura meliorem in solem indulsit aliorum labores si populo profint, laudant. Librorù hæreditatem aut amittere, aut alterare desidia est & malitiæ. Contra hæredis boni frugiq; seruare legata, ac augere, cum etiam in quisquilijs aliquid nitidi lateat. Ac horum iniquè alienos labores obseruant iù turba ideò latius manat, quòd nulla lex in eos scribatur qui ijs quæ ignorant contradicunt. fas est iniurias iudicio persequi, & qui falso accusat, quique late intendit, ea mulctatur pœna; qua accusatus, si conuinceretur. plecteretur. Sed in calumniatores nil statuitur, quo fit vt audacissimo cuique ad scripta Doctorum detorquenda aditus pateat. Ac in ea incidimus tempora, vt quò quis in alienis censuris est malitiosior, eò acutior ingeniosiorq; habeatur. Vtinam mos Ægyptiorum retineretur, vt aliorum inuenta communi ascensu probata publicis columnis imponerentur. Si quid imperitum, supprimebatur. Sic gliscenti ac lasciuienti sciolorum gloriolæ germana virtus probis moribus ac legibus alta ac educata resistebat. Nec omitti debet eorum audacia qui fortissimos quosque aggrediuntur, quo pretium operæ maius fecisse videantur & magis, iuueniliter tamen gloriari possint. Si vicerint, plus accedet gloriæ, si ceciderint, minus dedecoris. Enimuerò hac oratione propectiore prælusimus, vt honesta ratione tacitæ aliorum reprehensioni occurreretur. Quis enim cum non arguat qui olim *Ferne y* scripta non probavit, aut si probavit, nunc sui dissimilis ac desultorius eadem repudiavit. Ipsi nos causam nostram agere volumus, nec cuiusquam opem implorare qui nos excusaret. aut ficta accusatione nos deferret. Id suspitione fraudis non caret, & cum velut præuaricatorē nobis apponeremus, id quòd acutorum iudicum aciem non effugeret. At lectio horum libellorum in quibus stylum pressi, ne è dispu-

AD LECTOREM.

zandi genere succincto diffiliret omnium fidem faciet. Interea æquum iudicem appello, à quo dum lis pendeat vindicias postulamus, vt tantisper rei controuersæ possessores simus, donec lis dirimatur. Nil deterius in possessione contingeret. Et si aduersarius sponcione me pro-uocauerit certæ æstimationis, quam amittam nimeca fiat hæreditas, hoc promitto, si causa cecidero, cum nullo dolo litem intenderim, pœnam quantamuis, lite contestata, me daturum. Sin minus licet Sacramento cum eo contendere, vt deposita velut pecunia ei cedat qui vice-rit. Si vterque victus fuerit, cuidam tertio, tanquam æ-ario cedat. Hoc meo labore fruetur quisquis eo in nos candore fuerit, quo nos in *Fernelium* fuimus. Quanquam non eadem omnino ratio. Nam qui hos libellos lecturus est, vt æstimator litis erit. Nos qui animaduersione delatoria utimur, non tam æstimatoris quàm censoris (si modo hoc nomen durius non erit) sed nominis tristitiam res ipsa & utilitas, & candor noster mitigabit) personam sustinemus. Vale Lutetia Parisiorum 3. Idus Nouemb. 1591.

In *Ballonij* Librum de Calculo.

THeuarde, vestri gloriam Collegij
Ne publicare differas Ballonium:
Nam qua disertè disputat de calculo.
Numeris (vt aiunt) absoluta sunt suis.
Et singulorum comprobanda calculis.

H. Valerius

AD LECTOREM

DE CAUSA SUSCEPTI HUIUS OPERIS.

E mirère nouis quòd de scriptoribus vnus
Audaci carpam Ferneliana stilo.
Quæ nunc sunt magno medicorum tata fa-
uore,
Autolis etiam digna nitere typis.
Scripta olim hæc toti dederat vir maximus
orbi,

Et fama diues, diues & ille libris.
Doctorem ingenij sese bene nata probarunt,
Atque Asclepiadis iam placuere Viris:
Auspicijs liquidum felicibus aëra spirant,
Gratta & auctori saepe relata suo est.
Sed nouus exurgo medica tirunculus artis,
Perfrictâ veterem fronte lacesso ducem.
Arguo Fernelium: per me detecta patescunt
Quæcumque in magno menda latent opere.
Tempus at errores ostendere debuit index,
(Falsa etenim tempus prodere dicta solet)
Esse ut non videatur opus, Censore si uero,
Qui dudum cunctis scripta probata notet.
Tentantur frustra bene nota volumina, frustra
Lydius explorat scripta probata lapis.
Ferneliana nitent succo, multòque lepore,
Aniquos equant & modò nata libros.
Non ergo Auctoris fatura eniluit huius,
Et labor, atque stilo tradita scripta gratis.
Quòd nouus est, quòd eum nostri videre parentes,
Ostensus puero quod mihi forte senex:
Quin potius gallis quod quondam est natus in oris,
Commune ambobus contigeritque solum:
Multo erit is nobis idcirco gratior auctor,
Sic fueris cunctis nostra probata fides.
Nec de tabifico cuiquam liuore (veneni
Qui mortale genus lentior instar edit)

Sim suspectus ego, quoniam candore probavi
 Auctoris libros candidiore noui.
 Et quid candidius, genioque quadrantius isti?
 Praeuentus medicas morte reliquit opes:
 Hoc est, innumeros libros, animisque labores,
 Quod versare manu lecta iuuenta solet.
 Posthuma sic proles gremijs excepta medentum
 Audacter patris exijt e laribus.
 Nacta tamen quosdam fato meliore, patronos,
 Et tutelareis sorte beata Deos,
 Qui patris extincti dum prole superstiti gaudent,
 In qua vitalis spirat imago patris.
 Hanc fouere sinu, tanquamque aluere parentes,
 Pollice tum docto perpoliere rudem.
 Sic et amica fides suffecta vicaria patri
 Externam proles posthuma sensu opem.
 Huic ego non granior, non dicar tristior hostis,
 Si rigidus Censor vera secutus ero.
 Non odium facit hoc, non liuor pessima labe,
 Hac animum testor labe carere meum.
 Urget amor veri, cuius validissima vis est,
 Que nec amicitia debilitatur ope.
 Humanum est peccare, quibus multa nocent
 Sape sopore graues scripturigenas labant.
 Dum verum inquirō, dum tollo nubila falsa,
 Dum scripta excutio, discutiōque vigil,
 Auctorem iustā non fraudo laude disertum,
 Huic à me meritis sed tribuetur honos.
 Si trutinā equali, iustāue examino lance.
 Fernelij libros, gratia agenda mihi:
 At si futilibus contra rationibus vtor,
 Momenti pereunt qua leuitate sui:
 Me nota deceptum merito censoria plectat,
 Pro laude inuidiam concilietque mihi.
 Sannam hominum semper tulit, et dieteria lingua,
 Quicumque in scriptis Censor iniquus erat.
 Lutetiae 22. Septemb. anno D. 1591.

INDEX

RERVM ET VERBORVM,

QVÆ IN HIS GVLIELMI BALLONII
Medici Parisiensis celeberrimi, de *Ar-*
thritide, Calculo, & urinarum hypo-
stasi libris, maximè obseruari
debent.

A

<i>Abscessus critici in articulis vnde.</i>	pag. 5
<i>Abscessus in articulis an sanguineus sit</i>	
<i>in costis & visceribus.</i>	pag. 7
<i>Abscessus Varii,</i>	pag. 135
<i>Acer calor an cruditatis auctor.</i>	p. 104
<i>Acetabulum an humorem recipiat.</i>	pag. 5. 6. & seqq.
<i>Actiones omnes quonam tempore sint legitima.</i>	pag. 121
<i>Actuarii sententia de coctione.</i>	pag. 97
<i>Acuti morbi paroxysmus qualis.</i>	p. 129
<i>Adeps cur non habeat sensum</i>	pag. 15. in marg.
<i>Aetati cuique vt sua est sanitas, ita suæ molestiæ & morbus.</i>	pag. 43
<i>Aegri quomodo morbis liberentur.</i>	p. 145
<i>Aetij locus de eo quod podagra non suppuret.</i>	pag. 17
<i>Affectus renum quid sit apud Hippocratem</i>	pag. 51
<i>Alexandri Aphrodisiensis locus de eo quod quaritur, quomodo</i>	

D d

RERVM ET VERBORVM.

<i>fiat vt maior sit dolor cum in angusto est quam cum in lato & amplo.</i>	pag. 40. & seqq.
<i>Alimenti partes quot & quanam sint.</i>	pag. 96
<i>Alterationes in corpore quot fiant.</i>	p. 118
<i>Alui astrictio quid ad lapidum concretionem faciat.</i>	pag. 57
<i>Alui fluxionum caput quodnam sit, iuxta Hippocratem.</i>	pag. 9.
<i>Angustia meatuum in pueris an causa concretionis esse possit.</i>	pag. 67
<i>Angusti meatuum an sit vna ex causis coagmentationis.</i>	p. 74
<i>Angustie & oppressiones cur initio febrilium paroxysmorum fiant.</i>	pag. 122
<i>Aphrodisi problema: senes & pueros magis calculis esse obnoxios, Hippocrati repugnans.</i>	pag. 11
<i>Aque & Aqua differentia.</i>	pag. 47
<i>Aque potio in calculo quam utilis.</i>	pag. 80
<i>Aquilonii Autumnus effectus.</i>	pag. 21
<i>Aquosa vrinae quid significant.</i>	pag. 99
<i>Arnaldi Villanouani de curando calculo sententia.</i>	pag. 64. 65
<i>Arenulae an saepe saepius à rene descendant.</i>	pag. 68. 69
<i>Arenularum concursus an sit necessarius ad coagmentationem, si per se & primo lapidem vesica cogit.</i>	pag. 72
<i>Earum creatio cuiam tribuenda.</i>	Ibid.
<i>Quotuptices sint arenulae.</i>	Ibid.
<i>Arenulae in quibus potissimum reperiantur.</i>	pag. 79
<i>Arenulae an à pure nasci possint.</i>	pag. 50
<i>Arenulas in vasis ipsis quid pariat.</i>	p. 55. 56
<i>Articulares dolores quomodo iuueni cuidam contigere.</i>	pag. 9
<i>Articulares morbi quandonam euacuationem bilis postulent.</i>	pag. 19.
<i>Vnde orientur & an sint Arthritis.</i>	pag. 20
<i>Articulares dolores quare noctu exacerbentur.</i>	pag. 31
<i>Articularium morborum seuities quando maxima.</i>	pag. 20
<i>Articularis dolor vnde iuxta Hippocratem.</i>	pag. 12
<i>Articuli vnde tanto dolori obnoxii.</i>	pag. 40
<i>Articulorum dolor generalius sumptus an idem sit cum Arthritide.</i>	pag. 3

RERVM ET VERBORVM.

<i>Articulum occupari quid sit.</i>	pag. 6
<i>Et quid articuli nomine intelligatur.</i>	Ibid.
<i>Arthriticis quàm saepe inutiliter medicamenta exhibeantur.</i>	p.
<i>pag. 34. 35. & seqq.</i>	
<i>Arthritidis origo qualis sit.</i>	pag. 2
<i>Arthritidis materies & locus.</i>	pag. 6
<i>pag. 17. 18 & seqq.</i>	
<i>Arthritidis aliæ cause.</i>	pag. 22. 23. 28. 33. & seqq.
<i>Arthriticorum longa est vita, prouerbum vnde ortum.</i>	pag. 26
<i>Arthritis an à sanguine, an humor à venis & arteriis, an à se-</i>	
<i>lo capite in venas refundatur.</i>	pag. 4
<i>Arthritis cur fere medendo ingrauescat?</i>	p. 31. 32. & seqq.
<i>Arthritis quare vocetur medicorum opprobrium.</i>	pag. 3. 32
<i>Varia eius sedes.</i>	pag. 4
<i>Arthritis quam vtilis saepe mortalium generi.</i>	p. 34. 35. & seqq.
<i>Arthritis quid sit & quando dicatur esse.</i>	Ibid.
<i>Asini lactis vsus in curatione calculi.</i>	pag. 80
<i>Asthmata in senibus vnde ortum habcant.</i>	pag. 52
<i>Athletarum diæta quanam fuerit.</i>	pag. 47
<i>Et an aliter in otio, aliter in negotio ali solerent.</i>	pag. 46
<i>Aurium dolor qualis sit & vnde.</i>	pag. 4
<i>Autumni Aquilonis effectus.</i>	pag. 21

B

B ili naturali an suum serum adsit.	pag. 92
<i>Bilis quid sit.</i>	pag. 95. 96
<i>Biliofi hominis calculo impediti historia.</i>	pag. 79
<i>Bilis qualitates.</i>	pag. 4
<i>Biliofi morbi cur circa meridiem exacerbentur.</i>	pag. 31
<i>Biliofi morbi quomodo soluantur.</i>	p. 135
<i>Bilis diuersæ partes.</i>	pag. 136
<i>Biliosus humor quomodo differat à crudo.</i>	pag. 138
<i>Biliosis vnde aliquando humores sinceri.</i>	pag. 92
<i>Bilis differentia.</i>	Ibid.
<i>Biliosis cur non adsit hypostasis.</i>	p. 104
<i>Bilioforum morborum materia quanam sit.</i>	pag. 129
<i>Biliosus abscessus in articulis, an sanguineus sit in costis & vis-</i>	
<i>ceribus.</i>	p. 7

INDEX

C

C Acheetici an arthritidi obnoxii	pag. 14
Cachexia quare vacuitatem doloris habeat.	pag. 13
Cacochymia succrescentis argumenta quanam sint.	pag. 28
Cacochymia & cruditas quid.	pag. 28
Cruditas quid.	pag. 28
Calculi præcipuum authorem quis calorem acrem fecerit.	pag. 61
Calculi rudimentum omne an a renibus & in renibus sit.	pag. 64
Quinam magis sint ei obnoxii.	pag. 65
Cur potius ren in viris calculo obsideatur, in pueris vesica.	
Ibid.	
Calculi color quidnam indicet.	pag. 71
Calculi in curatione quot & quanam sint spectanda.	p. 78
Calculo cur obnoxius sit vnus homo inter animalia.	pag. 44
Aristotelis ad id locus.	Ibid.
Calculo quanam hominis partes obnoxia.	pag. 45
Quinam homines.	47
Calculo quomodo sit medendum.	pag. 64
Calculo cur ren potius in viro occupetur, puer autem calculo in vesica potius laboreat.	pag. 72
Calcolorum materia quanam sit.	pag. 47
Calcolorum in medio nucleum repertum quis tradiderit.	p. 67
Calcolorum differentia pro diuersitate personarum qui eis laborant.	pag. 79
Calculosi quinam maximè fiant	pag. 4. & 57
Calculosis an recte refrigerantia præscribantur.	pag. 76
Calcolorum curatio opportuna.	pag. 80
Calculus quid sit & quomodo differat à lithiasi.	p. 44
causa.	Ibid. & seqq.
Calculus an fiat ex pure.	pag. 48. 49. 50
Calculus renum quomodo differnt à calculo vesicæ.	pag. 75
Calculus vbi propriè sit.	pag. 60
Caliditas vesicæ & totius etiam corporis an ad calculum faciat.	pag. 50.
Caliditas venosi generis ad arenulas in vasis ipsis gignendas	

RERVM ET VERBORVM.

<i>quantum faciat.</i>	pag. 55. & 56
<i>Calor quotuplex sit.</i>	pag. 50. 51
<i>Calor quo pueri abundant, an generando calculo aptus. Ibid. &</i> <i>52</i>	pag. 54
<i>Calor an coactionis sit auctor quis dubitauerit.</i>	pag.
<i>Calor an naturalis an acer & mordax causa calculi.</i>	55. 56
<i>Calor an blandus, an solum acer, an uterque calculum producat.</i>	57. 58
<i>Calor an statuendus sit primarius lithiascos opifex.</i>	p. 60. 63
<i>Calor quisnam sit precipuus calculi auctor.</i>	p. 61
<i>Calor acer an cruditatis auctor.</i>	pag. 104
<i>Calidum absolute in quibus sit.</i>	pag. 60
<i>Cancer quomodo extinguatur.</i>	pag. 2
<i>Capillarium Venarum qualitates quenam sint.</i>	pag. 29
<i>Capilli renum.</i>	pag. 68. 69
<i>Capillorum defluuio & podagra mulieres non laborare cur dicantur & à quibus.</i>	pag. 44
<i>Capillus è pituita ductus quid sit.</i>	pag. 45
<i>Capitis dolores quibusnam magis familiares sint.</i>	pag. 57. 58
<i>Capra an pueris sit conueniens remedium.</i>	p. 78
<i>Caput an Arthritidis auctor.</i>	pag. 30
<i>Et cuiusnam ita visum sit.</i>	Ibid.
<i>Cardialgia vnde.</i>	pag. 100
<i>Carnes an plus attrahant quam venæ ex Hippocrate.</i>	pag. 40
<i>Caruncula renum.</i>	pag. 68. 69
<i>Casei vsus quam periculosus.</i>	pag. 61
<i>Cerebrum cur non sentiat.</i>	pag. 15. in marg.
<i>Chironium vlcus quale.</i>	p. 30
<i>Chylosis quid sit</i>	pag. 96
<i>Chylus ventriculi excrementum vnde materies sanguini subii-</i> <i>ciatur.</i>	pag. 90
<i>Ciborum simplicium quanta sit oportunitas.</i>	p. 46
<i>Coactionis parens quenam sit.</i>	pag. 53. 54
<i>Quotuplex sit coactio.</i>	pag. 54
<i>Coagmentatio quotuplex sit.</i>	pag. 55
<i>Coagmentatio à quo fiat.</i>	p. 56

INDEX

<i>Coagulationis causa an esse possit meatum angustia.</i>	p. 74
<i>Coalitus occasio quemam sit.</i>	pag. 6
<i>Coctio exacta qualis esse debeat.</i>	pag. 90
<i>Coctio morbi quomodo dicta.</i>	pag. 141
<i>Cuiusnam sit opus.</i>	pag. 144
<i>Coctiones securi iudicij indicia.</i>	pag. 145
<i>Earum signa quando appareant in urinis.</i>	pag. 145
<i>Coctionis quot sint species & earum uniuscuiusque definitio.</i>	p. 96
<i>Coctionis perfecta & bona indicia.</i>	pag. 98
<i>Coctionis apparentibus signis an possit aliquis interire.</i>	p. 106
<i>Cognitio omnium morborum an peti possit ab urinis.</i>	pag. 87
<i>Cognitiones rerum quam diuerse sint, & unde ista diuersitas.</i>	pag. 1.
<i>Colici dolores febribus succedanei, unde in paralytim desierint.</i>	pag. 27
<i>Colliquationis renum vel totius corporis, indicia.</i>	pag. 106
<i>Color calculi quidnam indicet.</i>	pag. 71
<i>Concretio callosa in pueris quid sit, & quomodo fiat.</i>	p. 53
<i>Cur non antecedentes senis partes illam promoueant, sicut & extrema senectus. Ibid. & seqq.</i>	
<i>Concretio an in pueris fiat potius post mictum quam antemictum.</i>	pag. 59
<i>Concretio prima unde fiat.</i>	pag. 67
<i>Concretionis species diuersae.</i>	p. 55
<i>Contrariis an delictari videatur natura.</i>	pag. 46
<i>Cor an sit calculo obnoxium.</i>	pag. 65
<i>Coryzae causa qualis sit.</i>	pag. 32
<i>Corporis caliditas an ad calculum faciat.</i>	pag. 50
<i>Corporum alterationes quot & quales assignentur.</i>	pag. 118
<i>Corrumpi & in pus conuerti an idem.</i>	pag. 48
<i>Corruptionis effectus quinam.</i>	pag. 50
<i>Crisis in quo consistat.</i>	pag. 123
<i>Coxendicum morbus ex quibus causis fiat in plerisque.</i>	p. 23, 24
<i>Craasamentum in renibus puerorum an causa concretionis esse possit.</i>	pag. 67
<i>Craasitici ratio & effectus.</i>	pag. 61

RERVM ET VERBORVM.

<i>Crescitis Urinarum quanam laudabilis apud Hippocratem.</i>	pag. 10.
<i>Creatorem aliquem rerum Galenus agnouit.</i>	pag. 90
<i>Cruditatis an hypostaseos materia.</i>	pag. 104
<i>Vnde oriatur.</i>	Ibid.
<i>Cruditatis parens quanam sit.</i>	pag. 45. 47
<i>Crudus humor in quo differat à bilioso.</i>	pag. 138
<i>Cystis fellis cur calculi non expers.</i>	pag. 45
<i>Cystis an sit calculo obnoxia.</i>	pag. 65

D

D <i>Effluvio capillorum & podagra mulieres non laborare cur dicantur & à quibus.</i>	pag. 44
<i>Defædatis Virgines cur suras & articulos doleant.</i>	pag. 11. 12
<i>Dentium dolor quomodo per tumorem euanescat.</i>	pag. 38
<i>Dentientes quibus malis obnoxii.</i>	pag. 43
<i>Dentium dolor qualis sit, & vnde.</i>	pag. 40
<i>Desipientiæ signa.</i>	pag. 134
<i>Diabetes ex quo nascatur.</i>	pag. 56
<i>Diuina quanam appellentur.</i>	pag. 21
<i>Diuretica medicamenta quanam sint & quomodo distinguantur ab arthriticis apud Galenum.</i>	pag. 80
<i>Diureticorum formulæ quas magni facit muliercularum garrulitas.</i>	pag. 77. 78
<i>Dogmatici quales sint & quomodo differant ab Empiricis.</i>	p. 2
<i>Dolor quid sit ex Seneca.</i>	pag. 38. 39
<i>Dolorem cur minus ferant imperiti.</i>	pag. 40
<i>Dolores quare noctu exacerbentur.</i>	p. 31
<i>Dysenteriarum caput causa iuxta Hippocratem.</i>	pag. 9.
<i>Dysenteria vnde oriatur.</i>	pag. 10

E

E <i>Laterio an exagitandi pueri ex Hippoc.</i>	pag. 78
<i>Elephas quale symptoma apud Hippocrat.</i>	pag. 29
<i>Eius curatio.</i>	p. 30
<i>Ellebori vsus à quo in curatione calculi prescriptus.</i>	p. 78
<i>Empiricorum & methodicorum instrumenta quanam sint.</i>	p. 1
<i>Quomodo differant.</i>	pag. 2
<i>Encephala quid sit.</i>	p. 128

INDEX

<i>Eneorcematis & hypostaseos an materia eadem.</i>	p. 94
<i>Epilepsia an pueris magis familiaris quam lapis in vesica.</i>	p. 44
<i>Epileptici quomodo curandi.</i>	pag. 29
<i>Erasistrati opinio de sedimento febricitantium.</i>	pag. 120
<i>Erysipelas in cute unde.</i>	pag. 7
<i>Erysipelata quomodo temperentur.</i>	pag. 32
<i>Erysipelata quomodo se prodant.</i>	pag. 129
<i>Exanthemata an & quibus utilia sint.</i>	pag. 36
<i>Excrementa quid sint.</i>	pag. 89. 90
<i>Extipiscum diuinatrix turba.</i>	pag. 86

F

F <i>Abarum & Orobi usus quampericulosus.</i>	pag. 68
<i>Faecem urinarum inter & veram hypostasim quamnam sit differentia.</i>	pag. 106
<i>Fax quid sit.</i>	pag. 96
<i>Febris laboriosa an idem sit cum arthritide.</i>	pag. 3
<i>Febres continue quomodo in dolores articulares terminentur.</i>	pag. 25
<i>Febricitantes cur ob hypostases urinarum non desinant febricitare.</i>	pag. 106
<i>Febrilium paroxysmorum initia, cur angustia & oppressiones fiant.</i>	pag. 122
<i>Febris communis animantium hostis, sine qua nulli viventi vita abrumpi potest.</i>	p. 44
<i>Fernelii opinio de Arthritidis causis.</i>	pag. 6
<i>Defenditur.</i>	pag. 7
<i>Fernelii opinio de materia arthritidis agitur.</i>	pag. 17
<i>Fernelii aestimatio apud auctorem.</i>	pag. 67. 68
<i>Eius verba de causa calculi.</i>	ibid.
<i>Disputatio. ibid. & seqq.</i>	
<i>Fernelius de calculi sede quid senserit & quomodo arguatur.</i>	pag. 65.
<i>Fernelius ubi secum pugnet.</i>	pag. 124
<i>Flatus in punctura nervi quo abeat.</i>	pag. 41
<i>Fluxionum à capite orientium genera quot sint.</i>	pag. 7
	Fluxio.

RERVM ET VERBORVM.

<i>Fluxionum aluinarum caput quodnam sit, iuxta Hippocratem.</i>	
pag. 9	
<i>Frigida semina quanto vsui in calculis.</i>	pag. 81
<i>Frigiditas vesicae quomodo coagmentationem faciat.</i>	pag. 61
<i>Frigus an possit esse tantum ut calculum fingat.</i>	p. 66
<i>Fructus horarii quinam sint apud Hippocratem.</i>	pag. 92
<i>Fuliginis materia quanam.</i>	pag. 96

G

G aleni opinio de pituita, quod sternutamentum non cieat, nisi in flatum vertatur.	pag. 33
Galeni locus de ciborum varietate oppugnatur ab Aristotele.	p. 46
Galeni opinio de suffusionum & calculorum sede.	pag. 65
Galenus creatorem aliquem rerum agnouit.	pag. 90
Garrulitas muliercularum quam magni facit diureticorum formulas.	pag. 77. 78
Gentilitia & hereditaria diathesis quam potens.	pag. 76
Grumi renum.	pag. 68. 69
Grumi & puris effectus.	pag. 69

H

H abitus morbi quinam sint.	pag. 29
Hamatosis quid sit.	pag. 96
Hamorrhagiae an iuuenibus utiles sint.	pag. 26
Halsus materia quanam sit.	pag. 96
Helluonis cuiusdam historia.	pag. 10
Hemierania quid sit.	p. 16
Galeni de ea locus.	pag. 19
Hepar an sit calculo obnoxium.	pag. 65
Hereditatis iure an ad posteros morbi perueniant.	pag. 47
Hemiplegia unde fiant.	pag. 20
Et quando 21.	
Herpeses in cute unde.	pag. 7
Hippocratis locus de morbis neruorum repullulantibus.	pag. 13

Ee

INDEX

- Quid nervosi nomine intelligat.* Ibid.
Et nervorum genus quale sit. Ibid.
Hippocratis opinio de eo quod quaeritur an mulieres podagra laborent aut capillorum defluvio. pag. 44
Historia belluonis cuiusdam. pag. 10
Historia mulieris dolores articulorum immanes experta. pag. 34. 35
Historia hominis biliosi calculo impediti. pag. 79
Homo cur solus inter cetera animalia calculo laboret. pag. 44
Horarj fructus quinam sint apud Hippocratem. pag. 92
Horatj locus de simplicium ciborum opportunitate. pag. 46
Hordeatorum vsus in curatione calculi. pag. 80
Humida nimium cur non habeant sensum. pag. 15. in marg.
Humiditate an siccitas salubrior. pag. 21
Humidum magis obnoxium morbis. pag. 14
Humores quam varj & quam diuersis modis peccent in corporibus. pag. 150. 151
Humorum copia ipsa sese obruens, quomodo sensum parti adimere soleat. pag. 40
Hydropici cur non fiant Arthritici cum suppetat materies. pag. 11
Hydropicis cur non adsit dolor. pag. 12
Hypochondriaci cur pungentibus adeo doloribus affligantur. p. 10
Hypostases in morbis quoruplices sint ex Hippocrate. pag. 128
Hypostaseos nomen quomodo hic sumatur ab auctore. pag. 93
Hypostaseos differentia. pag. 97. 98
Hypostaseos vinarum vera distinctio ex Galeno. p. 101
Hypostaseos materia virum in sanis & aegris eadem sit. pag. 104
Hypostaseos materia quomodo in sanis & aegris dicatur eadem. pag. 150
Hypostasis vinarum an puri proportionem respondeat. pag. 98 & seqq.
Hypostasis cur multa sit hyeme etiam in sanis, & aliis temporibus non sit. pag. 104
Hypostasis quare analogiam habeat cum pure. p. 146

RERVM ET VERBORVM.

I

I choris origo.	pag. 21. 22.
<i>Vis.</i>	Ibid.
Facilis generatio.	p. 23
Ictericæ tibiæ quantum doleant.	pag. 12
Vnde tantus ille dolor.	Ibid.
Imbecillitas partis an causa sit morbi redeuntis.	pag. 31. 32
Imbecillitatis partis effectus ad Arthritidem.	pag. 15
Imperii cur minus ferant dolorem.	pag. 40
Inflammatiõ Umbilici quos potissimum adoriatur.	p. 43
Ingluuiæ effectus.	pag. 45
Intellectus nostri cognitio cum nocturnarum oculis ad lumen diurnum comparatur.	pag. 1
Intestinum à quo scribatur calculi sedes.	pag. 65
Ischiadæ laborare an idem sit quod Arthritide.	pag. 3. 4
Cur eius materia aliò non conferat.	Ibid.
Ischiadum magna vbertas vnde.	pag. 20
Ischias quomodo contingat.	pag. 9
Ischias vnde fiat, & quomodo curetur.	pag. 32
Iudicij maturi indicia.	pag. 145
Iuueni quomodo articulares dolores contingere.	pag. 9

L

L aboriosa febris an sit idem cum Arthritide.	pag. 3
Laboriosa tusses.	pag. 9
Laboris fuga quid efficiat.	pag. 1
Lac in pueris calculorum auctor.	pag. 56
Lac an possit facere ad lapidem.	pag. 74
Lac in vniuersum prohibetur in curatione calculi præter asinum.	pag. 80
Lactea cur appareant vrina.	pag. 100. 101
Lapis in vesica an pueris magis familiaris, quam epilepsia.	p. 44
Quomodo curandi sint illi qui hoc morbo laborant.	Ibid.
Lapis quomodo fiat in pueris.	pag. 45

E c ij

INDEX

Lapis & calculus an differant	pag. 47
Item lapidosi & calculosi.	Ibid.
Lapidis nomine quidam intelligatur.	Ibid.
Lapis in quibus potius contingat.	pag. 51
Lapis ubi primo fiat.	pag. 55. 56
Lapis an & cur potius concreascit in pueris quam in adultis.	pag. 59
Lapis an facile cogatur.	pag. 61
Lapis quibus partibus contingat ex Galeno.	pag. 65
Lapides quomodo cogantur in renibus.	pag. 48
Lapides quot & quibus in locis cogantur.	pag. 54
Lapidis materiam quam Galenus constituat.	pag. 50
Lapidis causa efficiens & materialis qua.	p. 65
Lapidis in medio repertus nucleus. p. 71. 72. & seqq.	
Lapidum renum & vesicae differentia.	p. 75. 76
Lapidum differentia pro diversitate personarum in quibus reperiuntur.	pag. 79
Lapsitudinis dolor unde oriatur.	pag. 34. 35. & seqq.
Lepra quo tempore maxime expullent.	pag. 16
Leucoplegmatia quare vacuitatem doloris habeat.	pag. 13
Leucoplegmatia unde indolentiam afferat, licet crus & tibia intumescat.	pag. 15
Leucoplegmatiae unde orientur.	pag. 115
Linguae partes cur calculis non expertes.	pag. 45
Libidinosorum commune flagellum quodnam sit.	pag. 28
Ligamentum quotuplex sit.	pag. 16
Lithiascos parens quenam sit.	pag. 44
Quorumnam sit propria lithiasis ex Hippocrate.	pag. 44
Quomodo differat à calculo.	Ibid.
Lithiascos an statuendus sit primarius opifex calor.	p. 60. 63
Lithiasis quibus proprie attribuenda.	pag. 53
Lithiasis quot fiat modis in viris & in pueris.	pag. 59. 60
Lithiasis quorumnam sit propria affe Etio.	pag. 70
Lunaticus morbus quam difficulter curetur.	pag. 2
Lyci opinio de urina.	pag. 93

RERVM ET VERBORVM.

M

M Acilentorum articuli cur mucosiores quam succulentorum.	p. 21
Materia morbifica quot & quibus modis excludatur.	pag. 15 2
Maturi iudicij indicia.	pag. 105
Meatuum in pueris angustia an causa concretionis esse possit.	pag. 67.
Meatuum angustia an sit una ex causis coagmentationis.	pag. 74.
Medici precipua cura in quo posita esse debeat.	p. 2
Medici olim egros non adibant nec visitabant : sed domi consulebantur.	pag. 85
Medici otio & literis abutentes in cognoscendis Urinis magni augures.	pag. 86
Medicina ars quomodo exerceri debeat.	pag. 3
Medicorum quorundam fucus.	pag. 86. 87
Medulla spinalis cur non habeat sensum.	pag. 15. in marg.
Melancholici cur pungentibus adeo doloribus affligantur.	p. 10
Melancholici humoris effectus.	pag. 12
Melancholicus morbus cur circa vesperam exacerbetur.	pag. 31
Membrarum inuasionis quando & quomodo fiant.	p. 13
Mentagram in Italia qui & quomodo sensere.	p. 44
Mesenterium quot morborum fons.	pag. 129. 130. 131
Methedicatorum & Empiricorum instrumenta quanam sint.	pag. 1.
Quomodo differant.	pag. 2
Mitturientis dolor an augeat lapidem.	pag. 51
Mitificatio omnis cuiusnam agentis sit opus.	pag. 144
Morbi curatio quantum pendeat a cognitione.	pag. 2
Morbi quare noctu exacerbentur.	pag. 31
Morbi an ad posteros iure hereditatis perueniant.	pag. 47
Morbi longitudo unde significetur.	pag. 95
Morbi coctio quomodo dicta.	pag. 141
Morbi quomodo liberentur egri.	pag. 145
Morborum distinctio unde maximè petenda.	p. 43. 44.

INDEX

<i>Morborum omnium cognitio an peti possit ab Urinis.</i>	pag. 87
<i>Morborum putridorum materia quotuplex.</i>	p. 114
<i>Morborum successione occasio.</i>	pag. 150. 151
<i>Morborum cognitio quantopere sit diuersa.</i>	pag. 1
<i>Morbum committi à bilioso humore an aliud quam committi à crudo succo.</i>	pag. 140
<i>Morbis idem quàm multis modis in vno corpore solantur & indicetur.</i>	pag. 124
<i>Mucus quotuplex sit iuxta Hippoc.</i>	pag. 7
<i>Mulierculæ ab ore medic. pendentes.</i>	pag. 86
<i>Muliercularum garrulitas quam magni faciat diureticorū formulas.</i>	pag. 77. 78
<i>Mulieres an possint podagra laborare.</i>	pag. 10
<i>Mulieres cur podagra non laborare, nec capillorum destituitio dicantur & à quibus.</i>	pag. 44
<i>Mulierum genus cur in squaloribus molestaretur, cum potius ea constitutio ei profutura esset.</i>	pag. 23
<i>Nequaquam similiter ac viri, morbis illæ afficiuntur.</i>	pag. 23.
<i>Mulierum garrulitas medica artis peritia credita in medicorum contemptum.</i>	p. 86

N

N <i>Natura an contrariis delectari videatur.</i>	pag. 46
<i>Natura nostri amantissima aut breuem aut tolerabilem dolorem fecit.</i>	p. 40
<i>Nature progressus in urinis fundendis quam admirabilis.</i>	pag. 145.
<i>Nature conatus in exernenda re molesta quantus sit.</i>	pag. 25. 26
<i>Neotericorum futiles opiniones de causis calculi recensentur.</i>	p. 72. 73. & seqq.
<i>Nephritici dolores an vere precedant lithiasim vesicæ.</i>	pag. 69
<i>Nephriticorum calculosorum affectus quinam sit.</i>	pag. 76
<i>Nephriticos dolores experti qui vesicæ lapide laborant.</i>	pag. 67.
<i>Nervi cur sicci.</i>	pag. 14

RERVM ET VERBORVM.

<i>Nervi punctura cur deterior quàm incisio.</i>	p. 39
<i>Nervi cur tanto dolori obnoxii.</i>	pag. 40
<i>Nervi punctura quam periculosa.</i>	pag. 40. 41
<i>Nervorum morbi quales sint iuxta Hippocratem.</i>	pag. 13
<i>Quid nervosi nomine intelligat.</i>	Ibid.
<i>Et nervorum genus quale sit.</i>	Ibid.
<i>Nervorum durities cur tantam ad patiendum aptitudinem non impediatur.</i>	pag. 19
<i>Nocturnarum oculi ad lumen diurnum cum intellectus nostri cognitione comparantur.</i>	pag. 1
<i>Nucleus in medio lapidis reperti explicatio.</i>	pag. 71. 72
<i>& seqq.</i>	
<i>Nuitio in pueris quomodo fiat.</i>	pag. 53
O	
<i>Obstrctio an sufficiat ad lapidem cogendum.</i>	pag. 55
<i>Oculorum dolor qualis sit & unde.</i>	pag. 40
<i>Ophthalmia sicca calidaeque quo tempore maximè populentur.</i>	pag. 22.
<i>Oppressiones & angustiae cur initio febrilium paroxysmorum fiant.</i>	pag. 122
<i>Orobi & fabarum usus quam periculosus.</i>	p. 68
<i>Orgasmus in quibus maxime morbis cernatur.</i>	pag. 124
<i>Ossa quot modis connectantur.</i>	pag. 4
<i>Ossa cur non habeant sensum.</i>	pag. 15. in marg.
P	
<i>Paralysis unde.</i>	pag. 10
<i>Paralytici unde fiant.</i>	pag. 20
<i>Parotides quomodo fiant & unde orientur.</i>	p. 132. 133. 134.
<i>Paroxysmorum febrilium initio cur angustiae & oppressiones fiant.</i>	p. 122
<i>Pelliculosa purgamenta in mulieribus quae.</i>	p. 45
<i>Pharmacopei inconsulti quomodo medicos agant.</i>	pag. 86
<i>Phlegmonae quomodo se prodant.</i>	pag. 129
<i>Phlegmonem inter & externos abscessus quanta sit analogia.</i>	
<i>p. 124</i>	
<i>Phlogoses quomodo temperentur.</i>	p. 32
<i>Piscium Saxatilium usus in curatione calculi.</i>	pag. 80

INDEX

<i>Pituita arefacta an calculi parens.</i>	pag. 50
<i>Pituita quando dolores inferat.</i>	pag. 14
<i>Vtrum producat, & sit sola causa omnium fluxionum ex Platone.</i>	pag. 14. 15
<i>Pituita quid sit.</i>	pag. 101
<i>Pituita qualitas.</i>	p. 4
<i>Pituita peculiaris generatio quanam sit.</i>	pag. 30
<i>An omnis pituita dentes rodat.</i>	Ibid.
<i>Pituita an suum serum adsit.</i>	pag. 92
<i>Pituitam à capite labentem habere quid proprium ad Arthritidis generationem.</i>	pag. 11
<i>Pituitosus morbus cur circa noctem exacerbetur.</i>	pag. 31
<i>Platonis dictum de pituita salsa & acida.</i>	p. 14
<i>Platonis opinio de pituita, quod per se dolorem non moueat (excludit acidam & salinam) nisi cum excitat bullas.</i>	pag. 33
<i>Pleuritis quo potissimum nomine significata.</i>	p. 131
<i>Pleuritidum verarum maxima pars unde sit.</i>	pag. 131
<i>Pleuritidum crigo quanam sit.</i>	pag. 19
<i>Podagra quando mulieres aggrediatur.</i>	pag. 10
<i>Podagrica inflammatio cur non suppuret.</i>	pag. 17
<i>Podagra & capillorum defluuium cur mulieres non laborare dicantur & à quibus.</i>	pag. 44
<i>Polycleti regula.</i>	pag. 103
<i>Pueri multi cur facilius in calculum incidant.</i>	pag. 10
<i>Pueri cur & ubi calidissimi dicantur.</i>	pag. 58
<i>Puerorum & virorum differentia in calculorum morbo.</i>	pag. 75. 76.
<i>Pulmo cur calculi non expers.</i>	pag. 45
<i>Pulmo an sit calculo obnoxius.</i>	pag. 65.
<i>Punctio an præcisione tolerabilior, an vero ipsa incisione formidabilior & funestior.</i>	pag. 41
<i>Purgamenta pelliculosa in mulieribus quanam sint.</i>	pag. 45.
<i>Puris quot sint genera.</i>	pag. 49
<i>Puris & grumi effectus.</i>	pag. 69
<i>Puris & hypostaseos analogia an dari possit.</i>	pag. 146
<i>Pus aut purulenta materia an generando calculo apta sit.</i>	p. 47

An

RERVM ET VERBORVM.

<i>An in vesica manens propriè calculus sit. Ibid. & 48.</i>	
<i>Pus quomodo puris formam amittat.</i>	pag. 49
<i>Quando lapidescat.</i>	Ibid.
<i>Pus renum.</i>	pag. 68
<i>Putredinis effectus quinam.</i>	pag. 43. 50
<i>Putridorum morborum materia quotuplex.</i>	p. 114

Q

<i>Quartana febris quam difficulter curetur.</i>	pag. 2
--	--------

H

<i>Raptus in pueris quid sit & quomodo fiat.</i>	pag. 53
<i>Recens nati cui potissimum morbo obnoxii.</i>	pag. 43
<i>Remedij genus abominandum Seneca quodnam sit.</i>	p. 36
<i>Renum dolor quomodo contingat.</i>	pag. 9
<i>Renum affectus in quibus potius contingat.</i>	pag. 51
<i>Renum ardores quibusnam magis familiares sint.</i>	pag. 57
<i>Renum colliquationis indicia.</i>	pag. 106

S

<i>Sanguini an suum serum adsit.</i>	pag. 92
<i>Sanguinis consistentia ubi plenius tractetur.</i>	pag. 122
<i>Sanguis menstruus & semen unde benigna excrementa dicantur.</i>	pag. 90
<i>Sanguis ut fiat quum multiplices sint preparationes & coctiones.</i>	pag. 102
<i>Sanguis quomodo faciat ad sapientiam.</i>	pag. 121
<i>Saxatilium piscium vsus in curatione calculi.</i>	pag. 80
<i>Scorti inflammatio cur post ruffes sequatur.</i>	pag. 26
<i>Sedimenti vera materia cuiusnam sit generis.</i>	pag. 18
<i>Quando contingat.</i>	pag. 103
<i>Sedimenti augmentum vel decrementum unde proueniat.</i>	pag.

M V R O I N D E X

<i>Sedimentum inter & pus an sit proportio.</i>	pag. 88. & seqq.
<i>Sedimentum in agro quando maximum sit & quando minimum.</i>	pag. 106.
<i>Sedimentum quotuplex ex Hippocrate.</i>	pag. 106
<i>Et apud auctorem.</i>	pag. 112
<i>Sedimentum quid proprie dicatur.</i>	pag. 104. 107
<i>Semen & sanguis menstruus unde benigna excrementa dicantur.</i>	pag. 90
<i>Semini quenam ad morbos vis insita.</i>	pag. 47
<i>Seneca quodnam pronunciet abominandum remedii genus.</i>	pag. 36.
<i>Seneca locus ubi explicantur cause doloris qui in nervosis partibus excitatur, & cur multus humor obruat, non moueat dolorem.</i>	pag. 12
<i>Seneca opinio de doloris sede.</i>	p. 38
<i>Seneca opinio ex Hippocrate de eo quod queritur an mulieres podagra laborent & capillorum defluxio.</i>	pag. 44
<i>Senibus cur tam facile arthritis eueniat.</i>	pag. 19
<i>Septuarij quinam sint.</i>	pag. 86
<i>Seri qualitas.</i>	pag. 1
<i>Seri diuisio.</i>	pag. 95
<i>Serum quid.</i>	pag. 90
<i>Quomodo appelletur à Galeno</i>	<i>Ibid & 91</i>
<i>Serum lactis Nicandro quomodo proprie dicatur.</i>	<i>Ibid.</i>
<i>An serum necessarium sit.</i>	pag. 92. & seqq.
<i>An natura eo modo serum facere intendit quo & bilem utramque & sanguinem.</i>	<i>Ibid.</i>
<i>An quia natura illud generat per se, tamen si quis potulentis non utatur, illud producere non desinat.</i>	<i>Ibid.</i>
<i>Serum naturale vnde sit.</i>	<i>Ibid. & 94.</i>
<i>Sicca nimium cur non habeant sensum,</i>	pag. 15. in marg.
<i>Siccitas an humiditate salubrior.</i>	pag. 21
<i>Siccum morbis magis obnoxium.</i>	pag. 14
<i>Spinalis medulla cur non habeat sensum.</i>	pag. 15. in marg.
<i>Spiritus in punctura neri quò abeat.</i>	pag. 41
<i>Squalor quomodo ichorem parit.</i>	pag. 22
<i>Eiusdem effectus.</i>	pag. 22. 23

RERVM ET VERBORVM.

<i>Sternutamentum an faciat quiuis humor.</i>	pag. 30
<i>Stillicidium vrina vnde contingat.</i>	pag. 9
<i>Stranguria quomodo fiat & quando.</i>	pag. 57
<i>Strangurie quibusnam magis familiares sint.</i>	pag. 57. 58
<i>Struma qua potissimum aetate in senibus fiant.</i>	pag. 55
<i>Sucessionis morborum occasio quanam sit.</i>	pag. 150. 151
<i>Succulentorum articuli cur minus mucosi quam macilentorum.</i>	pag. 21
<i>Succus faciens hypostasim qualis sit.</i>	pag. 140. 141
<i>Sudoris materia vnde sit.</i>	p. 135
<i>Sudorum materia quanam sit.</i>	pag. 96
<i>Suffusio quibus partibus contingat ex Galeno.</i>	pag. 65
<i>Syncerus humor vnde fluat.</i>	pag. 11
<i>Synceri humoris effectus.</i>	pag. 24

T

T <i>Enasimus quando fiat.</i>	pag. 57
<i>Theophrasti locus adducitur de sero.</i>	pag. 94
<i>Theriacali sali cur dimidia satyrj tollatur ab Aetio.</i>	pag. 28
<i>Thessali methodus qualis.</i>	pag. 24
<i>Tophi vbi & quando concrecant.</i>	pag. 60. 63
<i>Tophus quid & quandonam fiat.</i>	pag. 48. 49. 50
<i>Tusses laboriosa.</i>	pag. 9
<i>Tyrannus Arthritis & tyrannis Arthritica appellatur.</i>	pag. 37. 38

V

V <i>Arices in Venis vnde fiant.</i>	pag. 40
<i>Vena cur molliores sint.</i>	pag. 13
<i>Vena an plus attrahant quam carnes ex Hippocrate.</i>	pag. 40
<i>Venarum morbi quales sint iuxta Hippocratem.</i>	pag. 13
<i>Venosi generis caliditas ad arenulas in vasis ipsis gignendas quantum faciat.</i>	pag. 55. 56
<i>Venosi quanam appellentur.</i>	pag. 74
<i>Veritatis cognitio quantopere diuersa sit & vnde ista diuersi-</i>	

E f y

INDEX

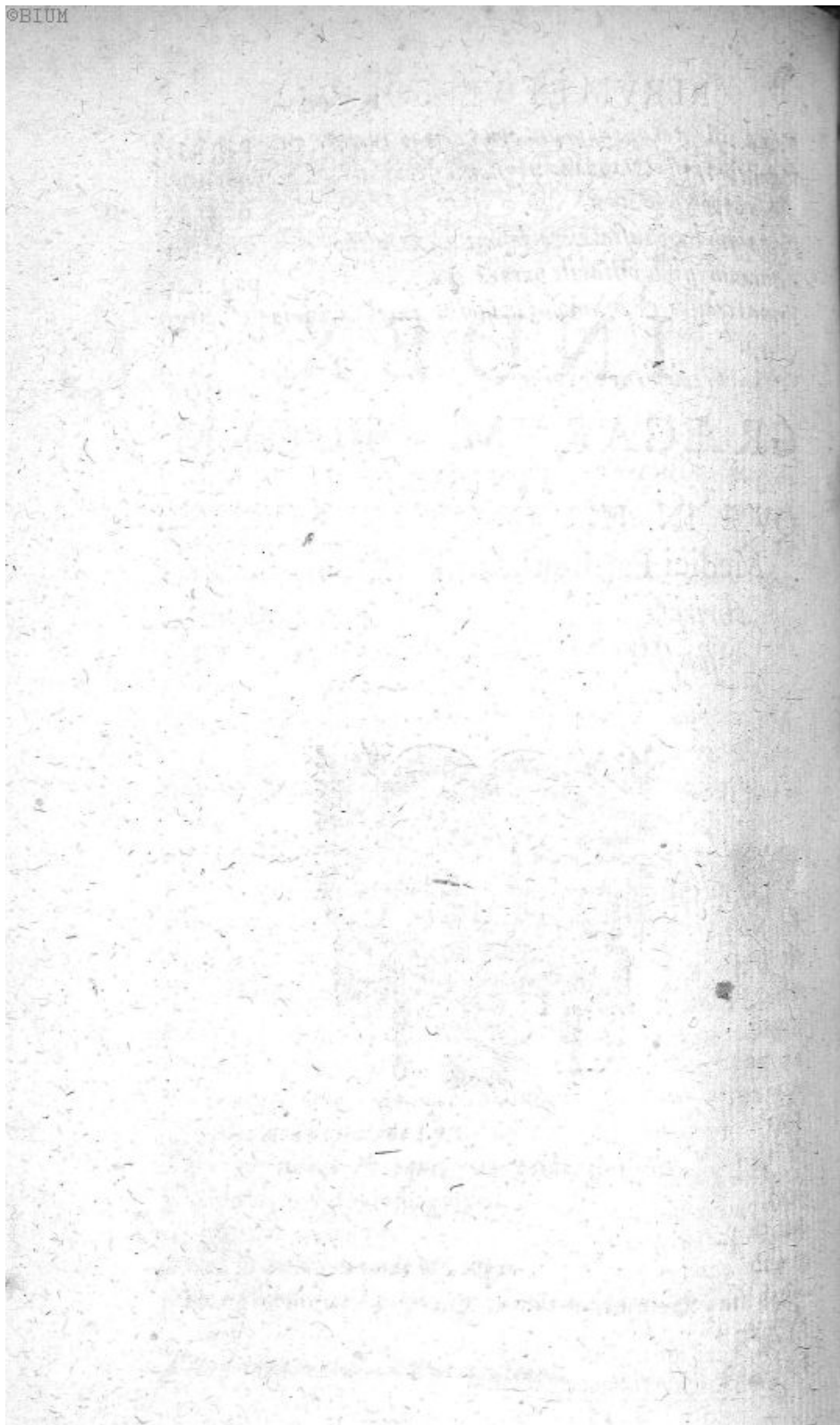
<i>Vesica</i>	pag. 2
<i>Vesica quomodo laborat in calculo.</i>	pag. 44
<i>Vesica quomodo communicateur partium vicinarum ardor.</i>	pag. 55. 56
<i>Vesicae lapis an pueris magis familiaris quam Epilepsia.</i>	pag. 44
<i>Quomodo curandi sint illi qui hoc morbo laborant.</i>	pag. 44
<i>Vesica & totius corporis caliditas an ad calculum faciat.</i>	pag. 50
<i>Et quomodo se habeat ad illum.</i>	Ibid.
<i>Vesicae frigiditas quomodo coagmentationem faciat.</i>	pag. 61
<i>Veratrum an in curatione calculi usurpandum.</i>	pag. 78
<i>Vini vsus quantum faciat ad calculum.</i>	pag. 76
<i>Vinum quod bibimus an totum in nostram substantiam cedit.</i>	pag. 93.
<i>Virgines defædæta cur suras & articulos doleant.</i>	pag. 11. 12
<i>Viri cur à calculo immunes.</i>	pag. 52
<i>Viri cur calculo laborent in rene potius, pueri in Vesica.</i>	pag. 72. 73. & seqq.
<i>Virorum & puerorum differentia in calculorum morbo.</i>	pag. 75.
	76
<i>Virus in punctura nervi quò abeat.</i>	pag. 41
<i>Vitilignes quomaxime tempore in corpore repullulent.</i>	pag. 16
<i>Vivere nostrum quid sit.</i>	pag. 76
<i>Vmbilici inflammatio quos potissimum adoriatur.</i>	pag. 43
<i>Volatilium vsus in curatione calculi.</i>	pag. 80
<i>Vomitus quomodo alui profusum compescat.</i>	pag. 9
<i>Vrina quomodo mouenda in calculo.</i>	pag. 81
<i>Vrina an fiat totum illud quod bibimus.</i>	pag. 93
<i>Quid sit ex opinione Lyci.</i>	Ibid.
<i>Vrina an mutetur & coquatur in renibus & vesica.</i>	pag. 95
<i>An omnis sit serum sanguinis.</i>	Ibid.
<i>Quid sit proprie.</i>	pag. 96
<i>Vrina stillicidiam unde contingat.</i>	pag. 9
<i>Vrina splendentes à quibus & quando meiuntur, & quid designent.</i>	pag. 56
<i>Vrina quando magis tenues appareant.</i>	pag. 104

RERVM ET VERBORVM.

<i>Urinae distantiae quanam sint apud Hippocratem.</i>	pag. 137
<i>Urinarum inspectio quàm magnam afferat ad cognoscendos morbos opportunitatem.</i>	pag. 87
<i>Urinarum hypostaseos vera definitio ex Galeno.</i>	pag. 101
<i>Urinarum effusio mirabile naturae opus.</i>	pag. 145
<i>Urinas crassas & brumosas in morbis extenuari quid sit.</i>	pag. 49.
<i>Petrus cur calculi non expers.</i>	pag. 45

FINIS.

INDEX

GRÆCARVM VOCVM,

QVÆ IN HIS GVLIELMI BALLONII
Medici Parisiensis celeberrimi, de *Ar-*
thritide, Calculo, & Urinarum hypo-
stasi libris, maximè obseruari
debent.

A

	Διλον quale.	pag. 2
	Αθλητικῆς ἕξιως vires quænam fuerint.	46
	Ασπείως vinum nutrire à quo dicatur.	93
	Αιμάτων σύστασις quæ.	121. 122
	Ακραιον ἢ εὐκραιον in quo differant	106. 107
	Ακραια quandonam in vsu.	12
	Ακραιῶδες corpus quorumnam sit.	28
	Ακραιται humores quinam sint.	91. 92
	Ακραιτον quid dicatur.	11
	Ακραιτον esse humorem apud medicos quid significet.	92
	Αγώδωα quando adhibenda.	12
	Αγώδωον ἢ ἐπικρεστικῶν applicatio quam utilis.	124
	Απος pituitæ quædam species cut ita appelletur.	16
	Απιπία ἢ ὀμά quomodo differant.	113
	Απιπλον quomodo differat ab eo quod est τὸ ὀμάον.	16
	Απιπλον distinctum ab ὀμάπτητι.	74
	Αουπίως quid.	111
	Αεσῆς quandonam fiat.	46
	Αεσῆσις in senibus à quo celebretur.	19

INDEX

Ατμός quis.	51
Ατμόςδες.	18
Αυνη & αὔρατις quid denotent.	22
Αυχμηρόν.	20, 22
Εἰ αὐχμηρός an sit idem cum eo quod est ξηρότης.	Ibid.
Vnde deriuetur.	22

B

Βαρίως nomine quid intelligat Hippocrates.	79
Βλαβερὰ χολήδρα.	91

Γ

Γένος μετρητικῶν quid appellent.	134
Γένος calculi quæ.	78

Δ

Διαιτησιὸν calculi quæ.	78
Διάχυσις quid propriè dicatur.	91
Διαφορῆσις significaciones.	93
Διέξοδος calculi.	78
Διουρητικόν quid sit.	121
Διουρητικὰ quàm utilitatem adferre possint calculo impediis.	79, 81
Δυσουρία ulcera quænam sint.	128

E

Εἶδη quid vocent.	19
Ελκοὶ σάρκες Hippocrati quænam dicantur.	49
Εναιώρημα grecis quid sit.	94
Εξάνθημα quid sit.	30
Εξαιρέσις quid significet.	51
Εξέως ἀθλαπτικῆς vitæ quænam fuerint.	46
Επιπρασσις membranarum vnde & quando fiant.	13
Επιπροστικόν ad quid.	25
Επιπροστικόν ἢ ἀποδύωσις: applicatio quam utilis.	124
Επίχρησις.	113
Επιχρησμοῦ defi: i io.	1
Ευσθῆσις pituita quænam sit.	16
Εὐχρηστικὸν ἢ ἀνυμῆσις in quo differant.	106
Εφιδρωσις quid.	96

GRÆCARVM VOCVM.

Θ *ἕως* quale sit. 2
θερμὸν ἰσχυρὸν de quo audiendum. 52
θερμὸν quinam dicantur. 58
θερμολίλοι quinam. 74
θερμολίλοις quos vocet Hippocrates. 63

Ι *Χῶρ* siue *αἷμα* *ἰχωρόεις*. 91
Quænam sit eius materia. 114
ἰσχυρὸν θερμὸν de quo audiendum. 52
ἰδιουργησία quid efficiat. 11

Κ

Κ *Ἀρθριτία*. 113
Κατὰ μὲν τὰ ὀστέα *κατὰ μὲν τὰ ὀστέα* *græce* *quænam* *sint*. 45
Κατὰ ῥήξει. 105
καίρουσθαι *fudor*. 96
Καίρουσθαι *κεκαυμένῳ* *quomodo* *vertat* *auctor*. 57
Κεφάλους *&* *συστάσεις* *ratio* *vbi* *potissimum* *habenda*. 126

Λ

Λ *Ἐπιούσες* *&* *λεπίους*. 137
Ἐπιούσων *varia* *acceptio*. 105
Λιγνύδης *ἰσχυρότης* *nomine* *quid* *significetur*. 21
Λιδιαὶ *ἢ* *λιδιῶντες* *quibusnam* *veteres* *accommodarint*. 47
Λιδιασως *nomen* *ad* *quid* *proprie* *referatur*. 70
Λιδιασως *in* *nobis* *occafio* *quænam* *sit*. 80
Λιδιασως *quid*, *quibus* *&* *à* *quo* *proprie* *attribuatur*. 44
Λιδος *quid* *proprie*. 55
Λογισμὸς *ἢ* *ἰσχυρότης* *quomodo* *definiantur*. 1
Λυμένα *vox* *quomodo* *reddatur*. 134

Μ

Μ *Τξώδης* *humor* *quis*. 30
Μυτιώσις *ασπιδώης*. 40
Μυτιώσις *quid* *sit*. 9
Μυγματώδης *ὀδύνης* *definitio* *quo* *pertineat*. 41
Νίσην *quid* *appellent*. 30

Ξ

Ξ *Ἠρίτης* *nomine* *quid* *intelligatur* *&* *an* *sit* *idem* *cum* *eo* *quod* *est* *ἀνχμὸς*. 20

Ο

Ο *Δύνης* *νυγματώδης* *definitio* *quid* *pertineat*. 41
Οργασμοῦ *causa* *quænam* *sit*. 112
Οργασμὸς *quid* *faciat*. 114

Ο

INDEX DE X...

Οἴστρος quid propriè dicatur. 91
 An in cibis ipsis inclusus. 92
 Οἴστρος an inclusus in cibis ipsis imo in simplicibus. 92
 Οστροκίππου nomine quid intelligatur. 9
 Οὐρηστικὸς, οὐρηματικὸς, & οὐρενὸς differentia quænam sit. 58. 59
 Οὐρηστικὸς vocem quomodo interpretetur Galenus. 73
 Οὐρηπὲρ quæ. 84
 Οὐρηπικὰ medicamenta. 51
 Οὐρεμάτιον magnum quem mulierculæ medicum appellant. 86
 Et an οὐρεματικὸς ad morborum omnium cognitionem conferre possit. 86. 87.
 Ουροπότις & οὐροφάγος quem fucum faciant populo. 89
 Οὐρεὶς ἢ οὐρημα quid Nicandro & aliis. 91
 Οὐρημα τῆς σφῆδος Galeno quid sit. 90

Π

Παχύτης an idem quod πάσσος. 113
 Παχύτητα non habere aquam. 47
 Πάσσος ἢ πάσις differentia. 97. 108
 An idem utriusque auctor. 118. 131
 Πασσικός quomodo explicandus. 134
 Πασσικός unde sæpè humores sincerius. 91
 Πασσολιγὸς ἢ οὐρηματίζων nomen. 33
 Πάσση quid gignat. 74
 Πάσση quid vocent. 33. 34. 35

Ρ

Ραγία quid significet. 27
 Ροῦς viridis mulierum unde sit. 11
 Ρωδὸς quandonam corpus dicatur. 28

Σ

Σαπὸς quid significet. 111
 Σαρκεὶ ἔλκοι quænam dicantur Hippocrati 40
 Σινομάρα χολώδης. 91
 Σιπὸν ἢ δινὲς quid vocet Hippocrates. 92
 Σιποδίνες γαυπώσεις. 40
 Σπάσμα quidnam vocetur. 39
 Σπαραγχοσιόπων turba quæ & unde manarit. 86
 Συναγμα vox latius explicatur. 57. 58
 Συναγμα in vesica quid. 59
 Συναλγίς quid faciat, & quales sint illæ. 26
 Συναμεία quid. 8
 Συνατροφοὶ morbi quinam sint. 29
 Συνασσεὺς nomen quam obscurum sit. 21. 22
 Συνασση πωρὶδης quid vocent. 33. 34. 35

GRÆCARVM VOCVM.

Πείληξις. #	pag. 160
Πείληξις σπυριματώδεια quid Galenus definiat.	pag. 217
Πείληξις nomine quid intelligatur.	pag. 165, 166
Πλαδρωτίες a laus vnde dicatur.	p. 140
Πλαδρωτίες a lauum quid reddat	pag. 190
Πλατὺς τῶν ὕστεριων vbi animaduertat Hippocrates.	pag. 208
Πλάγῃ quid.	pag. 20
Πλατύτης πυρετοῦς quid efficiat	pag. 67
Πλωγίαι humorum quæ.	p. 61
Πύλα ὕστεριῶν quid faciat.	pag. 252
Πυλαίῳ vnde.	pag. 212
Πυλὸς ὕστεριῶν distinctio.	pag. 205, 207
Πυθικῶν ratio quænam sit.	p. 37
Πολυαποσπῆξις quid.	pag. 141
Πολύχρηστον quid.	p. 20.
Πεσμάτια mulierum morbis hæc curdicata.	p. 29
Πεσπῆσια quid sit.	pag. 24
Πεσπῆσις quid sit.	pag. 256
Πεσπῆσις quid.	p. 37
Πεσπῆσις φανῆσα quid.	pag. 58
Πρωτοπάθεια quid.	pag. 50
Πυλὸν quid vocetur.	pag. 49
Πυρρὸν πυελίχριν quid vocet Hippocrates.	pag. 201
Per πυρρὸν quid intelligatur.	pag. 46
Πλατὺς in descriptione furoris veterini.	pag. 259
Πεσπῆσις ἢ πεσπῆσις vnde differant.	pag. 259

Pευρατισμοὶ thoracis vbi. pag. 173

Σ

Σηπιδιῶδης nomine quid intelligatur.	pag. 34
Σχυδρωπὸν quid.	pag. 108
Συδροποπῆσις nomine quid significet Hippocrates.	pag. 88
Συγκοπῆσις quænam dicantur.	pag. 355
Συμίσχυσις quid.	pag. 14
Συμπῆσια quid.	pag. 53
Συμῆσια in quibus potius generetur.	pag. 44
Συμῆσια vbi & quaratione fiat.	pag. 63
Συμβαθροσμός humoris melancholici vnde.	pag. 145
Συμβαθροσμία quid sit.	p. 23
Συμβαθροσμία quid sit.	pag. 59

7

0

INDEX

Συμπαύει quid dicatur.	pag. 258
Συμπίεσις confideratio in morib. virorum & mulier. quid conferat.	p. 23
Συρίσις quid intelligatur.	pag. 45
Συρίματα vteri quænam sint.	pag. 50
Συμπαύει explicatur.	pag. 262
Συμολογία συμπαύει & συμπίεσις quænam affectiones sint.	pag. 254

T

T εμαρσις divina vnde.	pag. 17
Τεμαρσις quid sit.	pag. 26
Τολμηρότεροι mulieres quomodo generantur.	pag. 24
Τοίππος quo sensu accipiat auctor.	pag. 51. 106
Τετραίν & τετραζίν quid.	pag. 66
Τεταροφύσις quid.	pag. 99
Τεταροφύσις febres quæ.	p. 136
Τεφής differentia à quo & vbi exponantur.	pag. 70
Τετάνη in descriptione furoris vteri.	pag. 259

T

Υ δαπόδες quid.	p. 247
Υδαρσις differt à pituita alba.	pag. 147
Υπανόκλισις quid.	p. 157
Υπερξίς quid.	p. 50
Υστερας nominis explicatio.	pag. 51
Υστερας πρόπρωσις quid.	pag. 259

Φ οβός cognoscere debet medicus.	pag. 37
Φρανιτικός vbi potius legendum quam νεφριτικός.	p. 145
Φεικάδες qui dicantur.	p. 102
Φέντις & αλίον quomodo distinguantur.	p. 200
Φόσφορις quid.	p. 16
Φύσις & ζέξις quid sit apud Hippocratem.	p. 32

X

Χ αλαστική quæ.	p. 119
Χαλαροπτερον aluum quid reddat.	p. 170
Χαύρον quid.	p. 49
Χλωράσμα λαμπρόν quid.	p. 57
Per χόας quid intelligatur.	p. 30
Χυμῶν δυνάμεις quænam sint.	p. 30
Χυμῶν quid.	p. 52. & 35
Χρῶμα τῶν χυμῶν quid sit.	p. 57

Ω μά & ἀπύμα quomodo differant.	p. 92
--	-------

GRÆCARVM VOCVM.

Θαλυκάταται mulieres quomodo generentur. #	pag. 24
Θεσπίται mulieres quomodo generentur.	pag. 24
Θυμίδης quomodo distinguitur ab ἰξυδύμῳ.	pag. 24. 25. & seqq.
Θυμίδης quid sit.	p. 135
Θυμίδης facultas quæ.	pag. 27

F

Ἰδιουσυγκρασία quid sit.	pag. 26
Ἰδιουσυγκρασίας quo sensu accipiat auctor.	pag. 51
Ἰδιουσυγκρασίω. quid appellet auctor.	p. 75. 98
Ἰερεῖν in morbis quid sit.	p. 34
Ἰμερεῖν πύδος quid sit.	p. 197
Ἰσοροπία quid vocetur.	p. 257
Ἰσρεῖν ἢ ἐπιδησία quid.	p. 61
Ἰσρεῖν quam vocet Hippocrates.	p. 136
Ἰσρεῖν νοσήματος quid.	p. 34
Ἰσρεῖν quid vocent.	p. 115
Ἰσρεῖν quid.	p. 17

K

Κακός quid.	pag. 353
Κακοπεγία quid sit.	p. 90
Κακοπεγίας ἀνὸς ἔργου quis in hepate agnouerit.	pag. 80
Κακομαγος an sit myrrha nostra.	pag. 126
Κακοχόρα quid.	pag. 85
Κακός somnus vbi.	p. 179
Κακοβαεκα quæ sint.	p. 217
Κατορροπία & ἀναρροπία distinctio.	pag. 221
Κατορροπία quid sit.	p. 259
Κατορροπία & περὶ πύδος vt differant.	pag. 259
Κατορροπία quid.	pag. 112. 113
Κατορροπία quomodo sit auctor vterus.	p. 27
Κατανοεῖν ἢ ἀκρητος quid.	ibid.
Καρχία ἢ ἐνέξια quid.	pag. 72
Κατανοεῖν τῶν ὑστέριων vbi animaduertat Hippocrates.	pag. 208
Κατανοεῖν quid vocent recentiores.	pag. 127

Λ

Λεῖκος quos nominat Hippocrates.	p. 82
Λεύκος nomen quomodo à Galeno sumptum.	pag. 65
Λευκὸν φλέγμα quomodo differat ab hydroge.	ibid.
Λευκός quid significet.	p. 25
Λευκός vbi & qua ratione fiat.	p. 68
Λευκός νόσος quid sit.	p. 33. 34
Λευκός mulieres quomodo generantur.	pag. 24

N n

I N D E X

M

M *Αλδακός* quid. pag. 49
 per *Μαιώδη θρασύτητα* quid intelligatur pag. 26. *Μαιώδη* lb.
Μίξα in morbis. pag. 34
Μέλαινα χόλη quid. pag. 141
Μίλαν quid. pag. 65
Μεταβολή ratione quid fiat. pag. 67
Μετωρίζεται quid. pag. 141
Μήτρα χύσις quid. pag. 51
Μήτρα διασπειμένη quid vocetur. pag. 257
Μόλυσος & μολύσθω quid. pag. 47
Μιτρίων όρμια quænam sint. pag. 260

N

N *Νασόν* quid appelletur. pag. 49
Νεφριτικός vbi legere oporteat pro *φρενιτικός*. pag. 145
Νοστή απόκεις quid. pag. 43
Νοστής quomodo fiat. pag. 128

Ξ

Ξ *Ξηρόματος* cur dicatur lien. pag. 73
Ξωπασία quid. pag. 10

Θ

Θ *Θιότροπον* quid. pag. 161
Θξύ & θυμώδες in morbis quid sit. pag. 33
Θξύμον & θυμώδες quomodo distinguantur. pag. 24. Eius causa. 25
 Diuerse huius vocis acceptiones. pag. 25. 26
Θξύμης quid. pag. 22
Θρύον de quibus animalibus dicatur. pag. 206
Θρύμα quid. pag. 255
Θύσω ίερόν vnde sic dictum. pag. 197
Θύσος quid. pag. 60
Θύσιον in morbis quid. pag. 34
Θύμα τών μητρίων quænam sint. pag. 261

Π

Π *Παιδυσίας* consideratio in moribus virorum & mulierum
 quid conferat. pag. 23
Παρεχρέσις ασφοδός vis quæ sit. pag. 21
Πάθωμα quid. pag. 21
Παρεχρίσις ύδνευς quæ. pag. 173
Πάσματα quænam. pag. 229
Παροσπασμύ quænam sint affectiones. pag. 255. & *πασσάδα* pag. 2
Παρεχρίσις, παρεχρίσις, παρλαλείν, παρπύσις & παρεχρίση an inter
 se differant. pag. 206
Περισπαστικός intestinorum motus vnde. pag. 141

INDEX GRÆCARVM VOCVM.

Σαίτησις & διάχυσις differunt. 91
 Σπικελισσις quo tempore solet esse motus. 143

T

Tελείους quosnam vocet Hippocrates. 3
 Τείχισσις græcis quid fuerit. 45

Υ

Υγρόν cur caro vocetur. 14
 Υπόπυρρος color quis sit. 96
 Υπόσις urinae quid sit. 195
 In quo differat ab ὑπόσει. Ibid.
 Υπερσις significaciones. 93

Φ

Φοβίου effectus. 35
 Φλεγματοειδής quid, & φλεγμονώδης. Ibid.
 Φύσις ἢ περιόλις synonyma. 33

X

Xολή quid potissimum significet. 131
 Χολήδρα ἀγρὰ. 92. βλαβέρα, σπύμωρα.

Ω

Ωμά ἢ ἀπύμα quomodo differant. 113
 Ωμά ἢ ἀπύμα. 129
 Ωμά quinam dicantur humores potius quam ἀπύμα. 74
 Ωμάτις. Ibid.
 Ωμά quomodo differat ab eo quod est τὸ ἀπύμα. 16
 Ωσις quid ad σπύμωρα. 29
 Ωσὲν urina quam græcis dicatur. 94

FINIS.

INDEX GRÆCÆRVM VOCVM

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

FINIS

G V L I E L M I
B A L L O N I I
M E D I C I P A R I S I E N S I S
C e l e b e r r i m i .

L I B E R
D E A R T H R I T I D E ,

*In quo Galeni et veterum autoritas contra
Ioannem Fernelium defenditur.*

MORBORVM aliàs difficilis, aliàs facilis
est cognitio, aliàs in vtroque ambigit. Et
cum veritas partim facilè, partim agrè cog-
noscat, causa eius rei non tam à rebus,
quàm à nobis pendet. Nam animus noster
ad ea etiàm quæ clara sunt, eodem modo af-
fectus est, quo noctuarum oculi ad lumen diurnum. Et si
laboris fuga in has ignorantia tenebras nos alioqui rerum
à communi sensu remotarum capaces adegit. Et cum multi
morbi vel natura sua, vel errore nostro incogniti adhuc la-
tuerint, Methodicorum & Empiricorum instrumenta in
multis architectandis in manum sumimus, hæc sunt *ἀνα-
λογισμὸς καὶ ἐπιλογισμὸς*. Ille definitur ratione quæ ab eui-
dēti profecta rei obscuræ fidē facit. Hic communi quadam

*Arist.
2. Me-
taphys.*

*Gal. li.
de sectis
com. ad
part. 6.
1. pro-
gno.*

A

ratione, quæ omnium assensu approbatur. Sic empiricis euidencia non placent, sed ratio communis: Dogmaticis contrâ. Sic dum in rebus abditis de remediis decertatur, quantum detrimenti genus hominum capiat, nemo ambigit. Melius foret homines tanti non emere aut suorum Medicorum incuriam, aut ignorantiam: hinc tollitur ea fiducia & alacritas quæ in homine perito elucet, hinc impotētia in medendo, & temeraria audacia. Quarum illa ab ipsa timiditate, hæc ab ignorantia proficiscitur. Quod si Ars diuīte quadam facultate prædita foret, vis animi in occultorum morborum penetralia inuaderet, nec maius negotium quàm cogniti morbi facerent. Et hoc dolendū quòd aut nil proficitur, aut quædam de deliberationi & consilio locus fit, grauiter peccatur. Tale peccatum nulla excusatione aut eleuatur aut eluitur: hoc autem Medicum sollicitare debet, non tam vt proffit, quàm vt non obsit. Non quin in utroque enitendum sit, sed turpius est videri nocuisse, quàm non profuisse. Quid agas si res latent? Excogitanda remedia, vt in ea rerum difficultate, quia nildum statuitur, dum læsio dolorisque exacerbatio abest, innocens officium appareat. Ac morbi cognitio remedium suum insinuat. Immo morbi cognitio & curatio in se retro meant ac conuertuntur. Non tamen si morbus in specie & in idea cognitus est, omnino curationem admittit. In canctum occultum animi acies penetrat, eum prosequitur ac persequitur, non tamen radicitus extinguitur, ni membri resectionem curationem voces. Morbus lunaticus, febris quartana, pestis sub intelligentiâ cadunt, non tamen faciliè curantur. Immo Arti probro est quod ab his saepe vincatur. Sit ita apud eos qui ab Arte medica tanquã à Deo omnium morborum curationē stulti expectant. Quibus melius est ingeniū, aut genius, probè norūt quosdã morbos esse incurabiles; hoc tamē Artis impotentiã non indicat. Cæterum inter morbos quorū cognitio iuxta & curatio ardua est, censetur Arthritis huius, ait Paulus, cæca origo est. Non tamen cessatum oportet donec innotuerit. Opera pretium est eorum audire magnifica verba *οὐδὲ ἀδύλα καὶ θεῖα*, quò se explicent & culpavacant dum superba nomina pronuntiantes in remediis

*Sipp.
6 epid.
Cic. in
orat. ad
Quint.
fratr.*

*...
...
...
...
...
...
...
...*

A

eiuni & steriles frigent: Id quod Hipp. in Goidiis mendendi magistris reprehendit, ut sapè vnus homunculi periculatoris opera temeraria plus ægro profit, quam Medici ampullosa & ad pompam spectans disputatio. Admirari morbos, non autem curare hominis est sua arte & ingenio abutentis. Dùmque diuina animi vis voluptaria illecebrisque plena admiratione retinetur, melior pars Artis Medicæ inculta iacet; hinc pro vbere fructu nil inde redit nisi cassum quiddam & inani vocis sono decoratum.

Quoniam autem vulgò Arthritis Medicorum vocatur opprobrium, quòd incurata aut ignorantiam, aut inertiam indicet, de ea paucis dicemus. Quis enim Arthritin quis profligabit, cum nondum de eius origine constet? Immo plenæ sunt controuersiarum scholæ. Arthritis porrò dicitur cum articuli aut omnes, aut maxima eorum pars periodicè laborat. Sic Arthritis ab articularum dolore generalius sumpto distinguitur. Id Gal. explicat cum Hippo. ait in squaloribus Arthritides generari, id quod non placet Galeno: necesse est enim vt humor aliquis doloris sit causa, at in squalore aut nullus est, aut perexiguus: sic tunc dolores quidem oriuntur, non Arthritis, vt quæ ab humore sit. Quod autem aliud sit dolor, aliud Arthritis hinc patet. In æno legumina comedentibus genuū dolores erant, nō Arthritidis. Sic concludit Gal. vocari Arthritin, non cum vnus articuli dolor est, sed cum multorum: licet & eo loci deficiat Gal. Et Sauonarola caput scripsit de iuncturarum dolore. In febre laboriosa sunt symptomata Arthritidis, non tamen Arthritis.

De Arthritide quærendum de causa, materia, origine, motu, periodis, an vnus humor, an multiplex, quæ eius indoles, an inflammatio; & remediorum caput attingetur; series quoque disputationis alia enucleabit. Iam dictum est Arthriticis proprium esse vt non in vna parte dolor concludatur, sed vt est efferus humor in partes irruens, ita modò hinc, modò illic dolor moueatur: vnde quæritur quæ fiat vt qui Ischiade laborat, rarò aut numquam aliis articulis doleat, cum tamen Ischias Arthritidis nomine includi videatur. At vt quis Arthritide laborare dicatur, necesse est vt ad

GVLIELMI BALLONII,

4
 varios articulos malum proferpat. Sic dolor est vagus, pe-
 riodicus cum tensione & acerbitate. Cur Ischiadis mate-
 ria sese aliò non confert? hanc enim ab Arthritide Paulus
 non separat, nisi quod Ischiadis causa in sola coxarum com-
 page inhæreat. Quasi dicat in Ischiade materiem esse
 crassiorē ac contumaciorē, in Arthritidis speciebus mo-
 biliorem, nec ita frigidam, vt sua sponte ac vi sese impel-
 lens, ac concitans, concursu facultatis expultricis modo
 huc modò illuc irrepat. Quamquā in Ischiadicis sese fixus
 ea parte dolor non est, sed occupata summa narium parte,
 tota tibia & pes affluxu eiusdem materiæ torquetur. Sed id
 fit tantum ex euentu, & non in vera Ischiade. Alij defi-
 niunt Arthritin articuli dolorificum tumorem quem fluxio
 in eum incumbens excitat, alij inflammationem, sed ma-
 lè, cum sæpè plus sit œdematis, quàm inflammationis, ni
 tandem humor suppressus inflammetur. Marcellus definit
 inflammationem permanentem affectis nervis dolores gra-
 ues excitantem. at fit sæpè sine inflammatione, nec sem-
 per est dolor permanens, nec in nervis semper, nec dolo-
 res vbiq̃ue graues.

Ma-
 nard.
 lib. 8.

Atque vt clarior fluat disputatio, dicam ossa tribus modis
 connecti, aut inuicem coalescunt, idque vel alicuius inter-
 uentu, vt in mollioribus & fungosis; aut contrà, vt in duris
 & siccis, καὶ τὴν σὺμφυσιν. aut ita committuntur inter se vt
 obscurum motum habeant, quod fit καὶ σὺν ἀρθρωσιν, vel
 manifestum, καὶ ἀρθρωσιν. In prima connexionione dolores
 non mouentur. In secunda rarò, nisi quod tophi & œdema-
 ta fiunt, vt in articulatione carpi. Tertia Arthritidis sedes
 est, vel inter membranas, tendines, ligamenta membra-
 nosa (nā postea duo esse dicentur) quæ à periostio oriun-
 tur, & ita sentiunt, ex quibus articulus firmatur. hinc acer-
 bitas doloris si qua ibi materies coercetur. Nam vel sua
 acrimonia ferit, vt bilis & serum, vel frigore molesta est,
 vt pituita, vel asperitate, vt gypsea, vel distensione mem-
 branarum, aut ab inflammatione, quod humores aut sigil-
 latim, aut promiscuè efficiunt suis signis distincti.

Ac primùm quæritur an à sanguine Arthritis, an humor
 à vasis & arteriis, an à solo capite in nervos refundatur?

DE ARTHRITIDE LIBER.

5

an in acetabulo materia contineatur, an non? Et Fernelius ab aliis multum dissentit. Passis velis nauigandum constitueramus, at potius contractis est vtendum. Negant quidam sanguinem esse causam, quòd necessario suppuraretur in articulum illapsus. Contrà, non omnis sanguis influens, phlegmonem suppurati capacem excitat, nisi in musculo carnemque inciderit, nec pus fit nisi calore partis iuuetur: Id quod in neruo exanguis frigidoque vix fiet: loci enim natura refrigerat, & potius in mucum pituitosum verteretur, quod φλεγματῶν. J dicunt, vnde etiã abscessus critici in articulos, licet à loco calido manent, & materiae sint calidæ, non nisi longo tempore suppurantur. Itaque Arthritis non propriè phlegmone est, sed si materia calet tumor est φλεγμοειδής.

An verò in acetabulum humor influat, dubitatur. Fernelio in cavitatem humor non descendit, nec in spatium quod inter ossium extrema interest, sed putat vincula & membranas quæ extrinsecus ossium extrema nectunt, & tendines eò directos imbui solere: horum duplex ratio. Prior in chiragra tophacea humor lapidescens aperta cute ex articulis digitorum eruitur, vinculo quod situm in pyxide vtrumque os colligat, illæso. Posterior, si in Ischiade humor in pyxidem conderetur, non tantus dolor foret, quod vinculum expers sensus sit, nec tam latè diffusum, vnde Galeno dum fiunt abscessus in febre laboriosa, dolorum sponte natorum subiectum est totum genus musculosum. Et si ex motu labor accidit, vt quid peculiare, adest articuli caliditas: vt ne sit mirum in eo motu ad articulum humorem abscedere, vt qui vnà eum musculo concaluerit ac laborarit. Spontaneo labori accidit vt vno modo in articulum humor decumbat cum latiora articuli spatia humorem excipiant. Nec tamen constat an humor de articulationis locum subeat. Eodem & id pertinet, fluxio Arthritin faciens primum loco de articulationis excipitur, deinde à locis adiacentibus ad eum vsque. Et quoniam articulationes implentur, ligamenta adjacentia tenduntur: nerui & chordæ non inflammantur, sed dolent articulatione distesa. Nec valet ratio Fernelij de vinculo interno:

ad apb.
31. l. 4.

Gal ad
apb. 39.
lib. 6.

A iij

(de externo enim nil dicitur) Si enim fatetur in acetabulo tophum concrefcere; materia quoque in hoc spatium incidet. At vinculum interius non facilè afficitur ab humore vt forte, validum, infenfibile. Dolor excitatur non ob vinculu hoc fenfu carens, fed ob vicinorum tenfionem, & inclu-
 fionem materiæ eoloco quo non debet. Sic ratio Fernelij friget. At melius aliquis explicans quid fit articulum oc-
 cupari. Articuli nomine non modo caput offis quod infe-
 ritur, aut alterius offis cotylen audiemus, fed & ligamenta, tendines, & quicquid ad articuli firmitatem structuram-
 que pertinet. Per Arthritides non modò eæ partes non sunt immunes, fed etiam in longius diffitas partes affe-
 ctionis labes peruenit. Nec tamen patet an cauum offis humor subeat. Tamen doctrinæ caufa duo ligamento-
 rum genera ftatuentur, vnum fenfum habentium, alterum fenfus expertiũ. Quæ ligamenta à media offis parte ducitur ea fenfu vacant, quæ à periostio exquisitè sentiunt, eaque vt & tendines in Arthritide laborant, vt non fit mirũ si tantus fit dolor. Nã inter tendinem & ligamentũ quod tendinem integit, materies collecta est. Alii fic dicunt, alia ligamenta offea sunt, alia membranofa, illa haud sentiunt, hæc contrã.

Gorr. in definit.

Gal. 6 epid.

ad aphe. 55. li. 6.

Nunc materies & locus à quo emanet, explicetur. Fernelio, à capite est folo, eaque frigida est, aut ferum, non sanguis, aut bilis, aut succus melancholicus. Si humor frigidus est, cur stuporem non affert potius? Pituitæ & sero eius inest vt torporem efficiat, non mordacitatem: Ni vtrumq; ita alienum fit, vt aut salum, aut acidum fiat. Si frigidus est vnde tanta doloris acerbitas? Et dum quæritur cur hyeme & autumnò podagrici dolores renouëtur, Galeno, vere qualitate & quantitate humor infestat, autumnò autem qualitate folũ. Et dubites an vox *μύρον* ad qualitatem, an ad autumnum referatur, vt fit hic fenfus; secundum folam qualitatem humor morbum facit autumnò, vel in folo autumnò secundum qualitatem. Vnde fola qualitas Arthritidis caufa esse poffit cum pauculo humore, nec ea adest quantitas quam Fernel. cõmentus est. Rondelctius malè Fernelij verba detorquet. Nec enim Fernel. placet per

venam, spinalem medullam & nervos fluxum fieri; sed per inanitates sub cute. Nec vult eum mucum qui per palatum decerrat Arthritin committere, sed per partes corporis externas & extra caluam positas credit humorem Arthritidis causam decurrere.

Sed pro Fernelio militant hæc. Si bilis aut quiuis humor calidus Arthritin committeret, cur non statim inflammatio sequeretur? Impedit articuli frigiditas, inquires. Cur non & membranæ costis intextæ, ægrè concipiunt inflammationem? Tamen in iis alioqui frigidis facile inflammatio concipitur, vt pleuritidū ilias demōstrat: facile quoque humor biliosus erysipelata & herpes in cute cōcitat. Fauebit & Fernelio locus Hipp. explicans septem genera fluxionum à capite orientium: & à parte posticā: fiunt articulorum ac coxendicum dolores (ait) à talibus morbis sanatis (id est hydrope & suffusionibus aquæ) cum id quod morbum facit sanatur, & quod in carne relictum fuerit cui non erit exitus, sed tuberculum faciens fugit in id quod cedit, ac tum articulorum dolorem excitat. Nisi fortè in Fernelium faciat id quod idem Hipp. statuit, nempe duplicem esse mucum, vnum ab interno capite, eumque aliqua præditum salsedine, alterum subtus caluariam ad inferiora descendantem, eumque insulsum & dolorem non cientem; sic qui ab externo capite humor est, aut Arthritin non mouebit, vel si manans à capite humor Arthritin facit, is ab interiore parte manabit, quod Fernelio non placet.

At à pericranio est (ait.) Cur non & aliæ partes infirmæ à validis partibus depulsum humorem non excipient? Sit ita, magna fluxionum pars à capite sit, quid attinet novos & obscuros aquæ ductus effingere? Quum abscedat humor per venas, arterias, nervos, ossa, credibilius est humores per eas partes fluere & refluere, per quas alimentum ad partes defertur, facilitas enim fluxus & refluxus per vasa fit. Et cum in Arthritide subita motio sit humorum, ea per vasa fit, non per cæcos ductus. Fernelius ad caput confugit ratus tam sincerum humorem à venis reliquos humores complexis, ad articulos affligendos secerni non posse.

boup

At facilè sincerus humor id faciet, seu in parte congestio fiat, seu à cerebro humor descendat. Non quod sit ea pituita quæ per infundibulum in pulmonem aluúmque deerrat, quia in venas & arterias eã resumi oporteret, vt inde ad neruos traduceretur. Id quod non fit. At probabilis est ista deriuatio sub cute per inania musculorũ spatia, vt quasi inũdatio aluci ipsa humorum eluuias in cavitatem articulorum & partes vicinas illabatur. Quod si neget ab interno corpore eò rapi humorem, quòd & via non fit facilis, & fiat à massa sanguinis secretio, quid dicet de abscessibus criticis, materia morbifica in articulos seposita à sanguinis massa secreta, aut ab ipso mesenterio traducta? In maxillas & articulos passim fiunt, cum id à solo capite non sit, alioqui omnis febris materiam à capite repeteremus. Cum copiosa mictio Archig. seruum ab abscessu vindicat, an non illa materia prius in venis contenta erat? Alba, læuis & æqualis hypostasis morbum soluens an non à capite est? Eius pars criticè exclusa in articulos Arthritin facit. Dum fiunt apostemata modò sincero humore fluente, modò mixto, exãthemata, nunquid à venis ea est materies eadẽq; in articulos reiecta Arthritin mouebit? Et tamen caput culpa caret. Apud Hipp. Arthriticus dolor cessat, colico exacerbato, & contrà, vnde est? Quia, ait Gal. humorũ in artus currentium impetus ad colon conuertitur. Ita ab interno corpore per ductus obuios & obscuros fluentes humores in articulos repunt, fitque *συνουσία* inter articulos & intestina. Item dysenteria suppressa facit abscessum in costis, visceribus & articulis. Num biliosus abscessus in articulis, sanguineus in costis fit & visceribus? Id euertit dogma Fernel. Nec Hippoc scripsisset ab ipsa bile Arthritin fieri, ni ipse vidisset. Et quidam Arthritici desierunt laborare, deinde obortis erysipelatis interierunt? An non fuit materia biliosa quæ Arthritin committebat? Si humor dysentericæ in articulum procumbit, ergo à cerebro frustra Arthritis repetitur. Nam & à ventre in artus, & contra refluere potest. Quod autem dubitarit Hippoc. An biliosus abscessus in articulis, sanguineus in costis? Id eò fecit, non quod non credat bilem Arthritidis causam esse posse, sed quòd

4. apho.

part. 3.

sect. 34.

l. 6. ep.

In Coa-

cis.

Notan-

dus lo-

cus.

quod præter rationem videtur vt humor biliosus sua sponte leuis inferiora petens in articulos procumbat. Aut quia potius aluum irritaret, Dysenteriamque crearet quam per *Holl. part. 28. lib. 6.* cæcos meatus in articulos sese insinuaret. Item confert ab *com. 1. sect. 2. Duret. 6. 20* fæces sanguineum cum bilioso, in costas enim facile sanguis *sect. 2. Duret. 6. 20* regeritur ob viciniam hepatis & venæ cævæ, quæ per quandam *sect. 2. Duret. 6. 20* *γαυπιασιν* eructant biliosum sanguinem in partes respirationi consecratas. Et in aphorismis, cum agitur de Arthritide in ver- *Aphor. 1. 23. li. 3.* incidente, in phymatis & articularibus morbis vernantibus corpus profundum expurgatur, fitque in extimas partes pravorum humorum traductio. Sic non à capite Arthritis pendet. At dicit Fernel. Dysenteriarum & alvinarum fluxionum caput author est Hippo. Sic qui humor in aluum labens dysenteriam parit, nonne aliò cursum inflectens Arthritin committet? Sic enim *αι μελαρρυσεις, μελαρρυσεις, και αι υσταν μελαρρυσεις* fiunt. Sic vomitus alui profluvium compescit. Sed hæc Fernelium exagrabunt. Si in lassitudine spontanea cum membrorum contractione *και μεταστροφης*, cum articularum dolore, aut ob diffusum serum per genus nervosum & musculosum, vel ob colliquationem ipsarum carniū si motio præcesserit vehementior, si (inquam) causa augeatur *Gal. ca. 10. 2. de sim. pl. med.* supprimaturque nunquid Arthritin pariet? Et tamen caput accusare ignorantis est. In ulcerosa lassitudine nunquid Arthritidis speciem dicas esse? Iuveni dolores articulares contigere exanthematis infra modum erumpentibus. An id à capite? vnde Hippoc. quibus sanis hyeme circa lumbos frigiditas & gravitas ex leui causa & aluus suppressa, *In Coarctis.* ventriculo benè agente, his Ischias, aut renum dolor, aut stillicidium urinæ fortè continget. Hinc patet Ischiadem non tam ab externo quam ab interno corpore oriri. Item Hippoc. Splenis & viscerum tumores & inflammationes in *sect. 3. 1. 2. epid.* articularum dolores desinunt. Febres quartanæ in specie Arthritidis aliquando desinunt facto abscessu *και παρροπω* alimento ipsius partis corrupto, & articulo effœminato. Tuffes laboriosæ contingunt locos læsos, & maximè articulos. *sect. 7. lib. 6. epid.* In febribus laboriosis tuffes siccæ ad articulos decumbunt cum febre si intus relinquuntur. hoc fit quia materia tuffis aut aliò transfertur, aut cum in pulmone moram tra-

B.

xerit (sic enim suppressa virulenta materia tussim fa-
 cit, cuius perennitatem ad caput malè vulgus refert) tan-
 dem vi naturæ expulsa in articulos irrumpit, hinc Arthritis:
ex li. 2. In alio loco apparebit dū docebitur cur gibbosi aut asthma-
de art. tici fiant Dysenterici, aut varicosi: idem de articulis dici
 potest. Præterea suppressis mensibus dolores & rubores ar-
sect. 8. ticularum oriuntur Hipp. Et mulieres podagra non labo-
lib. 6. rant ni menses sint suppressi, Arthritin accersent, fru-
epid. stra ad caput & externam fluxionem recurrens. Id totum ab
De interno est. Si in partibus externis vlcera fuerint, & tumo-
Phaetu- res in articulis, cum hæc euauerint Dysenteria oritur:
sa. Py nunquid facilis & quasi peruius partium internarum & ex-
thea ternarum consensus ad est? Item solemnis omnis suppressio
uxore Arthritidis autor esse potest capite illæso, nulla per extima
ad finē corporis fluxione facta. Addit Hipp. quibus repente fe-
sectionis bris expertibus præcordij & cordis dolor, circa crura & in-
Apb. 6. fernas partes aluus intumescit, hos liberat venæ sectio &
lib. 5. alui fluxus, his febrile nocet: Longæ enim febres fiunt &
 tussis & singultus, his ad solutionem tendentibus dolor for-
 tis coxarum & crurum, aut puris sputum, aut oculorum pri-
 uatio: Dolores ad hypochondria in febre voce intercep-
 ta sine sudore soluti, malum, his ad coxendices dolores
 fiunt Patet quod materia dolores articularum motura sæ-
 pè ab hypochondriis est non à capite. vnde videmus me-
 lancholicos & hypochondriacos tot doloribus pungentibus
 & distendentibus affligi, vt articulare quid sit, an id à ca-
 pite? Ab interno corpore ea materies prodit aut Arthritin
 aut quid simile creatura. Fernelium conuincet historia cu-
Fernel iusdam qui quotidie genio indulgens vomebat: suppressa
c. 10. li. vomitio, frequentes rigores, febris hanc desinentē excepit
de feb. paralyfis partium quæ sunt sub capite, inde mors. Inuenta
 est bilis syncera in cauo hepatis libræ pondo mēbranis in-
 hærens, huius portio in neruos irrepsit, vnde paralyfis.
 Sic sua se historia conuincet Fernel, quod ab interno cor-
de feb. pore per cæcos ductus materia in neruorum genus, eaque
 syncera potest irreperere. Apud eundem febres multæ in co-
 licos dolores, & hi in paralyfin terminantur. Sic à capite
 more vulgi hoc repetere ridiculum est: licet origo periosij

in omnem ossiū compagem diffusi ducatur anatomicorum opinione. hac ratione ductus fingit fluxum supernè deorsum, & quòd non ita syncerus humor à vasis sit, nec liber est exitus si ab interno humor repat, qui satis patet pituitæ seroque eius per subiectas cuti partes & cæcos ductus, videtur aliquid efficere exemplo hydropicorum quorū tibiæ crudo succo scatent, sine dolore tamen. Gorræus putat Fernel. vti hoc argumento vt probet Arthritin à pituita non oriri, & ideo rationum hastas in Fernel. contorquet, sed perperam. Nec id vult Fernel. contra, omnem ab ipsa pituita & sero Arthritin repetit. Sed hoc vsus exemplo suam opinionem tuetur, partim vt doceat pituitam à capite labentem habere quid proprium & συζενές ad Arthritidos generationem, seu materiem spectes (non enim quæuis alia pituita id facit) siue opportunitatem fluendi sub cute totius corporis. Si enim succus crudus aliundè manans quàm à capite Arthritin committeret, hydropici fierent Arthritici cum suppetat materies. Et num humor is per tibiæ sparsus si in articulum fluat Arthritin faciet. Si idem humor & natura, & cōsistentia à cerebro manaret in articulum illapsus author ne foret Arthritidis? si non facit, an quia per venas & arterias fluit? At Fernel. alias vias quam vasa comminiscitur. An quia à cerebro humor non est, ideo nō est aptus Arthritidi? et quia syncerus non possit aliunde manare. Idem loquens de tumoribus ait, tumor est indolens ni cum membranas vi diuellit & distendit. Sic idem humor tumorem facit dolentem & indolentem. Et verò, Cap. 3.
lib. 7.
Patho. cur humor à corpore interno cacochymo, à rene purulento, pulmone in articulos vi naturæ impulsus, idem non pariat quòd & humor crudus à capite deerrans? Quasi eam proprietatem & ἰδιοσυζενόταν qua Arthritin pariat ab vno cerebro sortiatur? Et syncerus humor non aliunde defluat? Nunc de syncero. Mulierum ῥῆς viridis à syncero est (ἀ-χρητος enim impermixtum significat cum nudus simplexque humor apparet) an ideo à cerebro? Nequaquam: à ventre enim sæpè est. Cum quis gonorrhœam contraxit initu impuri scorti, malignus & syncerus humor fluit, & ab interno est. Syncerus ergo aliunde quàm à capite. Virgi.

nes defœdatae furas, articulos dolent, an id à capite? si humor is in inanitatibus tiliarum dolorem ciens articulos subiret, quam immanem Arthritin excitaret? Ictericici post dolores colicos refuso in tibias sero dolores illic fauos sentiunt. Et tamen à ventre, id est, à febre quartana tiliarum articulorumque dolores mouentur tenuis feri diffusionone, quod diuellit membranas: an id à capite? Humor melancholicus varices faciens, in capite defluuium capillorum affert, numquid & fauam Arthritin pariet? Sed cur hydropticis dolor non adest? Multus est humor, distendit, distentio maximè dolorem facit in Arthritide, in qua tamen paucus sæpè humor distendens acerbum dolorem ciet. Hunc nodum soluit Hipp. Si modicus fluxus sit (respectu magni fluxus qui in hydrope fit, vnde pars tumet ac detumet) coxendicum & articulorum dolorem cum fluere desijt, facit. Nam vt modicus, & vndique à partibus fortibus depulsus, ad articulos refugit. Non satisfacit tamen. Si enim paucus humor dolorem facit, cur non & multus, cum idem sit humor? In cachecticis & hydropticis abundat. Frustra affert Fernel. succum erudum cachecticorum & hydropticorum à quo non fiat Arthritis, vt efficiat, si dolor sit, à capite causam arcessendam esse. Quatuor in loco adducto requirit Hipp. ad dolorem articulare, vt sit humor modicus, vt fluere desinat, vt à fortioribus repellatur, vt ad articulum confluat. Vis in eo est, vt sit paucus, & à parte forti pellatur. Si multus est, partem in æqualem intemperiem adducit, & mole obruens in ista æqualitate indolentiam facit; vnde quibus artus intumuerunt iis ferè vacuitas doloris adest. Sed cum paucus in neruos effunditur, cum mole sua dolorem non inferat, quid qualitas possit, apparet. Paucus est humor quantitate, sed magnus viribus. Et post articulares dolores, & dentium, genæ tument & articuli, & tamen tunc dolor cessat. Cæterùm cum à parte validè humor rengeratur, docet suam virulentiam quæ ὀργασμῶς, & doloris parens est, vnde ad ἀνοπία & ἀνώδυνα confugi solet. Et cum dolor minatur, à medicamento abstinetur, ne concitatus humor in neruos, partes debiliores, deferatur. Et

Gal. ad
aph 49
lib. 6

De loc.
in homi-
ne.

Seneca
causas
tanti in
neruosis
paribus
doloris,
& cur
multus
humor
obruat
non mo-
ueat do-
lorem,
explicat
lib. 11.
epist. 79
Vide
sub finē
huius li-
bri ap-
pendicē
de den-
tium &
neruorū
dolore.

vis est magna illius humoris tam subito partes peragran-
 tis, cum nil sæpè tumeat, sed se in corpusculo nerui agi-
 tans, cruciatus infert. Immò sæpè fiunt membranarum
 ἐπανάσεις. Contra in Leucophlegmatia & cachexia vacui-
 tas est doloris, cum sit & quantitas succi crudi, & feri mali
 prouentus, quamquã in fœdo colore gradiendi sæpè impo-
 tentia est præ graui tibiariũ dolore, qui dolori articulari sup-
 par est. Secunda conditio est, vt humor fluere desinat, vel
 vt iam fluxio consistat, aut dolor non aderit, nisi fortè fu-
 gax, vel in neruoso genere sit, non in venoso. In venis enim
 fluxilis est, in neruis stat. At falsum est dolorem non moue-
 ri nisi steterit fluxio: sed vt dolor perseueret, humorem inhæ-
 rere fas est. Hipp. docet morbos venarum fugaces esse, ner-
 uorum stabiliores, contumaciores, & qui etiam statis tem-
 poribus memoriam sui renouant Hippo. hic textus: Qui
 morbus à venis est, leuior est quàm qui à neruis. Diffluit
 vna cum humore qui venis inest, & non quiescit. Et natura
 venis in humore est in carnibus, Gr. καὶ ἡ φύσις τῆσι φλεψίν ἐν
 ἰσχυρῶν ἔστιν ἐν τῆσι σαρκίν. Nerui sicci sunt & cavitates non
 habent, ad ossa consistunt, ab ossibus nutriuntur, & à
 carnibus, & calorem inter ossa & carnem medium habent,
 & humidiores sunt & carnosiores quàm ossa, ficciores, &
 magis offei quàm carnes. Morbus neruorum firmatur,
 quiescit in his. Hinc disces cur partes tumeant ac detu-
 meant sine dolore articuli. Humor enim in vena continetur
 non in neruo, aut in hoc non sedet. Quiescat oportet, vt do-
 leat pars. Explicabo illud, καὶ ἡ φύσις τῆσι φλεψίν, &c. Con-
 fert genus venosum cum neruoso. Neruosi nomine audit
 neruos, membr. ligam. tendines, perostiumque. Vult ge-
 nus neruosum humidius bifariam, tum quod venæ cauæ
 humores contineant quæ consistentia liquidĩ sunt, corpus
 humectant cui insunt & illud proluunt, tum quod venæ
 carnibus insint quas nutriunt. Sic, natura venis in humore
 est in carnibus, id est, proprium, est venarum, vt humorem
 contineant & in re humida sint, id est in carne, Nerui du-
 riores, vt cavitatis expertes. Venæ molliores ob cavitatem,
 & quia à jecore pendeant. Sic res continens humida dicitur
 mollis & humida tum ratione rei quam continet, tum rei

In Coac-
 cis Hip.
 de mor-
 bis ner-
 uorum
 repullu-
 lanti-
 bus.

De loc.
 in ho-
 mine.

in qua continetur, vel hoc, in humore, id est in carnibus, caro enim το σαρξ vocatur. Sic vena in humore est, id est, in carnibus in quibus & sedem, & firmitatem, & augmentum, & munus habet vena. Nerui ficci sunt, quia non in carnibus, & res humidas non continent vt venæ, & à ficcis ossibus & membranis oriuntur. Vnde ait, Nerui ad ossa consistunt, & ab iis nutriuntur. Et si alij à carnibus nutriuntur, vt qui musculos contexunt. Ergò morbi in neruis firmiores, in venis, non item. Sic docet Hipp. Confluunt omnes venæ mutuo, aliæ aliis coincidunt, aliæ per venulas à venulis extentas. Quod ficcius est magis morbos recipit & dolet naturá, humidum minus. Morbus in sicco stabilitur, in humido fluit, & aliàs aliam partem transmigra- & quiescit, & citius sedatur vt in humido non confirmatus: vnde patet distinctio inter morbos neruosi & venosi generis. Quamquam in Fernel. ex eo loco quis obii- ciat. In Articulari morbo, humor furibundè & erratico modo in hos & illos articulos inuolat, ergo est in vasis, non in neruis & extra vasa?

De loc. in hom.

Lib. de loc in homine.

Locus notandus.

AD ARTHRITIDEM requiritur vt humor, aut in articulum incidat, aut in partes proximè eum ambientes, easque sensibiles. Quod non animaduertit Fernel. sine distinctione ponens in cachectico non oriri Arthritin cum tamen sit multus humor crudus. Tamen concludit necessariò à cerebro eum humorem qui peculiari modo Arthritin est creaturus. Et virgines decolores patiuntur post diurnam lentam febrem istum vulgarem ρευματισμὸν vniuersi corporis inflammato serà à genere venoso in neruosum excludo. Nec animaduertit in Cachexia etiam dolores articulares oriri posse si humor in neruos repat, putreat, inflammetur, si præsertim articuli sit natua quædam imbecillitas. * Nec enim omne excrementum in partem influens dolorem facit: sed aliàs cum efferum est statim dolorificum est, aliàs non nisi cum tempore acrimoniam adeptum. Ad id facit partis dispositio. Non quiuis humor dolorem dentium facit, nec quouis tempore. Non simpliciter frigidus, ni insigni alia qualitate sit præditus. Requiritur & dentis dispositio. Vnde cui dens vitiosus, aura fri-

* Huc referre oportet illud Plato nis quod fons omnium fluxionum pituita sal sa & acida. Et nisi pituita hæc vires nuda sit, non infert dolorem. Nam inde fieri potest.

gidiuscula, & quiuis ferè humor dolorem accersit. Si non vitiosus, acerrimum esse oportet humorem qui dolorem pariat. Aut iam diathesis est, aut prauus humor sua malefica vi eam inducet. Extracto dente, dicto citius omnia symptomata delentur. Nil saluæ, nil humoris affluit. Sic & diathesis, & certa humoris requiritur conditio. Multis gingiuæ & facies sine tamen dolore tument, aliis tument cum dolore. Idem in hemicraniis contingit, quæ non à quouis vapore irritantur, nisi diathesis iniusta sit. Et hanc diathesin præcipuam causam febrium & symptomatum certa periodo redeuntium statuit Gal. Et cum inducta est, omnis humorum euacuatio est ferè inutilis. In Arthritide quidam statim dolent, quia humor aut efferus est per se, aut statim malignitatem acquirit. Alij non nisi successu temporis, cum leues dolores prænantii fuerunt. Alii statim, ob sensum exactum. Status temporis plurimum facit. Et qui sunt Arthritici ferè tempestates præsentunt dum quid circa neruos moueri incipit, ac quasi germinari & efflorescere. Sic modo quodam inexplicabili, dolent nerui: Est latens causa iniquitudo in parte neruosa, dolor dolorem accersit, humoremque ciet, & humor dolorem geminat, sic rerum fit adglomeratio & concursus. Sic non necesse à capite id repetere, & sub cute nouos ductus comminisci.

* Sed & qui in parte collectus ob veterem infirmitatem, & qui à proximis vasis transumitur antecedens est doloris causa. Aegris arthriticis ferè putris & serosus est sanguis, vnde fluendi & dolendi facilis occasio est. Iis maximè quibus labes natia contracta est, aut adscititia; fomes & occasio mali rediuiui. Quibus cerebrum ad Epileps. est opportunum, ij repente præhenduntur, quod vix efficiat in sano cerebro omnium intemperantiarum ilias. Quot videmus cerebro humidiff. & valdè excrementoso præditos nullo articulari affectu tentatos? At quibus imbecillitas est nefcio quæ leuissima de causa ægrotant. Et causa in procinctu est, cuiuscumque enim pars morbosa dispositione affecta est, in ea nec coctio, nec aliæ functiones naturales administrantur. Multum excrementi congeritur, & quamuis benignum alimentum ipsum, corrumpitur, aut alteratur.

ratio est in leucophlegmatia cum cras aut tibia incumscar, inueniunt adit indolentia. Id quod paulo ante expeditus Fontè eorum demonstratio peti quoque potest ex verbis Macro. cap. 9. lib. 7. ubi querit cur cerebrum non leniat. Oportet naturæ esse (ait) ut sensum vel nimum sicca, vel nimium humida non capiant. Id quod in offibus & adipis & spinæ medulla apparet. Idem sic ut in partibus vel nimis humedat, vel siccat sensus non fit.

Partis imbecillitatem ad nouos arthritidis paroxysmos agnoscit Gal. sic per congestione non per affluxum malum repueasit ac repullulat vnde Gal. cap. 2. lib. de lang. mist. Cetero pleuridinem inflammato sic in parte ob partis imbecillitatem. Facile enim pars grauat a suo excremento, & ab affluxu alieno. Plura eo loci vide tamen Gal. com. in aph. de Euenuchis, Docet imbecil-

Hentem par
tis non esse
causam re
dentis ma
li si xger in
victu non
peccet. Ta
men ad finē
a. De symp.
causis ait li
cet maneat
sola imbe
cillitas par
tis, nec su
perfluitates
allabantur,
tamen mor
bum, id est
febrim, re
crudescere.

Et pars in sinu suo fouet dolendi occasionem quam sepul
tam & dormientem αἰφροσυχῶ & externæ ἀεφάσσε excitant.
Immo in ipsa parte morbus est, & habitus morbosus cer
nitur. Paroxysmus autem arthriticus excitatur, non vitio
capitis, sed totius corporis præsertim cacochymi. Nam
excitantur dolores ij; quibus per ætatem biliosi humores
fuerint coaceruati. Partes expellunt vicissim prauos hu
mores. Præui qualitate infestant & quantitate maximè si
deliquerint in victu hyeme. Verno enim diurnæ passio
nes mouentur fufis humoribus & mox à parte robustiore
depulsis. Secundum qualitatem potius Autumno. Vere
appetente repurgato corpore interno expullulant lepræ,
vitiligines, arthritides. An id à capite? Corpus & foris &
intus plenum est & turget; & vt humores habent suos mo
tus, ita varios dolores emouent. Et si à capite est humor,
cur non propinquas capiti partes cubitum, manum præhen
dit? Nec refert obicere senes potius esse arthriticos quàm
iuuenes, & ideo illorum humores esse potius κατὰ φύσιν.
Diximus non quemuis humorem crudum doloris autorem
esse. Plerisque genua tument & articuli, sed humor est
mansuetus. In cachect. & hydropicis ob caloris penuriam
crudus est sanguis, & infra sanguinem est, sic, ni aliud con
currat, dolorem non excitat. Aliud autem est ἀπεπλον,
aliud ὀμὸν. Illud quouis tempore molestat: hoc non item.
Nam vi caloris naturalis mitificatur, τὸ ἀπεπλον non item.
In fœdis coloribus, aliàs nulli sunt dolores, aliàs graues. Si
cum fœdi colores sunt, humores quoque ἀπεπλοι sunt, do
lor adest, immo halitus venenatus est, ἐν ὀμότητι non item.
Vidimus tusses quibus iuncta erant symptomata arthriticis
penè similia. Inter species pituitæ à capite manantis, quæ
dam est ἀπὸς insulsa quæ nil dat negotii. Alia acris & salsa
quæ breui corrumpit & rodit partes in quas, & per quas fluit.
Alia est per se ἐνὶ ὄντι, sed quæ mora fit deterior. Hinc tus
sum varias. Et apud Hipp. tusses sunt quæ resolutionem
partium afferunt & syderationem. Idem de humoribus
in articulos repentibus iudicandum. Aliàs humor initio
mitis, sed qualitatem nactus postea afficit, ferocitas enim
tempore acquiritur, & hæc distinctiones sunt tenendæ.

N. V. N. C.

Nunc vera Arthritidis materia explicetur, & quid de ea Fernel. senserit dicatur. Humor (ait) continens Arthritidis causa non tam varius est atque traditur, nec enim sanguineus, nec biliosus est, nec melancholicus sed omnino vel pituitosus vel serosus. Errandi occasio est quod caput humoris fons ab eo credatur, quod nec ita syncerus ut Arthritin faciat, nec tam facile ab interno corpore emanet. Vtraque opinio antiquitati opponitur. Si enim vnus specie humor, frustra varietas remediorum pro varietate causarum quæsitæ fuisset. At alia remedia Arthritin biliosam, sanguineam alia, serosam alia respiciunt. Sic in commoda ægrorum peccatur, quod vni enim prodesset, alteri officeret. Ac magis refert an hinc vena secunda, an non. Si omnis ab humore frigido, nocet phlebotomia. Si à calido, prodest, sic magni interest ad sanitatem veram causam inquirere.

Iam explosa est sententia negantium à sanguine esse suppuratio foret. Cum enim in ventrem fluens sanguis suppurari dicatur, non strictè sumitur pro mutatione ad pus, sed *αἷμα τὸ ἀποφύεσθαι* dicitur. Suppuratio enim magnarum inflammationum est, ait Gal. Si ergo ingens non est inflammatio, nec pus fit. Minus verò circa articulum mutatio fit, sed non ad suppuratum, contra in carnosa parte. Immo ob articularum frigus, humor calidus refrigerat ac recrudescit, hinc puris prohibitio. Quòd autem humor sumat alterationem, docet rubor & dolor pulsatis. Imò quorundam opinione Arthritidis velut quædam febris articularum nuncupatur. Si in empyico pus thoracis iam maturum ex pulmone in capacitatem transferatur, suam maturitatem mutatione loci amittit, & recrudescit, & fit *ἡμμοκρῆς*, ut rursus quindecim dies expectandi sint donec iterum matureseat, probabilius est sanguinem refrigerari cum à loco calido in frigidum, ab interno in externum depellitur. Quo pertinet illud Aëtij: Causa cur inflammatio podagrica non suppuret, primùm est partium affectarum substantia, tum natura, tum ægrè mutabilis exist.

C

stent. Partes nervosæ duræ sunt & tolerandi cura anguntur, item partes carne nudatæ frigidiores sunt, influentes humores corruptioni minus patent, & remedia adhiberi solita ad putrefaciendum sunt inepta. Plura illo loco notanda sunt: hæc miror Fernel. non legisse. Quia enim vidit Arthritidis dolores & inflammationes non nisi intra dies 40 sedari; humoremque in articulum fluentem pituitescere ac refrigerari, pronuntiauit omnem humorem frigidum esse. At distinguer e oportuit. Acer enim & subtilis, calidus, sanguineus causa antecedens esse potest, sed ob loci naturam immutatur.

Lib. de cord. 1. Hippocr. ait sanguinem esse frigidum, & semen frigidum natura, quia cum vtrumque de genere aqueorum fit & spiritu turgeat, calore evanescente & spiritu refrigerescit & tactu frigidum percipitur. Maturitas si qua adest facilè mutatione loci deperditur, aut diminuta retunditur. Immo quod iam coctionem in parte receperat, in alium repulsum locum amittit eam ac recrudescit. Id quod in ardentibus febribus abiceffus testantur. Hi enim non nisi longo tempore maturantur licet humor origine sit calidus & biliosus. Id quod & in articulis evenit. Sic Hipp. quæ circa linguas eleuantur concrectiones & humiles calculi, & quæ podagricis circa debiles eorum articulos fiunt. Nam ossium natura causa est vt hæc indurentur & distendantur. Et quoniam hæc inflammationes non sunt suppurabiles Fernelio imposuere. At Galenus rem omnino aperuit; inflammatio partium carnosarum acutis morbis annumeratur. (Imò Hippocrates statuit terminum dierum quadraginta vt articulorum dolores cessent, aut omnino se minuant vt loquitur Plinius.) Est enim mollior ligamentis, & nervi & chordæ tardiùs inflammantur vulneratæ, tardiùs consistunt & sanantur. Vix aliquid externi recipiunt quia duræ sunt. Et cum in articulationibus humores sint per ligamenta eas complexa euacuatur.
no à πύκνις. Quis tamen contra obiciat, facile hic aut ille nervus in Arthritide afficitur, quod non eveniret si

tam ægrè corpora neruosa humorem admitterent. Et in febris tremores & conuulsiones contingunt minimo humoris lancinantis appulsu. Si neruorum ea durities, cur tanta ad patiendum aptitudo? Et cum Gal. confert pulmonem cum membranis costarum, ait, ratione suæ mollietatis pulmonem quemuis humorem admittere, non membranas. Sed hæc biliosum humorem admittunt. vnde pleuritides à bilioso ferè sanguine. Si ea est ratio articularum quæ & membranarum, in articulis aut non facilè dolor excitatur, aut qui affluit humor tenuis est & subtilis. Si pituita est & humor crudus, cum partes frigidæ, densæ, compactæ, duræ, vnde humoris, recipiendi & dolendi tanta facilitas? Nam frigiditas & lentor motum in locum *Ἀγγειώσεως* impediret, vnde aut erit sanguis, aut bilis, aut serum, aut à capite humor ferinus: Fernel. dicit quamdam esse articularum imbecillitatem cui nonnulla dissolutio est, vnde præpensio ad humorem excipiendum, vnde senibus facilè Arthritis euenit quod carnibus liquefactis eorum articuli laxiores more antiquorum pairerum dehiscunt, vnde & in senibus *ἁρθρώσεως* ab Hipp. celebratur. Præter articuli imbecillitatem dicit & humori Arthridin committenti organum esse: hic organum ab ichore est facultatem irritante qui crassiori corpori inclusus hoc alioqui defes ciet ac impellit.

Ad aphor. 33. lib. 6.
Notandum de senibus.

AD RATIONES quibus Fernelii opinio de humore frigido conuellitur accedet veterum autoritas Hippo. morbos *ἁρθρώσεως* in senectute ait relinquere, Gal. audit hoc de hemicrania & Arthritide biliosa. Senectus enim frigida huic causæ calidè medetur. Et cum Gal. non probat hanc Aphorismi partem qua Hipp. in squaloribus Arthritides ait vagari; non negat eas ab humore bilioso & acri nasci, sed negat in tanto squalore, vix humorem suppetere qui in articulum fluat. Atqui tanta siccitas & squalor erit, vt omnis humor absumatur? Cum squalore si calor adfit, humores acuentur & naturam irritantes in articul. depellentur. Eòne vsque procedetur vt corpora exarescant? Do minores humores; sed quæ ualitate

Gal. cum ad aph. 47. lib. 6. ait morbos articulares fr. cum multa caliditate fuerint postulare euacuationem bilis.

Hipp. scēt. 2. lib. 2. epid. *Nō o- mnis do- lor arti- culorū est Ar- thritis; fit enim per sic- cas tem- porum consti- tutione: dolor in articulo humiditate ar- ticulorū nativa consum- pta: qui per famem legumi- nibus vesce- bantur genuum dolores patie- bantur non erāt tamen Arthri- tici. Ad aph. 2. lib. 2. hic oc- paulo post su- sis ex- plic.

erūt deteriores. Immo in carnibus ichor latebit fuso fan- guine qui maligni humoris vicē gerēs morbos malignos excitabit. Nam & in tempore sicco, squalido & calido. Causi grassantur quorum ichor est parens. SED & quæri potest an in squalore verus articul. dolor non orietur, id quod Galeno placeat? * Tempus *ἀρχυμρόν* aut cum calore est aut cum frigore. Cum calore dicamus esse. Aliud est *ἀρχυμρόν* aliud *ξηρότης*. *ἀρχυμρόν* excessum siccitatis significat, vt vitio fit humoris, squalor fuliginosaque natura acquiratur. Nomine *ξηρότης* non tanta siccitas audietur quin quamdam mediocritatem tempus sit habiturum. Sed do, constitutio daret sicca & squalida, an tanta erit humorum consumptio vt non restent ad Arthritin concitandam; & Arthritidi obnoxii aut mali proxiysmum omnino cuitent, aut eum leuissimum experiantur? Si autore Gal. in sicciorebus secundum naturam temperaturis nulla omnino sit superfluitas manifesta per nares effluens, aut per sudores, sed omnis in tempore cal. & sicco fiat per *ἀγαστρον* euacuatio superfluorū, vt iam iam consumpto humore corpus exarescat, nulli credo morbi fient? At quæ contra hanc sententiam faciant explicabo. Anno 1575. primi tres menses humidi fuerunt. Æstas & Autumnus ita sicca & squalida fuerunt vt omnes penè lacus & fluuii exaruerint, vina generosa. Obseruatum est numquam ferè articulo. dolores acerbiores fuisse. Et quibus familiaris hic morbus erat, paroxysmus tam longus Arthritidis fuit, & tanta dolorum longitudo, vt qui olim spatio menstruo cessare visisunt, in multo longius tempus prouecti sint. Mirum erat in tanto squalore, cum omnes penè alij cessarent morbi; cur tanta articularium affectuum esset sæuities. Et illo anno iam hos commentarios animo premebamus, vt ad institutum id quod ipsi oculis videbamus, accommodaremus. Uchiadum magna erat vbertas circa autumnū, & hæ mulieribus erant ferè infestæ. Plerique hemiplegici ac paralytici. An hoc fiebat cum annus siccus esset, & ideo saluber? Apud Hipp. fit mentio constitutionis siccæ in qua circa hyemem hemiplegiæ multæ. Id fuit, quod

caput oppletum fuerat per æstatem & constitutio erat hyme aquilonia quæ caput lædebat. Omnia hic diuina dicimus, sed tum ita diuina vt nil sine ratione fiat. Rationes aliquot proferemus quibus aliqua ex parte exquisamus, quæ fiat vt cum omnes per æstatem squalidam benè habeant (*αυχοι*) autem sunt omnino salubriores, quàm τὰ ἐπιουβρια) sub finem æstatis & autumnum inuentem dolores articulorum ita sauiant. Si autumnus discedens à temperie præcedentis æstatis frigidus & humidus fuisset, facta in contrarium mutatio tantum mali peperisset. At id non contigit. Deinde cur præ cæteris genus mulierum? Imo tota hyems & autumnus infesta fuerunt mulieribus magna cum omnium admiratione. Tertio, cur inter homines in siccitatibus laborantes erant cal. & sicco temperamento præditi, & tamen mulieres, quæ ab eorum temperamento dissident, laborabāt.

UT PRIMÆ QUÆSTIONI fiat satis, dicendum, licet siccitas per se considerata humiditate sit salubrior, hoc tamen quibusdam cancellis coërcendum est. Cancellus siccitatis fortè ipsa humiditate deterior est, iis præsertim quibus cutis perspiratum non habet. Per τὰς αὐχμὸς humoris vbertas non adest, sed quod reliquum est, licet quantitate paucum, qualitate pessimum est. Succrescit ichor & sanies, humor fit fuliginosus, acer, mordax, & qui in partibus in quas influit sphacelum facile committit. Horum demonstratio peti potest ex libris de articulis, vbi docetur macilentis articulos esse mucosiores liquatis carnibus, quàm succulentis. Cæterum per squalores malus ichor gignitur & dominatur. Is est qui in venulas arefactas tractus febres ardentes parit. Et diximus iam hemiplegias vagari hyeme cum aliqui squalida tempestas longa præcessisset. Quoties enim æstatem calid. & squalidam autumnus aquilonius excipit, hemiplegiarum proventus est. Rarefactum enim corpus Aquilo subiens lædit, caputque exprimit. Et hi morbi non tam ob copiam humorum eueniunt, quàm ob indubilem neruorum diathesin. Item per squalores nescio quis ichor fit, omnis autem morbi vis maligna est ferè à

Vide cō-
part. 9.
lib. de
articu-
lis.

Com. ad
part. 60.
sect. 2.
lib. 1.
epid.

fero isto. Si tempore squalido serum dominatur, et si ei tempore tribuendum, eius tamen copia & squalori non ascribetur, per id enim tempus aquea superfluitas absumi videtur, sed forma & vis venenata ipsius seri squalori tribuetur. Sic à tempore humido & austrino copia materiei pendet, a squalore, vis, forma, virus. τὸ γὰρ αὐχμηρὸν significat πλεῖ ὑπερβολήν τινα. Diximus autem tres primos menses pluuios præcessisse, & tempus longum squalidum secutum. Squalor & caliditas vssit humores. Quod autem concursus temporis pluuij, deinde squalidi sequentis id facit, ex Hipp. patet: Carbunculi æstiu in Cranone. Pluebat in ardoribus aqua larga. Contingebat hoc per totum, maximè ab Austro. Subnascebantur in cute sanies. Hic mentio fit pluuiarum austrinarum & squalorum. Squalor suppressens humores, ichorem parit. Ichor minimus plus potest, quàm humiditas multa. In squalore spiritus squalent, ficcantur, caliginosi fiunt. Imo corpora atent & extabescunt. Αὐχμὸς enim ὑπὸ τῆ ἀειν, non ὑπὸ τῆ ἀειν cum aspiratione quod splendere significat. Το δὲ ἀειν ἐνεργεῖν notat: hinc ἀῶσις squalor, tabes corporis de partione facta spirituum, humorum, partium solidarum. Et apud Hipp. γλώσσαι ἀῶσαι ὑπὸ τῆ ἀειν. Siccæ linguæ à fuliginosa exustione: & vis squaloris explicatur nomine λιγνώδεις ἐσχίστως. Et æstiuo tempore squalido non sæuiebant Arthritides, sed ophthalmiæ, faucium dolores, tusses ficcissimæ. Denique vbiq; vis ichoris apparebat. Nec enim tam quantitas, quàm qualitas humoris afficiebat. Nullus enim tumor, & affectiones omnes ad ignes sacros accedebant. Autumno appetente cum serum esset potiùs κατὰρροπον Arthritides & ischi. natæ sunt. vnde Gal. notat autumno ischiades vagatas ob malignitatem & frigus: autumno autem ichor & sanies dominatur Hipp. Et in squaloribus ophthalmiæ ficcæ squalidæ quæ populantur. Et cum temporis constitutionis que squalidæ meminisset, ait in vulgus sæuuisse tusses ficas quæ partium syderationem afferrent, ophthal. ficas, anginas ficas.

2. ep.
sect. 1.

5. epid
part. 14
sect. 5.

Ad aph.
22. lib.
Lib. de
fruct.
hom.

7. sect.
lib. 6. ep.

NUNC EXPLICEMVS, cur mulierum genus in squa-

loribus molestaretur, cum potius ea constitutio ei profu- *Sect. 116*
 rura esset. Tale quid obseruat Hipp. Loquens de pustu- *6. ep.*
 larum eruptione in squaloribus, ait, Nulli masculo tales e-
 ruperunt. Nulla autem mulier mortua est cui hæc fiebant.
 Alio loco solæ seruæ laborarunt. Et alio loco, Mulieres *Sect. 7:*
 nequaquam similiter ac viri morbis afficiuntur. Mulieres *lib. 6. ep.*
 ineunte autumno ac hyeme laborabant, quia cum fusus *Sect. 3.*
 humor cutis astrictione prohiberetur, laniosus factus *lib. 2. ep.*
 molestus fuit. viri calidissimi si articulis dolent *αὐχμῶν*,
 non tam Arthritis est quàm dolor. Aliud est de mulieri-
 bus iudicium quãdo seri suppressio fit. Quidam docet cur *Sauar.*
 siccitas Arthritin committat. Intemperies si ca dolorem
 facit in articulo exiccando & effluuium prohibendo, hinc
 post ad artic. suppressa humiditas amandatur.

TERTIÆ QUESTIONIS examen persequamur.
 Hæc non videntur cohæreere vt inter viros calidissimi eo
 tempore laborarint, & mulieres, sunt enim contraria tem-
 peramenta. Idem apud Hippo. obseruatur in quadam
 constitutione in qua morbi inuadebant iuuenes viros &
 mulierum genus, reliquis ætatibus parcebant. Ingeniose
 Gal. rationem reddit, aliud est considerare temperamen- *Sect. 2:*
 tum, aliud ætatem. Ratione ætatis iuuenes morbis præ- *lib. 2. ep.*
 hendebantur, cum enim ætas esset calidior, morbo con-
 genere corripiebantur. At mulieres temperamenti ratio- *Com ad*
 ne morbis capiebantur degeneribus alioqui. Id autem *part 78.*
 fiebat per suppressionem. Serum enim non difflabatur ob *Sect. 2.*
 cutim astrictam. Propria & per se erat generatio horum *lib. 1. ep.*
 morborum in iunioribus, in mulieribus per suppressio-
 nem. Patet cum mulieres sint frigida, in squalida tem-
 pestate etiam laborarunt, atque inter eas quæ æstuantia
 præcordia habebant. Sic facilis erat ichoris ob squalo-
 rem generatio, at difficilis transpiratio, partim ob nati-
 uum temperamentum mulierum, partim *2/3. 786.*

αυχμῶν.
 AC CONSTAT ratione, experientia & autoritate
 Arthritin, & à sanguine & à sero, & à bile ori. Id maxi- *Lib. de*
 mē sentit Hipp ac præsertim biliosa esse Arthritides *aff. m-*
 Idem duos humores itauit, pituitam & bilem. Illius no- *ter.*

mine quiuis humor frigidus, illius, calidus auditur. Idem omnes à bile febres esse statuit. Nec hi libri sunt nothi. Et ista Hippoc. opinio ratione firmari potest, sicut & illa; Lib. de sacr morb. Lib. 1. de morbis. Lib. de diebus Decretor. Apher. 25. li 5.

Coxendicum morbus ex his causis fit in plerisque, si quis diu in sole versetur & coxendices calefiant, & humor qui est in articulis à calore siccet, fit autem morbus à bile & pituita, item à sanguine. Et in articularum doloribus aquam affundit frigidam. Dolor enim tollitur tum reuocatione caloris, tum inductione torporis. Qui dolor si ab humore frigido foret, quid hoc frigus frigore curare? Gal. in coxendicum dolore arteriotomiam in malleolo celebrat, ratus nequaquam malum ab humore esse frigido, sed à valdè calido. Quamquam alio loco etiam falsus Ichiadem à crudo & frigido succo, tamen non prætermittit phlebotomiam. Et tamen Fernelium secuti ad omnem Arthritidem calidis remediis vteremur. Contra, hoc malum calidis irritatur. Sæpè quidem humor generatione & ortu calidus est, at ob naturam articuli refrigerescit. Et id fortè Fernelio imposuit, Et semper caloris *εμπόρευμα* remanet, irritam faciens calidorum administrationem. Et in cerebrum vapores calidi efferuntur, frigore concresecunt, & qui inde fit humor nec perspicuè calid. nec frigidus, sed noua qualitas ex vtriusque pugna ac concursu confurgit, vt inde humor falsus aut nitrosus fiat qui manifestis qualitatibus non cedat. Ideo taxat veteres medicos vt nimis physicos Hipp. qui primas qualitates morborum causas nimis celebrabant. At falsum, acre, mordax, & id genus consideranda sunt in quibus temperandis & oppugnandis hinc opus hinc labor est. Ideo cal. & frig. imbecilles qualitates Hippo. statuit contra philosophorum opinionem. Facile enim mutuò sese domant, ideò sunt imbecilliora. Non sic de amaro & falso. Si in febre sola caliditas aut siccitas spectaretur, facile curaretur, sed succorum qualitates considerantur. Et damnat eos Hipp. qui contenti primis qualitatibus Thessali methodum sequuntur. Si Arthritis à frigido foret, facillimè calore curaretur. Sed enim secundæ sint qualitates non mirum si vis nostrum remediorum tanti mali immanitate eludatur.

De lib. veter med.

eludatur. Quod nunç prodest, statim nocet. Nec cal. nec frig. nec quicquam ferè agens manifestis qualitatibus proficit. Id quod pendet aut à natura humoris, aut partium. Et si quid remedia ὀπιηερίηηα conferunt, symptomata potius leniendo conferunt, quam causam oppugnando. Nec plausibile quod statuit Fernel. à capite humorem esse quod sit syncerus. Numquid in austrina constitutione in vasis serosus humor coërcetur, qui sua qualitate irritans ab arteriis & venis in nervos repellitur & Arthritin mouet? Materia sudorum quæ serum est in nervos pulsa & fusa, num impotentiam, aut dolorem, aut ἡμυπληγίον π inducet. Et tamen syncerum quid est. Si nutriuntur nerui per quas vias occultas ij & ossa nutriuntur, numquid malignum serum potest subire Arthritin creaturum? Si à membranis, ossibus, ligamentis sudor manans arthriti. dolorem minuit, num per easdem vias delata causa fuit? ferè videmus plerisque corpore seroso humore scatente, sudore copioso liberatos cum nulla salutis spes foret. An id à cerebro fuit? Cum à cerebro est, & principia neruorum imbuuntur, alia ratio est. Plerique arthritici nec caput, nec collum, nec partes superiores doluerunt, quasi tam venenatus humor subtus perreptet ad articulos nullo obiter excitato dolore? Contra si cui grauia sint tormina, & iis sedatis arthriti oritur, nunc eadem materia, & eodem ingenio prædita, & aliò translata. Si à capite est, cur non primum superas affecit partes? Ita enim ait Hipp. Considera occasiones vnde quis ægrotat, seu dolor capitis, seu auris. Signum sunt quibusdam dentes, & inguinum tumores. Si à capite fluxio nitrosa tantos obiter in metaphreno dolores excitat, vt sæpè partes tabefaciat per quas transit, vt Hipp. notat, an materia Arthritid. iam in suo fonte mala cuniculatim per summa corporis transiens, nil mali afferet transeundo? Et à venis synceri humores manant, non à solo capite, & ij ab internis profecti in externa sæuiunt. Et in Hippo. dominatur humor adustione melancholicam naturam adeptus, cuius ea feritas vt quanquam sanam partem appetat, eam maximè affligat. Quid minima quantitate in mam-

Idè Fernelius opinionè nostrâ patros est Nâ 9. cap. meth. med feb aut febres continuas in dolores articulos. rios. terminari excussa materia è genere venoso in summa corporis, id est, in habitu. Nâquid nostrâ hac est opinio, & Fernelius à se distat.

D

mis facit? Quid in suris tibiærum flatulentus eius spiritus? *συνοληγῆς* facit non inferiores Arthritide? Cur subiens articulationis locum Arthritin non faciat? Itaque nullo humore à capite labente, Arthriticus dolor orietur, aut depulso à visceribus tetro humore, aut nitro proprio articularum. Ulcera tibiærum fouentur sanie perpetuò affluente eaque sincera, numquid à venis & arteriis est? Sic sinceritas capiti non est tribuenda. At dices, tenuis iste humor affluens per se laudabilis est, sed per contagionem vlceris inficitur. Ergo si laudabilis intercipi aut supprimi posset: at non nisi dispendio ægrorum id fit; vt sit probabile propagatione quadam, & continuatione malam qualitatem ratione vlceris acquiri. Nunc redeamus; Imbecillitas partium siue naturalis, seu adscititia ad Arthritidem facit in articulo, œconomia naturalis afficitur in coctione, expulsionem, attractionem: fit in parte ipsa generatio perpetua succi crudi & mali, vnde paroxysmus arthriticus facilè redit, imò ipsius habitus fit quidam morbus. Nec abs re succi crudi meminimus cum Galenus dicat Arthritin veram non tam à pituitoso humore, quam à succo crudo oriri. Cum præsens est articuli infirmitas, propensus est quis in morbum. Et si qua humorum fit à natura defœcatio, ea fæx se ad aliam materiam aggregat donec fluxio aut partis imbecillitate, aut dolore, aut fluendi consuetudine moueatur. Mirus naturæ conatus in excernenda re molesta. Et dicit *Fernelius* is humor qui à capite manat non habet eam virulentiam, quam postea in articulis acquirit, ideo innocenter peruadit partes cui subiectas. Et se tuebitur Galeno qui explicans cur post tussis scorti inflammatio sequatur ait materiam in pulmone moram facientem se ipsa deteriore factam, vnde in scorto quid deterius attulit quàm in pulmone, aut in capite à quo primùm fluxit. Iam confutauimus eas sub cutivias vt à capite humor fluat, non quod negemus à carnibus, & ab habitu corporis humores in articulos influere. Iam meminimus mulierum, in quibus suppressio mensium Arthritin accersit illæso capite, & capite materiam non suppeditante. In vinosis ipsa crapula & cruditas, id mali

Notanda de succo crudo.

Com in part. 12 sect. 1. lib. 1. apud.

proritat, nil tamen à capite. Mulieres cum habeant ferè caput catarrhosum; dolens, pituitosum arthriticæ non fiunt: mensibus semel suppressis metus est huius mali. Et sanguis intus foras prodit contra Fernelium, & articulos occupat. Dicit, ideo non fiunt quidem Arthriticæ quod sanguis fluat: sed quæ communicatio pituitæ frigidæ, secretæ, à capite labenti cum ipsis mensibus? Contrà, & fluere possunt commodè menses, & à capite per extima humor fluere potest ad Arthritin faciendam. Quot abscessus fiunt *κατ' ἐκροω καὶ σπόγγων*, quot *μεταστάσις* intus foras? Et iam ante ex eodem Fernelio attulimus dolores colicos febribus succedaneos in paralyfin defuisse, & id totum ab interno est. Eodem quoque Fernel errore iacet, *De hydrope in Fernel.* quo & dum excogitat nouum modum quo serum in abdomen ad ascitem refunditur. Quasdam fissuras fingit, quas præterfluens serum capacitatem implet. Contra per ossa abscessus fiunt partium parenchymate duriora. *Me- Lib. 1. mul.* lius Hipp. de hydrope. Splen eleuatus & impletus distribuit per venas corpori, & in omentum maximè, & locos circa ventrem & crura. Alia pars delegat ad aliam, vbi cæteris plus quàm oportet affuerit. Id quod *Fernelius* non animaduertit de ascite disputans. In hydrope tamen pulmonis approbare videtur non sine contradictione. Serum, ait, ex abdominis capacitare cæco ductu in thoracem redundat. Et tamen idem ridet eos qui cæcos ductus in ascite generando fingunt. Et malè se tuetur ea sententia, quibus hepar aqua plenum est *εἰς τὸ ἧπαι πλοῦν ῥαγῆ*, iis venter aqua replètur ac moriuntur. Putat ex eo loco ruptionem visceri contingere. At verbum *ῥαγῆναι* potius subitam eruptionem significat. Galenus non meminit ruptionis in hepate quam Fernel. fingit. Ait quidem aquam non fluere in Epiploon nisi exedatur, quia solidum ac firmum est, & si legitur pro *ἧπαι πλοῦν τὸ περιτοναίον* codicis errore: At non mentio fit rupti hepatis. Imo ne apertè quidem docet erodi rumpiue peritonæon aut epiploon vt aqua recipiatur. Si quæ fieret hepatis fissura ruptione, vix sine cruenta aut deiectione alui, aut mictu id contingeret. At negat Gal. in vlla specie hydropis cruentum aut deijci,

aut meij. Id quod quæstione dignum est, sed de hoc aliàs.

Opinio
autho-
ris.

Nunc nostram de Arthritide sententiam aperiamus. Non placet opinio Fernelij de Arthritide, nec omnino eorum qui caput non accusant: nec eorum qui ad solam partem affectam confugiunt. Aliæ Arthritides per defluxum fiunt, aliæ per congestionem. In vtrisque supponitur articulorum impotentia & diathesis ἀρθριτική. Cum fiunt per defluxum, vel ratione cacochymia fiunt corporis, vel humoris à capite manantis, quod posterius solum agnouit Fernel. & malè. Cacochymiam voco & cruditatem cum viscerum impuritas est. massa sanguinis vitium contraxit, & corpus ῥοῦδὲς καὶ laborans τῷ ῥευματισμῷ maximè cum succo nitroso scatet. Hipp. agnouit enim quorundam corpus ἀλμῶδες. Et in tali facilis est dolorum generatio, & arthritidis subeunte falso humore locum dearticulationis. Et quod in mulieribus ἡ ῥῶν parit, idem ἀλγέσις ῥευματιγίς καὶ ῥευματισμὸς gignere potest. Et in iis δυσλ. 1.
lib 2.
epid. vlcera sunt sanari difficilia, tum ratione salis pituitæ, & ῥευματισμῷ. De iis Hippoc. exponens cur vlcera sint δυσλχέα, nempe quibus corpus exalbidum & lentiginosum, id est, lentis colorem referens. Cutis diffingitur ac labia, ab humoribus ex corpore saluginoso quod sub cute maximè & à capite contingit cum à pulmone fuerit concalescendum. In iis facies sæpè tumidior, corpus crudo prauoque succo scatet. Qui sanguis detrahitur est ferè totus putris, & alimenta corrumpuntur. In eorum albonumerabuntur gulæ dediti ac libidinosi, sub die noctem transigentes, robur neruorum soluitur, & succrescentis cacochymia sunt argumenta. Et licet libidinosorum commune flagellum sit Arthritidis, non desinunt tamè libidinum prurire desiderio. Hæc autem maximè causa est: prouentus nempe feri acris & mordacis. Hoc cum adest, & propensionem ad Arthritin facit præsentem nonnulla neruorum articulorumque imbecillitate, & irritando libidinis explendæ affert desideriam. Hinc Arthritici valdè sunt libidinosi. Et Aëtius cum theriacalem salem instituit, dimidiam partem satyrij tollit vitando ne rabiofas

& membra exoluentes libidines excitet. Satis enim si in iis dominetur acre istud serum, sua sponte in venerem ruunt. Nisi quis obijciat illud Hipp. ad incrementos & frigidos morbos confert venus.

ANTE QUAM de capite fluxionum fonte obiter dicam, propositis iam cacochymis, lentiginosis, cruditate laborantibus, libidinosis (vt ne omnino à capite arcessatur malum) dicam vnum de morbo ipsius habitus, vt nec accusetur caput, nec ad internas partes, tanquam principia mali recurratur. Princeps Auicennas explicans illud quod scripsit Gal. in arte parua, habitudo corporis est in iis partibus quæ oculis subijciuntur, vult quosdam esse proprios ipsius habitus morbos. Cum à pede aut inanitate sub cute dolores implacabiles excitans aura venenata ad caput surgit, id nec à visceribus nec ab interno est corpore. Vnde malè epileptici curantur habita tantum ratione interni corporis, potius habitui prouidendum est. Idem in Arthritide. Nam peculiari generatione humoris, aut in hac, aut illa parte externa, vitio ipsius habitus morbus orietur. Vnde quidam crudelissimos morbos sunt experti, cum partes internæ planè sanæ forent. In arthriticorum externo corpore peculiaris humor generatur, vt in pulmone & iecore. Et apud Hipp. à carnibus in articulos humor liquatur proprio vitio ipsius carnis. Et hac ratione idem Auicennas ait, id quod nocet cum vapore malæ substantiæ, in toto corpore est, id est in habitu. Sic in partibus externis vitium est peculiarare, & catarrhus, & colliquatio. Nec omnino malo est quod quis arthriticus fiat tanquam natura à centro corporis ad habitum virus amandante, vt sub finem huius libri dicetur ex Hipp. Cæterum cum cutis defœdata est, & sanguis tamen in vasis purus est, numquid affectio est ipsius habitus? Capillares venæ malo sero scatent. In elephante morbus est ipsius habitus in quo praua fit assimilatio, & pars in *Mu. id. Nas* amittit Hippocrati: est autem elephas symptoma facultatis alteratricis tertiæ concoctionis. Nec tam deficit ea facultas, quam prauè officium facit, non per se, sed ob prauam qualitatem alimento proprio

*Lib. de
loc. in
homine.*

*Ex lib.
Hipp. 2.
de nat.
hum.*

*Lib. de
alimēto.*

impressam. Ideo qui medici curantes, elephanticos sanguinem largius demunt, quia ab habitu non demunt minuunt calidum natium, & habitus facultatem deteriorem faciunt. Apud Hipp. impetiginem aliàs vt τὸ ἐξ ἀσθημα spectat, & cutis, & habitus sit solum depositarius, aliàs vt ἰσσοῖ ipsius habitus, quod notandum est.

In 2. libro
bro
prorb.

Nunc ad caput ipsum redeamus, & generationem peculiaris pituitæ. Non negamus à capite fluxiones oriri Arthritidis aurores, sed omnes, negamus. Quibus caput humidius, iis proclivis est defluxus in partes subiectas, hinc morborum proventus. De iis Gal. Qui totum cerebrum, aut caput humidius habent, ij salubriter non viuunt, destillationibus leui de causa capiuntur. Pituita per palatum dilapsa, guttur, fauces, ventriculus laborant: Tusses, anginae, Diarrhoeæ, &c. Nec quæuis pituitosa fluxio offendit. Non quæuis pituita dentes rodit. Non quæuis humor sternutamentum facit Galeno. Humor qui à capite est, Arthritidis author esse potest. Sæpè enim acer est, quod docet dentis rosio. Quos dentes nec flamma, nec ignis cremat nisi ægè, hi pituitâ malâ cauantur. Et prout sunt fluxiones, aut in partes internas, aut in externas à capite, ita affectus euariant. Primo Hipp. ex quorundam veterum opinione potius quàm sua, fontes humorum (maximè excrementitiorum) explorans, caput pituitæ fontem statuit. Et reuera multa à capite excrementa manant. Et fortè *Fernelius* ei sectæ addictus caput Arthritidis autorem credidit. Quod aliquatenus verum conspicias Arthritides à fluxione oriri solitas contemplatus. Quamquam & fluxiones, & humorum transmissiones ab internis fiunt partibus. Ac ante τῆς ἀσθημα vim expendimus. Vt enim in aliis cancrofa est dispositio, elephantica & chæradica, ita & arthritica est, siue corpus totum spectes, siue partes. Quibus læsus articulus, iis in Arthritin est propensitas. An humor à capite descendit ad malum suscitandum aut alendum? In vlcere Chironio est perennis affluxus seri & corruptio alimenti ob læsam partis ἑστίας (nam malum τῆς ὀδῆς ἑστίας vocatur) & serum virulentum progignitur, & nil à capite est. Eadem ma-

A de
morb.

teries num in articulum imbecillum influet? Imo magna articularium dolorum pars fit à generatione feri & collectione in ipsa parte, non tam quanto quàm quali infestantis? Est enim inexplicabilis *Act. 7. eor.*, & velut febris lenta ipsius articuli, hinc alimenti corruptio, hinc tabes partis. Et circa articulos tristis semper est sensus, qui stata periodo habet suas exacerbationes, & in parte materia fouetur.

* Nec placet omnino Galenus qui necessariam articuli imbecillitatem præsumens, aliunde humorem affluere debere, & in vitæ lege peccari statuit. Hic modus omnis congestions tollitur: id quod miror non vidisse Galenum. Imbecilla pars non probè alita à suo ipsius læditur excremento. Id Hippocratem vidisse ante diximus; Mucus in omnibus à natura est. Cum purus, sani sunt articuli. Labor & dolor fit cum à carnibus humiditas fluxit vitiosa.

SED & de motu humoris Arthritin facientis inquiretur. De natura dictum est, & quod remedia calida ac pariter frigida noceant. Cur repetant abundè dictum dum diatheseos Arthriticæ vini aperuimus. Dubitet quis an hic conatus naturæ non sit intus foras pellentis vt fit in exanthematis. Cur autem certa periodo repetant, illud in proprietate quadam positum est. Quamquam inuitus ad eam occultam proprietatem descendo. Licet res certò sciri nequeat, ex effectis æstimeretur. Articulares dolores ferè noctu exacerbantur, vt & multi alij morbi, & res non faciliè scitur. De ea re in aliis nostris commentariis. Communem causam huius rei ad recessum caloris naturalis ad interiora, referunt. Sic enim partes extimæ suo velut genio defraudantur, & illustratione spirituum carent. Solemnis est analogia humorum ad partes anni, & ad diei partes vt biliosi morbi circa meridiem exacerbentur, melancholicus ad vesperam, pituitosi ad noctem. Quod fortè Fernelio suasisit vt omnium arthritidū causam humorem frigidum statuatur. Motus enim humorum sequitur aut occultas, aut manifestas qualitates.

SED & non minùs ardua quæstio cur arthritidis ferè medendo ingrauescat. Si frigidus humor, cur calido non

Galen. ad aph. 28. li. 8.

* *Præclara quæstio, an partibus imbecillitas per se, sine humoris affluxu*

causa sit morbi redeuntis. Gal. enim ridet eos qui partibus imbecillitate morborum causam dicunt.

Hipp. 2. ep. & de struct. homin.

curatur, & contra? Phlogoses & erysipelata admotis refrigerantibus temperantur, & perfrigerata calore leniuntur. In arthritide auxilia omnia eluduntur, & hæc vulgò opprobrium vocatur medicorum. Et quòd hic humor sit indomitus ex eo esse possit quod cum sæpè origine sit calidus, & euentu refrigeratur, tum ratione earum mutationem, tum partium à quibus manat, præter caliditatem & frigiditatem, acquirit, ac virulentiam aut falsedinem, aut a crimoniam, aut aliquid mixtum. Id quod in coryza apparet. Huius causa frigida esse videtur, tamen exulcerat calore quodam interno & falsedine nares quâ transit. Sic ascititiæ hæc qualitates ex aliis emanantes primis sunt multò deteriores. Galeni locus iam citatus est de Arthritide & Ischiade. * Sed plenius eunucleandus. Irruens humor sanguineus est aliquando, vt plurimum pituitosus, aut ex pituitoso biliosus mistus, aut sanguine cum iis misto. Vt verè dicam, crudus est humor. Est hic crassus ad similitudinem puris crassioris. Si humoribus ex æquo redundat corpus, à phlebotomia est inchoandum. Rarò fit ischias ex sanguinis copia, citò curatur venis ad talum incisis. Si crudus humor arthritin committit aut ischiadem, cur secat venam? Si ischias rarò à sanguine est, cur in talo ferietur vena? Immò ita de ischiade loquitur, vt sæpè sola sanguinis euacuatio ischiadis auxilium sit, & ante euacuationem obsunt topica. Et quia non sunt qualitates quæ ex diametro oppugnent, ideo horum morborum materia non facilè vincitur. Immò dum primas qualitates oppugnare volumus, nouam quandam inducimus. Id materiæ coryzas committentis exemplo docuimus. Sic serum istud aut materia alia non facilè ad æquum adducitur. In multis acquiritur talis materia, viridis, serosa, acris ob dominatum cuiusdam extranei caloris omne alimentum corrumpentis. Reuera Arthritin committens humor est *μυζώδης*, & assimilis substantiæ neruosæ si caliquaretur. Et quod dolorem facit, sæpè est substantiæ neruosæ aut tendinosæ alimentum quod virosi excrementi vicem subit, aut ob intempericem partis, aut ob *Μεγρον*. Dolores à sanguine facilè mitigantur, item à bile

Mirum quod Galen^o in ischiade (sicut à pituita, aut à succo potius crudo) sanguinem de mat non autem purget. Immo præfert vomitum purgationi quòd supra reuollat humores Quasi purgatio humores deorsum impellat

bilè (sola enim lactis affusio id facit, à pituita facilè, cum
 pituita potius stuporem afferat. Ita Gal. Sanguis morbum
 faciens dolorem exhibet, pituita grauitatem. Quæ co- Com. in
6. epdi.
 ryzas, Arthritides, dentium dolores facit, aliud habet in- Hipp. de
loc. in
homine.
 genium & vim. * Et Platoni pituita falsa ac acida omnium * Plato
ait pi-
tuitam
ipsam
per se
dolorem
non mo-
uere (ex-
cludit
acidam
& sal-
sâ) nisi
cum ex-
citatur
bul-
las, &
ad eum-
dem sco-
pū Gal.
ait pi-
tuitam
sternuta-
mentum
non cre-
re nisi
in flatu
uertatur
quod sui est
πυμφο-
λιγας
sunt sy-
nony-
ma. vide
aph. 51.
lib. 7.
 affectionum κατὰ πρὸς ἴκων fons existit. In tali pituita est vis
 maligna & natura ἐτερογενής, ideo omnia spernit remedia.
 Ad eam rem accedit substantiæ neruosa ratio. Medulla
 neruorum alius est naturæ, quàm ipsæ membranæ. Si qua
 vni naturæ profunt, alteri nocent. Et magnus remediorū
 apparatus sæpè est inutilis. Et inertium hominum plus sæ-
 pè prodest fortuita medicatio, quàm solertium medico- acidam
& sal-
sâ) nisi
cum ex-
citatur
bul-
las, &
ad eum-
dem sco-
pū Gal.
ait pi-
tuitam
sternuta-
mentum
non cre-
re nisi
in flatu
uertatur
quod sui est
πυμφο-
λιγας
sunt sy-
nony-
ma. vide
aph. 51.
lib. 7.
 rum cum ratione iuncta curatio. Accedit neruorum sen-
 sus exactus, vt etiam vel leui de causa & dolores, & gra-
 uia insurgant symptomata. Itaque conditio humoris non
 tam habentis qualitates manifestas, quàm occultas, partis
 natura, varietas substantiæ eiusdem efficiunt vt Arthriti-
 dis omnem ludat operam. Attendere ad fontes oportet à
 quibus humor manat, ne temerè pars innocens accusetur.
 A scopo aberratur, & perniciēs ægris creatur. Si malè ca-
 put fons mali statuitur, dum pilulis, fotu, catapl. hæc im-
 merens pars affligitur, natiuo sic partis temperamento
 corrumpendo, mala grauiora accerfuntur. Si enim hu-
 morem noxium non continet, medicamenti eliquatur,
 Desinit aliqua imbecillitas ei conciliatur. Si malum non
 fouet caput, sed iecur, aut venter, aut cacochymia cor-
 potis, aut partis morbus, vide quàm præposterè omnia
 agantur. In quo potius imitandus Hipp. quàm Fernel.
 Hippo. enim eos quibus magna sunt viscera, & quibus
 fuerunt frequentes hæmorrhagiæ dum iuuenès forent,
 in ἀρθριτικὸν propensos esse ait. A visceribus & venis
 origo est. Et experientia notat eos quibus prærubra est
 facies, quod ni sibi caueant, ætate inclinante in Arthritin
 propendeant. Peccant & ij qui falso persuasi causam esse
 humorem frigidum aut frigus ipsum, ad calfacientia im-
 pensè & olea chymica confugiunt, & læditur neruosum
 genus. Hinc neruorum contractiones, ficcationes, con-
 tortiones, vitiatæ figuræ, vt artus vati, curui, vari, inflexi

E

& imbricatim facti euadant. Quæ fortè olea medullæ neruorum conferre possint, eadem membranis eorum nocent. At prudentis est Medici prouidere ne dum boni officij specie ægrorum calamitatem eleuare conatur, eos in maiores ærumnas coniciat. Et Fernelius, cuius sententiam & problemata conuellere, aut benignius interpretari animus nobis fuit, errore quodam seductus methodum medendi non quadrantem, iactis malis fundamentis comminiscitur, & ita in ægrorum salutem peccat, dum multus est in nescio quibus remediis, tum assumptis, tum admotis, de phlebotomia, quæ in hac misera ægrotantium iactatione est velut sacra anchora, ne verbum quidem. Et tamen nefas est hoc genus remedij omittere, quod vulgo tam multis opitulatur.

RESTAT vt tria breuiter proponantur antequam operi finis imponatur: Primùm vt doceamus quàm sæpè inutiliter medicamenta arthriticis exhibeantur: Secundò, quam utilis sæpè mortalium generi sit Arthritis: Tertium est, vt exponamus locum Hippo. quo docet commodo ægrotantium fluxiones in partes nobiles à quibus pelluntur, regeri. videntur perperam agere qui quoties quis de articuli dolore quæritur ad purgantia confugiunt. Si enim dolorem excitat aut ichor, aut flatus, aut quid qualitate potius peccans, cur ei qualitati suum contrarium non opponitur? quorsum purgatio? Sæpè sæuus est dolor in articulo, aut suris tiliarum nullo tumore conspicuo, nulla re sub sensum cadente? Subitus istius tantulæ rei in articulos motus & οὐκ ὀρθροῦ, numquam vim venenatam arguit concurrente sensu exquisito neruorum, vt facultas expultrix ad singula quæque momenta excitetur? Lassitudinum doloris ortus id quoque manifestat. Oritur (aiunt veteres) lassitudo sæpè & vlceris sensus, quia in motionibus magnis pinguedinis & teneræ carnis fit colliquatio, cuius pars foras transpirat, altera suppressitur. Id quod suppressum. si acre & mordax, vlceris sentum infert. Id quod in paroxysmis arthritidis euenit. Vt occasio referatur non ad fluxionem, sed ad suppressionem terræ fuliginis sua qualitate molestantis. Et quod motus velut seditiosus

Cap. 10.
lib. 2. de
simp.

modò huc modò illuc, id qualitatem demonstrat infestam. Exquisitus sensus partis cooperatur. Contra, ubi pars non multum sentit, in ea facile fit congestio abscessuum & tumorum frigidorum parens. In senibus valdè, & qui numquam arthritici facti fuerint, si arthritidis oritur an non potius ab imbecillitate, caloris natiui inopia, spirituum defectu continget? Si ad remedia solemnia recurras, liquefacies humores, frustra que ægrum senem fatigabis. Non omittenda historia mulieris quæ dolores articulorum immanes est experta modo quodam admirabili, atque diuina vindicta ortos. Hæc cum conceptum fallere vellet & fœtum elidere, τὸ φθόρον sumpsit ad prouocandum sanguinem & sui temerarij consilij pœnas pendit. Fluxus enim sanguinis est consecutus erosio potius quàm apertis venis. Multo sanguine per sinum pudoris profuso, adeo refrixit omne genus neruosum, vt in summam imbecillitatem adductum sit; hinc cruciatus articulares, membrorum contractio, squalor, macies, mors. Quæ immédica hæmorrhagia conuulsionem ab inanitione affert, eadem articulares hos dolores excitare potest. Si ita est, quis adhibeat hic remedia solemnia arthritica? quis in iis doloribus qui ἐν ἀρχαῖς oriuntur? Nemo. Est potius vtendum refectione. Ergo vt sunt variæ causæ, & idæ arthritidis, sic consilium mutandum est. Alii omittunt phlebotomiam omnino vt Fernel. Alii audacissimè detrahunt. Et exemplo vnus hominis sanguine detracto adiuti, in sanguine fundendo sunt nimis prodigi. Et cum de isto morbo, tum cognoscendo, tum medendo tam ancipites sint opiniones, mirum ne sit si magno Medicorum dedecore pro derelicto habeatur. Alii acerbitate doloris victi Medicos consulunt, & prophylactice non vtuntur. Alii ne eos quidem adeunt quod iam tritum sit hinc Medicos cæcutire. Non est tamen ita desperatus si loco & tempori prouideretur. Cæterum minus rectè medendi occasionem rationemque deteximus ab ipsa rei ignoratione ortam. Cum locus & tempora postulabunt, legitimam medendi rationem suisque constantem legibus & causis conuenientem describemus.

* *Cate-
rū me-
dicamē
ta data
praeser-
tim ini-
tio ar-
thriti-
dis, aut
cum do-
lores vi-
gent, dū
humo-
res con-
citant,
nec fo-
ras ex-
cludunt,
dolores
in habi-
tu cor-
poris
promo-
uent,
Nam
humor
moue-
tur, &
non pro-
moue-
tur.*

* Nec non, si Deus nobis otium confirmauerit, signa qui-
bus singulae ideae patebunt, aperiemus. Et haec ex anti-
quorum scriptis quae in nonnullis neglecta iacuerunt,
quia recentiorum opinio (vt genus mortalium nouitatis
studio esflagrat) tanquam nouus obortus ventus, ea agi-
tauerit, vt illis euerfis sola extet ac sese iactet.

QVOD autem utilis sit nonnullis arthritidis, & ratio, &
experientia, verum esse deprehendit. Quod pueris sunt
exanthemata, iuuenibus haemorrhagiae, idem sunt ingra-
uescenti aetati Arthritides, & etiam naturis nonnullis. Id
quod Hippo. docuit. Quamquam, vt ait Seneca, abomi-
nandum genus remedii est, sanitatem morbo debere. Vt
homo vitandi alicuius morbi causa, tam saeuos & tyranni-
cos Arthritidis dolores experiatur. Ad hanc nostram
sententiam accedit & Galenus, his verbis. Saepè vidi-
mus interire quibus succi in dolore articulorum in artus
delati, deinde expulsi in partem principem peruenerunt.
Vt vna spes foret si ipsi humores ad artus reuocarentur.
Vnde vulgo dicitur longa est arthriticorum vita. Natura
se exonerat in genus musculosum & neruosum. Ergo
(dices) bonum est resuere ab hoc infirmo genere ad
partes robustiores? Nam robustae & coquendo, & dige-
rendo facile se ab iniuria afferent. Id quod est contra
communem omnium opinionem. Tamen ita sentit Hipp.
Qui morbi (ait) ab imbecillioribus partibus ad fortiores
reमारint, ij solutu sunt faciliores. Influxus enim faci-
le a robore excludentur. Gal. legit pro, excludentur, ab-
sumentur. Quidam intelligunt partes fortiores, princi-
pes; at melius est a praecipuis partibus in minus praecipuas
humores reperere. Iste locus Hipp. est $\omega\delta\epsilon\delta\epsilon\theta$. Galenus
tamen approbat. Et quaestio non est haec inutilis: nam
partes principes sunt fortiores, & se a periculo facilius
vindicannt suis vsae facultatibus. Imbecillis partibus id
non est a natura concessum. Vnde videmus si quis vapor
efferus, aut obstructio, aut quid alienum appetat cere-
brum, statim conuelli, credentibus multis conuulsionem
esse symptoma morbi & naturae, vt quae se accingat ad
exclusionem rei negotium ei facessentis.

SI in hoc disputationum pelagus orationis nostræ vela pandere vellemus, vix vnquam in altum transuecti ad portum remigraremus. Itaque soluimus quidem, vt non ita multo post tempore reueheremur. Quoniam autem Arthritis tam sæuus est tyrannus, vt mortalium genus ab ista tyrannide liberemus, animus nobis est iuxta canones & theoremata præscripta medendi methodum conscribere. Sed quoniam incidimus in rerum omnium perturbationem otium expectare constituimus ad scribendum conueniens,

FINIS.

E iiij

APPENDIX
AD PAGINAM XII.
libri superioris,
DE DOLORE DENTIVM
& nervorum.

VÆREBATVR quî fiat vt in dolore dentium coërcito humore in dentis neruo & diuellente, tam sæuus oriatur dolor, qui tumente gena aut vicinis partibus, idque aut nullo, aut perexiguo dolore, euanescat. Idem in tyrannide arthritica contingit. Et vulgus prudentia quadam communi persuasus, tumore partis mirum gaudet, vt sperans leuamentum breui dolenti parti affuturum. Humorem qualitate potius quàm quantitate molestias inferre dicebamus. Imo paucus humor, viribus multus esse dicitur. Exagitabatur Fernelius qui malè causam reddidit cur in leucophlegmatia, in chronicis morbis in quibus tument partes, in cachexia, augeatur moles partium tumefactis carnibus, prolutitque humore phlegmatico nescio quo, idque citra dolorem: Cum tamen aliàs tantulo humore tantulam particulam proluente, tantam excitet doloris acerbitem. Seneca summus philosophus dolorem in angusto strictoque esse dicit. Quò in angustiore est, eò maior est. Consistit in solutione continui. Et cum in an-

gusto est, maior est continui solutio, quam cum in lato consistit. Extenditur enim; & ab angusto in longum latumue traducitur. Id quod cæteris paribus audiendum est. Vnde punctura nerui deterior est, quam incisio, aut vulneratio amplior. In punctura enim cogitur materia, coacta diuellit soluitque continuum & dolorem excitat maiorem. Vnde in dolore articuli maior sæuiorque dolor est vbi angusto concluditur humor, quam cum tota pars maximè eleuatur ac intumescit. Id quod pluribus exemplis exploratum apertumque esse potest. Et quoniã locus iste de angustia loci potest in controuersiam venire, habetque aliquid delicatius & lepidiusculum, textum ipsius Senecæ describemus. Vis enim in verbis ipsis erit. *Lib. II. Ep. 79.* Explicat enim eodem filo cur tendinum, neruorum & partium similium dolores diuturniores sint. Imò sui memoriam renouant ac refricant, maximè verò vbi fiunt τὰ ἀσάματα καὶ διασάματα. Diuulsiones enim fiunt febris musculorum distentis. Et stas temporibus, præsertim vbi magnæ incidunt mutationes, dolores isti velut rediuiui redeunt. Ita Hippocrates τὰ ἀσάματα μὴ πάντα ὀχληρὰ γίνεται καὶ ποῖος τὸ ἐν ἀρχῇ συντόσις παρέχει, καὶ ἐξ ὑπερβ. ἐπίσις πόσις ὑπομιμνήσκει, id est, memoriam quorundam de integro refricant ac renouant superstite partium diuulsarum querelâ, quæ partes à diuulsione infirmiores manent & dolent, vel διὰ τὸ ῥήματος disruptis fibris per insignem distensionem, hinc noua diuulsionum generatio. Pars enim quælibet auulsa (ασάμα vocatur) præter præteritas auulsionis causas ὡς appulsionem, vel impulsionem, & ἔλξιν attractionem (quæ sunt διὰ τῶν ἐκόντων, ab iis quæ insunt) nouam in se causam continet, nempe collectionem humoris, ichoris, aut flatum ipsum, manente infirma facultate expultrice. Et id causa est, cur periodis certis malum reuiuifcat. Cæterùm illa tensio valida, vel extrinsecam habet causam, vel intrinsecam, & quasi intereudem. Extrinsecam, à tromate, lapsu, casu, vel si quis onus graue leuare conetur. Intrinsecam autem ab iis quæ insunt, ab humore præuo, ichore, flatu. Id autem fit κατ' ὡσιν ἢ κατ' ἔλξιν. Appulsu & tractu ὡς di-

40 — GVLIELMI BALLONII

citur appulsus, & χατ' ὄσιν fieri aliquid dicitur motu quodam impulsorio. ὡς δὲ κινήσις ἐστὶ ἀπὸ τῆς κινήσεως, ὡς τῆς ἀφώσεως. In corpore autem hoc loco fit χατ' ὄσιν aliquid vt cum humor quidam inutilis exudans in partem aliquam impellitur, & vis facultatis expellentis existit: ἐν δὲ τῇ ἐλξει attractio fit à carnibus & à venis, in qua vis facultatis attractricis sese exerit. Quamquam natura αἱ σάρκες ἐλκοι dicuntur Hippocrati. Nunc contextum ipsius Senecæ apponamus; Nemo potest valdè dolere & diu. Sic amatissima nostri natura disposuit vt dolorem, aut breuem, aut tolerabilem faciat. Maximi dolores consistunt in maximè macris corporis partibus. Nerui, articuli, & quicquid aliud exile est, acerrimè sæuit cum in arcto vitia conceperit. Sed facilè hæ partes obstupescunt, & ipso dolore sensum doloris amittunt. Seu quia spiritus naturali prohibitus cursu, & mutatus in peius vim suam qua viget, perdit: seu quia humor corruptus cum desit habere quò confluat, ipse se elidit, & his quæ nimis impleuit, excutit sensum. Dentium, oculorum, auriumque dolor, ideo acutissimus, quia inter angusta corporis nascitur. Et imperiti minus ferunt dolorem, quia multum illis fuit commercij cum corpore. Et reuera sunt qui alacriter ferunt dolores, alij muliebri animo quati se vincique dolore patiuntur. Ex hoc illustri loco duo nobis apparent, prius cur in inervosa substantia tam acutus dolor, præsertim cum in angusto est, & à punctura fit. Posterior, quomodo copia humorum ipsa sese obruens sensum parti adimere soleat. Et si fortè minus medicè hoc Seneca, tamen quia rei scitu difficillimæ probabilem quandam causam exponit, in hunc de articulari dolore locum reijcere voluimus.

AD EVM notabilem Senecæ locum quo explicat quæ fiat vt maior sit dolor cum in angusto est, quàm cum in lato & amplo, pertinet & locus Alexandri Aphrodisiensis. Hic quaeritur inter eius problemata quæ fiat vt nerui puncti excitent inflammationem, non autem cum præciduntur. Vnde medicis punctio, licet πρὸς τὴν φασίαν minor appareat & tolerabilior præcisione, est tamen ipsa

Apud Hipp. 1. de morbis carnes quidem attrahere dicuntur, sed vena, ait Hippo. magis attrahunt, quàm carnes, unde in venis sunt varices, πρὸς τὴν φασίαν

ipsa incisione formidabilior & funestior. Immo vitandi periculi causa quod imminet punctioni nerui, coguntur sæpè totum neruum incidere. Ita enim virus coercitum in angusto tantorum malorum, imò sæpè præproperam mortis causam expandunt & euacuant. Ne multa; latius est contextum Alexandri exscribere; vt ad examen paucorum verborum industria nostra dirigatur. Ideò puncti nerui, non præcisi inflammationem afferunt, quia spiritus inæquabili punctiōnis segmento occurrens retorquetur, atque in se coactus stipatur & recalescit. Sed cum omnino præcisus est neruus, spiritus omnis effluit & abit. ^{Proble. 121. sect. 2. probl.} Notandum verò illud quòd spiritus, aut flatus, aut virus paucum sed viribus eximium, cogitur, coërectur, stipatur ea in parte & refringitur ac retorquetur, quia exitum non habet. Quò fortè pertinet definitio τῆς ὀδύνης ὑγῆρας δόξης, id est doloris punctoriij qui circa membranas & partes neruosas maximè consistit, & ad eas partes maximè pertinet veluti radice ipsius affectus eo loco fixa vbi membrana pungitur, dolore verò circa locum punctum ad magnum spatium circulatim se fundente. Cæterum verba Aphrodisei significantia sunt, sed obscura: ac reuera vix explicari potest quanta dolorum, symptomatumque sit series & sequela punctis neruis. Hæc pauca sufficiant.

FINIS.

¶

G V L I E L M I
 B A L L O N I I
 M E D I C I P A R I S I E N S I S
 C e l e b e r r i m i
 L I B E R
 D E C A L C V L O ,
 I N Q V O N E O T E R I C O R V M
opinio defenditur contra Ioannem
 F e r n e l i u m .

Vt cuique ætati sua est sanitas, ita sua
 sunt molestiæ, suus morbus. Recens-
 natos vmbilici inflammatio, dentien-
 tes gingiuarum pruritus, sanguinis
 ex oculorum angulis fluxus & inde *Actius.*
 alii affligunt morbi: Immò certis
 temporibus sui attribuuntur morbi.
 Nec solùm ætatum varietate, sed & hominum
 conditione, & locorum varietate morbi distinguntur.
 Etenim quidam certa terrarum parte, membrisque ho- *Plinius.*
 minum certis, aut etiam fortunis, tanquam malo cli-

E ij

gente, gignuntur. Vnde hi in pueros, illi in adultos, alii in proceres, in seruitia alii humilemque plebem, in viros alii, in fœminas alii, autoritate Hippocratis (æuere consueuerunt. Vnde fœdam mentagram in Italia primum sensere proceres veloci transitu osculi, non autem seruitia, non infima plebs. Cuius rei vt causa abdi-

ta latensque, sic hominum captum fugit. Sic ætas, vitæ institutum, fortunæ conditio, nec non sexus conside-

Lib. de Feb. ** Galen. ait creatum ve scia pueris lapidem, sed eâ affectio nem, non ita esse pueris familiarem ut est epilepsia. Nunc contra obseruatur. Item ait solâ matrum opera curari. part. 26. sect. 5. 6. epist.* randa veniunt. Sed est communis animantium hostis, qui nullo non tempore in omnes ætates sæuit. Id genus est febris sine qua nulli animanti vita abrumpi potest.

Nam & hanc omnium morborum comitem statuit Hippocrates. Ad eius immanitatem accedit λιλιασις, propriè pueris autoritate Hippocratis attributa. * Sed eam luxus & ignauia in omnem ætatem sexumque sparsit. * Vt iam nullus sit morbus cuius vi atque impulsu de valetudinis præsidio sæpiùs decedatur. Nam puerilem edacitatem lithiaeos parentem cæterarum ætatum facillè vincit intemperantia. Et quam podagram olim Hippocrates * eunuchis & mulieribus pepercisse narrat,

** Problema 42. lib. 10. problemat. Aristo. quærit cur homo inter cætera animantia vnus obnoxius sit calculo: vnde datur locus iste huic pertinens.* & lithiasin pueris propriam, eam ab inuito Hippocrate extorquet lasciuia intemperantiaque, eamque cum aliis ætatibus communicat. Vt iam aphorismi veritatem intemperanter acta vita euertat.

** Seneca ait Hipp scripsisse mulieres nec podagra laborare, nec capillorum de fluxio, non quod fœminarum natura sit natura, sed vitæ.* Indulgentiùs cum priscis natura egit, sed eam iuuat vitæ ratio moderata. Ne quis nunc naturam nouercari credat, & non potiùs ad corruptos mores, id quicquid est, referat, siquidem bona valetudo ob bonos mores aliquando contingit, quos nec desidia, nec luxuries vitiarint. Porro lithiasis affectio est contra naturam, calculus tamen morbus non est, sed morbi causa. Laborat enim vesica tanquam instrumentum. Morbus autem in obstructione aut renis, aut vesicæ consistit, quam natura alii rei, non continendo calculo destinavit. Hoc, quæ fiat, commentario dignum est. Si enim & generationis facilitas, & loci opportunitas, cæteraque innotuerint, præcautionis curationisque leges faciliùs statuentur. Omnes, pro suo quisque iudicio, in varias de calculo di-

strahuntur opiniones. Alii vsum lacticinorum caseique, & rerum similium accusant, alii paludosas aquas. Sic ita hercle. Quibus ista in vfu sunt, sæpè calculosi viuunt, non tamen hæ præcipuæ causæ statui debent. Ferè fit enim vt calculo laborent ii quibus aut potu, aut cibo, seu ad voluptatem, seu ad necessitatem, crassa, paludosa ac glutinosa vsurpantur. Hinc in vrinis velut capillamenta apparuere multis qui in annonæ caritate fabis & orobò vescerentur. Pituita enim aut cogitur, aut ducitur. Si cogitur, lapis fit. Si ducitur, capillus (vnde Græcis *παραχάσις* dicta) & aranearum reticulo aliquid simile. Et mulieribus aliquando purgamenta pelliculosa (Græcè *καταμήσια ὑδροώδεια*) & veluti capillosa exeunt. cum pituita circum locos muliebres restagnat. Inter cæteras, duæ mihi probantur rationes, ob quas morbus hic passim sæuiat, vt aut nulli, aut oppido pauci ab arenulis aut calculo immunes euadant. Ingluuias, præsertim ciborum varietate expleta. Deinde ius ipsum gentilitium, cum calculo sati stirpe, ferè ad *λιθίασις*, propendeant. Accedit facilitas generationis aut calculi, aut tophi, præsertim in corporibus densioribus & obstrui facilibus. Ac temporibus Hippocratis tam moderatus erat victus & cultus, vt non esset aliud viuere quam *τὸ φῦσις*, & *τὸ τὸ ἔθος* viuere. Sed quod ita facilè calculus generetur, vel hinc patet, quod nulla non in parte corporis cogi possit. Natura enim in omni coctione & elaboratione, siue ea sit ex primo eius instituto, seu ex secundo, tendit ad cogendum, & incrassandum. Vterus calculi expers non est, nec pulmo, nec cystis fellis, nec partes sub lingua. Quin & ex variis humoribus generatur, vt post docebitur. Ac iubeatur illorum valere opinio anilis nimium quibus placet à sola pituita calculum causas principiumque ducere, exclusis ferè aliis humoribus, tanquam causa materiali, vt præ cæteris obcæsi, ac præpingues lapidosi viuant. Experientia enim id ipsum conuellit. Sed quod primas ingluuias teneat, varietate satiata ac saturata, vel id fidem facit, quoniam crudiratis parens existit. Cruditas autem materiem facilè suppedi-

tat. Varietas autem in diuersis facultatibus & substantiis
 sese ostentans, plurimum dat negotij naturæ, quæ alio-
 qui omnia in vnum cogere conatur coquendo, alteran-
 do & similia à similibus seducendo. Quod in primis
 Hippocrates animaduertit, dum suam ptisanam cano-
 nem & regulam cæterorum alimentorum constituit. In-
 ter cæteras dotes hanc extulit, quòd nullum in aluo tu-
 multum excitet: ὅτε ἀεὶ δὲ ἀεὶ δὲ καὶ πρὸς τὴν φύσιν. Non simpliciter
 ἀεὶ δὲ, sed ἀεὶ δὲ καὶ πρὸς τὴν φύσιν dixit, quòd nil æquè coctioni
 officiat, ac varietas quæ pluribus cibis inest. Et cum
 de glande mentio fit, ita interpretes, glans tumultum af-
 fert, tum autem ἀεὶ δὲ fit, cum alimenta varias habent
 facultates, & dum vnum facillè, alterum ægrè coquitur:
 vnum inflat, pungit alterum. Id quod demonstratur
 Athletarum exemplo qui probè nutriuntur ac profi-
 ciunt, quibus in arenam descensuris solus panis manè,
 vesperi sola caro offerebatur. Adeò simplicis cibi ma-
 gna est opportunitas. Nam cum inflat vnus, soluit alius,
 astringit alius; chyloseos officina, quæ in aluo in vnum
 munus incumbit, facillè læditur ac labefactatur. Hinc
 illud Lyrici:
 Accipe nunc victus tenuis quæ, quantæque secum
 Afferat, in primis valeas benè. Nam varia res
 Vt noceant homini credas, memor illius esca
 Quæ simplex olim tibi sederit. Ac simul assis
 Miscueris elixa, simul conchyliæ turdæ,
 Dulcia se in bilem vertent; stomachoque tumultum
 Lenta feret pituita.
 Quanquam & recentioribus quidam dissentanea ab iis
 quæ de victu Athletarum simplici dicta sunt, scripsit.
 Explicans enim vires τῆς ἐξ ἑωσ ἀθλητικῆς ait Athletas, vt
 robustiores euaderent, solitos esse quosuis cibos assu-
 mere, nullo ordine, nulla lege, quod cum superiore o-
 pinione pugnat, nisi fortè quis dicat Athletas aliter in
 otio ali solere, aliter in negotio. Quod ex Galeni verbis
 facillè elicitur. Quibus itaque sanitas studio est, ij cibos
 deligant, varietatèmq; deuitent. Quod non solum
 in esculentis, sed & in potulentis audiendum. Nam &

1. Acuto.

Gal. in com.

Gal. in 4. a-
cut. & ad
part. 18. lib.
1. acut.

Ad part. 18.
lib. 1. acuto.

Contra hunc
Galeni &
Horatij locum
affert potest
quod scribit
Arist. lib. de
mundo ad A-
lexand. quod
natura con-
trariis dele-
tari videat-
tur.

Horat. in Sat

Gorrauo in
defm. medi-
cis.

Athletarum
dicta.

aquarum varietas vt cruditatis parens est, ita & calculorum. Quod minus verum alicui videatur, cum aqua *ἀπαχρῖστα* nullam habeat, quæ ad augmentationem facit. Tamen aquarum varietatem calculis causas principiumque dare Hippo. scripsit, Calculis obnoxii sunt qui vtuntur magnorum fluuiorum aquis, in quos alii confluant. Aqua enim aquæ similis esse nequit, ac necesse vnam præcellere alteri. Sed & quod iure hereditatis ad posteros, morbi perueniant, illud in confesso est. Ac verum non esse plerique, magno suo commodo expeterent. Nam femini nescio quæ vis impressa est, quæ vt valet ad speciem, ita latenter morbosam diathesin deuehit & transfundit, & vt mores ingenerantur à stirpe generis & feminis, ita est ea diathesis ingenita, atque ea vis femini insita veluti tradux est eesenda. Quò fit vt macrocephali, macrocephalos procrearint.

His ita iactis fundamentis, vt in rei arcem inuadatur, singula rerum capita perstringenda sunt. Lapidum materia explicabitur, causa efficiens, qui obnoxii, qui non, cur quidam in renibus potius, in vesica alii habeant. Et curatio ad eam regulam dirigetur. Maximè verò eos calculos hic attingimus quos aut alteruter ren, aut vesica cogit. Qui in aliis corporis fodinis concresecunt, nil ad institutum. Lapidis nomine quidam audiunt, id quod in vesica coagmentatur: calculi autem, id quod ex arenulis concresecens in rene coalescit. Quamquam, vt verborum aucupium fugiamus *τὰς λιθιῶνας* & lapidosos, & calculosos vertere possumus.

Calculorum materia nonnullis aliquid purulentum esse videtur. obseruatum est in quodam pituitam putrem, & pus crassum falsò calculum retulisse. Ac primùm videndum an pus, aut purulenta materia generando calculo apta sit. Atque euenit sæpè vt pus, in vesica manens calculum mentiatur. cum quicquid angustos aquæ ductus, quos vrina præterfluit, obstruit, lapidem exprimere possit. Quæstio tamen est an verè calculus sit. Quibusdam non videtur, Galeno contra. Sed illorum rationes exponenda. Sanguis & sanies, dum putrescit, fibras

*Hipp. de locis
aere.*

*Com. ad aph.
28. lib. 6. &
Hipp. lib de
morbo sacro.*

*λιθῶν καὶ
λιθιῶνας
veteres vsq[ue] so-
lum accom-
modarunt
quibus in
vesica lapis
molestus est:
& tamen si in
renibus ge-
neretur, pro-
pterò tamen
τὸ λιθῶν
his non ac-
commodatur.
Hollerius
cap. de Cal-
culo.*

amittit: at sine fibris coagmentatio non fit: Damarum enim sanguis non concrefcit quod fibrarum expers, ita pus calculum non facit. Deinde in abſceſſibus renum materia purulenta, ab iis defluens tota, vrinæ toti permifcetur: & ſi ſubſideat, minima agitatio eam deſtruit, diuidit ac diuellit, ac rurfus vrinæ remifcetur. Hinc patet pus nil eſſe corpulentum, ſed diuulſum, vt in ealculum non abeat. Contra in ſemine & pituita apparet, vtrumque vt fibrarum particeps, cohæret, vniturque, & in vrina, aut eminet, aut reſes in fundo manet. Suam cohærentiam facile ſeruat, nec agitatum in minimas partes refringitur. Itaque conſeſcunt ac concludunt pus generando lapidi eſſe ineptum. Viſi tamen fractique autoritate Galeni, dum ſe ſubterfugio proripiunt, à pure rudimentum lapidis, ac incruſtationem duci poſſe conſitentur, calculum non poſſe. Quantumuis enim obducatur rudimentum lapidis, ſi pus quod oblinet obducitque fibrarum expers eſt, nihilò maior lapis erit, quam ſi aqua alluat affundaturque; ſiquidem fibrarum earentia coagmentationi occaſionem præripit.

*Ad particul.
6 ſect. 1 li 6.
omniſum.*

Et iis etiam autoribus pus non cogitur, contra Galeni autoritas primùm nititur, rationibus aliis fulcienda, in corpore, ait Gal. ex humore purulento, aut cum pituitoſo mixto tophus nonnumquam fit, vt & in articulorum morbis contingit. Eodem enim modo & in his, & in renibus lapides coguntur.

Sed & minus probabile quod dicunt ex pure calculum non fieri, quod pus vi putredinis fibras cogendis corporibus aptas amiſerit. Aliud enim eſt in pus conuerti: aliud corrumpi. In corruptione partium fit alienatio, cum & materies tota præter naturam fit, & cauſa efficiens. Si partium diremptus fit, abſunt fibræ, coalitùſque occaſio ſublata eſt. Sin pus fiat ex materia limites naturæ non egreſſa, tametiſi alimento non fit, quia & bonitate naturæ, & cauſæ efficientis vi ad æqualitatem mediocritatemque reducitur, longè alia ratio eſt. Adeſt læuor, albedo, æqualitâſque nil diſpar ac diſſimile. In hoc character naturæ exiſtit. Idem opifex alimenti & puris:

puris: sed illud in naturam vertitur, hoc vi illius expellitur. Sic in pure partium unio est & coactio vi naturæ procurata. Eius omnis materia laudabilis erat, sed fortè in locum alienum rejecta, aut sua sponte incitata, tantisper à natura desciuit. Sed dum bonitatis illæ notæ adsunt, satis natura suo fecisse officio videtur. Æqualitas quippe vim caloris sese in omnes materiæ partes insinuantis significat, læuitas materiæ indolem & bonitatem, vniueque partium solidarum albedo. Si per putredinem fibræ absunt, qui fit vt qui in febribus humores, aut in vasis, aut extra putrescunt in sedimentum legitimi puris dotibus ornatum faceffant? Aut in pus, quod in criticis abscessibus cernitur? Quinetiã ex generibus puris aliud omnino contra Naturam videtur, foetens ac liuens, quod in morituris videre est. Contra verò in iis qui sanitati proximi sunt. Immo licet materia distracta diuisa que sit, vi partis solidæ elaborata vnitur: & τῶν ἀποθεῶν fit secretio, & cum in morbis yrinæ crassæ ac grumosæ extenuari dicuntur, id non est aliud quàm elaboratas reddi in coløre, & consistentia, & contentis laudabiles, quantula sit hypostasis, dum modo culpa caruerit. Sic absurdum est eam soli pituitæ & semini adhæsiõnem vnionemque tribuere, puri omni adimere. Siquidem pus & sedimen laudabile cohæret. Quid si autore Hipocrate omnia per putredinem crassescant? Et licet id quod in pus verti debet tenue, serosum ac dissolutum fuerit, dum cogitur ac mitificatur, fibras lentoremque, coactionis causas acquirit. Nã & omnis coctio in crassat. Immo nec omnis pituita coagmētatur, cū & in minimas partes diffringi videamus, & toti yrinæ remisceri. Pus autem si a renibus manat, dum viæ anfractu, yrinæ liquore dirimitur ac comminuitur, puris formam amittit. Sic malè pus vnione ac coagmentatione priuant, vt in calculum cogi non posse conficiant. Nam verum pus cogi necesse est. Empydeici grandinosa sputa extundunt è pectore, quod pus in grandinem & tophum coeat. In abscessibus tempore & loco non curatis pus lapidescit. Nouerint itaque aliud esse corrumpi, aliud putrescere.

Hip. 4.
Aphor.

Hip. lib.
de calculis.

50 GVLIELMI BALLONII

Corruptione vnio tollitur, partium diremptio inducitur. Per putredinem aut omnino retinetur, aut parum dimi-
nuitur, aut elaboratis partibus nouarum fibrarum fit in-
ductio. Hinc conglutinatio & connexio. Sed & Hippo.
Hip. lib. 2. de natur. hum. à pure calculum esse voluit. Quibus in lotiis subsident arenola, iis initio circa venam crassam tubercula exti-
tere, versaque in pus fuere. Deinde tuberculis haud ee-
leriter ruptis pus in tophum vertitur, qui foras per venam
cum lotio exprimitur. Locum hunc fortè reiciet quis,
cùm nec verus esse videatur, nec idioma Hippo. res-
piat. Accedit quod liber nothus dicatur. Tamen Galen.
contextus placet alio in loco, & vt doceat à pure cal-
culum esse, id loci citat. Quanquam magis placet ab are-
Comm. ad part. 6. sect. 1. lib. 6. Epid. In lib. 2. de nat. hum. facta pituita cogi: In enarranda autem sententia ita scrip-
psit: Excretiones vrinarum eiusmodi arenosarum pos-
sunt fieri à causa quam statuit Hippo. Item & à rene ob-
structo contra venam magnam, sæpius autem sine tu-
berculis fiunt, cùm succus crassus, vel glutinosus exitum
retardans concreuerit à calore loci arefactus. Itaque
agnouit arenulas à pure nasci posse, & sententiam in-
certi authoris non reiecit.

Iam verò materiam lapidis constituit Galenus crassum
Comm. in lib. 2. de nat. hum. Ad part. 13. lib. eiusd. glutinosumque humorem vias obstruentem: Et paulò
pleniùs alio in loco & causam efficientem & materiam
exposuit: Pueri multi quia admodum sunt voraces cu-
mulant succum propriè crudum appellatum, à quo fa-
cile calculi generantur. Is humor vt materia est, ita &
calor efficiens causa est, vt non placeat opinio eius qui
secundum de natur. human. scripsit, dum ait pueris la-
pidem nasci ob vesicæ calorem & totius corporis, vitis
ob corporis frigiditatem non nasci, sed posterior opi-
nio minùs plausibilis.
Cum sit consiliu disputandi de causis lapidis, de
corporum ad lithiasin idoneorum natura, de ætatibus,
series Disputationis è superioribus ducta postulat, vt in
hunc locum nonnihil inquiratur. Dubitare enim quis
possit an caliditas vesicæ & totius corporis ad calculum
faciat. Quoniã verò duplex calor est, quidã halituosus,
multo humore perfusus ἀτμώδης, manum minimè pun-

gens, an is calor, quo pueri abundant, generando calculo aptus? Nec enim id posse videbitur. Item quæri potest an calor vesicæ peculiariter calculum creabit, cum aliàs eiusdem partis frigiditas id posse asseratur, ut paulò post dicemus. Tertio an senes quòd sint frigidi, calculo non verè obfideantur. Horum explicatio partem utilitatem iuxta & voluptatem habitura est. Voluptatem, quòd rebus iis ad vnguem exactis animus explebitur: utilitatem, ut & præcautionis & curationis lex in agrorum salutem fanciatur. Si, ut ferè omnibus placet, calor lapidum parens tenuitate & acrimonia præditus esse debet, imò febrili calori analogus est, ynde absolutè τὸ θερμὸν, aut ab efficientia τὸ πῶς dicitur, curita in calculosis ad oxypora & ecphractica confugimus? Ita enim causæ efficienti nervos addere est, & grauissimè peccare. Sin calor calculi effector temperatus & halituosus, qualem in secundo de natur. human. Hippoc. & Gal. constituunt, cur & πῶς temperantia, lenientiâque præscribuntur? Ita fouent calorem naturalem lapidis autorem, materiamque sua viscositate reddunt mucaginofam lentam & viscidam, atque ita aberraretur. verisimile itaque coagulationem à calore potius acri promoueri, non à blando & naturali. Qui enim autor est coactionis, vi & facultate digerendi resoluendique polleat necesse est. Quod Gal. docet, lapis propria passio puerorum est qui ob edacitatem non paucos crudos humores generant. Ex quibus pars crassior cum vrinis ad vesicam delabens, lapidis materia fit. Accedit & vehementia caliditatis: nam & senes aceruant crudum non paucum, non ob voracitatē, sed ob facultatis coquentis imbecillitatem. Non validum tamen calorem habent qui crassam materiâ resoluens lapidem generet. Vtitur verbo ἐξαρμύζειν, quod exicare significat, arefacere, tenuemque substantiam è crassa elicere ut fæx resideat. Sic & potens calor esse debet, & resoluendi facultate insignis. quam facultatem calori naturali blando, humiditate multa perfuso non concedimus. Qui si fluens est, est veluti ἀτμός τις, si fixus partium solidarum est ἐπιπέυμα τις. Calor hic na-

Notandum enim id est Galens ad partic. 1. sect. lib. 6. vid. vesica lupis in pueris magis, rem uerè affectus in aetate declinate potius contingit. vide. quid nomine affectus, rem dicat, nam intelligit de eo affectu, de quo Hipp. in renem dolor grauis. Inter ceteros locos Hip ex quibus collegas maxime in puerorum vesica: calculos colligi est Hipp. lib. 4. de morbis dñ de lacte nutritiõ agit, & notat quod cauitas ipsius vesica: ad id factat, tum retinet facem vrinae, & quod dolor ipse micturitiõis valeat ad augendū lapidem. Pus enim pro dolore se cõstringit & impedit egressum pituita qua glutinum est lapid. Com. ad Aphor. 26. lib. 3.

turalis siue fluens, & tanquam ἀπόρροια τῆς πικρῆς ὑσίας, siue fixus, quandiu habet in quod agat, & depascatur, non se ad aliud conuertit. Vt vix credamus calorem illum blandum in pueris ita posse crudos succos resolvere, vt lapidescant. Aresfactio quippe ista, resolutio, ac digestio ignei potius caloris munus existit. Et quoties ἰσχυρὸν θερμὸν legitur, de calore acri & febrili audiendum, cui ob eximiam vim, resoluendi potestatem in frigidis morbis Galenus attribuit, immo & coquendi, sed id χαρῶς, cum alio loco dicatur vim habere frigiditatem coquendi, id est, mitificandi. Et verò si in pueris calor blandus tepensque ita resoluat, vt corpus hinc lapidescat, an tanta in senibus frigiditas, vt cum ob vis coquentis languorem cruditas adsit, materies cruda non obstruat, arescat & lapidescat. Nam & calor acriusculus est, nec manente vita tam paucus, vt inefficax sit: nisi de iis hominibus qui defectæ sunt senectutis, audiamus. Sic & autor lib. de nat. humana, & Galenus in idem conspirant: ille dū viros à calculo immunes esse ait ob frigiditatem, hic, in senibus materiam suppetere creando calculo, sed effectum calorem qui resoluendo non sit satis. Sed tamen sui dissimilis est Gal. Asthmata, ait, in senibus ex destillatione ortum habent, cum & respirandi instrumenta habeant proprium sui algoris principium, & in ipsis multæ superfluitates congeruntur, præterea præsentis virium imbecillitate renes obstruuntur, lapidesque fiunt, cum tenax & crassa superfluitas in similem callo substantiam abiuerit. Contextus græcus à Leoniceno malè versus est. Nec enim legendum: Præsentis virium imbecillitate renes obstruuntur, & lapides fiunt, cum hæc verba, καὶ παρὸς τῆς δυνάμεως ἀδενῆς ὑσίας, ad generationem superfluitatis anhelitum facientis reuocentur. Legitur autem absolute nulla facta mentione imbecillitatis: Εμφροῦτον δὲ πολλάκις οἱ νεφροὶ, καὶ τὰς λίθους γεννᾶσι ὄταν, &c. Vitium & error ex malè descripta periodo pendet. Quamquam non abs re fuerit si quis dicat præ imbecillitate virium calculorum opportunitatem adesse posse. Nam & coagmentatio arguit quandam partis in-

Comment in
aph. lib. 4.
aphorism.

Ad aphor
3. lib. 3.

firmiorem id quod molestum est à se amandare nequeuntis.

Curiosa verborum obseruatione relicta rem ipsam perstringamus. Lithiasin propriè pueris attribuit, quod & voracitas, & cruditas, & calor concurrant. Cruditatem iuuat cupiditas partium alimentum ab aluo vix dum mitificatum rapiendum. Raptus autem fit, quod idem alimentum & auctiori, & nutritioni facere satis debeat. Cum varium sit desiderium, varium partium studium, mirum ne sit si vtrique fini abundè non satisfiat. Nutritio fit quia alimentum substantia est alendo corpori, post multiplicem confectionem, apta, auctio fit, quatenus id quantitate præditum est. Eandem lithiasin à senibus remouet, quod præsentem causa materiali, efficiens desit. Alio loco obstructionem renum senibus tribuit, vnde congeries viscida *σφρασιον πρώδη* contrahat, id est, callosam concretionem, ac coagmentationem. Concretio verò fit elicitam partem tenuiori vi caloris exhalantis. Si in senibus Galeno frigiditas dominatur, eoque causa efficiens? Nec est quod quis ad senum latitudinem confugiat: vt dicat frigiditatem in decrepitis & capularibus senibus dominari: cum autem senibus attribuitur quædam callosæ substantiæ coagmentatio, ad viridem senectutem id referendum in qua calor non languet. Immo dum aethmati, stranguriæ & *σφρασιον πρώδη* senes obiicit, de extremo senio intelligit: verba græca sunt, *τὸ εἰχά τιω ἀγοντας ἡλικίας* audit. id est, Senes Hippocrates intelligit qui extremam ætatis partem exigunt: In iis enim suam orationem terminauit, tanquam singulas ætatum partes iam emensus. Si itaque extrema senectus concretionem callosam promouet, cur non antecedentes senij partes? Et absurdum est à senibus & viris lapideam compactionem remouere, cum & præsto sit materies, & non sit id frigoris, vt calor acriusculus non supersit qui adiuuante loci angustia (cui primas partes concedimus) ad compingendum temporis tractu sufficiat. Vt quod affatim, celeritèrque calor potentior efficaciorque in corpore vegeto facit, idem languidiusculus. In cor-

6. Epidemio-
rum par-
tic. 1. sect. 1.

pore fracto & senili longiore tempore promoueat. Quod verisimile mihi videtur. Atque eo consilio Hippo. videtur hoc scripsisse: Post mictum concretio magis pueris, an quod calidiores? Cur dubitat, cum calorem coactionis autorem passim edocuerit? Sed dubitandi occasio fuit fortè, quod non videatur probabile calorem puerorum naturalem tot præstantium operum autorem, tam malè de nobis mereri vt tam dirum malum inuehat. Malefico enim calori hoc quadrat: qui efficit vt vna cum hæreditate ius istud ad nepotes transferant: quod satius esset omnino hæredes non scribere, & paternæ miseriæ confortes non reddere. Hæc fortè *πρόσφατα*.

Notandus
locus ut ex
eo capita cu-
rationis
eruantur.

Nunc de senibus & pueris, id enim locus postulat, dicamus. Nondum definiemus quid sit concretio ante mictum quid post. Lapidem, in vesica coguntur, in renibus, & in angustis vbiq; locis. Si in loco ampliore, & caloris vbertas, & materiæ copia significatur. Nam cum materia effugerit in aliis locis coagmentationem, in vesicam tum per se calidam, tum locorum viciniâ, illabens, præsentem materiâ reperit cuius adhæsu facilè adaugetur. Si in loco angustiore, obstructionis modo fiunt. Nam materia viscida, terrena fit, angustia remoratur: hinc tempore cogitur lapis. In calidis naturis propriè generatur lapis, tum ratione loci, vesicæ scilicet, tum causæ efficientis, caloris nempe, temporis, quia breui fit. effectiois modi, quia tenuior pars elicitur, vnde verè concrefcit corpus. In non calidis, aut iam ad frigiditatem vergentibus, quæcunque coactio fit, ea impropiè fit, & fit potius ex parte ipsius materiei, quam vlla ratione causæ efficientis. Id enim quod viscosum per se & crassiusculum est, iam ferè lapis est. Et est illud quod vocamus *στέφανον πρώτον*. Nec enim coctionis modo, quæ in incrassatione cernitur, aut partiam tenuium exhalatione sed obstructione potius fit. Ita quippe ren impeditur, retenta materia calor non diffatur, indeque congestio aliqua veram concretionem ementiens, tempore procuratur. Atque ea congestio in renibus fit. At non tam elucet vis caloris in cogendo lapide; si locus angustus est,

quam frampus. Angustia siquidem loci iam ipsius concretionis rudimentum affert, dum angustis viarum humor paulum crassus inhæreseit: nec ista requiritur resolutio tenuioris substantiæ vi caloris fieri solita, cum languens calor, locus autem arctus existat. Huc pertinet illud Hippocr. à quadragesimo anno ad sexag. tertium strumæ non fiunt in senibus, nec lapis in vesica, nisi prius fuerit. Non negat fieri posse in renibus. Aphrodisæus vult & senes & pueros magis calculis esse obnoxios: quod fortè minùs accuratè dictum, & Hippocrati repugnat.

Hipp. in
coacis.

Aphrodis.
Problema.
41. lib. 2.

Ne distinctiones has effinxisse videamur, dum diximus in senibus concretionem esse impropriad obstructionis potiùs vi, in pueris propriam, resolutione caloris vi factâ, vel vt verba Gal. exprimunt, de senibus dum loquitur: Obstruuntur enim, ait, renes, & lapides generant, & callosa substantia fit. Non meminit caloris, at solius obstructionis. Deinde meminit, *συστάσεις παράδους*; non absolutè dixit, *λίθος*; quamquam *λίθου* nomen usurpat, propriè tamen non agnoscit *λίθον*, sed *συστάσει παράδου*. Quod abs re dictum non est. At dum exprimit veram in pueris concretionem, aliter longè locutus est. Non meminit obstructionis, vt in senibus; immò reiicit angustiam vt causam, sed voracitatis, copiæ humorum, caloris resolutionis. Sic considerantur calor potens (qui senibus deest) copia materiæ (quæ senibus ad est quidem, sed ob coctionis imbecillitatem, hæc autem paupertatem caloris denotat) & resolutio, quæ veram coagmentationem inuehit. Atque ita secum conciliandus est Galenus; quanquam obstructio ipsa per se non sufficit ad lapidem cogendum: sed hæc per comparisonem audienda sunt.

Aphor. vlti.
me lib. 3.

Nota ad
part. 11. sect.
3. lib. 6.

Sed nunc quasi è portu paulum remigrantes, redeamus ad Disputationem De calore, quoniam diximus non abs re Hippocr. dubitasse, an post mixtum pueris concretio fieret, quòd calidiores forent. Præterea an calor naturalis, an acer & mordax sit opifex. Ac iam demonstratum est in genere calorem opificem esse, siue in toto corpore fusus sit, siue in parte ipsa (vt cum quibusdam renes impensè calidi sunt) siue locorum calidorum vicinitate

Heppo. lib. de aere. hæc enim ad id maximè facit, vt placet Hippocrati: Qui-
Hinc cura- tionis ratio petetur. bus alius liquida & sana est, non ardens, stomachus ve-
Caliditas venosi ge- neris ad are- nulas inva- sis ipsis gi- gnendas multum fa- cit. Et ut in- genuè fa- rear, credo in rene & vesica fieri quidè coag- mentatione: sed corpus- cula, nempe arenula, coagmenta- da in venis, præsertim si corpus qua- lidius sit & biliosus, ge- nerantur à crassiuscu- la quadam substantia quo in ge- nus veno- sum rapitur: immò san- guinis pars in arenulas verti potest. Vnde apud Hipp. men- ses arenu- lenti, & post partum in secundinis arenula verè non sunt per spe- cia,
 bus alius liquida & sana est, non ardens, stomachus ve-
 ficæ non coardescit; ij facile me junt, & nil in vesica co-
 gitur. Quibus alius ardet, idem vesica patitur: nam & os
 eius inflammatur. Si id patitur, vrinam non dimittit, sed
 in ipsa coquit aduritque, tenuissimum excernitur, purif-
 simum percolatur. Quod crassum coaceruatur, concre-
 scitque magis ac magis. Dum voluitur ab vrina quod cras-
 sum compactum fuerit ad se ipsum aptat, augetur, & in
 tophum concrevit. Cùm mejit ad os vesicæ allabatur, mi-
 ctionem impedit, dolores infert. Sic pueri trahunt & fri-
 cant penem. Et causa mictionis videtur eo loco esse. Si-
 gnum eorum est, vrina splendida redditur, quia quod
 crassissimum & biliosum istic manet ac conglomeratur.
 Pueris lapis fit si lac salubre non fuerit, sed calidum ac bi-
 liosum: nam ventrem calefacit & vesicam. Tria hic ob-
 seruanda. Primum, quomodo partium vicinarum ardor
 vesicæ communicetur, cogendi lapidis occasio. Ita au-
 diendum id de calore acri. Deinde, quòd in vesica pri-
 mò lapis fiat, quod Neotericis non placet. Tertium, de
 lacte calculorum in pueris autore. Addo & vrinas splen-
 didas: vix enim hoc probabile, vt æstus adsit tantus & in
 vesica, & in adiacentibus partibus, & vrinæ me jantur
 splendentes. Sed hoc fortè fit, quòd lentus, frigidusque
 humor subsideat, à quo serum resudans vt excretioni
 paratum facile me jitur. Quod autem crassum & biliosum
 (id est, quod in mole ista calidum & æstuan, tanquam
 spiritus agitan, & conficiens) remanet. Caloris præter-
 eà copia, præsertim si præter naturam sit, sæpè crudita-
 tem parit, & renes, vesicamque calfaciens, tractum vri-
 næ faciliorem facit. Testis Diabetes ab ardore renum na-
 tus. Relictis aliis quæramus, quoniam de ardore mentio
 fit, an tantus æstus ad coagmentationem requiratur. Nam
 si excessus est caloris, præter naturam id est. Coagmen-
 tatio verò & à calore, & à frigore per se fieri solet. Sed
 quid illud est quod illo loci Hippocr. dicat ardere & in-
 flammari os vesicæ, & intestina? Beneuolè Hippocratis
 verba sunt excipienda, nec aliorum detorquenda; iusti-
 tiam

tiam suam significant, qui, quia aliorum mentem non capiunt, mendacij conuincunt. Hippocratis consilium est docere qui fiat ut arenulæ in quibusdam generentur, in aliis non, quorum utriusque utuntur aquis ab Aquilone perflatis, prout alius benè malè affecta est. Ut enim morbus fiat non modò materies, sed & subiectum requiritur: & quibus alius inferior ardet, in iis facilis calculorum prouentus est. Ardoris, inflammationisque nomine (ne quis hoc exquirat nimis) intelligit calorem multum & siccitatem, à quibus astrictio alui magna insequitur. Tale quid vocat *κοιλίη κενωμένη*, aluum exustam ardentemque verto. Alui siquidem astrictio in primis ad concretionem lapidum facit. Et cum calor eorum auctor sit, ubi virtus eius, maior propensitas ad calculum: licet par in his aut illis materies adsit. Adeo magna efficientis causæ vis existit. Immò & biliosis valdè cystis fellis lapillis oppleta sæpe visa est. Acer quippe calor, & mordax exuccum corpus, qualecunque id sit, reddit; Si intestina & hepar incaluerint, vesicæ id faciliè communicatur; si verum est ea maximè affici solere quæ sint propinqua. Nam & inflammato recto intestino, stranguria, & utero ardente, tenasmus propè est. Contra si aluus profusior est, & generationis occasio minor est, & minores dolores adsunt: non enim vrget premitque stercus, testatur clysmatum perfusio, vna nephriticorum & calculosorum medela & leuamen. Quibus còtra aluus sicca, febres, capitis dolores, stranguriæ, renum ardores familiares sunt. Itaque ubi maior calor, maior quoque ad coactionem propensitas: ut non pigeat repetere illud Hippo. Pueris arenæ cum lotio excernuntur tum ob vesicæ, tum totius corporis caliditatem.

Hipp. lib.
de humor.

Hipp. 5.
aphorism.

2. de nat.
hum.

Sed iam definiamus an blandus solū calor, an solū acer, an uterque calculum producat. Si eductio tenuioris partis per digestionem in calculo efficiendo quæritur, quid hoc promptius præstabit, quàm calor acer? Ac resumamus illud, Post mictum pueris magis *συναγμα*, an quòd calidiores? Explicatio huius sententiæ summam eorum quæ quærentur faciet. Et primum de voce *συναγματος*.

H

σύνταγμα ὑπὸ τῆς ἰγλικροῦ χυμῶν συνάγεται ducetur: & duplex est, vnum πρὸς οὐρήσεως, alterum μετ' ἔρρησιν. Loco nominis ἡ οὐρήσεως legitur apud Hippo. τὸ οὐρημα; sed male legitur pro, πάλιν ὕδα. Aliud verò est οὐρον, aliud οὐρησις, Sed cur de pueris loquens subdit, ἄρα ὅτι θερμότερα, id est, an quòd calidiores. Duas fortè ob causas notam dubitationis adscripsit, partim quia adiecerat vocem μάλλον, quod æque verisimile foret, vt facilis adhæsiō concretioque in iuuenibus fieret: Immò magis, quia multo abundant calore, eoque acri. Is autem calculorum effector est. Et quòd in aphorismis pueri calidissimi dicuntur, id non nisi cum distinctione audiendum. Quæ cum trita sit, omitti debet. Quanquam absolutè οἰθερμοὶ dicuntur calore acri abundantes. Secunda ratio est, si in pueris multa cruditas est calculi author, non est credibile multum esse in iis caloris. Pugnant enim hæc, calorem abundare, & multum succi crudi superfluere. Sed hoc verum ex parte caloris, quippe si multa ingluuies, vix calor mitificando ac coquendo omnino est. Sic nimirum hyeme multum est sedimenti, quod est residuum alimenti coctionem effugientis; & tamè caloris vbertas adest. Sed satis natura suo functa videtur officio, si modò impressa sua vi in sedimentum, notas & characterem bonitatis induxerit. Nisi enim virtus alimenti hyeme caperetur, calor & coqueret omnino, & nihil residui relinqueret. Et Hippo. quærit, An quòd pueri calidiores? Ac si quæreret, num alia coagmentationis causa est quàm calor? Si enim calor ita potens est in pueris, is coqueret, ad æqualitatem reduceret, & tandem expelleret. Itaque in vesica crassior pars non retineretur, lapidis parens. Et ita alia causa statuenda, nempe ingluuies. Et quòd notandum, non videtur omnino dubitare dum ait, an quòd calidiores, nunquid τῆς συνάγματος calor author sit (si quidem & si cruditas causa est materialis, efficiendi vim habet calor) sed an post mictum, id est, secretam à renibus in capacitatem vesicæ urinam, in pueris coalitus fiat, quòd in eis plus caloris insit, duplicemque habet intellectum ista periodus. Prior est, An in pueris con-

Lib. I.

Com. ad
particul.
vix. progn.

crescat lapis potius quam in aliis ætatibus quod sint ca-
 lidiores : quod placet Galeno. Posterior, an in pueris po-
 tius fiat cōcretio post mictum, quam ante mictum, quod
 sint calidiores. Constat enim in puerorum vesica cogi la-
 pidem, præeunte aliquo rudimento, ob viscosum ex-
 crementum, quod renes præterlapsum fuerat, existen-
 te & natura valida, & patentibus viis. Remanet autem
 in vesica potius, quia graue, & corpus vesicæ flaccidum,
 & vligine multa obsitum, præterea excernitur tenuior
 pars : sic facile adhæsus fit. At in virorum renibus is ad-
 hæsus potius contingit. Diximus autem ante mictum
 cogi quid, non esse aliud quam fieri antequam vrina à
 renibus delapsa sit. Post mictum autem, id est, post effu-
 sam à renibus in vesicam, vrinam. Quanquam quidam
 putant post mictum *σύνεσμα* fieri, id est, post excretam
 à vesica vrinam, vt crassior pars, & hypostasis remaneat
 legitima calculorum, & prompta materies. Sic post mi-
 ctum, actum meendi significaret. Quod si verum erit,
 quis! sensus foret? quid dignum Hippocrate? Sit ita, in
 pueris concretio fiat post mictionem ipsam, quia excre-
 ta parte tenuiori fex remanet, quid significaret illud?
 Ante mictum, vt vult Galenus in comm. in viris fit con-
 cretio? nam opponit τὸ μετ' οὐρήσιν, τῷ πρὸ οὐρήσεως. Nec
 enim credibile in viris fieri concretionem, remanente
 potius vrina in vesica : in pueris autem, excret à ab ea-
 dem vesica, vrinâ. Nam contineatur necne vrina in ve-
 fica, non ideo in renibus cogitur lapis. Placet autem Ga-
 leno, in viris concretionem lapidis renum esse propriam,
 & ad viros illud τὸ πρὸ οὐρήσεως, pertinere. Sed hæc con-
 tunci reiciue possunt argutiæ. Dicat enim quis! Hippo-
 crates vult post mictum coactionem fieri, quod in vrina
 effluerit, fæx faciliè lapidescat : quid attinet ad senten-
 tiam Hipp. si inferamus, in aliis ætatibus fieri ante mi-
 ctum concretionem; quod in pueris post mictum fiat.
 Nec enim Hippocrates virorum meminit, quod ei curæ
 non sit siue in renibus lapis fiat, siue non, πρὸ οὐρήσεως,
 siue non. Tantum de pueris sollicitus esse videtur. Sed
 Gal. in comment. Arnali Villonouan, ac plerique alii, ex

hac Hippocratis sententia, coniectione quadam colligunt in viris lithiasin renum propriam esse, idque ante mictum, in pueris, ipsius vesicæ, idque post mictum.

Ac coniectura nostra non parum probabilis videtur, nimirum quod Hippocrates quæsierit an quod calidiores? cum videret colluuiem magnam humorum esse in pueris, vt hæc per se calculorum parens foret: vel quod, si calor primarius author coagmentationis esset, idem quoque de aliis ætatibus, præsertim de iuuenibus & florentibus ætate, iudicium esset. Maximè verò de iuuenibus. In his enim calidum absolutè dicitur, & calore naturali calidius. Itaque maior coalitus occasio. An verò ita certò statuendus sit primarius lithiasicos opifex calor, verbo vno explicemus. Quicquid eiusmodi est vt in materiam æqualitatem aliquam inducat, quæ ad coagmentationem (quàm læuitas quædam præcedit & adiuuat) conducere queat, præterea quod à materia partes tenues elicere ac educere potest, id generando calculo accommodatum est, at calor etiam mediocris esse potest: vt ea ratione generator calculorum censeatur. Huic rei autoritas primùm Galeni suffragatur: vrinarum crassitudo creandorum calculorū prima ac potissima causa est. Caliditas etiam medioeris ad spissandam materiam sufficit. Nam & in sponte aquis calidis, etsi moderatis tepidiores sint, topi concresecunt. Ideo Hippocrates dubitauit an compactionis causa calor esset qui in pueris vberimus est. Sed vt concedamus calorem vim efficiendi habere, tamen copia materiei in vesica residis videretur ipsa sufficere, vt in sese coiret ac cogeretur sua viscositate, nullo calore concurrente: frigus enim, vt & calor cogit. Sic à sua frigiditate occasionem coagmentandi sponte materies mendicaret. Et nisi nos aliter doceret Galenus, existimarem illud μετ' οὐρησιν audiendum esse, post effluxum vrinæ à vesica. Nam cum retinetur adhuc in vesica vrina, potius à liquore vrinæ crassa diluitur materia quàm cogitur: Et in vitorum renibus si adest etiam vrina, varenulas diluit atque educit. Nisi dicas

μετ' οὐρησιν significare propriam in vesica

*Gal. in com.
illius parti
cul.*

*Com. ad
part. 15. sect.
3. l. 6. Epid.*

*Ante addu-
imus opi-
nionem au-
thoris libel-
li de renum
affectibus.
Ea verò est.
Materia
crassa ferè
ex se calcu-
lus est. etiã
si tepidius
culus calor
concurrat.
Non sic de
tenui. Itaq;
cum puero-*

ca lithiasin, τὸ δὲ τῶν οὐρηστικῶν, lithiasin in renibus.

Seditane facillè cogitur lapis. Non placet quibusdam.

Credunt à mediore calore diutiùs affari, coquique materiam vt compingatur, à validiori breuiùs, vt idem fiat.

Sed tribus modis fit. Vno per obstructionem potius, vt eum callosa substantia in senibus fit, vt Galeno placuit.

Patet enim cur in iis excrementa scateant. Nec paupertas ea est caloris quam antè diximus Galenū malè comminisci.

Secundò, per coctionem. Ac tunc multus & analogus calor requiritur. Exuccus humor redditur, affatur, ac tunc propria est lithiasis. Sic quibus alius æstuat,

in iis lapidum prouentus existit. Tertius modus ex proximè dictis cernitur, cum demonstratum fit in pueris materiam crudam calculi causam esse, ac si materia ipsa in se conglobata, accoiens, minimo calore requisito, indureseat.

Magna generationis facilitas, cum materia præsto fuerit. Immo minimo fere tempore coagmentatio fit. Quod Galeni autoritas corroborat: Crassities, ait,

vrinarum in vnum coiens, idque in vesica (de hoc enim loco loquitur) cum semel aliquando non apto tempore excreta, intus diutiùs remanserit, concresecendi initium capit, & principio factò facillè quicquid crassi in vesicam fluxerit priori agglutinatur; vt in sponte natis aquis cernitur, & in vasis, in quibus aqua quotidie calefit. Quo ex loco facilitas generationis & incrementi facillè apparet. Sic non videtur requiri calor tantus qui requiri solet ad lithiasin, non diathesis à parentibus ducta, verum ignorantia eorum asylum, qui causas rerum longius accersunt. Quis enim dubitat vsu casei primo quoque tempore non gigni posse lapidem? Sputorū crassitudo promptè adueniens id declarat.

Redeamus ad nostrum calorem. Is, si naturalis, coquit, vnit, ad æqualitatem ducit, increffat. Coctio increffando fit, crassities æqualitatem inducit, partibus separatis. Et licet in vltima coctione, aliquid coctione seipso tenuius reddatur, æqualius tamen est, & vnitum magis. Et in hoc vera crassities ratio cernitur. Si calor naturalis id facit, maxime calculum cogit; hac præsertim vi, quia

Ad part. 15. sect. 3. lib. 6. Epid.

rorum corpus collanice humorum abundet, suo ipsa materia nutu ferè coagmentatur. Est enim crassa. Idem dici potest de senibus, de quibus iam antè, vt loci consiliatur.

Ad part. 15. sect. 3. lib. 6. Epid.

Ad part. 15. sect. 3. lib. 6. Epid.

Ad part. 15. sect. 3. lib. 6. Epid.

Ad part. 15. sect. 3. lib. 6. Epid.

Ad part. 15. sect. 3. lib. 6. Epid.

Ad part. 15. sect. 3. lib. 6. Epid.

Ad part. 15. sect. 3. lib. 6. Epid.

Ad part. 15. sect. 3. lib. 6. Epid.

H iij

adaquat, & incrassat. quod & placet Galeno: Crassam materiam in pueris tenuiorem esse, quod magis ab infuso calido elaborata sit, rationi quadrat. Nam quæcunque à calore coquendo mutantur, ea lentorem induunt, licet initio non habuerint. Nisi obiiciatur aliud Galeni dictum, cum docet cur in rene pueri lapidem non habeant. Pueri, ait, in rene calculos non generant, nam humorum crassitudo funditur liquaturque, quod facultates validas habeant: Et cum pueris multus calor sit infusus, & actiones firmæ, materia attenuata ad renes fertur, facileque in vesicam percolatur. Hinc collige calorem naturalem fundere, liquare, necdum cogere ac conglutinare. Et in eodem comment. agnuit coagulationem materiæ in puerorum corpore redundantis à frigiditate vesicæ fieri. Si itaque frigiditas cogit, compingit eam materiã quam calor fudit, si contrà calor liquat, cur coactionis author censetur? Pugnans enim hæc inter se. Sed ad vnguem non sunt exquirenda Galeni verba. Nam quod ad facultatis robur in pueris confugit, & calorem fundere asserit, id eo fecit consilio vt evertat eorum opinionem qui causam generationis lapidum in pueris meatuum angustiam asseuerabant: hæc si causa esset, non in vesica, sed in rene potius lapis cogeretur, Immò ab aliis ætatibus concretionis causam meatuum angustiam remouet, cruditatemque & imbecillitatem causatur. In pueris autem cum non sit ea imbecillitas, mirum ne sit cur in rene lapis non fiat. Immò quod ad vesicam vsque pellatur materies, id vim naturæ arguit, & ad compingendam eam materiam facit ipsius vesicæ frigiditas. Ac primò per comparisonem cum viris facultates in pueris potentes dicuntur. Nec omnino calor fundere ac attenuare censendus est. Nam si digestionis modo agit, liquat, fundit, attenuat: si coctionis modo, crassificat. Sic aliàs intelliges calorem æqualitatem & crassitiem inducere, vtpotè dum coquit: aliàs fundere ac liquare, dum per comparisonem cum aliis ætatibus (in quibus nec tantæ vires, nec calor tantus) digerendi partes tenet. Et si vesicæ frigiditas coagulationem iuuare dicitur quod non ex

cludit caloris munia coquendo ac incrassando. Nam ex
 euctu frigiditas cogit presertim si adfit magna capacitas,
 in qua materia diu sit reses, quod Gal. videtur (Nec eni
 ea potest esse in corpore frigiditas, quæ aliquid cogere ac
 coagmentare possit.) Calor per se agit, dum ὁμογενῆ con-
 gregat. Et licet materia sit attenuata, vt ei per renes ad-
 tus pateat, non hinc efficias tamen quin diutiùs circum-
 eam materiam versando eam compingat. Nec in lapi-
 dem conuerteret, si ea ad nutritionem abuti posset. Cum
 verò sit excrementum, dum diutiùs subigitur, lapides-
 cit. Ex quibus efficitur, calorem naturalem, blandum,
 ac halituosum concretionis autorem esse. Quod ratione
 confirmatum est. Experientia verò est de aquis, in qui-
 bus tepidiusculis lapides generantur. Quod verba Gale-
 ni confirmant, si ex sola pituita crassa & viscida subsiden-
 tia facta sit, color cinereus erit, aliorum topthorum colo-
 ri similis qui in aquis sponte calidis, multis in regionibus,
 lapidibus adnasci ad cresceréque solent. Nec est quòd
 quis dicat eos topthos generari in aquis calidissimis: cum
 meminerit Galenus conceptis verbis, aquarum quæ mo-
 deratis tepidiores sunt. Quod de industria factum, ne
 credas excessum caloris requiri.

Atque vt nostra terminetur oratio, nec eorum omni-
 no placet opinio, qui calorem acrem calculorum pa-
 rentem agnoscunt, nec qui solum calorem naturalem
 constituunt. * Aliàs enim calor acer autor est, vt in iis
 quos ἑρμηνεύειος vocat Hippocrates. Aliàs blandus, il-
 que longiore tempore id facit, & coquendi modo, cum
 potiùs digerendo acer mordaxque agat. Aliàs materia
 ipsa multitudine sua, & lentore, parum habita caloris
 ratione, primas partes tenet. Nam paucò præsente calo-
 re, vt senibus euenit, materies ista callosa fit, immò per
 se veluti topthosum est quid: siquidem est sedimentum
 multum, est & glutinum, nempe pituita; quod placet Hip-
 pocrati. Hoc autem glutinum eas habet vires, vt paucò
 etiamnum calore præsente materiam diuulsam compin-
 gat. Paucus autem calor longiore tempore id facit, quod
 breuiore multus. Hinc patet errandi occasionem hac

*de tem-
peramentis.*

*Ad part. 6.
sect. 1. lib.
6. Epid.*

*Huius res
demonstra-
tio mani-
festus ap-
paret ex
1. Cap. lib.
de renum*

*affectionis,
sive nothus
sit liber, sive
non, sed lo-
cus comme-
morabilis
est.*

*6. Epid.
* Lib. de a-
limentorum
facultatib.
dum loqui-
tur de pane
lanto Gal.
calorem a-
crem renum
maximè
autorem
calculi fa-
cit.
Hisp. 4. de
morbis.*

*Medendi
ratio hinc
petetur.*

*Part 10.
sect 3. lib.
6. Epsd.*

*Gal. cap.
ult lib. 9.
meth.*

maximè ex opinione fluxisse, quòd crediderint calorem
acrem calculos generare, vnde renum regioni refrige-
rantia sæpe adhibetur. Quinetiam multis densa est caro
lumborum, & calor paucus diffatione prohibitus vires
in renibus acquirit, nunquid tunc refrigerantium vsus
conferet? Item in pituitosis obesisque cum lapides fiunt,
(quod non tam sæpe fit quàm in biliosis (licèt Arnaldus
Villonouanus aliter senserit) non credibile istius acris
caloris prouentum esse. Sed nunquid etiam febrilis ca-
lor calculos promoueat? In Apoplex. & Tetano calor
febrilis coquit, digerit, euacuat, frigus corrigit, immò
æqualitatem quandam inducit. Et coryzæ cum febre
non diutiùs sunt, quia, ait Gal. πυρετὸς ὀφθαλμῶν καὶ
καταρραχῆς βέλαιοι τὸ ἐν αὐτῶν ποσὶ τὴν πέψιν: sic calor febrilis
dissipat, non cogit ac compingit: quod tamen verū non
est. Nam si coquit, ex euentu tenuiorem partē eliciens;
concretionis occasionem prætexit. Ita censuit Galenus
citra calorem non posse corpus vllum in halitum digeri,
manente substantia compacta; nec tamen vi caloris cor-
pus omne digeri posse, sed quod eam propensionem ha-
bet, vt est corpus humidum. Quòd si non multum con-
tumax materia, eam herculès attenuabit, ac digeret,
alioqui hoc intendet vt tenuiorem educat partem. Si id
fit, crassamentum quod remanet lapidem ponit. Præter-
ea aliud est materiam in venoso aut neruoso genere con-
tineri, aliud in capacitate aliqua & angustiis. Nam prio-
re modo, vt in apoplexia, quia coactus humor non est,
digeri non potest, vt nulla fæx commemorabilis reman-
eat. Si posteriore modo, id est, si in vacuo continetur,
& in ventre; dum conglobatur, & in sese vndique coit,
facilè concrefcit. Id declarant in arthriticis tophi. Nam
quandiu humor in venis est, vagatur, cum vasis elapsus
est in acetabulum concrefcit ac lapidescit.

Reliqua iam persequamur, an videlicet omne rudimē-
tum calculi à renibus & in renibus est, quinam magis
obnoxij calculo, & cur potius ren in viris calculo obfi-
deatur, in pueris vesica. Ac in rene tantum non cogi la-
pidem testatur experientia, cum nulla non in corporis
parte

parte ferè generetur. Nam & in corde & in cysti, & in hepate, & in pulmone deprehensus est aliquando. In ea verò maximè parte cogi potest, vbi capacitas est aliqua, cum hæc ad coagmentationem magni sit momenti, Galeno autore. Sed an rudimentum omne in renibus, eius præsertim lapidis qui à vesica tandem detrahitur, inquiramus. Qui hanc opinionem induxit primus fuit Ferne- lius: etsi is agnouit in cysti fellis, in venis, immò & in plerisque aliis partibus calculum cogi, cur à renibus pri- mum coagmentationis initium repetiuit? Ea de re dicet, nullus veterum statuit, quòd nullus credidisset futuros olim qui a deo præiudicatae suæ sententiæ inniterentur, vt contra omnem rationem primò ac per se lapidem in ve- sica cogi posse inficiarentur. Quòd si præsensissent firmis id, vt cætera solent, rationibus stabiliuissent. Ac pro- barunt quidem, siue materiam spectes, siue locum, siue efficientem causam in vesica generari posse, aut cogi po- tius; sed an rudimentum à vesica esset, an à rene non sta- tuerunt. Quis putasset fore quosdam qui in vesica primò confici lapidem negarent? Si in aliis partibus sit primò, cur non in vesica? Cur rudimentum à rene mendicatur? Immo probabilius est in vesica fieri: nam est ex cremèto- rum sentina, mucosa materia in eam influit idonea cal- culi materia, ea frigidior est sæpe caloris vim effugiens. Quis dubitat eam non facile in calculum obdurescere? Primùm itaque materies in vesica adest & cum mucosa sit, in loco capaci omnium facillimè induratur, & ex mi- nimo principio per accessionem nouæ materiei in mo- lem accrescit: Locus præterea calidus, calidis partibus circumdatus, ratione suæ substantiæ, id est corporis vesti- cæ, frigidus. At ad veram coagmentationem, vt ad du- ritiam in lateribus, caloris & frigoris conspirationem omnino conferre, veterum autoritas probauit: vnde la- pidum substantia (ait Gal.) constans est ac stabilis pro- pter frigus & siccitatem: sic & materiæ ipsius frigiditas, & aliquantula vesicæ ipsius ob naturam spermaticam fri- goris vis plurimum ad lapidem confert. De renibus au- tem dubitatur, cum in renum calidissimis tantum cogi

Arguitur
Fernelius.

Gal. c. 5 l. 1.
locor. affect.
disputas de
his affectib.
qui hoc aut
illis partib.
contingunt,
aut suffusio-
nem solis

oculis con-
tingere. Et
lapidem so-
lis renibus
ac vesica.
Quaquam
ex quorun-
dam opinio-
ne narrat
quibusdam
in solo in-
testino cal-
culum con-
creuisse.

Author librè
de renū af-
fectib. expli-
cans causam
lapidis effi-
cientem scri-
bit crassam
materiam
sufficere ad
coagmenta-
tionem sui,
etiamsi mo-
deratus sit
et tepidus
calor,
si tenuis
materia est,
calor vehe-

mentior re- lapides plerisque probetur. Præterea si in vesica facile fit
 quiratur, si- tenuioris substantiæ dissipatio, si excretio sit liquidioris
 ue sit natu- partis, & fax remanet, cur non primo quoque tempore
 ralis, siue rudimentum lapidis adesse necesse est? Quamquam antè
 no: nã calor docuimus ex veterũ opinionione in rene potius cogi calcu-
 partes ma- lum per modum digestionis, in vesica verò per modum
 teria tenues digestionis, quasi in renũ calculo vis potius efficientis cau-
 discutit, & sã; in vesicæ lapide vis materialis reluceat. Coctionem
 sit tunc vali- dico elaborationem & incrassationem; vt cùm diutiùs
 dior fuerit, vrina retinetur, & natura non otatur. At dicet, fax illa
 calculum, fugit. residens à liquore facile diluitur, diffringitur, & per os
 Cap. ult. l. vesicæ, quod amplum Galeno, excluditur. Ita coctionis
 9. method. occasio abest. Si hoc verum cur in aquis quas
 Tame auth. nobis vine-
 lib. de renũ tibus à solo
 aff. ait in calore esse
 nobis vine- concretione.
 tibus à solo
 calore esse
 concretione.
 Nec enim
 tantum fri- quod apponitur verè est lapis, si omnes conditiones lapi-
 gus esse po- dis spectes, immò quid est durius quàm quod in rene &
 test, dumus- à rene est, cur non primò & per se in vesica cogetur? Ea-
 ta fruimur, dem enim ratio principij & incrementi videtur. Siqui-
 ut à frigore dem si materia & calor in vesica sufficit ad augendum,
 concretio. arenulãsq; in ingentè lapidè cõpingendas, cur non & ad
 fiat. Quod generandũ abũdè erit? In articulis pituita lapidescit, nul-
 verum est si quis existi- lo à renibus principio repetito; & in vesica idem nõ fiet,
 met frigus cum & materiæ, & loci, & causæ efficientis opportunitas
 vim causa adfit? vrinæ grumosæ, paucæ, confusæ, in vesica retentæ,
 efficientis exiguum quoddam rudimentum non dabunt, & ab hoc
 habere per- auctius non erit quoddam corpus lapidosum? Nisi di-
 se. Nam ca- cat, si ita grumosæ, crassæ, non transmittent renes, in
 lor verè est iis residebunt, stranguriam parient, lapidem producent,
 opifex, & maximè in renibus puerorum, in quibus omnia non pa-
 frigus ex- tent, vt in viris. Hoc sententiæ Galeni consentit qui-
 euentu. dem, dum ait, Non abs re crassæ vrinæ & paucæ vix re-
 Ad part 15. nes transibunt, tamen ita explicari potest. Iam demon-
 sect. 3. lib. 6. stratum est puerorum actiones & facultates validas esse,
 Epid. calorem validum qui humores fundat ac tenuet, sic mea-
 Ad aph. 69. bilem per renes faciat, exitus celeritatem asserat, si ve-
 lib. 4. rumid est, credibilius in pueris facile permeare vrinas
 illas quàm in aliis. Præterea docuimus ante Galenum,

non iis assentiri qui angustiam meatuum concretionis in renibus & puerorum, & adultiorum causam constituunt. Itaque quantumvis crassæ, permeabunt tamen. Quod attinet ad illud crassamentum quod quis causam coactionis in renibus puerorum asserat, Galenus illud corpori vesicæ frigidum attribuit. Itaque ne is rei veritate motus fateretur colluuiem istâ in renibus remanere angustiam, ratione ætatis habentibus, duo asserit, & vi caloris crassitiam tolli humoribus attenuatis, & nullam angustiam esse quæ hoc efficiat. Quod an verum sit videto.

Sed ne indicatâ causâ Fernelium virum alioqui arte medendi clarissimum condemnemus, eius verba in medium adducta ad vnguem exquiremus. Causam calculi, ait ille, tradunt omnes crassum ac frigidum succum, qui cum vrina per venas in vesicæ capacitatem influit, in qua tanquam fax subsidens loci calore arefactus sensim lapidescit. At verò quid limum istum, nisi fortè angustæ vesicæ ceruix tamdiu possit remorari non video, cum & sanguinis grumus, & pus, & alia multa crassiora facilè illinc profluant eum vrina. Contrà verò comperi omne calculum in vesica, conclusum quoddam rudimentum è renibus traxisse: è quibus per nephriticos dolores excidens, si grandiusculus est, in vesica plerumque persistit, ac illic allatarum sordium adhæsu coagmentatur, dum confectus lapis fiat. Et quicumque lapide vesicæ laborarunt, ij priùs nephriticos dolores experti sunt: Et quosunque calculos obtriui, in eorum medio nucleus repertus est, verum rudimentum è renibus exturbatum. Sed hæc leuiora sunt quæ à tanto Philosopho profecta dicantur, quæque veterem de calculo in vesica primùm coacto opinionem labefactent. Sed alia his opponenda sunt, vt factâ vtrîmque contentione veritas eluceat. Tria eius sunt argumenta: vt primum rudimentum à rene esse conficiat, nullùmque lapidem primùm in vesica concrecere concludat. Primum est: Nil videtur remorari crassum frigidumque succum calculi parentem, vt in vesica prima cōcretio fiat: prima itaq; cōcretio à rene est: quòd autem non moretur materia in vesica, sed facilè trans-

cat, hac cōiectura probat, minimo negotio grumus & pus à vesica effluit, idem quoque illi viscido crassoque humori contingit. Egregium verò argumentum. Pus & grumus à vesica excernitur faciliè, ergo humor ille glutinosus; si itaque lapis cogatur ibi, rudimentum oportet à rene mendicari. Si enim tam facilis à vesica exitus, cur nucleus à rene deturbatus per dolores nephriticos (quo tempore facultates omnes in vñum nituntur) in vesica moratur? Nam & ceruix vesicæ patet, te autore, & maximè in pueris, & non minùs natura nititur excutere arenulas, quàm pus & grumũ sanguinis. Sic suo se confodit gladio Fernelius. Secunda eius ratio hæc est, Ideo non moratur humor in vesica, quia eum, vt & alia crassa probabile sit excerni. Eodem modo nec humor in renibus retinebitur, & non cogetur. Immò cùm renum lapis potius per adhæsum arenularum fiat, quæ non tam contumaces sunt ad deturbandum, quàm grandinosum corpusculum quod in vesica lapidis initiũ est, cur non quotidie exeunt à renibus arenæ, cum ab iis pus & grumus quotidie excernatur? Non enim potior est ratio cur humor viscosus moram non trahat in vesica, is autem in renibus subsistat & lapidescat. Aut si in vesica non sit probabile humorem morari, quòd grumus & pus excernatur, si verum quoque est à renibus multò sæpius, & per renes pus, & grumosa corpora effluere, cur non pari modo faciliè arenæ descendunt, & sic calculi occasio tollatur. Tertia ratio differetur.

Ac quòd capilli, caruncule, grumi, pus à renibus, etiam faciliè excernantur, vel quartus aphor. lib. plenus est. Testatur eorum historia qui fabis & orobo diu vsi essent. Testantur & caruncule, cùm hypostases orobo similes videntur. Quod & in febris euenit, in quibus crassus sanguis in hepate aut renibus exuritur. Sic grumus, pus, & corpora adusta à renibus deturbantur: ergo si calculus in iis cogitur, eodem modo aliunde repetendum lapidis rudimentum, quo & in vesica. Idem enim de renibus & vesica iudicium est. Nisi dicat arenulas à rene non ita sæpe descendere, quòd adsit glutinum quod

dam quo coniunctio fit. Cur non idem glutinum in vesica erit? Immò in ea magis cernitur, quòd in ea vndique excrementa confluant. Renes corporis colluviè recipiunt, sed vtrorumque vesica, immò & suum habet proprium excrementum glutinosum & tenax. Et cum spermatica sit pars & frigida, dum nititur in suam naturam id quo voluptuatur conuertere, id quod retinetur lentum & viscidum redditur. Si ventriculus generis similitudinè vesicæ analogus etiam ex laudabili cibo videtur minimum ob errorem pituitam multam acervare, vesica ex iis quæ à natura vt aliena pelluntur, excrementum non cumulabit? At angustia renum id præstabit, dicet. Si verum id esset, tam crassa & glutinosa à renibus, & per renes non delaberentur, quæ paulò antè exposuimus. Si præterea quia pus & grumus à vesica facilè pellitur, fæx quoq; pellitur, tolleturq; occasio generandi per se lapidis, eodem modo conuinceretur de pulmone, quòd in eo lapilli grandinis instar non cogi queant. Et tamen id in pulmone fieri fatetur. Pulmo facilè pus & grumos sanguinis extundit, sequitur vt grandinis materiam non retineat. Sed ita respondendum Fernelio. Et pus, & grumus, & carnes, & similia à vesica excludi possunt, & tamen aliàs glutinosus humor expellitur, aliàs non. Prout enim vesica affecta est, ita exclusionis maior minorue est facilitas. Sic etiã aliquãdo & pus, & grum⁹, & similia subsistunt, aliquando expelluntur. Vnde Gal. docet sæpè sup-
Cap. 1. lib. 1. loc. aff.
 primi yrinã à grumo sanguinis à rene manantis & in vesica conefcens, & à carunculis vnde libet aduentarint. Eodem modo non est necesse limum istum aut suppressum aut expelli, quouis modo affectum sit os vesicæ. Accedit, quòd fieri possit vt puri & grumo facilis exitus sit, non propterea tamen fæci ac limo residet in vesica. Et si enim omnia hæc præter naturam sint, aliter tamen atque aliter affecta sunt. Quoniam pus & grumus maiores sæpè molestias infert quàm pituita, nisi ea fortè à natura valde aliena fuerit, ideo natura magis de illis expellendis, quàm de hoc cogitat. Sic grumus vt molestus pellitur, aliud excrementum remoratur. Immò pus erat.

fius ipsâ pituitâ, vt irritans facultatem, ocysus exigitur foras. Vnde minimâ particulâ humoris acriusculi in vesicam illapsâ stranguria statim excitatur, cùm alioquin gens pituitæ acereus in vesica impunè maneat. Itaque natura ad id quod irritat excutiendum incitatur atq; eò magis si id quod in ea parte redundat qualitate aliqua prædium sit, quæ sit velut calcar & stimulus, at humore mucoso vesica ipsa voluptuatur.

Quod attinet ad Nephriticos dolores, quosait necessariò præcessisse lithiasin vesicæ (quanquam *λιθιάσις* nomen propriè ad calculum in vesica refertur) si reuerà ita esset, magnam vim haberet ad confirmandam opinionem de necessaria nuclei cuiusdam deturbatione è renibus in vesicam. Sed quot pueris lapis extractus est, qui nil vnquam in renibus se sensisse narrarint (nam de iis sermo est quorum infantia pro excusatione afferri non potest) cùm tamen signa aliquot ipsi & incipientis lapidis, & iam grandiscentis demonstrarint ? Et vt plerisque in vesica repertus lapis, quibus sani renes mortuis deprehensi sunt, ita in renibus lapidicina repertâ est, cùm in vesica nil lapidosum esset. Quanquam hæc omnia non conuincunt. Tamen si omne rudimentum esset à rene, vix laboraret quis lapide in vesica, quin renes lapidosi forent. Et quod asseuerat omni lapidoso nephritin præcessisse, id fidem maioris experientiæ requirit. Ac de viris, quibus renes faciliè calculo obsidentur, constat magnam esse eorum ad nephriticos dolores propensionem: De pueris autem non ita certum esse potest. Necdum obseruatum esse comperimus an pueri nephritica passi sint, quod tamen verum esset, si illud argumentum Fernelij constare oportet, cùm lithiasis propria puerorum affectio sit. An verò possent effugere dolorem nephriticum si deturbatur à rene rudimentum ? Itaque negare oportet Fernelio istam experientiam de nephriticis doloribus. Quod enim idem de pueris conficere posset, ac de viris, illud falsum est, cùm iam sit probatum viris potius in rene cogi lapidem.

Examem verò illud de corpusculo illo nucleum refe-

rente, quod in lapidis medio reperitur, in hunc usque locum distulimus. Quotquot lapides obtriuimus, ait, in eorum medio nucleum reperimus. Sed hoc an verum sit, dubium esse potest. In quibus à rene principium est, verissimile id quidem, ut potè in viris. Est enim in medio aliquid cineritium, alius coloris quàm id quod adhæsu suo lapidem auxit. Sic superficies non à rene, medium non à vesica esse videtur, sed contrà. At non vbi que ista coloris varietas cernitur, ut illud argumentum, quamuis è medio sumptum sit, ieiunius esse censeatur. Immò etiam in vetulis lapides vidimus, quorum inuolucrum grandinosum erat, albicans, durum, lapidosum: aliquando colore fuscum, an non hæc à rene sunt? Nequaquam. Immò etiam Fernelio teste, illud quod accrescit à vesica est. Et tamen est veluti grando, fuscum est & cineritium colore, durum. Sitale quid apponitur, & à vesica est, nonne idem potest nondū existentis lapidis principium esse, & à vesica esse? Quibus enim corpus biliosum est, & æstuans, iis in vesica cogitur lapis ardore vesicæ & totius corporis, ut antè ex Hippocrate dictum est, & idem Galen. verum esse asseuerat. Respondeat Fernelius iis: Si cremèti lapidis causa in vesica est, cur non & principium? Si urinae crassæ sunt, & semel non apto tempore redduntur, coactio fit in vesica, ait Gal. Sed & id vnum Fernelij errorem detegit. In lapide quod subrubrum, à rene demissum quid indicat. Erroneum illud planè. Nam in febribus, præsertim cum multa est colluies & cruditas, & natura post mitigationem; excretionem molitur, in vrina est confusio, & sæx non assimilis sanguini aut feci sanguinis: nunquid remoratum in vesica coagmentationis principium erit, præsertim si calor adfit, & illud quod in medio erit rubicundum apparebit? Ita herclè. Sic falsò color iste rei mediæ conuincit primam in rene conglutinationem factam esse. Satius est itaque statuere colorem calculi, quæcunque eius pars accipiatur, non indicare locum in quo, aut à quo, sed materiam ipsam. Nam & in rene albicans materia concrefcit, veterem colorem asseruans, & in vesica rubeus, & feci sanguinis haud

abfimilis. Quanquam non negamus & arenulas à renibus esse, & ruborem istum aliquando ab iisdem dependere.

Aliquis præterea quærat, si per se & primò lapidem vesica cogit, an necessarius arenularum concursus? & si ita est, an à rene sunt, an etiam à vesica esse possunt? Putant quidam non oriri lapidem sine arenulis, contra arenulas esse posse, nullo aut lapide præeunte, aut sequente. Quanquam Gal. ait, vt ramentum vlceris signum est, ita & sabulosa vrinæ lapidis sunt argumentum. Et quibus multæ excernuntur arenæ, iis coagmentationis occasio tollitur. Reuera arenularum creatio renibus tribuenda est, si Gal. creditur. Autho r lib. 2. de nat. hum.

Cap. 5. lib.
1. loc. aff.

Part. 18.

In hæc sententiam Autho r lib. 2. de renum affect. scribit, si agrè soluitur quod in renis cavitatem subit, ad id quoque aliud ex causa vena immissum colligitur & adherescit. Et verisimile est primas arenulas in sanguis istis venis generari, aut à bile affata aut ab alio humore in arenulam conuerti præpto. Vnde de biliosis & quibus calor ficcus & squallens, nec non astuant ve-

renum regio intelligitur, politico loquendi modo, nam quibus magna vena ardet, iis lumborum æstus est, quod vulgus renes ardere dicit. Tamen si ad vesicam vsque vrina fæci sanguinis hypostasin similem habens, defluet, quid erit absurdum si dicamus particulas istas hypostaseos subrubræ in arenulas conuerti posse? Nam & grandinosa corpuscula in vesica cogi possunt, & si eorum materia rubet, subrubra sunt: hoc autem arenulentum est. Diximus siquidem colorem non locum in quo & à quo, sed materiam cogi aptam indicare. Sed distinctionis gratia, arenulosas vrinæ, renales dicamus, & proprias eorum quibus lumbi & venæ ardent, sabulosas autem, vesicæ proprias: Vtpotè cum crassæ, fæculentæ, & hypostasin subrubram habentes vrinæ in vesicæ fundo diu delituerint.

Sed omnium difficillimum est ad explicandum, cur in viro ren potius calculo occupetur, dolorque eum nephriticus vexet, puer autem calculo in vesica potius laboret. Aniles & futiles ea de re sunt quorundam neotericorum opiniones. statuunt enim angustiam meatuum, causam calculi in virorum renibus, quæ cum in pueris tanta non sit, quæ materia in illorum renibus resistit ac moratur, eadem in horum vesicam delabitur. Gal. ad imbecillitatem confugit, quam in viris maiorem esse credit

eredit quàm in pueris: ideoque natura non satis potest ad deturbandum ad vesicam vsque materiam. At non est verissimile hoc, in viris enim & adultis quos *τῆς τελείκου* vocat Galen. vix sit credibile adeo imbecillem esse naturam, vt perducere ad vesicam vsque non possit materiam, quæ alioqui in vesica puerorū coagmentatur. Cur id potius in pueris fiat, cum instrumentorum molli- ties sit, congeries multa humorū & cruditas, quā vix natura eò prouehat? Si id potest, cur non foras cum vrina sedimentum pellit, cum amplam esse vesicæ ceruicem Galenus fateatur? Immò si puerorum dispositiones idem Galenus vult celerrimè alterari ob corporis humidita- tem, & natiuæ potentiaë infirmitatem, fictitia esse videtur opinio de robore actionum in pueris, & earum imbe- cillitate in viris, & *τῶν τελείκου*. Sit ita, coquendi facultas vigeat, quia calor multus, expellendi tamen vis, quam siccitas quædam iuuat, deficit, aut potius multò inferior est priore, at deducere ad vesicam vsque in pueris, quod alioqui ob infirmitatem in viris remoratur circum re- num cavitates, facultatis expellentis *ἐνέργεια* significat. Nisi fortè dixerimus, vt dictum Galeni fusiùs explicetur, depulsionem hanc non tam opus esse facultatis ex- pellentis, quàm caloris naturalis vegetioris. Is enim fun- dit atque liquat, & humor diffusus eò vsque pellitur, do- nec sentiat appulsum corporis frigidiusculi, hoc autem vesica est. At in perfectis iam viris is calor non est, vnde non diffunditur humor, nec ad vesicam peruenit: im- mò in pueris materia mollior est, in viris squalet & aret. Nisi fortè etiam Gal. suo se matre oppugnare dicamus; adduximus enim antè locum quo Galenus censet calo- rem natiuum glutinosam materiam cogere ac cōdensare, & ad æqualitatem reducere; idque maximè quia tenuio- res elicit partes. Si id verum in pueris coget aut in reni- bus, aut in longinquiore partibus, non autem liqua- bit atque dissoluet.

Quicquid tamen sit, placet Galeno pueris in vesica lapidem cogi, in renibus virorum calculum. Ita enim *κατὰ οὐρήσας καὶ μετ' ἔρησιν* interpretatur: Quod pluri-

K

būs non persequendum. Et ex verbis Galeni colligimus, si lac ad lapidem non faceret, si tam crassæ in pueris urinae non forent, si tanta non esset edacitas, constante facultatum robore, & vegeto natiuo calore, ceruice patente, nullus calculorum in pueris esset prouentus, in eoque vis apparet, quòd natura non cessat pellere, donec ad vesicam perueniatur: victa tamen materiei mole, crassitie, edacitatis incommodis, adiuuante vesicæ frigore, facilis in ea conglomeratio fit. Quod ad calorem spectat, idem si fusionis ac dissolutionis causa per se esse potest, coagmentationis occasio ex euentu statuetur.

Cap. 5 lib. 1.
de alimentor. facul.

Quòd autem vnam ex causis facilis coagmentationis meatum angustiam Gal. antè negauerit, id sicè pertranseundum non est, conceptis tamen verbis id statuit: & longè aliter aliàs docuit, ait enim: Cùm lentus humor lentorem sumpsit, & quibusdam transitus per renes angustifunt, ibi quòd crassum est, & maxime lentum, diutiùs moratur, πῶρον promptè gignit, cuiusmodi in vasis in quibus aqua fit & accrescit. Confert & ad id maxime renum temperamentum, cùm etiam calor acris fuerit, atque veluti igneus. Cur ergo angustiam istam reiicit? Non ea est mens authoris, vt neget omnino angustiam meatum ad concretionem facere, sed euertit eorū opinionē qui ideo crederent potius in renibus virorum cogi calculum, quàm in puerorum, quòd illorum renes angustiores essent, quàm horum. Sunt quoque & satis in pueris plerisque renum angusti meatus. Accedit & illud: Inter homines ij calculosi fiūt qui abundant calore acri, qui biliosi, qui θερμοκόλιοι, quòd calor maiorem alimenti partem corrumpat, vtpotè febrilis, & cruditas quæ hinc nascitur, (quanquam non tam in iis humores dicuntur ἄμοι quàm ἀπεπτοι, ἄμότης autem καὶ τὸ ἀπεπτοι distinguitur): At in talibus corporibus venæ patent; Et de iis Hipp. Qui ventre calido sunt, carnes habent frigidæ, & graciles sunt. Isti venosi & iracundiores. Nisi fortè dicas venosos non tam appellari, quòd venæ amplæ sint, sed quòd turgeāt conspicuæque sint ob prauis sanguinis abundantiam: vtraque interpre-

Gal. 2. de
temp.
Hipp part.
25. sect. 4.
lib. 6. ep.

ratio cum Galeno consentit. Præter hos obæsi & præpingues, quibus vasa angusta sunt, calculosi quoque fiunt. Sed priores calculos magis in renibus aceruant, obæsi autè calosas potius cōcretiones habent. Itaq; cū Gal. negavit angustia vasorum causam esse concretionis in renibus virorū, ad infirmitatē recurrit: verba eius sūt: In adultis caseo frequentius videntibus lapides in renibus crebrò generari conspiciamus. Causam autem paulò ante efficientē aut adiuuantē infirmitatē posuerat. Sed paulum imminutus Galenus videtur in reddenda ratione cur in renibus virorum calculus concreseat, in puerorum vesica verò lapis. Immò demonstrationem horum pollicetur cumulativissimam, sed diues promissum inane tantum sit. Nam causari imbecillitatem in viris, & cruditatem (idque dubitando tantum) coagmentationis potius in renibus quàm in vesica, ieiunius hoc est, & tanto demonstratore indignum. Ego verò potius crederem acrimoniam caloris renum in viris, præsertim si cruditas & angustia nonnulla concurrat, legitimam concretionis causam. Nam cum arefactione, assatione, & digestionem rei tenuioris compactio fiat ex materia cruda & crassa, causa efficiens potentissima calor est acer, mordax, attenuans & digerens. Et quia in adultis magis viget ac dominatur, qua parte plus eius est, in ea cogitur ac compingitur materies: maximè verò si ignava sit vita, & cruditatum cumulus. In pueris halituosus est calor & blandus: materia fusa à calore blando elabitur; sic nulla coagmentatio fieret. Sed tum cruditas ob ingluviem, inordinatos motus & diætam, vnde vinarum est erassamentum, nullo modo ab opere cessans natura ad vesicam usque excrementa depellit. Et hæc suo pte pondere ac nutu conglomerata ac conglabata principium dant concretioni: Calor enim naturalis coquendo & agendo in opus semper incumbit. Itaque quod facit acrimonia caloris in virorum lumbis, materia aliqua præsentem, idem facit occasio multæ materiæ in puerorum vesica. Hinc renales calculi sunt friabiles, vesicæ lapis & quicquid in ea concrevit, indissolubile & minimè friabile existit &

apparet, & virorum concretiones maxima ex parte sunt parua & exiles, & non nisi diuturno fiunt tempore; puerorum verò ingentes sunt & breui fiunt. Vnde excisa puerorum vesica, grandiores visuntur lapides, & saepe duotresve sunt detracti. Sic calor acer & mordax & viris anticipat elapsam materiei in vesicam, & antè cogit quàm naura deposuerit. Contrà in pueris eousque procedit, donec ad vesicam veniatur. Et ad coagmentationem in vesica facit frigiditas ipsius materiei, & ipsius vesicæ, vtpote partis spermaticæ. Et cum pueri subligaculis careant, fundus vesicæ facilè refrigeratur. Nil enim æque partes spermaticas & membranofas afficit quàm frigus ipsum. Immò frigore corpus illarum fit βλιπτός καὶ σφακελάδες.

Atque vt tandem commentandi finis fiat in viris, potius habeatur ratio causæ efficientis, in pueris materialis, licèt in vtrisque vtraque causa cernatur, sed secundùm magis & minus. Accedit quòd vsu vini quo vtuntur viri, vt calidioris & tenuioris multa in renes conuehantur, vnde facile calculosi fiunt, præsertim si esculentis ad id accommodatis vtantur. Gentilitiam & hæreditariam diathesin quæ in multis latet, omittimus, quòd nemo sit qui id non credat, & tantam vim eius esse, vt eam vix effugere queat qui patre lapidoso, aut arthritico, aut lunatico sit satus.

At in viris acrimonia caloris renum & materiæ quidam squalor cernitur vt certa ipsius concretionis in renum corpore. At in pueris materia non est ita squalida, ideo diluitur ac diffunditur ad vesicam vsque, in viris contrà: Nam viuere nostrum sic cessere est: Et maior pars corporum curis, vino, venere, ætatis & annorum cursu sqalet. Et pro calore blando, halituoso ac amico naturæ, alius contra naturam excitatur. Quod autem in calculosis nephriticis dominetur calor contra naturam, patet, quia perpetuò ferè sunt sitibundi ac nauseabundi. Vnde apparuit saepe & constitit certis signis venas eorum quibus calor acer est ac mordax, aut quibus multabilis in gibbo hepatis congeritur, arenulas multas con-

tinere. Declarant urinæ eorum, immò in mulieribus obseruatæ sunt arenulæ in secundinis post partum, quod eb calorem loci & moram contigisse certum est. Sicillæ arenulæ à genere venoso possunt impunè renes transire ad vesicam, & ibi adhæsu pituitæ coagmentari: & cùm rudimentum est in vesica, facillè lapis augetur, præsertim si vesica scateat crudo succo. Accedit quòd vbi mictio impeditur, tenuiore filo ac velut gracilescente vrina excernitur, sic remanet id quod crassius est. Item qui habent lapidem in vesica, micturiunt, sæpe meiunt non affatim, nec educitur cum reliqua vrina id quod crassius est. Idem contingit iis quibus in vrethra caruncula est, congeritur enim pituita multa, quòd tantùm elapsum est quod tenuius erat.

CANONES THERAPEVTICI.

His ita explicatis quæ ad diagnosin pertinent, nonnulla attingere consilium est, quæ ad morbi eiusdem therapiam conferre videbimus. Paulò longiores & accuratiores fuimus, quòd magni referat & ad diagnosin & therapiam scire quis locus sit in quo primò generetur lapis, quis non, quæ causa efficiens, an plus materiei tribuendum, an calori opifici, quæ corpora lithiasi apta, quæ tempora generationis & incrementi calculorum. Hæc *Kulgo calculosis obrenum calorem quem supponimus magnum, foris refrigerantis prescribimus, & male. Nam Arist. idem ait naturam renibus foris adipem multum affuisse, ut renes essent calidiores,*

nisi ad vnguem teneantur, circumforaneorum, & calculorum exemplo miseros mortales curatione nostra tu multuaria ac temeraria obruemus ac opprimemus. Nam *supponimus magnum, foris refrigerantis prescribimus, & male. Nam Arist. idem ait naturam renibus foris adipem multum affuisse, ut renes essent calidiores,* audito difficultatis meiendi nomine aut calculo quisque ad curationem huius affectionis se natum ac institutum putat. Operæ pretiū est audire infinitas diureticorū formulas quas magnificat muliercularum garrulitas. Sed si corpora valdè biliosa, si corpus valdè excrementis scattet, si confitatus lapis ecquid erit preti;? Immò innumera sequentur incommoda. Induratur lapis, sanguis liquatur, deuchuntur excrementa, febris accersitur. At non eodem modo in senibus, pueris & grandioribus fit lapis, vt antè dictum est, non vbi que arefactio, & affa-

*desituis
carne lum-
borum, quia
tegs debet.
Calidos
autem renes
esse oportet,
vis attra-
hant & se-
cernant vi-
de in nostris
comm. ma-
ximè in his-
toria Ha-
melsi cal-
culosi.*

tio, quò fit vt idem remedium vsui esse nequeat: Idea remedium statuenda est. Errat qui credit nil interesse, siue hîc, siue illic fiat lapis, quove modo, & quo in corpore. Si enim in ea parte non cogitur lapis, cur topicis, & assumptis ei prouidetur? Si omnis & in rene & à rene lapis, huic primò occurrendum. Et quis adeo hebes qui in pueris ad renes recurat, & non potius vesicæ rationem habeat, totiusque corporis? Sic præiudicatæ quorundam opinioni temerè non assentiendum. Non sunt noua dogmata inducenda, nisi quæ validis rationibus stabiliantur.

In calculo tria hæc spectantur, *γένεσις, ἀφαιρέσις, ἐξίτησις*: id est, generatio, mansio & exitus: In quibus locus est aut curationi aut præcautioni. Cùm lapis perfectus est, frustra deturbare aut comminuere, dissoluerè que conamur. Immò dum id fit, fusaliquatàque noua materia, & ad renes deuecta, cumulatür aliquid quod ad veterem concretionem adhærescat. Si in præcautionem incumbimus, blanda & lenientia vsurpanda, nisi quid excitemus, aut dolores qui mille sunt, accersamus, aut presentes augeamus. Si in curationem, Hippocrates præscripsit vehementiora, vt Elleborum. Nec si præscripserit, tamen eodem iure veratrum vsurpandum est. Sèpè enim non ad verba Hippocratis, sed ad mentem attendere oportet: vt cùm pueris mulierem, capram & elaterium conueniens remedium esse ait, non adeo sui obliuiscitur Hippocrates, vt elaterio lactentes pueros exagitandos esse censeat. Gal. rem totam distinctione temperauit: Nam dum præceptum hoc ad effectus renum retulit, cùm malum inueteratum est, & velut vestibus extrudendum, tum veratro locus est, id est, valido medicamento. Immò duo sunt momèta curationis morborum renum, crassorum humorum extenuatio, & corporum in renibus contentorum, & solidorum vicinorum mollities & laxitas. Porrò non per omnia tempora lapidis dolor est, sed dum generatur, & excutitur à rene. Illic dolor grauis est, hîc acutus. vtrumque verbo quorundam communi complectitur Hipp. *In renem dolor grauis.*

6. Epidem.

Nā nomine τῆ βαρείας aut ἡ βαρείης ὀδύνης & ὀξείας ὀδυμῆος *Part. 6. sect. 1. lib. 6. epid. Cap. 4. lib. 2. loc. aff. Aph. 3. lib. 6. apho. Cap. 2. lib. 6. de loc. aff. Ad aph. 3. lib. 6.* *ibidem.* comprehendit. In eodem rene & dolor grauis est, id est, sensum grauitatis inferens, & acutus. Grauis cū eius caro afficitur aut obstructione, aut inflammatione. Obstructione, vt cū infossus est illi calculus. Si, ait Galenus, carnosā renū pars inflammatur, dolor grauis est, ac si ponderis adesset sensus. Quod mihi mirum videtur. Nam non videur inflammari ren, quin tunica afficiatur: si tunica patitur, acutus erit etiamnum dolor, eodem Galeno teste: tū enim acutus est, aut cū arteriæ, aut oscula vasorum, aut venter renis, aut tunica patitur. Idem cēset de affecto hepate contra multorum opinionem: Credunt enim sensum tantūm adesse grauitatis, cū hepar laborat. At aberrant planē.

Expendamus eorum errorem qui quouis tempore calculosis diuretica præscribunt, attenuantia, incidentia, sanguinemque fundentia, idque omnibus corporibus, omni ætati, nulla cum rerū distinctione. Atque ex professo in lib. sanit. tuendæ, conuellit eorū opinionem qui promiscuè calida & acria calculosis offerunt. Ac primūm demonstrat non eorum quæ valdè calfaciunt, calculosis prodesse. Producit historiam hominis biliosi calculo impediti: huic cū calida diu Medici calculo prouidentes præscripsissent, tandem eum in marasum coniecere. Et contigit vt præ siccitate motus digitorum impediretur, adeo vt ossa ipsa cauum sonarent. Quod cū euenisset, alij paralyticum eum esse crediderunt. In crassis ac pinguibus attenuat quidem Galenus, si aliter affectum corpus, aliter quoque se gerit. Nam sæpè vna indicatio sumitur à corpore squalido & sicco, altera à calculo, aut callo. Calculus sæpè attenuari & incidi requirit: Corpus autem siue totum spectetur, siue corpus renis intemperiem patientis, contraria remedia postulat. Ex superioribus autem patet τῆς θερμωτικῆς, si quid deliquerint, inter cæteros calculis obnoxios esse. Immo & in rene maximè cogi à calore igneo & adurente. Quam ergo utilitatem afferent τῆς διουρητικῆς? Itaque & affectui & corpori studere oportet. Affectui, non præscribendo ea quæ vis-

Aliter se habent lapsi des in biliosis, siccis & sobriis, aliter in gulosis, vino & abdomini deditis. Illi arenulas potius cogunt, hi corpus quoddam ex pituita multo indissolubile. Et credo quod qui crustis panis utuntur, arenulis possunt esse obnoxios. Cap. 6. lib. 6. sanit. tuend.

Cap. 11 lib. 6 san. tuéd. Alter qui cōstituitur error est, quia plerique defraudat suū genium, & alterum passū omittit. At contra alimētibēnignitas oppugnat istū suū squālorem qui in nobis ἰσχυρὰ ὁσῶς occasio est. Cap. 13 lib. 5 simp. Quā vim humectandi & refrigerandi habet, quā squālori siccitati, & aduersioni repugnant, magnas habet ad curationem & precautionem in calculosis opportunitates. Immo aqua potio calculū expellit, renes corroborando & facultatem expultricem firmādo, necnō calorē renū lapidis creatore tēperādo. hanc & Aphrod. probl. 20 § 1. 2.

cosum succum generant, vt sunt carnes volatiliū domi enutritorum. Contrā valent hordeata, volatilia, pisces saxatiles. Omnia a lacte temperandum, præter quā ab asinino. Et victus ratio ambiget inter impinguantem, & extenuantem. Quod Galeni consilium optimum iudicamus Capita hæc attigisse sufficiat.

Sed & explicemus cur Gal. distinguens medicamenta arthritica & diuretica, dicat nil eorum quæ vehementer calfaciunt calculis conferre. Parum sibi constare videtur. Nam diuretica esse vult ea quæ & calorem habent plurimum, & acrimoniam, vt smyrn. petros. daucum, scfeli, phu, azarum, acōrum, quibus omnibus magna est acrimonia: hoc enim omni diuretico inesse Galenus statuit, vt fundat & secernat, quod absque immenso calore non fit. Ideo hæc thoraci inimica iunt, quæ tali vi prædita sunt, quod crassiorem reddendo materiam, eam contumaciorem efficiunt. Tres itaque ob causas ea non conferunt, primū, quia calidiora & sanguinem fundunt, secundò, quia idē & in renibus præstabunt, quod & in pulmonibus, hoc est, dum serum secernent, id quod remanet contumacius reddenti: vnde paulò antè calculosos vsu calidorum & acrium interdixerat. Tertiò si Gal. conferens medicamenta menses mouentia, cum iis quæ lac prouocant, censet acriora esse debere & calidiora quæ menses cient, quod non attrahat vterus, sed ad eum sanguis mittatur, contra ad mammas & ducatur sanguis, & ab iis trahatur, ideoque minùs calidis vtendum esse, quorsum ad renes aut purgandos, aut curandos adeo calida præscribimus, cum sua ipsi natura attrahant validè? At hæc pleniùs explicanda sunt. Cū enim intellecta fuerint, vetus ea consuetudo concurrēdi ad diuretica facilè exolefcet. Aliud est absolutè dicere aliquid diureticum esse, aliud habere vim mouendæ vrinæ, aut deterēdi lapidis, aut materiei incidendæ. De his ita Gal. Cū plurimūm vrinam educere nitimur, acrioribus & calfacientibus magis quā quæ sunt quantibus, & secernentibus. An propterea vult hæc calculi.

iosis conferre? Nequaquam, sed ex hypothesi ita loquitur, Si urinam mouere consilium est: Propterea eadem interdicit asthmaticis. Item alio loco dum confert acria tenuis substantiæ cum iis quæ sunt crassioris, quorum vis perniciosa, ait, Acria tenuis substantiæ vim habent mouendi urinam, sudores prouocandi, expuitioni conferunt. Non tamen eorum usus confert, sed vires explicat: cum aliàs eorum usu interdixerit in asthmaticis. Aliud verò est urinam prouocare velle, aliud expurgare, aliud calculum frangere, & materiam tenuare. Quod & Gal. explicat. Nam vt ait quæ renes expurgant, ea incidunt, verùm larga humiditate non egent. Quæ callosas concreciones incidunt, tametsi incidere dicantur, minimùm caloribus habere debent. Caliditas enim callum exiccando contrahit, non incidit, nec diuidit: vnde quæ non siccant, & modicè excalfaciunt, lac generant: quæ plus calfaciunt, non tamen valenter siccant, menses cient. Vtraque urinas prouocant. Item quæ calfaciunt & exiccant. Et quæ sunt eiusmodi *διουρητικά* dicuntur, non quia sola moueant urinas, sed quia solas moueant urinas, non autem lac & menses, quod notandum. Paulò post enim diuretica quæ calfaciunt & siccant pulmonū morbis & calculis renum non conferre scripsit, quòd nec calculosi, nec asthmatici siccitatem istam postulent. Itaque cum mouere urinas consilium est, aliquando diuretica usurpare oportet: Item cum incidere aut tenuare opus est, aliquando *ταρρακτικά*, non *διουρητικά* usurpanda sunt, quum leniendo, humectandoque & compagè calculorum dissoluere consilium est, & nullum tumultum, fusionemque humorum afferre. Huius generis sunt semina frigida, malua & bismalua. Ea vsui maximè esse debent in renibus à calculo occupatis. De calculorum generatione dictum satis. Hæc eo animo dicta sunt, vt calculosorum calamitatem conuenienter medendo eleuarem: Videndum enim ne periclitatorum more iis vitam dedisse credamus, quibus minimè ademerimus. Et quò morbus hic frequentior est, eò si quid in curatione peccatur, vt herelè peccatur, dolendum magis,

L

81 **GVLIELMI BALLONII ;**
 detestandaque hominum ignorantia : fit enim saepe
 circumforaneorum remedia vsurpantes arenulas multas
 foras expellamus, vana spe miseros aegros producentes,
 dum interea contumacius id quod restat reddentes,
 grande creamus periculum. Carè emitur tantula excre-
 tio arenularum, quàm natura per se moliretur : Et quæ
 plus habet calamitatis in recessu, quàm voluptatis in
 fronte. Syluam remediorum alio loco exponemus.

F I N I S.

LIBER
DE
VRINARVM
HYPOSTASI

LIBER DE URINARUM HYPOSTASI

LIBER
DE
URINARUM
HYPOSTASI

G V L I E L M I
B A L L O N I I

M E D I C I P A R I S I E N S I S

Celeberrimi

L I B E R

D E

V R I N A R V M
H Y P O S T A S I .

I N Q V O C O N T I N E T V R

Galenii defensio aduersus Fernelium. Quod

Vrinarum vntionis puri proportione
respondeat.

P R A E F A T I O :

*N*IL aequè usu tritum est ac *urinas* Medico inspicendas proponere. Atque huic profano muneri ariobolare pretium statutum est, & iuniorum Medicorum aedes aegrotantum lotius veluti inaugurantur. Nam ex ab iis frequentibus quorundam domus celebrior esse cœpit, & hinc prima

Olim Medici agros non adibant, nec visitabant, sed domi cōsulebant.

L iij

PRÆFATIO.

domus initia vulgo duci creduntur. Et quorū quisque pictor est, qui si in tabula medicum exprimere velit, in eius manu vrinarium vas non depingat? Sed quod magis mirum, iampridem imperita mulierum garrulitas huius Artis gnara esse creditur. Et inspecto in vrina corpusculo, signa coctionis apparere pronūciat. Immo si apicula vas quo vrina continetur circumuolarit, aliquid inde præfagit. Eò denique processit audacia, vt ea in re mulieres voce & iudicio Medicis præire velint. Ad eam insaniam accedunt inconsulti Pharmacopai, quibus si decoctum hordei pro vrina proponitur, dii boni, quanto cum fastu de morbo effutiunt? At id multis fraudi esse solet: in hac quippe solertia dolus latet magnus. Et quod dolendum magis, quidam Medici otio & literis abutentes, in vili hoc negotio magni coniectores & augures haberi volunt. Nec enim ex vrinis inspectis minorem solertiam sese posse consequi credunt, quam si extra ipsa inspicerent. At ab inspiciendis extis manauit ἀλαγχοσκοπία extispiscumque diuinatrix turba. Et dum leui gloriola vento illi impelluntur Artem dedecorant. Relinquendus hic fucus seplastiariis ac periclitantibus, nec sacrum Artis ministerium dolo malo contaminandum. Id ipsum est teruncio aternam infantiam mercari. Est & animas negotiari famam nouitate aucupando. Melius vero esset nonnullā apud vulgus ignorantia suspicione, si eius expectationi non fiat satis, expressam veritatis imaginem prosequi, quam tantum dedecoris pretio exiguo pacisci. Eos appello quos conscientia stimulus sollicitat, dum perfreta fronte in suis sellis, tanquam in Apollinis tripode, ex vrinis omnium morborum scientiam eliciunt. Sic muliercula à narrantis Medici ore pendent,

PRÆFATIO.

& confictis nugis plecte magnum & procul ubique
 prædicant. Longè vero aliter res habet ac v. lgo creditur.
 Nec hæc scribantur, ut vrinarum inspectionem negligenda
 putemus, nemo enim sanae mentis id faciat, sed ut eos
 accusent qui fucum faciunt & nil non ex inspectis vrinis
 scire profitentur. Maiorem forte horum opinione ad co-
 gnoscendos morbos opportunitatem vrinarum inspectio
 affert, necnon etiam minorem, quàm quis putet. Multa
 ei tribuo, multa quoque detraho: hinc maxime prudentiam
 ac interiorē quandam iudicandi legem nobis insitam de-
 sidero. Et ut omnium morborum cognitionem ab eis peti
 posse, summa est arrogātia profiteri, ita nullorum sum-
 ma ignorantia est. Quod si nulli animaduertissent, non ita
 & procul proficendo quamplurimos suæ ignorantie
 arrogantiae ve testes domestico præconio collegissent. Vtrif-
 que ut via obstruatur, de vrinis tractare consilium fuit.
 Res hæc à multis trita est, sed de ea diuersū est hominū
 iudicium. Eodem tamen omnes spectant. Commune est
 iter quo Athenas itur, non desunt tamen alia via non ita
 communes quibus eodem iri solet, & id quidem commode:
 Inquisitione rei animus noster alitur ac delectatur. Immo
 si tota vita nil aliud agas; quàm ut commentaris, tamen
 ipsa tractatio ex se aliquid gignit, quod cum desidiosa de-
 lectatione inquiras. Hæc dicta volumus, ut relicto omni
fucō veritatis arcem inexpugnabilem inuadere pos-
simus.

LIBER

DE

VRINARVM HYPOSTASI.

ONSTITVTVM est hoc loco de vrinarum sedimento disputare. Et id maxime quod pertinet ad eius substantiam & qualitates, vt ea inquiratur proportio quæ inter sedimentum & pus existit, si qua existit. Non enim hic vrina agitur, nec aliud eorum quæ in ea continentur. Si de his tamen mentio iniicitur aliqua, id non est ex professo, sed quod pertinet ad institutum. Ac vrina quidem non agitur, quod nemo ignoret eius inspectionem ad diagnosin morborum & prognosin pertinere. Quamquam non placet eorum opinio qui omnium corporis affectuum in specie & idea notitiam ab ea, tanquam ab oraculo Delphico repetunt. Minus vero aliorum qui eam inspectionem omnino condemnant. In illis aut turpe lucri desiderium notandum, aut inanis eruditionis ostentatio. In his mera infantia & ignorantia. Accedunt & ij qui in vtroque ambigunt. Nam dum vacillant, moxque illud probant, moxque reiciunt, non possunt vrbanius ex confessione propriæ inscitæ labi.

Sed

Sed ὑρομάγνεις καὶ ὑροπότας, nom dicam ὑροφάγους, fucum populo venditare sinamus. Quod verum exprefsum ac solidum retineamus. Porro nouum quid de vrina afferre velle aut leuitatis aut perturbati animi signum est. Ex veterum vero ſententijs rhaſodon quandam componere, ſaſtidium pareret. At nec leuitatis crimen ſubeundum, nec ſaſtidium afferendum. Nam vna cum ſatietate ſapè rerum deperit memoria. Tamen ſi quid de vrina dicatur, id obiter fiet, vt ne plus opere ἐν τῷ παρέρῳ, quàm ἐν τῷ ἔργῳ impendatur. Hoc crimen incurrunt qui orationi modum ſtatueri nequeunt, nec ſcopum quem colliment, habent. In his, vt in herbis in ſumma vbertate luxuries eſt, cæque ſtylo depaſcenda. Quod hęc agitur eſt eiufmodi, vt quæramus an quod placuit Gal. Hypoſtaſis puri proportione reſpondeat. An nulla ſit analogia, quod tuctur Fernelius. Hunc credo non contra dicendi ſtudio laboraſſe (nec enim eo ſe ſcelere cõraminare voluiſſet) ſed vt ſemper ille magna & ardua moliebatur, ita ſibi iure licere putauit ſuam ea de re ſententiam aperire. Porro rerum ſeries in alias quaſdam partes traxit, vt ea delibaremus quorum explicatio ad id quod quærimus ita facit, vt ſine ijs id quod enitimur vt abortiuum quid foret. Dum enim de analogia puris & Hypoſtaſeos quærimus, de vrina ipſa dicendum fuit, de eius partibus, cuius ſit actionis, quæ hypoſtaſeon ſpecies, an materia carũ ſit, quid de materia morbifica defectũ, an ſint alimenti reliquiæ, & cuius, An à prima eõctione, an excrementum partium ſolidarum, vt tandem eliciamus ex his, an hypoſtaſis puri ſit analogia.

In corpore noſtro ſpectantur partes, ſpectantur & excrementa. Partes quæ corpus conſtituunt, nam & humores, & ſpiritus impetum facientes, licet partes dicantur, propriè tamen non ſunt. Excrementa aut ſunt alimenti reliquiæ, aut aliquid in parte præter naturam contẽtum, aut agnatum: In ſanis excremẽta cõſiderãtur vt alimenti pars ſuperflua. Alimenti quidem vel quod nutriturum eſt, vel actu nutrit. In ægris vt portio affectarum partium, vel peccantium humorum: ac tunc vim ſigni demonſtran-

90 GVLIELMI BALLONII.
 tis obtinent. Alimentorum defectæ reliquiæ naturales sunt, tum quòd eas natura intendat, suumque eis characterem imprimat, tum quòd vsum in corpore aliquem, habeant. Natura quidem intendit, quòd nullum adeo simplex sit alimentum, in quo partium varietas non sit, & aliquid alendo non vtile. Dum sedulò elaborat natura, secernit, & eodem ex alimento caloris vi elicit quod in penu suam recondat, & varietati partium alendarum accommodet. Et quæ in principio erat dissimilitudo, ea tandem aboletur. Nam nulla fit exactè coctio, in qua partium non fiat & separatio, & vnio. Interim tamen excrementum quod superest aliquid affine habet & proportionem respondens ei à quo defectum est. Sic & ea similitudine quam habet cum re à qua decisum est, & characterem quem natura impressit, naturale esse dicitur: immo & idem alimentum dicitur, & excrementum, hoc enim commune est omni parti, Gal. quæ vtilem succum generat & conficit, vt ille humor sit quædam superfluitas partis eum generantis. Non quod pars ea norit cui conficiat & studeat, nec enim hãc habet prudentiã, sed qui eam partem condidit eum habet sensum, hinc semen & sanguis menstruus benigna excrementa dicuntur. Hinc chylus ventriculi excrementum materies sanguini subiicitur. Hic porro & alimento est, & cæteris partibus. At serum vrinæ materia est, & has dotes habet. Nam & ab alimento decisum est quid, & vsum aliquem in corpore habet. Sic in gremio naturæ retinetur, & ab ea ad tempus aliquod regitur vnde vrina definitur: serum sanguinis, & eius vehiculum: dum serum dicitur eius natura explicatur. Nam vt in lacte, dum concrefcit, ita & in sanguine serũ à crassiore, terrenaque magis substantia secernitur. Dum verò vehiculum dicitur, & à Gal. ὄχημα τῆς τροφῆς (nam sanguis, κατ' ἐξοχὴν dicitur τροφή Gal.) hoc propterea fit quia permiscetur sanguini. Permixture autem facit vt sanguis fibrarum ope iam concretus diluatur, & hoc tanquam vehiculo deducatur. Nec tantum serum sanguinis in genere dicitur, sed & aliorum humorum. Quamquam meo iudicio, si humores extra

Com. ad
apho 39.
lib 5.

Galenus
Creatorem
rerum ali-
quæ agnos-
cit.

LIBER DE VRINARVM HYPOSTASI. 91

venas sunt & ἀκρητοι non sunt, id est suo naturalifero destituti, serum illud quod eos humores diluit proxima urinæ materia non est. Sed maximè illud quod in venis est, & vehit reuehitque sanguinem. Quanquam hoc & quæstione dignum est. Nam siue humor continetur in venis, siue extra venas, tamen serum eius, siue transfluatur, siue prono alueo per vasa, vt pote per arterias & venas fluat, urinæ materia esse potest. Hinc multa miris ijs esse solet: quibus caput calescit, & pituita à calore liquatur. Et cum ea fit eliquatio (quæ non σύντηξις sed ἀσχησις propriè dicitur) diffusæ pituitæ serum, vasa subire, & ea perfluere oportet. Reuera aliorum humorum serum propriè ὀρρός & si à natura desciuerit ἰχὼρ dicitur. Vnde αἷμα ἰχθεροειδὲς cum dicitur, non absolute significatur sanguis aqueus & tenuis, sed qui venenata aliqua qualitate præditus est. Et citat Platonem qui vocat ἰχθῆρα sanguinis ἢ ὀρρόν, id est serum sanguinis, quod collatum cum aliorum humorum sero benignum est & mansuetum. Quò pertinet illud Hippocratis: Cum corpus sanum est ventres flatu pleni sunt, cum ægrum, ichore. Ignorant interpretes quana vocem Latinam τῷ ἰχθῆρι apponere possint. Tamen existimant ἢ ἰχθῆρα in corpore aquosam humiditatem dici posse, extra corpus, vt in vlceribus, saniem. Serum autem humorum naturale, & id præcipuè quod sanguini vehiculo est; propriè ὀρρός dici potest, & ἔρρος: serum lactis Nicandro ἔρρος dicitur: Et quia sanguinis serum lactis sero respondet, τῷ ἔρρῳ nomine donari potest. Sic ἔρρος dicitur in venis fluens, postquam autem secretum erit serū vi renum, & ad vesicam, allapsum ἔρρον ἢ ἔρρημα dicitur. De ijs nos ita sentimus, Doctioribus suum esto iudicium.

Sed quoniam de sero diximus, quod excrementum esse docuimus duabus dotibus præditum, partim quod sanguini vehiculo esset, partim materia urinæ, liceat & de eo vnum quærere. An illud serum necessarium sit? An natura eo modo serum facere intendit, quo & bilem vtramque, & sanguinem? An in alimento etiam sicco serum est, vt sanguis & bilis: An quia natura illud gene-

M. ij.

Hippoc. lib. 2 de mortis. Et lib de morbo sacro.

Partic. 38. sect 2. lib. 6. epid. In Timæo.

Hipp. lib. de arte.

rat per se, & tamen si potulentis quis non utatur (vt quidam diutissimè in morbis aut sanitate ab ijs abstinent) illud producere non desinit? Vulgo egere dicimur sicco & humido. Sicco ad partium solidarum instaurationem; humido, partim aëre, partim potu, ad spiritus & humorum continuo effluentium reparationem. Nulla fit mentio de sero, quod renum velut nutrimentum est, & humorum vehiculum; vnde apud medicos humorem ἀκρητον esse, significat suo sero spoliatum. Quod pessimum est vt signum, & vt causa: vt signum, quod incendium vimque caloris absumptis designet, vt causa, quod magnas inferat naturæ molestias. Nam omnis humor maracis, id est suo sero priuatus, partibus quibus inhæret, & per quas traducitur magnam noxam affert. Ratio, experientia & veterum autoritas id confirmat. Sic non abs re quæritur an ille ὀρρός inclusus est in cibis ipsis, immo in simplicibus. An natura per se id agit & producit ad eos quos explicuimus vsus. Si bili naturali suum adest serum, si pituitæ suum, si sanguini suum, hoc non tam à re liquida quæ sumitur videtur esse, quam à vi quadam latente quam in sinu & penu suo habet natura; dum natiuo quodam humido omnia perfundit hinc biliosis, & πικροχρόις sæpè humores sunt sinceri; suo natiuo sero & humido destituti, quo se perfunderentur, mansuetiores essent. Hac ratione Hippoc. annotat quædam esse χράδια ἀγαθὰ, quædam βλαβερά vel σνάμωρα. id est, excretiones sunt quædam bonæ bilis, quædam malæ. Mala bilis dicitur ab eodem quæ suum natium serum non habet, vnde magnas affert molestias, quia serum abest & ob colliquationem & ardorem. Sic indicat talis bilis ardorem & phlegmonem, & dum exernitur parum iuuat, nam ardorem non extinguit, & transeundo inquietudinem affert. Hæc Galenus. Contra aliquis credere possit serum naturale à potulentis esse. Nam in cibo & potu quatuor humores continentur & quædam alimenta serum generant, vt horarij fructus quos Hippocrates σίπρον ἀσθενές vocat, & breuioris vitæ esse ait, id est auctore Gal. parum nutrire, & celeriter secedere. Ac tales

Co. ad apho.
6. lib. 6. lib.
2. Epid. par.
sim in pre-
reth.

Par. 14. lib.
3. aculo.

Sec. 10. lib.
6. Epid.

LIBER DE VRINARVM HYPOSTASI. 93.

fructus retenti in serum facile vertuntur. At quis obijciat, aqua (cuius tamen communis vsus est) non nutrit; an serum nativum generabit? Vinum ex Galeno dicitur cito & ἀθρόως nutrire, id est, totum ex se præbere corpori alimētū. Sic à vino nil superest, ergo nec serum, nec vrina. Si nil superest, nil excerni poterit, si nil excernitur, cur eorumquæ cito & confertim nutriunt celeris excretio est? Horum explicatio petenda ex aphorismis dum Galenus recurrit ad significationes τῆς ἀποχρησεως καὶ ἀθρόως. Contra tamen ea quæ de vino adducta sunt, quòd totum in substantiam nostram cedat, aliam Gal. opinionem aliquis afferre possit. Totum quod bibimus (ait) vrinam fieri vel declarat copia eius quod meijtur. Sæpè enim quantum potavit quis, totum id paulò minùs meijt, tanquam quod bibitur totum ad renes feratur, hoc dicit vt cuertat opinionem Lyci qui credebat vrinam esse excrementum nutritionis renum. Si hoc verum esset, ait Gal. quomodo renes, qui corpora sunt parua, tantùm à nutritione sua relinquerent excrementi? Aliquando enim vrinæ tres congij visuntur. Non quod existimet planè tantumdem vrinæ excerni, quantum potus sumptum est. Siquidem hoc veritate careret. Nam alio loco temperans eam opinionem ita scribit, Multis eorum qui immodicè bibunt, & cito pertransit quod biberunt, & meijtur intra breue tempus, paulò minùs totum, in ijs enim tum qualitatis convenientia, tum humoris tenuitate, tum vasorū laxitate, tum facultis trahentis robore celeritas digestionis perficitur. Hinc patet non id totum quod bibitur vrinam fieri nisi ex conditione aliqua. Alioqui potulenta non nutrent. Sed ea magis minus ve nutriunt pro ratione & qualitātū & substantiæ. Reliquas quæstionis partes omitemus. Tantùm hoc scire oportet serum sanguinis, & ab alimento sicco esse, & à potulentis. Superfluum serum, & copia molestans à copia potus, aut liquidiori alimento, aut horariorum vsu. Quod attinet ad serum quoddam radicale, vt ita dicam, humorum, & in vasis, & extrà contentorum, illud primò quidem ab alimento est tum

ad aph. 191 lib.

Cap. ultimol. 2. de natur. facult.

ad finē lib. 3. de natur. facult.

humido, tum sicco, deinde à natura ipsa est. Hanc enim diximus in suo penu reconditum habere humidum, quod κατ' ἐξοχὴν ὑγρὸν dici potest, quo proluit & perfundit humores. Et tale serum non amittitur nisi aut aduisione summa, aut consimili aliqua causa.

Particul.
58. lib. 2. de
articul.

Quæstionem hanc prætermittere poteramus, vt mints ad institutum pertinentem. Sed quia ex hac elicere aliquid oportet quod è re sit; de ea cursim dicendum fuit. Nunc ad hypostasin veniamus, vt tandem eam quæramus analogiam quæ hypostasi cum pure est. Ac de ea analogia, nemo aptè dixerit nisi eius materiam, generationem & vim hypostaseos explicarit. Hypostaseos nomen largè sumitur pro humorum statu, consistètia, siuè concretionem. Vt dum loquitur de denudatione cartilaginis aurium ait, si subsidentias purulentas, & mucosas habuerit, græcè τὰς ὑποστάσεις πνώδεις καὶ χαλώδεις; id molestum est, hypostasis purulenta dicitur, dum crassior humorum pars purulenta remanserit, & Theophrastus dum disputat de sanguinis sero cuius pars sudoribus, pars vrinæ materiam præbet ita scripsit, τὸ ποῖστο ἐν μὲν τῇ ὑποστάσει τῇ καὶ πλωκώσιν, ἔρον, ἐν δὲ τῇ σαρκὶ ἰδρῶς χαλεῖται. Vbi nomen pressius sumptum hîc portionem vrinæ crassioris secretam & subsidentem signat. Portionem esse vel hoc declarat, quod à renibus per emulgentes venas trahatur, & simul cum reliqua vrina excernatur. Ac omnis vrina eam (licet aliquâdo tam tenuem, & obscuram vt non appareat) vel confusam, vel secretam continere dicitur. Præterea hypostasis, vt & reliqua vrina mutationem concoctionemque aliquam in renibus & vesica recipit. Quæ vtraque opinio cuiusdam est Neoterici, viri sanè eximij, sed parum meo iudicio plausibilis. Nec enim in omni vrina sedimentum est aut confusum, aut secretum, quod innumeri loci, & rationes in libris de crisibus adductæ conficiunt, dum Gal. in perfectè cocta vrina, & in biliosis sufficere vt signum absolutæ coctionis, sublimamentum, græcis, ἀνωρόρημα. Sic exclusa est hypostasis, nisi enæorematis, & hypo-

LIBER DE VRINARVM HYPPOSTASI. 95

staseos communem materiam dicas. Posterior opinio hæc est, quod vrina in renibus, & vesica mutetur & coquatur. At coqui minus est probabile; mutationem lenem accipere verum est. Et quatenus vrina index est eorum quæ in venis fiunt, significandi vim & ex colore, & consistentia & contentis non à renibus habet & vesica, sed à venis ipsis. Immo mutatio quæ ab his partibus accipitur, iudicium interturbat. Non quod in renibus non fiat secretio seu à sanguine, & quod nondum satis defæcatus sanguis ad renes affluat, alioqui malum esset vt signum. Aut enim in sanis facultatis secreticis infirmitatem significaret; aut in ægris morbi longitudinem. Ita enim Gal. statuit, cum sanguinis serum pariter cum vrina excernitur, hæc subrubra fit. Indicat autem exuperantiam sanguinis non exquisitè confecti, & quia integerrimi humoris exuperantia est, ideo sine periculo est. Quia humidioris & ferosioris eget coctione. Hinc morbi longitudo significatur. Sed quid illud quod dicemus serum sanguinis vrinam subrubram facere? Nunquid omnis vrina serum sanguinis est, ideoque omnis vrina subrubra futura est? Sciendum vrinam serum esse sanguinis omnes humores complectentis, aut quid mistum ex omnium humorum sero, non autem esse simpliciter sanguinis serum. Ita enim diximus antè quoddam serum commune omnium humorum, & sanguinis eos complexi, aliud humorum singulorum proprium. Et id serum commune in secunda coctione fit, vt paulò post dicemus. Cur ergo potiùs à bile coloratur? Nam vrina naturalis modicè pallida est, græcis *ὀχρα* dicitur, alij croceum vertunt, & malè, Et is color adest ex coctione humoris qui flauæ bilis partem recipit. Et ea bilis si modum excedat, aut sineera sit vrinæ permixta, rufa vrina fit. Quidam subtiliùs eum colorem pallidum ex eo esse non credit, quod bilis vrinæ remisceatur, quod Gal. placet, sed ex vi coctionis, vbi se per relinquitur aliqua pars sanguinis quæ ei miscetur. Et quia bilis est pars sanguinis spumans, feruens & tenuis inflammans, ipsum serum in coctione, ideo cum fit coctio sanguinis, semper bilis ad-

com. ad
part. 27.
lib. 2.
prog.

Gal. com.
ad part. 30
lib. 2. prog

M iij

miscetur sanguini, & in ipso est, quæ est pars inconcocta. Licet separata sint omnia, tamen quia ibi est, pars sanguinis subtilis, licet pars minima, ideo quod facit minimum est, & tamen tingit. Sic concludit in vrina nec esse sanguinem, nec bilem, nec humorem melancholicum, sed puram meramque aquositate, & color similis paleæ hordei apparet, quia tantummodo tingitur ab ipsa bile, & color inde manat qui $\chi\omega\pi\pi\rho\theta$ dicitur. Ac paulò ante polliciti sumus demonstraturos nos à qua coctione serum esset. Nam & hoc dubium esse potest. Et cum definierimus cuius coctionis serum excrementum sit, iam via ad hypostaseos materiam, & originem præmunita erit. Triplex vulgo statuitur coctio, vna in ventriculo, huius finis est chylosis: Secunda in hepate, cuius finis est hæmatosis, tertia in toto corpore habitu, & perfecta assimilatio eius finis est. Chylosis enim & hæmatosis publici muneris rationem quamdam obtinent. Primæ coctionis excrementum est fæx aluo secedens: secundæ bilis vtraque & serum. Tertiæ halitus materia & fuliginis. Quidam malè sudorum materiam dicunt. Nam serum generaliter sumptum & sudorum, & halitus, & vrinæ materia est. Sed hæc distinctione opus est. Gal. com ad apho. 15. lib. 3. alimenti partem vnam serosam esse dixit quæ ipsi distributionis gratia admiscetur: Alteram fuliginosam. Hæc naturæ gratiam subterfugit, ait, cum nec possit assimilari, nec agglutinari. Serum quatenus in venis contentum potius est vrinæ materia, quatenus in habitu corporis & in minimis venis, sudoris & halitus. Vnde qui multum sudant, parum meciunt. Et Diocles volebat omnem sudoris excretionem è natura non esse, quod caloris infirmitas significaretur. Si enim calor esset multus & vegetus, non in sudorem, manifestam excretionem, sed in halitum alimenti reliquias & serum digereret. Attamen & vtilitate quæ insequitur, & quatenus vis in expellendo sudore apparet, qui aut non prouocaretur, aut immunitè prouocaretur (vnde $\epsilon\phi\delta\rho\omega\sigma\iota\varsigma$, & sudor $\chi\epsilon\lambda\epsilon\pi\epsilon\iota\delta\eta\varsigma$, $\chi\epsilon\lambda\epsilon\pi\epsilon\iota\delta\eta\varsigma$ $\mu\epsilon\tau\alpha$ $\sigma\iota\lambda\alpha\gamma\mu\delta\iota$, & $\alpha\tau\mu\zeta\omega\varsigma$ in malis ponitur).

Locus est commemor. apud Gal. comm. ad apho. 15. lib. 3. Alimenti pars vna serosa est, qua ipsi gratia distributionis admiscetur, ita enim Hipp. lib. de alimentis.

LIBER DE VRINARVM HYPOSTASI. 97

ponitur) naturalis quidam fudor constituitur. Nunc ad rem. Serum itaque secundæ coctionis excrementum est, ut utraque bilis. Sed quidam secundam coctionem diuidunt, ut prima quædam in hepate fiat, & secunda. Prima in concauo, cuius excrementum est bilis ad lienem tendens. Secunda in cōuexo, cuius excrementum est ea aquosa substantia, quæ vi renum proleatatur. Sed si omnis coctio à fine definienda est; cum triplex tantum finis statuatur, ei fini responsura est coctio. Triplicem autem finem esse iam ante explicatum est. Iam verò si serum secundæ coctionis est, eius quoque partes ad eam pertinebunt. Et si qua est hypostasis, aut aliud contentum, siue illud confusum sit cum vrina, siue separatum, ut quibusdam placuit, ea à secunda coctione pendebit.

De hypostasi multæ circumferuntur opiniones; nec dum de ea re constat. Nam primùm aliud est hypostasis in ægris, aliud in sanis. Alimentum illud quod naturæ refugit concoctionem, materia hypostaseos statuitur: & id quidem inter sanguinem & pus medium quid est. Nam non est planè commutatum, ut sanguis, nec est causæ præter naturam particeps ut pus. Causa autem præter naturam in pure est materies ipsa, aut calor. Vtrumque autem videtur esse. Nam & putredo aliqua est humoris, & calor alienus adest, non tamen vincit. Si enim vinceret, aut si insignis humoris esset putredo, pus non fieret laudabile, nec notas proprias haberet. Vnde Galenus concludit eum sanguinem qui probè sit in pus mutatus, primò non putruisse, sed potius concoctum esse. Aut si quid putredinis fuerit, illud exiguum esse. Hinc Distinctiones manauerunt τὸ πρῶτον καὶ τὸ δεύτερον: Et quanquam τὸ πρῶτον καὶ τὸ δεύτερον τῆς πύσης Aristoteles tanquam generis peciem subiiciat, tamen aliud ab alio ad euitandam rerum perturbationem Medici distinctum esse voluerunt. De his plenius paulo post dicemus. Ideo Galenus hypostasin voluit esse portionem crudi succi aut alimenti subterfugientis concoctio-

Part. 29.
lib. 1. progn.

Altuarius.

Ad Part
ultim. lib. 1.
progn.

Ibid. Et ad
apho 47.
lib. 2. Aph.

Lib. 4. meo
100.

93 GVLIELMI BALLONII
 nem. Non abs re dicit, alimenti fugientis coctionem,
 siue crudi succi. Nec enim meminit humoris in mor-
 bis putrentis. Actuarius eius tantum coctionis esse
 putat, quæ in extremis venis perficitur, aut solidarum
 partium excrementum. Alii cibi portionem crudam,
 quæ interdum è ventriculo in venas cum sero proue-
 hitur. Alii hypostasim cum vrina vbiq; & ortum &
 generationem habere credunt: horum probabilior
 ratio videtur. Et si enim serum secundæ coctionis sit,
 nondum tamen vrina est, necdum partes, vt hypo-
 stasis & enæorema, expressæ sunt, sed adumbrata
 tantum, vrinæ signorum vim habent, eaque demon-
 strant quæ fiunt in iecore & venis, ab iis enim ma-
 nant. Signa porrò salubria sunt, insalubria, aut neu-
 tra. Vrina non ex colore tantum, liquore & confi-
 stentia indicandi vim habent, sed ex contentis maxi-
 mè. Flaua vrina, in mediocritate substantiæ posita,
 potui proportionè respondens, signum salubre est.
 Nec id tantum potest, cum immediatè serum ab he-
 pate ad renes prolestat, aut citò peruadit primam
 regionem rei assumptæ tenuitate, sed eum moram ali-
 quam in venis traxit; rapit enim, vt ita dicam, vim il-
 lam significandi serum, de statu earum partium in qui-
 bus generationem habuit, moram traxit, quas perua-
 sit, & à quibus defluxit. Primum generali quodam
 modo in sanis coctionis vim declarat eius præsertim
 alimenti quod in secunda coctione conficitur. Quan-
 quam & de aliis indicium dat, cum actiones poste-
 riores priorem non emendent. In ægris partim ali-
 menti, partim morbifici humoris coctionem, mitifi-
 cationemque seu maturationem indicat. Aliud enim
 in sanis spectatur, in ægris aliud. In sanis bene colo-
 ratæ vrinæ, substantia mediocres, & etiam sine vllis
 contentis apertè laudantur. Nam coctionis perfectio
 bonitasque indicatur. At in ægris tales vrinæ non va-
 ceant suspitione. Non est enim id tale quale excerni
 debet. Morbo iam eunte ad crisin, & præcedentibus
 signis coctionis iam commendantur. Nam si febris
 est simplex, non cum humorum putredine iuncta,

LIBER DE VRINARVM HYPOSTASI. 99

oportet in vrinis ipsius incendii notas adesse, alioqui legitimæ non sunt. Si humorum putredo est, notæ putredinis apparere debent, alioqui cruditatis summa esse omnia dicentur. Vnde Galenus: Excrementa quidem inferioris alui affectiones indicant, venosi generis vrinæ: instrumentorum quibus respiramus, sputa. Et alio loco, facultatis in ventre existentis indicia sumuntur ex deiectionibus, facultatis in iecore, ex vrinis. In iis enim indicia clara sunt, partim exquisitoris, partim paucioris, partim irritæ in totum coctionis. Et verò si vrinæ appareant in morbo benè coloratæ, & ea quæ apparere debent non adsint, tamen si videantur bonæ, tales tamé nō sunt, quales esse debent. Et signum ambiguum sunt. Nam nec mortem omnino significant, nec salutem præsentem, sed futuram. Vnde in historia de Clazomenio Hippocrates narrat aliquid ad disputationem de vrinarum sedimento valde pertinens. Explicat enim quomodo hypostaseos absentia longitudinem morbi significat, tamen si vrinæ laudabiles viderentur: vrinæ erant perpetuò tenues, ceterum boni coloris. Multa habebant enæoremata. Die 16. minxit paulò crassius, habebat aliquid sedimenti, &c. In Com. Gal. addit: Planum est tenues, sed boni coloris vrinæ ob coloris bonitatem salutem polliceri. Quatenus erant tenues, eatenus tempus requirebant coctioni. Die 17. parotides apparuisse dicit. Quòd si vrinæ fuissent crassæ, die vigesimo omnino ad sanitatem rediisset. Et com. ad part. 70. lib. 3. prorrh. Aquosæ vrinæ absque enæoremate albo incoctum morbum significat, quæ verò substantiam secundum naturam habent, atque præter id enæorema album habent, coctum morbum absque etiam sedimento indicant. Sic multa indicantur generaliter ab vrinis & in egris & in sanis. Quò etiam pertinet illud Galeni dum explicat indicia & affectuum totius corporis, & partium quarumdam quæ sumuntur ab vrina. Cum valemus excrementa totius corporis repurgantur per vrinam. Quæ

Com. ad part. 26. lib. 2. progn.

Hist. 10. sect. 3. lib. 1.

Ad part. 27. lib. 2. progn.

N ij

verò sunt in ventre, vnà cum fœcibus expurgantur. Cum præter naturam habemus, cum vrina quædam etiam indicia morborum in renibus & vesica apparent, cum stercore verò totius corporis. Ac fœtida & biliosa sæpe redditur vrina ob vesicam & renes, non rarò propter totum corpus, id est, coctricem humorum facultatem, quæ velut focum ardentem & fontem obtinet iecur. Vbi interpretis lapsus est, legit enim, Perfectricem humorum facultatem, pro, coctricem. Occasio erroris fuit, quòd legerit ποιητικὴν, non περιηλικὴν. Et Gal. dum explicat illud γλῶσσα ὕρον σημαίνει, primùm nomine ὕρον ὀρρὸν significari ait, deinde subiicit: Lingua & vrina succorum affectiones declarat. Nam vt ante dictũ est, cuique humori suum est serum, & illud quod linguam tingit, non est is humor qui continetur in vasis, nec enim ad linguam vsque venit, sed feri pars tenuior in vaporem conuersus. Et quia humorum extra vasa contentorum pars communicatur generi venoso (vnde perturbatio sequitur) ideo lingua significat dominatũ & humorum contentorum intra vasa, & in mesenterio, sed id secundum magis & minus. Quod & Galenus explicat cum rationem reddit cur cardialgia adsit à suppressione hæmorrhoidon, vt & mulieribus à suppresso menstruo: Copiã, ait, in venis aceruatã, tenue quoddam serum in ventrem confluens cordis morsus parit, nimirum dum in os alui ascendit, nam facultate sentiendi potissimum præditum est. Alia humoris portio ad locum inferiorem tendens lumborum dolores accersit. Ex superioribus iam patet indicia sumi ab vrinis, & rerum vniuersalium, & particularium. Nam & totius corporis & partium quarundam affectiones ab vrinis indicantur. Quod Galenus confirmat: In Aphorismis, ait, Hippocrates de vrinis tractat, quatenus referunt vitia quædam renum & vesicæ: In prognosticis, quatenus ad morbos acutos referuntur, & eorum sunt indices.

Sed his relictis propiũ ad scopum accedamus: for-

Part. 14.
sect. 5. lib.
6. Epid.

Ad part. 38.
sect. 3. lib.
1. prorrh.

Cap. 7. lib.
1. de Crisib.
bus,

LIBER DE VRINARVM HYPOSTASI. 101
tè enim *ὁ τῶ παρέργω* nimis fuimus; veram hyposta-
seos naturam explicemus. Definitio eius ex Galeno
producta est, & variæ de ea opiniones. Si dum san-
guis coquitur, in vrina multum est sedimenti; & quò
coctio illa procedit magis, eò minus est sedimenti, il-
lud reliquum quod subsidet in vrina, à prima & se-
cunda coctione superest. Necdum enim ad tertiam
ventum est. At, inquit, nec à ventriculo est, nec à
secunda coctione. Non à secunda coctione, quia id
quod residuum est rubesceret. Sanguis rubet, & quæ
in vrinis continentur rubent maxima ex parte, & non
nisi longâ morâ albedo acquiritur. Galenus dum ra-
tionem reddit cur sanguis in venis non albescat, cum
semen album sit, scribit: Si tamdiu in venis sanguis re-
tineretur, quandiu in vasis quibus varie pertexuntur
testiculi, eum alborem contraheret. Si itaque sanguis
præterfluit venas, & serum eius, materiam hyposta-
seos exalbescere non posse verissimile est. Sic efficere-
tur eam potius à tertia coctione dependere. Aut quid
est cur ita albescat sedimentum? Si à ventriculo est
materia, & quæ coctionem subterfugerit, iam à ven-
triculo ipso eam traxit albedinē. Sic vis partium alia-
rum solidarum, vt venarum & arteriarum ex albore
non cernitur. Et si inducta est æqualitas, & albedo,
eafferetur accepta ventriculo, vtpote parti spermati-
cæ. In iis quibus venæ mesaraicæ obstructæ sunt, &
in virginibus scedps colores patientibus, vrinæ aliàs
valde tenues, aliàs veluti lacteæ sunt; in iis cruditas
multa, ventriculus probe chylum non conficit, & ta-
men nulla ferè hypostasis est: hoc autem non aliunde
est, quam quia venæ obstructæ sunt, quas humor à
ventriculo elabens non facile pertransit. Et ita dum
mediis hæret viis, id tantum quod tenue est transco-
latur: si libertatem meatuum adesse oportet, vt hy-
postasis aliqua vrinarum fundum teneat. Contra cum
lacteæ sunt vrinæ, tales apparent, quia humor veluti
chylosus, totus contractus est & imminutus, vt per
vrinam diffundatur, nec vlla secretio vi naturæ fiat.

N iij

At & urinæ tenues apparent, vbi multa cruditas, & crassæ, vbi eadem est. Non propterea tamen adest hypostasis, vt paulò post aperiemus. Et in multis fanis urinæ non habent sedimentum. Non quòd non sint multi crudi succi; sed talis cruditas à natura regitur. Et is humor est qui calori nostro pabulum est in ieiuniis longis. Sed relictis multis argumentis, quibus partim probant hypostasin non esse à secunda coctione, partim à prima, vno verbo sententiam nostram exponemus.

Vt sanguis fiat multiplices sunt præparationes, & coctiones. Nec enim iste thesaurus iustas qualitates & substantiam acquirit, nisi elaboratione multa præeunte. Et si qua in re natura sedula est, in sanguine vno conficiendo eam diligentiam præstat. Nec adeo facilis & prompta ex quouis alimento est sanguinis generatio, vt quidam dicunt, quòd facilius in effundendo sanguine humano suam crudelitatem eleuent: satis enim esset eos esse liberales, non prodigos. Itaque dum sanguis exquiritur & elaboratur, multarum partium fit separatio vi caloris natui, fit & aliarum vnio. Id quòd diuersi generis est separatur, vt si diuersimodum vniantur. Et prout partes sunt materiæ in crassitie aut tenuitate, leuitate, grauitate, caliditate, frigiditate, densitate, aut raritate; ita in sanguine diuersum quid existit. Nec propterea id quòd agit, nempe calor diuersus est, nisi fortè quòd ad actiones pertinet. At ea varietas ex parte materiei est: sic nõ ita exactè vno & eodem tempore elaboratio fit, quin sit aliquid superfluum refugiens coctionem. Et tamè iam caloris vim & partium solidarum, conatumque earum aliquando expertum est; vt in eo quòd defectum est & traductum, vis naturæ eluceat. Omne excrementum enim coctum esse dicitur, aliud alio modo pro ratione materiei quæ deciditur. Huius generis est materia sedimenti: hæc nec bilis est, nec sanguis, nec succus melancholicus, nec serum: sed aliquid est ex ea massa decisum, ex qua sanguis fit, vt si æquale sit, declarat vim caloris natui

se se æqualiter in omnes materiæ partes insinuantis, si album, partium solidarum robur, in quibus si phlogiston consistit; si læue, materiæ bonitatem & æqualitatem. Quæ conditiones in ægris & sanis spectantur, & laudabilium vrinarum sunt notæ ac veluti regulæ. Ac coniecturam meam apponere non verebor: nec enim quicquam assentio, sed dubitationem moueo. Cum in chyli elaboratione in fimo hepatis, vt in sanguinem abeat, vtraque bilis & sanguis appareat, quid erit alienum si hypostasin pituitæ rationem obtinere dicamus? Pituita semicoctum est alimentum, & proximè in sanguinem abit. Albor qui hypostasi adest, & quod materia hypostaseos residuum alimenti dicatur, item quod in biliosis & calore acri abundantibus parum sit huius excrementi, nec non prout ad coctionem magis proceditur, minus illius superfit, satis efficiunt hypostaseos materiam pituitam illam esse quæ progressu temporis absolutionem acquirit. Vnde Galenus, si tenuiter viuatur, nullum est sedimentum, si largiùs copiosum, si modicè exiguum. Sed tamen si multum sit sedimenti etiam in sanis, non propterea malè omnia administrari colliges: hyeme enim laudabilis & multa est hypostasis, cum tamen, si quando aliàs, vbertas caloris natiui adesse dicatur. Non desunt tamen qui cum vrinas inter signa salubria & insalubria statuunt, ex eo colligant omnino sanum non esse corpus cum hypostasis in vrinis est. Et aliquid morbosum esse dicitur, aut ex parte diætæ, aut corporis, aut caloris, vt cum natura omnino transmutare nequeat, saltem suum characterem imprimat, & sui roboris notas exhibeat. Et si corporis integrè sani, vrina non habet sedimentum, cre-

Vide ante
paginam

16.

Quaestione dignum est cur hyeme sit hypostasis multa, etiam in sanis; & aliis temporibus non sit. Immo quò magis gula & genio indulgetur, eo ferè minus est sedimentum, & urina magis tenues apparent. Item, quari potest cur in biliosis non adest hypostasis? Nam calor ac cruditatis aliquando autor est. Si cruditas est, hypostaseos materia adest. Tamen quod attinet ad quaestionem posteriorem, dicimus eos qui calore acri abundant, potius corrumpere quam cruditatem afferre. Apho. 69. lib. 4.

risque sanis hypostasis non appareat, non tam hoc re-
 fero ad summam coctionis absolutionem, quàm ad
 viarum obstructionem. Nullus enim integrè sanus
 est, cuius in vrina non debeat esse aut enæorema, aut
 hypostasis, tanquam roboris naturæ locuples argu-
 mentū. Quomodo hyeme copiam sedimenti optimæ
 coctionis legitimum indicium dicimus, & facultatem
 expultricem vegetam existerè. Sæpè enim expultrix
 facultas infirma materiam hypostaseos non foras exi-
 git. Et vt finem faciamus, copia sedimenti in sanis, si
 modò laudabile sit, ex parte materiei signi neutrius
 rationem habet, ex parte qualitatum in materiam in-
 ductarū, signi boni & salubris. Nam ad vrinæ coctio-
 nem, vt & excrementorum reliquorum, satis est si na-
 turæ robor in sanis, in ægris autem vim ac potentiam
 contra causas morbificas ostendi dicamus. Nec enim
 quia est aliquid superfluum, ideo naturam imbecil-
 lam dicimus, sed si in eo excremento cruditatis notæ
 appareant.

An verò diuersa sit materia hypostasin in sanis & in
 ægris faciens, & an analogia de pure & sedimento
 æque in vtrisque intelligatur, locus iam postulat vt
 explicemus. Deinde aduersus adductas neotericorū
 rationes debilitare conabimur. Ac primū vt omnis
 error tollatur, ne etymo verbi quis decipiatur, non
 quicquid in fundo vrinæ subsidet, id sedimentum est,
 nisi ὁμογενές. Aliud est enim fæx vrinæ, aliud hypo-
 stasis. Quò pertinet illud, Quibus vrinæ crassæ, gru-
 mosæ, paucae, non sine febre, multitudo ex his ve-
 niens, tenuis iuuat. Præcipue verò tales veniunt, qui-
 bus ab initio, vel breui sedimentum inest. Hoc loco,
 vt patet ex com. Gal. & id ad rem maximè spectat, in
 vrinis crassis aliquid spectatur quod hypostasis non
 est, aliquid quod verè hypostasis existit. Cum enim
 Hippocrates vrinas crassescentes laudat, tenues dam-
 nat, de ea crassitie quæ vi actionis fit audire oportet.
 Quædam enim vrinæ crassæ sunt, & id symptomati-
 cum est, vt in mulieribus sæpè perturbatæ vrinæ & iu-
 mentorum

LIBER DE VRINARVM HYPOSTASI. 105
mentorū similes apparent, aliæ crassæ, morbo eun-
te ad crisiſin, & ea crassitudo naturæ vi conciliatur. Sic
est vbi tenues vrinæ vituperantur, & vbi laudantur.
Si tenues vrinæ conferantur cum iis in quibus omnia
sunt perturbata & confusa, laude non carent, si cum
iis in quibus omnia suo quodque loco distincta sunt,
damnandæ sunt. Et sic cum in fundo vrinæ aliquid est
crassum, diuulsum, non vniufmodi, id fæx tantum di-
citur, & exonerationem aut partis alicuius, aut totius
corporis significat (sicut quibus putris est lien, aut cir-
cum corpus ipsius lienis congeries est humorum, iis
vrinæ fundum habent veluti cinericium & limosum;
id non est *κατακρησιν*. Et quoniam character naturæ
non impressus est, id symptomaticum dicitur, si rem
ipsam spectes, sin aliqua inde alienatio naturæ con-
sequatur, signi salubris ab euentu, non à causa, ratio-
nem habet. Bonum enim est vt signum, vt causa ne-
quaquam. Cum itaque dixit Hippocrates; Tenuis iu-
uat, confert tenuitatem illam cum ea crassitie quæ ini-
tio morbi (quo tempore nil salutariter excernitur)
apparuit, legitimum magnæ perturbationis & crudi-
tatis non euictæ argumentum. *λεπτόν* enim sumitur
vt extremum, & vt medium; extremum quidem, vt
cum cruditas multa, necdum natura aggreditur co-
ctionem: vt medium, vt cum perturbatæ confusæque
vrinæ fuerint; deinde ad aliquam mediocritatem de-
veniunt. Illo modo in libris de crisiſibus το *λεπτόν* dam-
natur, hoc verò modo in Aphorismis laudatur: vt tan-
dem concludamus, illud quod residet in fundo vrinæ
dissolutum ac dissipatum malum vt signum & vt cau-
sa. Vt causa, quia colluies magna humorū quæ natu-
ra nō vieit: vt signum, quia perturbationem magnam
notat, & caloris eam impotentiam vt omnes materiæ
partes nō subegerit. Immo talis fæx suo pte potius pō-
dere in vrinis subsidet, quàm segregantis caloris vi: fa-
cta est enim à toto corpore veluti *κατακρησιν* quædam
materiæ quæ naturam opprimebat, Quo in sensu fortè
audiendū illud, Quibus vrinæ distantes sunt, iis per-

Apho. 33
lib. 7.

○

Apho. 31.
lib. 7.

com. ad
part. 26.
lib. 2.
prog.

Part. 60.
sect. 3. lib.
1. prorrh.
Et ex Hippo-
pocrate licet
venari du-
plex esse
sedimentū
ἀχρηστού
ἢ ἐπι-
χρηστού.

Nam non
deest cras-
sior quada
pars substi-
dens in ur-
ina, sed id
est intem-
pestivum.
In quibus
enim febr-
bus multus
est calor, &
flammas
feruorem
quendam
accendit
erudorum
& crassiorū
humorum,
par est aut
non esse se-
dimentum.

turbatio fortis in corpore fit. Inæqualitas quædam si-
gnificatur, ait Gal. Nam superante natura, omnia
æqualiter se habent. At ægris causis tumultuantibus,
ac ei renitentibus, illud quod obtinetur atque coqui-
tur aliam habet formam. Renitens atque tumultuans,
aliam. Alii ad sedimentiæ qualitatem referunt, vt vno
die non appareat vrina cum sedimento, alio die sine
sedimento: hoc enim culpa non vacat, vt apertè Gal,
explicauit. Et in prorrh. id dicitur τὰχὺ καὶ ἐπὶ ὀλίγον
πέπαινόμενον, cum vrina citò, & exiguè coquitur, dein-
de coqui cessat; quod vitiosum est: Vnde Hippocra-
tes, Vrinæ quibus abscessus post aures fiunt, si celeri-
ter & exiguè coquantur, malum. Et quis quærat, quæ
differentia itaque erit inter fæcem illam vrinarum,
& hypostasin veram? In hypostasi partium vnio est,
nil est ἐπερογανές, nil diuersum, sed partium coitio fit
ac concursus: in fæce autem omnia sunt dissipata ac
diuulsa. Illic vis & character naturæ elucet, hîc mate-
riæ victoria, & naturæ aut imbecillitas, aut oppressio,
& veluti conculcatio. Ac verè illud est quod vulgo ex
Arist. citatur, coctione omnia increffat: Crassities ea
non ex mole spectatur, sed materie vnione, æquali-
tateque definitur: hinc semè, lac, pus laudabile vnum,
crassum, & ὁμογανές dicitur. Nec nos fallere debet
longinquitas viarum, per quas serum deductum est,
& copia ipsius feri. Si enim à loco longinquoire de-
uectum sit serum, suam hypostasin deferens, illa po-
test aliquantum diuulsa apparere: sed diuulsæ hypo-
staseos particula vnusmodi existens, dat etiam indi-
cium rei bene gestæ ac administratæ. Ita enim Hippo.
Quibus insidens pingue ac simul totum, iis renum vi-
tium acuti significatur. Græce legitur ἑπίστασις ἀγρόν,
non ἐπιόστασις, vt quidam legunt. Is autem sensus.
Cum colliquatio in corpore est, vel vnus partis est,
vt renum, vel totius corporis. Si renum est, aliquid
eminet in vrina pingue. Item si & à toto corpore. Sed
hec est vtriusque ἐπίστασις distinctio. Nam si à reni-
bus est, ἑπίστασις conferta est ac tota. In sese suo nutu

LIBER DE VRINARVM HYPOSTASI. 107

conglobata, si à toto corpore, ob anfractuum varietatem *ἄριστος* est diuisa, partibus videlicet rei eliquatae dissipatis, diuicissis ac diffitis: hoc exemplo illustratur in historia de vxore Nicostrati, & apertius libro *Ἐπιπρωαικίων*. Docet enim hoc libro distinctionis notas queis deprehendas excretionem esse aut ab utero vicerato, aut à toto corpore. Si ab utero est, *καθαρσίς ὅτι πρῶθεν καὶ σωετηκῆια*: si à toto corpore *λεπτή καὶ ἰσπρωιδής*. Longitudine enim via materia diuisa ac contracta fuit. Idem de hypostasi audiri potest, ne quis decipiatur. Est enim vbi à longinquo loco materia decedit, & cum maiore feri parte, & confertim magis minusve affluentis, est vbi è propinquiore. Porro non eadem videtur materia quæ hypostasin in ægris, & quæ in sanis facit. Quod primum veterum auctoritate, deinde ratione stabilendum. Ac primum ita Gal. sedimentum in sanis considerat, vt absolutè reliquias alimenti effugientis coctionem hypostaseos causam statuatur: vnde in sanis aut sedimentum esse, aut non esse, plus minusque constituit pro ratione diætæ, temporum, corporum, alimentorum, & reliquorum id genus. At in morbis aliud est. Ita enim ait, Is est vigor accessionum, vbi fuliginosum excrementum expiratione & contractione arteriarum natura expellit. Quod verò est veluti cineritium, non proinde potest excernere, quia est crassum, sed per insignes meatus educit, hoc in partibus inflammatis pus est, in vasis sedimentum vrinæ: hinc patet sedimentum partem esse materie morbum committentis. Et licet tota materia cocta sit, non tamen ea hypostaseos materia est, sed maximè ea pars quæ in extremis venis est, cuius resoluitur id quod est valdè tenue, sedimentum fit in vrina. Alioqui tota morbi materia hypostasis fieret, quod non euenit. Galenus confusè admodum de hypostasi scribit. Nam in primo progn. de sedimento disputans non distinguit an velit nomine illo includere hypostasin in morbis, an in sanis. Solum hoc absolutè enunciat: Sedimentum velut pus,

aut esse cruidum & incoctum, quod *ἄχρηστον* vocat. *Apho. 345. lib. 7. Hipp. 4. Epid. 1. primò de morbis.*

1. de crisi- bus. & 1. progn.

Cap. 7. lib 1. de prasag ex pulsibus

obtinet generationem, & ei proportionem respondet inter pus & naturales humores iniectum. Nam alimentum fugiens coctionem hypostasis fit, nec ut sanguis à natura commutatus, nec ut pus causæ præter naturam particeps. Si enim de sanorum hypostasi intelligit, quorsum eam comparationem cum pure facit, alimentum enim est, immò est ex dimidio coctus sanguis. Si habet tantum rationem albedinis, & pus & lac, & pituitam multam, & chylum ipsum puri proportionem respondere iure potest enuntiare. Sic ista comparatio est inutilis, pace Galeni dicam. Si sermo est de hypostasi in morbis, reuera valet quidem comparatio in vno, sed malè dixit alimentum esse refugiens coctionem. Item, causæ præter naturam non esse particeps. Nam & materia morbifica cum sit è genere τῶ ἀπύπτων, non autem τῶ πρεφόντων, & cum non admittat πύξιν, sed πεπασμὸν, & naturæ gratiam recipiat, non ut nutriat, sed ut desinat molesta esse, & facilius excludatur, causæ præter naturam est particeps. Materia enim ipsa per se aliena est à natura, & sæpe calorem contra naturam in suo sinu fouet. Et reuera in singulis accessionibus est suppuratio quædam, & quod in statu omnia non vrgeant, & dolores & febres, quemadmodum in abscessibus dum pus fit omnia exacerbantur, Aphorif. lib. 2. Sic utroque modo habet aliquid præter naturam. Ex quibus patet indistinctè de hypostasi dixisse Galenum in primo prognostico: minus verò distinctè etiam in secundo prognostico locutus est de sedimento, dum notas ab Hippocrate assignatas explicat. Nec enim docet an sedimentum sit è materia morbifica. Statim enim dicit nullum esse sedimentum in iis qui tenuiter viuunt, copiosum in iis qui largiùs. Et cū maxima pars ægrotantium tenuiter viuat, imò quidam omnino à cibo per dies multos abhorreant, consentaneum videtur ut nulla hypostasis in vrinis supersit. Quorsum hoc? Nam si in secundo prognostico de morbis agitur, & materia morbifica per vrinas, quarum pars est hypostasis excernitur criticè: quorsum ad sanorum vitæ

LIBER DE VRINARVM HYPOSTASI. 109

rationem refugit? Præterea & alius est scrupulus: Hippocrates enim ita ait: Vrina optima est si hypostasin alb. læu. & æqualem habeat per omne tempus, dum morbus iudicetur. Si in ægro hypostasis de materia morbifica est, fieri non potest ut per omne tempus morbi appareat. Nullus enim est qui sua non habeat tempora. At principio nil salutariter excernitur; & si ab initio sedimentum est, aut est tantum residuum alimenti quod quotidie capitur, aut inane quid est. Sic Hippo. falsum supponit. Et herclè ex hoc loco colligere possit quis hypostasin bonam salubre esse signum in morbis, non quod sit quippiam defectum de materia morbifica (alioqui nec per omne tempus morbi apparet, & oporteret ingentem esse copiam hypostaseos, ut morbo soluendo sit) sed quod materiam crudam obsequi naturæ designet, & quod natura circa alimentum ritè versetur, cuius nota est est hypostasis. Et hac maxime ratione nitetur, quod in sanis sedimentum non sit, contra in ægris ob afflictionem naturæ, quæ minus benè alimentum conficit. Si sit hypostasis argumento est quod tum natura alimentum benè confecerit: Vnde in multis febricitantibus hypostases videmus, & non desinunt febricitare. In tertianis, & quartanis hypostases apparent laudabiles, cū tamen minus febricitare non desināt. Sic ea in opinione quosdam vidimus qui negent hypostasin esse quid de materia morbifica, sed si mala sit, signum esse adhuc naturæ afflictæ, & laudabilis, naturæ vincentis, Sic est tantum signum, non causa: signum quidem naturæ materiam crudam vincentis, & alimentum conficientis: Causa non est, quia hypostasis solvere haud morbum dicitur. Et si de materia esset morbifica, non esset tantum analogia quædam inter pus & hypostasin, sed puri omnino similis esset hypostasis. Quod enim pus est extra vasa, idem est hypostasis in vasis: febris enim est tanquam abscessus generalis venarum: loco tantum differrent. Pus materiæ morbi pars est; & quia foras depulit natura materiam,

O iij

ideo foris apparuit, hypostasis pars est quoque materiei morbificæ; vtrumque notas easdem habet: sic differre non videntur nisi loco. Immò quosdam videmus in febribus paulò longioribus venas sanguine plenas habere, & eo ita immutato in qualitatibus primis & secundis, vt pusiam fit. Aperto cadauere cuiusdam mulieris valde cacochymæ morbo extinctæ, repertus sanguis est planè purulentus in omnibus penè venis. Et quod pertinet ad eam puris & sediminis analogiam, obiter quæri potest, cur hypostasis imo fundoque residens naturæ vincentis signum fit, & in morbis ex eo colligas iamiam aduentare mortem, cum pus aut purulentum sputum non sublime pendet, sed in profundum aquæ præcepit. Id quod fortassè difficultate non caret.

Atque illæ rationes pondus aliquod habere videntur, vt credamus hypostasin esse aliquid è materia morbifica. Nisi fortè rationes superius adductæ in contrariam nos rapuerint partem. Ac reuera haud aliena videtur esse distinctio de hypostasi sanorum & ægrorum: Si enim aliud quid est in ægris & in sanis, in his habet rationem signi tantum, in ægris signi & causæ. Signi quidem, quia si est hypostasis vis nature significatur, quæ cum nihil sinat elabi nisi perfectum, quod omnino in alimentum non conuertit, saltem suis qualitatibus insigniuit. In morbis autè, vt signum est & vt causa. Signum, quia vim quoque naturæ significat: vt causa, quia materia morbifica mitificata per vrinas secedit, aliquando maxima ex parte, vnde plerique vrinæ profluuio liberati sunt, aliquando aliquatenus. Sed quia hypostasis materia & loco laudabilis est, signum dat ad bene sperandum de futuro morbi exitu, aut eius securitate. Non quod omnino expectemus vt tota materia hypostasis fiat (absurdum enim esset) sed cum diu vrinæ tenues, flammæ & incoctæ fuerunt, sensim crassescunt, materia iam putrefacta, & obsequente, & eius sero & crassiuscula parte venas subeunte, vnde conatus naturæ, & ma-

LIBER DE VRINARVM HYPOSTASI. *υ*
 teriæ præparatio significatur. Quod & in thoracis
 morbis apparet. Materiâ siquidem præparatâ, & viâ
 à natura purulentum, & τὸ σαπίς extrudere è pe-
 ctore dicuntur. Et verbo politico id quod putre-
 factum est, vel putredinem excerni dicimus: hinc
 Hippo. in contumaci pleuritide sputum *καταγλισ-
 ρεαινόμηνον ἀσαπίως* esse dicit, id est, maximè glutino-
 sum sine putredine, id est, sine coctione. *Ασαπίως*
 enim idem est quod *ἀπέπιως* Gal. Et ob eam rem qui-
 dam veteres coctionem putredine ipsa definiebant.
 Et eam fortè ob causam Hippo. lib. *α' ἐλ' τρεοφῆς* pus ali-
 mentum venæ & arteriæ esse credidit. Pars enim
 spermatica summè elaborato alimento nutritur. Id
 autem colore pus refert, pus autem non est. Vt ergo
 in thoracis morbo *σαπίς* significat coctum, & id quod
 iam ad pus proximè accedit coctum dicitur: ita in ve-
 narum morbis, istæ crassæ, multam materiam putrem,
 albam & æqualem, immò, quod penè dixerim, pus
 ipsum continentes, vulgus quidem ipsum perturbant,
 & contra Medicos bona spe consolantur. Multa &
 pluribus diebus exiens hypostasis bonum signum est,
 & causa in morbis, expellitur enim materia morbum
 faciens, pauea etiam sub finem morbi bona est. Nam
 declarat naturam ad primum statum redire. Et si sa-
 norum vrinæ quò magis coctæ sunt, minùs ex se sedi-
 menti habere debent; vrinæ autem ægrorum tum de-
 mum bonæ sunt cum ad sanorum vrinas accedunt,
 dum perfecta sanitas sese promittit, De hypostaseos
 quantitate demitur, non autem de qualitate. Quod
 notandum est. Nam & calor deponitur, & calor ex-
 traneus abit, & tenuitas abest, contra crassities, hy-
 postasis multa, color bonus, chymosis bona, & dum
 morbus planè definit, rursus vrina suam medioerita-
 tem retinet, & hypostasin nullam habet. Et hic est in
 operibus naturæ progressus: Vnde in morbis venosi
 generis tanti fit hypostasis, vt ea præsentem, & perse-
 uerante nullus vnquam interierit. Apud Medicos
 enim nullus interit apparētibus signis coctionis. Quod

112) **GVLIELMI BALLONII**

est intelligendum vi morbi. Nam si committitur aliquis error, mortis adest occasio. Quidam dicunt apparentibus signis coctionis nonnullos interire præsertim si excernere id quod actum est non potuerit. Potest enim ea sufficere ad coctionem, non ad excretionem. At bonæ crises non sola coctione, sed & exclusionem sunt æstimandæ. Et quod antea obiecimus de febribus intermittentibus in quibus aliquando laudabilis est hypostasis, & tamē non cessant. Si perseveret hypostasis, non est dubiū quin securitas & breuitas significetur. Breuitas quidem etiam si post tres menses morbus non solvatur omnino. At breuitas est ad aliquid, ratione morbi quidem qui futurus erat multo longior. Et quod aliquādo non cesset etiam apparentibus signis coctionis, id fit aut errore cōmissio, aut successione noui morbi qui aliquid affine habet eū priorē, aut inductione malæ diatheseos in partem. Ratione materici morbus solui debuerat, at noua diathesis inducta parti, producit omnino.

*Ad part. 36.
lib. 2. prog.*

Porro, quod attinet ad eam hypostasim quæ multa est aut pauca in morbis, licet sit e materia morbifica, id ex ratione corporis, diætæ & morbi definiendum est. Ita enim Galenus: *Æger sedimentum habet multum si morbus ex crudis humoribus fuerit. Nullo verò modo, aut omnino minimum, quoties biliosus fuerit. Sed satis erit si habeat εναίορημα.* Et aliis locis cum sermo iniicitur de pueris, & iis qui otio & silentio vitam transigunt, & modo indulerint genio, aut eos omnes si sanitati restitui debent vrinas habere debere, multam hypostasim habentes, non semel, sed diu. Quod obseruatum est experientia, nisi se aliò materia proripuerit, vt si per aluum secesserit, aut abscessum fecerit. Ex morbis enim quidam per vrinas magis, per secessum alii solvuntur: idque prout aut in gibba aut in sima hepatis rapitur materia. Atque vt breui absoluam, quoniam paulò post de quibusdam hypostaseon differentiis in ægris dicemus, triplex omnino sedimentum statuemus. Indistinctè hoc pronuntiatum

LIBER DE VRINARVM HYPOSTASI.

nunciatum est à Gal. vt antè dictum est, sed tamen ex eius scriptis id eruemus, ne fortè ei gloriae palmam præripiamus. Vnum est in sanis, siue sanitas absoluta sit, siue non (nihil enim hîc ad nos) quod hyems ipsa declarat, in qua hypostasis est copiosa, & tamen sanum vegetumque corpus existit. Declarant & pueri, & qui otio abundant. Tale autem sedimentum è reliquus est coctionis, indicat & inedia, qua sedimentum imminuitur. Secundum est succus crudus qui in multis redundat quem natura subigere dum nititur, hypostasin multam facit, corpore etiam integrè sano, aut saltem neutro. De vtroque sedimento lib. 1. prognosticon egit. Et prius omnino in substantiam conuerti omnino potest, quia ad pituitam naturalem accedit, Posterius non ita, quanquam potest aliquid in eo esse alibile, præsertim si quid pituitæ naturalis adest, vnde qui crudis abundant succis, ij tamen ferunt, quia succus ille crudus rapitur in venas & coquitur, huius index est suum sedimentum. Cum enim hepar tenuissimum quid alliciat, quod in sanguinem vertat, in mesenterio & intestinis multa superfluunt. Accedit quod quotidiana deiectione non omne superfluum excernatur. Quale verò & illud, & quorsum manet? pituitæ rationem habet; nisi fortè aut longiore mora, aut noua occasione corrumpatur. Contra qui prauis abundant succis non ferunt in ediam, καὶ πῶς ἀδύνατον inforunt. Alimentum autem ἡντινεγασι affert. Vnde nata distinctio inter τὰ ἀπὸ τῆς φύσεως καὶ τὰ ἀπὸ τῆς ἀκαταστάσεως; hæc illis sunt deteriora. Et τὰ ἀπὸ τῆς φύσεως naturæ gratiam recipiunt, immò ex iis mitificatis natura aliquid capessit alimenti: hinc Galenus, Ex pure nulla pars alimentum capit, at ex pituita & crudis succis capit. In quo materia hypostasin facientis, & phlegmonem committentis, distinctio latet. τὰ δὲ δὲ ἀπὸ τῆς φύσεως, vt bilis, æruginosa, serum nitrosum, moderationem quandam recipiunt, sed non eâ gratiam recipiunt, quæ & ἀπὸ τῆς φύσεως: immò sæpe τὸ ἄπὸ τῆς φύσεως περὶ τὸ αἴμα ἐστὶν tantum τὰ χεῖρα, in crassatio. Quod & Hippocrates præclare docet, fluxiones quæ ob humorum

lib. 1. q. 11
 2. 2. 2. 2
 2. 2. 2. 2
 2. 2. 2. 2
 2. 2. 2. 2
 2. 2. 2. 2
 2. 2. 2. 2
 2. 2. 2. 2
 2. 2. 2. 2
 2. 2. 2. 2
 2. 2. 2. 2

Com. ad
 Part. 44.
 lib. 2. de
 Diat. acut.

P

III GVLIELMI BALLONII

*Hip. lib. de
vetere me-
dicina.
& Gal.
comm. ad
part. 44.
lib. 2. acuto.*

*Ad partic.
44. lib. 2.
acutorum.*

acrimoniam fiunt, restituantur & curantur, ubi tem-
perata & cocta fuerint, ut in ophthalmia ardor o-
culorum cessat cum iam fluxiones fuerint cocta & cras-
siores facte. Deinde subdit acrimoniam temperatio-
nem in huiusmodi humoribus coctionem esse. Plura
Galenus cum docet quid sit bilem coqui & pituitam.
Vtrumque coqui dicitur, sed longe alia ratione. Ter-
tio modo sumitur nomen hypostaseos pro ea parte
materiei morbificae quae cocta, ac mitificata per vri-
nas secedit, non tota quidem, sed pars eius, ut ex parte
hac iudicare liceat de iis quae sunt reliqua. Nam cum ma-
teria cocta est, tunc Medicus, si forte natura id omni-
no non potest, datis medicamentis id quod reliquum est
foras depellit. Ac duo notanda sunt, prius quod in omni
morbo quem humor putris committit, duplex est ma-
teria, una tenuis & serosa, quae *ιχρ* dicitur, & ea est
quae *ορυαυδ* facit, & quae a venulis arefactis trahi-
tur. hanc partem tenuem domare ac temperare, co-
quere est: altera crassior, quae in mesenterio reses una
cum tempore coquitur ac mitificatur. Hoc & Gal. ex-
plicat de Epicratis vxore loquens. Dixit enim mor-
bum productum fuisse & acutum initio quod dupli-
ces essent humores biliosi & crudi. Quod notandum;
hinc fit ut quidam intra dies septem liberentur peri-
culo & febre, domito humore tenuiore. Sed crassior
humor suas postmodum partes agit: huius argumen-
tum in hypostasi elucet. Et illud est quod fracta debi-
litataque vi morbi, aut profusio urinae, aut alui pro-
fluuium sequitur aegrorum commodo. Posterius au-
tem, quod cum hypostasis adest, eaque laudabilis
& multa, nullum est vel exiguum medicamentum
quod non admirabiles effectus habeat. Immo cum
hypostasis apparet, eaque notas habet suas, & perse-
uerat, plus uno medicamentulo proficitur quam duo-
decim etiam validis, tunc cum omnia cruda existunt.
unde colligimus hypostaseos illius materiam partem
esse humoris morbum committentis: & nisi auerte-
remus cursum illius materiae per urinas, deiectionis

LIBER DE VRINARVM HYPOSTASI. 115
 medicamentis, diutissime vrina proflueret cum multa hypostasi. Vnde morbos quosdam vrinæ multæ, crassæ, qualis Archigenis seruo fluxit, fluxu solutos apud Hippocr. legimus. Auertimus autem cursum istum duabus de causis, vna quidem, quoniam non esset bonum omnem materiam morbificam à mesenterio traduci per gibbas hepatis, quod hercle fieret nisi impediremus. Altera, quod dysuriæ & stranguriæ inducerentur sæpe. Accedit quod confertim magis per aluum quàm per venas & renes educitur. Ac nostestamur obseruasse in quadã muliere quæ febre putrida laborabat, cum omnia medicamenta purgantia auersaretur, & tamẽ purgationi locus esset, per octo menses continuos vrinas crassas multa materia alba & purulenta plenas excreuisse. Reuera materia erat febris. Et incredibile dictu quantum minxerit. Quidam abscessum in renibus esse existimabãt. Sed contra, materia illa quæ facile per aluum secessisset, subibat venas iam cocta, putrefacta (vt verbo antiquorum vtar) & mitificata. & hypostasin multam faciebat. Argumento est, quod eo vrinæ profluuium morbo symptomatis terrificis plenissimo liberata est. At medicamentum vnum atque alterum hoc totum suppleuisset. Præterea illud etiã obseruari potest in iis qui diu morbo ab humore putrenti nato fatigati sunt, & obstinato quodam animo à medicamentis abstinuerunt, tota massa sanguinis exalbescit, & proximè ad pus accedit. Immo in leucophlegmatias incidunt defectu purgationis: quia communicatione putredinis, cuius humor subiectus non est eductus, carnes colliquantur & contabescunt, sanguis multus veluti purulentus in venis adest, & quicunque detrahitur saniosus est. *Hip. 4. de morbis.* Maxime verò eam labem contraxit is sanguis qui circum gibbas iecoris & fimas stabulatur, & in partibus vicinis facile etiã corrumpitur. Hinc soluitur quæstio, quid fiat vt frequētissime saniosus sanguis ex vena basilica ducatur, rarò ex cephalica nisi ingens in superioribus partibus inflammatio fuerit.

P ij

Restat vt quod primum fuerat ac præcipuum, & cuius causa superior omnis disputatio suscepta est, pertractemus. Illud verò est an sit analogia inter hypostasin & pus, & an hypostasis sit pars materiae illius morbificæ quæ in febribus putrescit. Duo enim ista coherent; ac de vno dictum est, sed confutatis Ferneli argumentis de vtroque magis constabit. Existimabamus nobis rem tantum esse cum Fernelio, sed dum res in procinctu esset, nouus athleta lacertosus & fortis obortus est, qui nobis quoque bellum indicit. Is est Io. Gorræus, qui ad singularem doctrinam summū iudicium semper adiunxit. Sed liceat eū vtroque seorsim experiri, ne victus eadē nisi cum vtroque simul conseruero. Ferneli hic est contextus: qui de febricitantium vrinæ hypostasi differuerunt, illam statuunt puri proportionem respondere, esseque portionem humoris qui in febre computruerat, sed iam coctam, secretam & vniuersam depulsam cum vrina, hoc in primis perniciosum est. Medicinæ commentum. Rationes hæc adducuntur.

1. Ardentis febris materia, quæ torrida bilis est, nec in pus, nec in quid simile puri vertitur.
2. Febris materia in statu morbi non excernitur purulenta, aut alba, sed flaua atque biliosa. Si qua igitur hypostasis, hæc non est pars materiae quæ putruerat: hæc enim albescit.
3. Si materia in statu excidit, non initio, ergo crassior in statu foret, falsum. Nam initio confusa est vrina, in statu acutarum febrium tenuior. Ergo non est pars humoris qui putruerat, sed similem atque in sanis materiam obtinet. Et cum apparet, significatur dominatus naturæ quæ ferocientes humores repræssit, & quæ iam ad functiones pristinas redit. Materie enim febris coctio non est suppuratio, nec maturatio proprie, sed solius putredinis repressio. Et in statu morbi materia sæpe in venis conclusa est, & nondum crassa euacuatum, & tamen quia repressa est, vrina cum hypostasi purior existit, quæ sedationem & victoriam

Cap. 17. lib.
de vrinis

LIBER DE VRINARVM HYPOSTASI. 117
 declarat. Cui vulnus pus laudabile reddit, si febris
 superueniat etiam primaria; pus peruertit, & ideo vul-
 nus ficit, quod infitus calor laborat, nec rectè co-
 ctioni incumbat. Ita per febres languidus calor, ne-
 quiens cibos secundum naturam coquere; nullam in
 vrinis coctionem exhibet.

Hæ sunt rationes Fernelij quibus partim efficere
 vult, nec febricitantium vrinæ hypostasin puri res-
 pondere, nec partem humoris esse morbum commit-
 tentis. Immo similem omnino vult materiam in sanis
 atque ægris. Et in febribus coctionem non esse, sed
 ratum putredinis repressiōem quā dā. Quod si verū est,
 si quid decessit cum vrina hypostasin faciens, id signū
 tantum est, non causa. Signum, quia tantum significat
 calorem natium fracto & debilitato calore febrili,
 superiorem esse, cuius nota & signum est hypostasis.
 Antequam eas rationes oppugnemus, auctoritatem
 Galeni opponere oportet, quam scio à Fernelio nihili-
 hic fieri, quia in Galenum de industria agit huius opi-
 nionis primum assertorem. Immo Fernelij aliam au-
 ctoritatem ipsi Fernelio opponemus. Miror tantum
 virum in hac controuersia, in qua præter veterum sen-
 tentiam aliquid sentire velle visus est, à se ipso dissen-
 sisse, vt enim secum conuenire prius oporteat
 quam de re disceptetur, suo enim gladio iugulari po-
 test. Galenus dum ex professo agit de comparatione
 puris in abscessibus & phymatis, & materiei hyposta-
 seos in febribus putridis ita scribit: Humorum putre-
 do quæ fit in vasis similis est ei quæ in inflammationi-
 bus & abscessibus accidit. Sed est vbi natura superat,
 est vbi superatur. Superante quidē natura in absces-
 sibus pus fit, in venarum humoribus, aliquid quod
 proportione puri respondet subsidens in vrinis. Et ea
 putrede aliquid in se habet coctionis. Sic ea putrefa-
 ctio quam coctionem dicimus, semper ad vnam puris
 speciem, & eius notas habentem terminatur. Varias
 eo loco mutationes, in materia, mala, aut omnino cor-
 rupta, aut semimala animaduertit. Si enim materia bo-

Cap. 6. lib. 1.
de diff. feb.

Cap. 6. lib. 5.
de simp me-
dic facult.

na est, & calor valdè infirmus, vna mutatio euenit. Si calor qui dem bonus, sed perniciofa omnino materia, pus non fit bonum. Et sic in cæteris. Alio verò loco concisius rem totam terminauit. Tres in corpore omnino fiunt alterationes, vna est planè secundum naturam, vt dum cibus coquitur. Altera planè contra naturam, vt in humoribus planè putrescentibus, nullam gratiam naturæ recipientibus. Tertia mixta. In prima viget omnino calor naturalis. In secunda omnino res sunt contra naturam, & ex parte materici, & ex parte causæ rei efficientis. In tertia materia quidem est contra naturam, sed calor naturalis omnino euincere non potest. Sic potens est calor, sed quia non patitur materia, in alimentum non conuertit. At saltem, vim suam imprimat, vnde magna commoditas sequitur. Declarant abscessuum maturationes, quæ post symptomaton molestias, ad bonum terminantur. Et quod in alimentum natura non conuertit, satis officio suo fecit si in pus laudabile commutat. Et in pestilenti constitutione notandum illud ab Hipp. obseruatum. Nam loquens de malignis abscessibus naturæ gratiam non recipientibus ait, *καὶ τὸ πύμα συνιστάμενον οὐκ ἔχει τὸ πύμα, ἀλλὰ σπυδαίον τις ἄλλη.* Si enim materia ista fuisset *εὐήθης*, in pus conuersa fuisset. At falsam tantū puris imaginem retulit, & ob putredinis excellentiā & pessimam indolem potius ossa corruptit, quā naturæ legitimum characterem recepit. Relinquemus illam solemnem quæstionem à Medicis agitari solitam, An concursus sit naturalis caloris, & eius qui contra naturam est, ad maturationem tum in abscessibus, tum in febrium humoribus. Quidam enim eundem autorem *πέψως* & *πεπασμῶν* constituunt, & diuersos fines in materici coquendæ vel mitificandæ diuersitate pendere volunt. Ex his locis patet Galeno placere hypostasin, & verè puri analogam esse, & materiam aut saltem materici esse partem eius humoris qui febres committit. Et si iam vt diximus, vt pueri à morbis liberentur, & mulieres, & desides, & gulæ dediti, plu-

LIBER DE VRINARVM HYPOSTASI. 119
 rimam hypostasin esse necesse est, plurimum crudi
 succi coqui necesse est. Is verò longitudinis morbi
 causa est, quia licet pars quædam cuiusdam sit, alia ob fe-
 brem suscitatur quæ aut fouet febrem, aut *ὑποστάσις*
 facit. Et donec illa tota materia victa fuerit, coctaque,
 & tandem foras excussa, de morbo eger non erit secu-
 rus. Immo ne si è parte affecta in aliam humor erit
 excussus, securitas est, nisi natura in opus coctionis in-
 cubuerit. Hinc comm. ad par. 67. lib. 2. prognost. si
 peripneumomico abscessus fiat in cruribus citra co-
 ctionem, à peripneumoniæ quidem liberatur pericu-
 lo, sed metus est claudicationis, & difficilior est ab-
 scessus curatio. Itaque & mitigatio & exclusio re-
 quiritur materiæ. Hæc autem hypostasin in vrinis
 facit, nisi aliò conuertatur. Immo etiam licet morbus
 coctus sit & iam salutaris abscessus, tamè non desinit
 diuturnus esse & partem labefactare, quia fit loci
 mutatio à corpore interno ad externum. Id quod
 Hippocrates 2. de morbis docet. Quod autem
 calor contra naturam, partes quasdam succi crudi ex-
 citet ad fouendam febrem (licet iam aliæ partes su-
 peratæ fuerint) & dolores excitandum, doctè Gal.
 explicat. Calor, ait, febrilis tenues humores cõsumit, *Comm. ad*
 crassiores attenuat. Attenuare autem est quodammo- *part. II. lib.*
 do serosos reddere, & propterea ad dolores inferen- *1. prognost.*
 dos reddere idoneos,

Si itaque ea est Galeni assertio ratione & experien-
 tia confirmata, vt materia putrescens in febribus co-
 ctione purulenta fiat, & hypostasin committat partem
 materiei morbificæ defectam, quid est, cur Fernellius
 iuratus hostis, antiquam hanc opinionem euertat?
 At obiiciet ipsi Galeno locum illum ex primo pro-
 gnost. quod hypostasis causæ præter naturam non sit
 particeps vt pus. Quod si materia foret febris ea &
 calorem contra naturam in se haberet, & per se mala
 esset, vt quæ putredine accita, tantas molestias attulif-
 set. Et si sudor pars materiei morbificæ tam graueo-
 lens est sæpè, cur non hypostasis? Immo si hyposta-

sis pars esset humoris morbifici, deterior sæpè ex se
 esset, quàm materia abscessuum. Nam hæc non raro
 laudabilis est, vt sanguis tantum quantitate peccans
 abscessum facit. Contra hypostasas non graueolent,
 quod si a pus accederent, graueolentia non abesset.
 Et cum à ventre graueolentia secedant, si de mesen-
 terio in venas materia rapitur, cur non graue olet?
 Præterea aduersus Galenum obicere licet ea quæ
 aduersus Erasistratum scripsit. Erasistratus in febrici-
 tantium lotiis sedimentum, non succum mucosum
 existimabat, sed pus: ignorans quod voraces per sa-
 nitatem non exiguum quid eiusmodi sedimenti ex-
 cernunt. Autor libri 2. de natura humana explicans
 ea incommoda in quæ incidunt ij qui solita relin-
 quentes munia se otio ac desidia dedunt, ait eos pus
 excernere, per os è pectore, per vrinas, per aluum.
 Galenus nomine puris succum crudum intelligi vult,
 qui post aliquam elaborationem pus ipsum mentitur.
 atque subiicit Galenus multos se obseruasse otio de-
 ditos qui vna cum vrinis excernerent multa quæ à
 crudis succis & mucosis non differrent, atque id
 quod excerneretur puri simile esse, non secus atque
 id quod in thorace longiori tempore, inter coquen-
 dum inficitur colore. At aliud est pus à succo crudo,
 & colore, & consistentia, & odore. Si itaque hypo-
 stasim vrinarum in febricitantibus, aut pus, aut aliquid
 purulentum dicimus, in errorem Erasistrati incide-
 mus. At contra vult Galenus, id quod in febricitan-
 tium vrinis apparet mucum esse, & succum crudum,
 qui æqualitatem aliquam accepit vi caloris naturalis,
 & partium spermaticarum, non autem pus esse, nec
 quid aliud ab illo succo quem voraces per sanita-
 tem excernunt. Et vt ingenuè fatear, loci huius ex-
 plicatio ad id quod quærimus, valde confert. Sed
 antequam obiectiunculas has dissoluamus, æquū est
 vt rationes Fernelij refellamus. Ad calcem autem li-
 bri referemus, id quod nos etiam pro Fernelio obie-
 cimus, & tandem Fernelium cum Galeno conciliabi-
 mus.

Part. 16. lib.
 2. de natura
 humana.

In vno
 du. vr. vr.
 17. 17. 17.

LIBER DE VRINARVM HYPOSTASI. 121
mus. Et hinc disputandi principium arcessimus.

Dum integra sanitate fruimur, actiones omnes sunt legitimæ, & calor naturalis à nullo afficitur. Dolor omnis abest quòd in corpore omnia legitimè administrantur; urinæ laudabiles, deiectiones & similia: vbi primùm febris communis animantium hostis oboritur, dolores capitis atroces, lentitudo corporis, vigiliæ, aut in somnū propensitas, lassitudo & penè membrorum confractio adest: vnde hoc? Quia intemperies toti corpori inducitur euertens natiuam temperiem, & tumultus excitatur, humores, qui priùs erant fereni & pacati, conturbantur ac cientur. Nec hoc tam repentè euenit. Nam semen morbi iam sepultū erat, quod leuis causa eaque procatarctica suscitauit. Et mirantur multi tam subitas morborum inuasiones. Sed morbi sensim fiunt ac generantur, at ἀγρόως ait Hippocrates, id est, de repentè, ac confestim adoriuntur. Urinæ inflāmantur sæpè, conturbantur, aliàs tenues apparent, qui sanguis detrahitur veluti sanies est, abscessus fiunt, parotides, & id genus alia. Quæ omnia declarant summum tumultum fieri, & alterationem, & permixtionem, sæpè alienationem. Id ipsum Hippocrates explicauit: Sanguis ad sapientiam facit, præsertim cum suam habet εἰσθῦαν σύστασιν, vt alio loco loquitur: Id est, dum sanguis complectens quatuor humores, qui συσχευόμενα dicuntur, quòd parem vim ad generationem corporis nostri obtineant, in sua naturali statione est, & suas inclinationes motusque habet proprios, tunc sanum animal est, & nil peregrinum animo obuersatur. Sed cum motio propria deest, & aut alteratio, aut confusio permixtioque rei alienæ fit, contra omnia eueniunt. Nomen autem συστάσεως obscurum est: nec aliquod verbum Latinum habemus, quod opponere possimus. Quidam ἥπατος σύστασιν vocat, hepatis complexionem, non satis aptè, vt cum aut laxius est, aut compactius: Latini meliùs σύστασιν vocare possent constitutionem, vt quandam εὐεξίαν indicet. Et αἵματος σύστασιν vocare possemus:

Hippocrates
l. 1. de diætā.

Hipp. lib. de
sacro morbo.
c. 1 de morbis.

Q

consistentiam ipsius sanguinis, vt cuius partes vnian-
 tur & cohæreāt: Cæterum sanguinis συστασι plenius
 explicat aliis locis, phrenitidis & febrium docens ge-
 1. de morbis, nerationem: cum bilis in venas commota fuerit, tunc
 maximè ad sanguinem ingrediatur, eum dimouet ex
 propria motione & solita compage, item calfacit, &
 serosum facit: hinc homo febrit & desipit. Serosum
 facere Græcè dixit διουρῆν, id est, sanguinem alium à
 se facere, & mixtione rei alienæ, & alteratione ipsa ob
 calorem alienum. Id breuius explicat cum ait causam
 4. Acutorū fieri, quod vcnulæ arefactæ biliosos & tenues ichores
 attrahant. Ichor enim dum sanguini confunditur eum
 alterat, immo alienat sæpè. Sanguis enim & serum fit,
 & saniosus (sanies enim consistentia medium quid est
 inter sanguinem & pus Celso) maximè verò in corpo-
 ribus humidioribus, si per flatu careant, & adsit febris.
 Quod Arist. explicat. Si sanguis (ait) immodicè hu-
 mescit, morbus infestat: sic in speciem saniei diluitur
 & ita serosus fit: (quod διουρῆν dixit) vt iam nonnulli
 sudore cruento exudarint. Atque credo sudorum co-
 piam quæ in cacochymis fit, & apparet à permixtione
 alieni humoris aut feri contingere. Eundem humo-
 rem perturbationem, & alterationem in pariendis
 morbis explicauit, alio loco Hipp. Acutus morbus fit
 cum bilis in hepar ἑπὶ ῥύη, καὶ εἰς κεφαλὴν κατὰς ἦ. He-
 par enim intumescit, καὶ ἀνατύσσεται πρὸς τὰς φρένας,
 id est, ad septum expanditur, hinc angustia & oppres-
 sionis sensus initio paroxysmorum. Et τὰς ἑπὶ ῥόας τῆ
 2. Cur in ini-
 3. tibus parox-
 4. ysmorum fe-
 5. briliū an-
 6. gustia &
 7. oppressiones
 8. eueniant. χυμῶν vocat, τὰς κινήσεις ἐκ τῆ εἰωθῆσας συστάσεως, veluti
 ex consueta statione ac compage emotiones. Huc de-
 nique pertinet nota dignus locus ad particul. 13. sect. 1.
 lib. 1. prorrh. crudus est morbus (ait Gal.) in quo vna
 cum sanguine bilis sursum fertur quocunque tempore
 id fiat, & magis quippiam tale contingit cum igneæ
 caliditatis in cerebro collectæ immoderatio fuerit.
 Hæc primùm animaduertere volumus, quoniam ex
 iis eliciemus nonnulla disputationis fundamenta, qui-
 bus oratio nostra innixa facilius Fernelij sententiam

LIBER DE VRINARVM HYPOSTASI. 123

labefactabit. Si enim humorum confusio fiat, si sanguis alteretur, si alieni humoris suum locum deserentis remissio fiat, antequam morbus solvatur, necesse est, & secretionem feri à sanguine fieri, & id quod alienum est expelli, item putredinem corrigi. Ita videmus & phlebotomia, & alteratione, & purgatione, & sudoribus, item contemperatione humorum morbos minui ac tolli. Ex quibus patet fundamentum illud Fernelij, quo suam assertionem à veterum decretis alienam stabilit, nullum penè esse. Ait enim materiei februm coctionem nec suppurationem esse, nec maturationem propriè, sed solius putredinis repressionem. Argumento est, quod cum in statu morbi tota febris materia in venis etiamnum concludatur, & nil per crisin euacuatum sit, nihilominus quia vi naturæ sedata est, & repressa materia, vrina purior existat, eaque cum hypostasi quæ victoriam naturæ declarat. Primum enim falsum, id est: nam dicere coctionem esse solùm putredinis repressionem in morbis, idem est ac si dicas in phlegmone, quia post vigorem febris concessit, & symptomata mitiora fiunt, solùm esse cohibitionem putredinis. Dum pus fit febris maior est & dolor quia coctio fit, & pugna est inter calorem naturalem, & contra naturam in humore iam à natura alieno, non tamen priùs dicitur phlegmone curata, quàm pus euacuatum fuerit. Id autem criticum est quid. Crisis autem non solùm in mitigatione humoris consistit, sed post coctionem in euacuatione, quomodo cumque ea fiat. Galen. quidem dum confert morbos salutes cū perniciosis, ait quidem in morbis salutaribus dispositionem in vigore meliorem esse. Id autem fit, quia licet grauia adsint symptomata, tamen dum fit coctio, & eius argumenta apparent, naturæ vis appareat, vt proximè de materia morbifica sit triumphatura. Gal. II. meth. roborandas esse perpetuò vires consulit, quò natura putredinem superet, vt ita superata concoquar. Nec enim prius coctionem perficit, quàm putredinem represserit. Itaque in morbis repressio pu-

Ad Aphor. 29. lib. 2.

Q ij

tredinis veluti coctio quædam est *καταχρηστικὴ* sumpta,
 aut potius ad coctionem *αποκαταχρηστικὴν*. Gal. plenius
 id explicat, dum ait omnem coctionem morborum in
 alteratione humorum esse: Ea autem alteratur & co-
 ctio à solis partibus fit solidis. Reuera magna est ana-
 logia inter phlegmonem externosque abscessus, aut
 internos, & inter febres à materia aliqua natas. Nam
 cum in pleuride factus est abscessus & materia puru-
 lenta adhuc conclusa est, tussis mitiores sunt, febris
 remissior, alacritas ægri (nisi fortè laterum summa sit
 infirmitas, vt ea expectorando non sint, sed hoc nit
 ad morbum, aut id tantùm euenit, quia putredo cohi-
 bita est? Nequaquam, sed quia materia cruda partes
 habens *ἐπιπορευεῖς* mitigata est, & ad æqualitatem ad-
 ducta. Hoc quidem scio non fieri nisi cohibitione pu-
 tredinis: sed ramen tota hæc actio à natura intenta, &
 à vi partium solidarum perfecta, non est simplex pu-
 tredinis repressio, sed coctio, maturatio, & ad æqualita-
 tem reductio: Et si materia pateretur, in alimentum
 cederet: sic idem est agens, eadem actio, vis eadem
 in pepasmo & coctione, sed finis est diuersus, & à ma-
 teria pender. Cum erysipelas fit, cum bilis furibunda
 inuolat, & adurit partes, cum serum acre molestias in-
 fert, applicatio *ἰσχυρῶν καὶ ὀσμωδύμων* reprimit ac
 cohibet vim ac malitiam humoris, incrassat quædam-
 tenus, id, repressio, id cohibitio putredinis & mali-
 gnitatis, sed coctio non est, nec maturatio, Quam-
 quam incrassatio serosorum humorum & acrium re-
 pressioque coctio quædam est. Sed id *καταχρηστικόν*, &
 in ferinis destillationibus vsu papauerū humoris pru-
 ritum facientis & indomiti incrassatio quædam co-
 ctio est, vnde postea natura promouet expectoratum:
 sed id substauum est sæpè ac viride, ob qualitatem hu-
 moris illapsi in pulmones, contra albicans ac purulen-
 tum quodammodo, si pituita dulcis fuerit. Repressio
 quidem maximè fit humoris turgentis, turgēt bilis &
 serum inter cæteros humores. Et orgasmus maximè
 in biliosis morbis & acutis cernitur. Accedit & calor

febrilis qui in spiritu & sero concipitur, cuius temperatio atque refrænatio coctionis legitimæ æmula est. At in morbis nullus humor est adeo tenuis qui non suscitetur à quodam crassiore reside in concauo hepatis, aut mesenterio, aut vbiicumque primarius est febris focus. Et serum quod à venulis arefactis trahitur ad febrium ardentium generationem, non aliunde ducitur ac deceditur, quam à contumaciore quadam materia quæ circum pancreas, & mesenterium tanquam ignobiles partes resedit. Serum istud sæpè temperatur, aut per sudores excernitur, crassior eius pars si in venis est, hæmorrhagia pellitur, maximè in synochis. Si in mesenterio diarrhœa, dysenteria, aut larga alui subductione: hinc solutiones morborum distinguuntur. Et idem morbus multis modis eodem in corpore soluitur, & iudicatur. Quod si quædam tantum repressio humoris, non autem vera mitificatio & coctio spectetur, nil euacuationes insignes conferrêt. Et tamen materia est morbifica, aliàs per urinas diffusa, aliàs in mesenterio latens, indicat id curatio. Et Hippocrates in curandis morbis nõ vult rationem haberi calidi, frigidi, humidi & sicci, sed acris, falsi, nitrosi. Quorsum hoc? Quia si intemperies sola morborum causa foret, sola temperatione, ac repressio quadam opus esset, & solus refrigerantium humectantiumque vsus conferret: sic neglecta succorum substantia, aut in eorum qualitates solum reprimendas, aut intemperiem corrigendam incumberetur. Quod periclitatores & ij qui circum carpi arterias phlyctænas, aut vlcicula excitant, aut refrigerantia applicant se posse consequi credunt. At contra humor est acer, aut falsus qui lædit, nec eius sola qualitas, sed & substantia spectanda. Argumento est humor vitreus implacabilem coli dolorem inferens. Et vt Hippocrates monet cum crassiores maturioresque factæ fuerint fluxiones, & ab omni acrimonia liberatæ, tunc & febres, & quæ hominem lædunt, tollunt. Sic desiderat maturitatem & crassitiem: hoc autem nil aliud

Lib. de veteri Medicina.

Lib. de veteri Medicina.

est quam coctio: idem iudicium de iis succis qui febres putridas accendunt. Nec enim in iis refrigerandi consilium tantum esse debet. Si intemperies spectetur, verum id quidem, si succus, nequaquam. Quod autem alio loco scripserit omnem febrem refrigerari debere, si quartanam exceperis, id non euertit, quæ superius dicta sunt. Omnia enim ex comparatione audienda erunt. Sed & ad ea quæ diximus, accedit Galeni sententia: Si (inquit) contigerit in humore putrente accendi febrem, hinc indicatio est alterandi & vacuandi.

Hipp. lib. de locis in hom.

Gal. cap. 89 lib. de arte parua.

Alteratio putredinem finit manente adhuc substantia: in quibusdam codicibus legitur, non *ἀπολύσεως οὐσίας*, sed *ἀφ' αὐτῆς*. Melius legeretur *ῥοσίας*. Euacuatio verò est quæ totam ex corpore substantiam educat. Dicta alterationis species, concoctio quidem est: & in libris methodi medendi dum febres putridas curat primum de tollenda obstructione laborat, tum putredinem attingit, postmodum febrem ipsam curat. Et alio loco vtendum esse balneis in febre putrida censet cum materia putrens aut cocta fuerit, aut euacuata. Alias enim humorem solum & morbum fientem consideramus, alias morbum factum, & partium solidarum affectionem. Nam si Galeno 1. Ep. sanitas partium solidarum in earum symmetria consistit, cum intemperies inducta est, & morbus est, & naturæ ipsi, quæ est vis partium solidarum, vis illata est. Et cum partes solidæ ægrotant, morbus factus dicetur. Partibus enim solidis sua symmetria restituenda: & cum illæ affectæ iam fuerint, frustra euacuantia sæpius præscribis. Nam ipsius *ἁρμόσεως* & *συρμόσεως* ratio habenda est. Sic licet Fernelio concedamus repressio-nem putredinis aliquid maximum esse, non tamen desinit expectari euacuatio materiæ quæ putruerat. At hoc non expectat Fernelius, sed paulò post dicemus, in quibus morbis expectari debet, & in quibus non.

Gal. meth.

Ac quod vltimo quidem loco Fernelius astruxerat,

primo quidem examinauimus ac refellimus. Huic
 eaim disputationis fundamentum peti videbatur. Nūc
 singulas rationes diluamus. Audacter quidem pronun-
 tiat commentum esse in arte medendi perniciosum af-
 ferere hypostasim partem esse materiei morbum com-
 mittentis. Si hoc ita perniciosum, cur idem ipse asse-
 ruit sui dissimilis, a deo ut nullus eum secum conciliet?
 verba eius sunt alio in loco. Venarum succus putref-
 cens in aliquid mutatur quod est puri finitimum, cu-
 ius in vrinæ sedimento notæ sunt conspicuæ: hoc ve-
 rò est in quo laboramus, & Galeno contra Fernelium
 militamus. Sed quod in libro de febribus iunior & di-
 sputando studio accensus, iam senior & experientia
 doctior factus retractauit. Errasse humanum fuit, sen-
 tentiam autem mutasse in eo præsertim ministerio
 quod utilitatis causa posteris traditur, summum viri
 iudicium ac prudentiam significat. Ac prima eius ra-
 tio eiusmodi est: Ardentium febrium materia nec in
 pus, nec in aliquid simile puri verti potest. Si in iis
 itaque hypostasis fuerit aliqua, aut non est pars mate-
 riei morbificæ, aut etiam ipsius alimenti pars est. Hæc
 ratio parum nititur, multisque modis debilitari potest.
 Sit ita, flaua bilis non conuertatur in pus, aut quid si-
 mile puri, hoc tamen non efficit in aliis febribus, par-
 tem materiæ morbificæ hypostasim non facere. In sy-
 nochis enim putribus, tertianis nothis & quotidianis
 succus crassior hypostasim materia esse potest. Nam
 & in iis qui in otio degunt, & in quibus crudorum hu-
 morum copia est, & multam hypostasim esse oportet,
 & diu crassas vrinas fluere, ut sanitati restituantur, nisi
 fortè aliò materia conuertatur. Et tunc laudabile se-
 dimentum naturæ victoriam, nō in cibum, sed in suc-
 cum crudum morbi parentem significat. Quamquam
 & eius vis in alimento conficiendo parere debet. Ita-
 que in morbis biliosis quidem non necessariò hypo-
 stasis apparet ad solutionem, sed sæpè sufficit enæore-
 ma. In aliis morbis non idem esto. Quid si etiam di-
 camus biliosos morbos hypostasim habere subflauam?

*Fernelius
 sicum pu-
 gnat lib 3.
 Therapen.*

*Com. ad
 part 11. l 3.
 prognost.*

Nam & Hippocrates annotauit quosdam in morbis hypostasas subrubras, & laeues, & quosdam biliosas. De biliosis ita statuit: quibus biliosa sedimenta supra tenuia acutum morbum significant. Et quoniam aduerbium τὸ ἀνωθεν, & ad locum & ad tempus refertur, his non ad locum, sed ad tempus quo sedimentum apparet, referetur: ut hic sit sensus. Urinarum hypostasas cum alioqui ab initio tenues fuerint, postea verò biliosae, acutus morbus significatur. Biliosus enim humor semper acutos morbos parit: sic bilis hypostasasin suae naturae & coloris facit. Et quoniam bilis quid tenue est, potius nata est parere *ἐνυόπρησις* quàm sedimentum. Vnde in biliosis morbis sufficit ad solutionem morbi, aut ad tempus speciemve criseos *enæorema*. Quod contra Fernelium facit, hoc enim declarat id quod continetur in vrina aliquid esse de materia morbifica, cū pro varietate causarum euariet. Si enim pituitosus morbus est *enæorema* inchoatae coctionis nota est, hypostasas verò perfecta. Si biliosus non est necessaria hypostasas. Quod si alimentum solum in morbis hypostasaeos & *enæorematis* causa esset, nil haec faceret distinctio. Pauca bilis magnum morbum, & plenum molestiarum facit, at alius humor non nisi aut copia, aut aliena admodum qualitate id praestat. Itaque in morbis à bile non ita requiritur hypostasas, in aliis contra. Contra tamen aliquis obijciat, si biliosus humor acutos morbos facit, & acuti morbi, praesertim qui febrē comitem vehementem habent, à bile sint, vbi bilis dominatur morbumque facit, vbi acuties morbi, his non hypostasas desideratur? Cur itaque passim Hippocrates in Epid. morborum acutorum narrans historiam hypostasaeos meminit? & cum in prognosticis ex professo de acutis morbis agat, requirit hypostasasin suis dotibus ornata? Si enim aut rarò, aut nonnunquam in acutis humor hypostasasin facit, frustra eius mentio iniecta est. Siquidem si hypostasas est in acutis, vel pars est humoris biliosi, vel alimenti reliquum est, vel succi crudi. At reuera aliter res habet in biliosis morbis, aliter

LIBER DE VRINARVM HYPOSTASI. 129

aliter in pituitosis: Cum enim morbus ex crudis est humoribus, hypostasis multa est: si ex biliosis aut nulla est omnino, aut omnino minima, sed sufficit enæorema (ut dictum est) corpulentum & candidum: hoc si sufficiat, cur quotidie in acutis hypostasin expectamus? In acuti morbi paroxysmo pulsus insignis mutatio, vrina tenuis apparet: eodem desinente, pulsus remissior fit, vrina coloratior, nonnihil in medio suspensum habens, nunquid id naturæ declarat victoriam? Ac iam diximus aliud esse *ἀμύη*, aliud *ἀπεπύη*. Crudus humor ad hypostaseon multitudinē facit. Incoctus non ita sæpè, sed sola sæpenumerò repressione & contemperatione naturæ gratiam recipiens, per quandam occultam viam excluditur. Exemplo erunt erysipelata, & phlegmonæ, illa non quantitate, sed qualitate humoris sese produnt: hæ quantitate potius. Et quæ *ἀναλόγια* inter vtraque, eadem inter biliosos & pituitosos morbos: in biliosis enæoremata iudicando aut indicando satis sunt. In pituitosis hypostasis necessaria est. Porrò est vbi enæoremata signa sunt incipientis coctionis, est vbi signa sunt perfectæ. Nam & enæorema & nebula quarto aut septimo die apparens, futuram hypostasin vndecimo aut decimo quarto docet. Contra in sanis dum coquitur alimentum, & aliquid coctionem fugit, hypostasis multa est: cum absoluta coctio, aut nebula tantum est, aut enæorema. Et in morbis cum diu hypostasis multa apparuit, quò propius ad sanitatem acceditur, eo minus aliquid subsidet, & aut enæorematis, aut nebulæ occasio est. Sic idem est signum incipientis & perfectæ coctionis, sed diuerso tempore. Accedit quod in sanis hyeme plurimum est sedimenti laudabilis, æstate minus. Et quod de sanis dicitur, idem de ægris dici potest. Æstiu morbi enæoremate contenti sunt, hyemales multam hypostasin habent. Rei huius causa cognita, ad id quod quærimus plurimum facit. Vnde commentum est credere hypostaseos materiam partem esse alimenti præsertim in febribus. Initio febrium pulsus retrahitur,

R

Com. ad
part. 26 lib.
2. prognost.

vrinæ tenues sine enæoremate & nebula; in vigore
 æstus, pulsus vt in abscessibus, omnia acerbiora. Sub fi-
 nem paroxysmi vrinæ tinctæ, crassæ cum enæoremate
 aut hypostasi: febris soluitur. Annon id de materia
 morbi? A mesenterio vapor aut quid tetrum surgit, cuius
 victi signum est in vrina. Cum materia pestilens,
 nil horum parer: An symptomaton cessatio fiet, quia
 cibus benè coquitur, cuius pars hypostasin facit? non:
 sed quia materia mala domita est, & pus velut facta.
 Sic hypostasis analogæ est puri: In febribus est velut
 venarum abscessus: In longo morbo materiæ ratio po-
 tius habetur, ni fortè ad diathesin recurras, in acutis
 qualitatis potiùs, & falli potest in bilioso humore iudi-
 cando. Sæpè excernitur humor colore biliosus, qui
 consistentia est pituitosus & *μυξώδης* & facere potest
 hypostasin. Per alterationem aut calor imminuitur,
 aut elanguescit: & crassa materia hypostasin facit cum
 cocta est & mitificata. Et in biliosis morbis spectatur
 turgens materia; aut aliqua res es & ignaua. Illa cau-
 sa erit coniuncta, hæc antecedens: Illa per venas & ar-
 terias fertur, aut vasis continetur, aut egreditur, vt in
 phrenitide, hæc in mesenterio manet, à quo vapor man-
 nat in has aut illas partes sequens: si partem illam te-
 nuiores spectas, sufficit enæorema, & si vrina in co-
 lore & consistentia sit laudabilis salutem promittit, imo
 solus sudor aliàs sufficit. At crassior pars materiæ vel
 in mesenterio stabulans, aut morbum protrahens, aut
 nouum accersens, aliam crisin, & aliud in vrina requi-
 rit, antequam perfectæ curationis spes affit: hinc die
 indice ægri magnis symptomatis liberantur represso
 humore morbifico & impetu sedato, & tamen nõ sunt
 planè restituti: & aut lenta febre laborant, aut ta-
 bent, aut ex acuta in aliam labuntur *ἢ τὴν μετακρίσιν*,
 aut in hæmitritæon qui morbis longis succedit. Et in
 his non nebula sufficit, sed hypostasis necessaria est. Ex
 his alij abscessus magnos, alij proflutia ventris aut vri-
 næ patiuntur. Quæ omnia sunt symptomatica, ni ap-
 pareant coctionis argumenta. Cum vapor excitatur pu-

LIBER DE VRINARVM HYPOSTASI. 131
 tris febrem inducit, hoc excusso paroxysmus finitur.
 Quod remanet, si putre & crudum est, morbum etiam
 fouet, donec aut reprimatur putredo, aut humor co-
 quatur, qui totus excludi debet. Si *ευήθης* est, gratiam
 naturæ recipit. Si *χακώθης* non solum mitificari debet,
 sed & excludi, alioqui molestias infert. Cleonactides
 acutè initio febricit, febris remittit, & ad sexaginta dies
 durauit ob duplicem materiam in mesenterio fortè
 stabulantem, quod longorum morborum penu & sen-
 tina est omniū iudicio. Fernelius huius rei inuentionem
 sibi arrogat. quasi verò veteres ignorarint mesente-
 rium esse fontem melancholiæ hypochondricæ, diar-
 rhœarum, & infinitorum aliorum morborum, & huic
 semper satisque consuluerunt. Imò nil est tam vul-
 gatum, quam quod vulgo fit. Vt perpetuo in expur-
 gando mesenterio laboretur. Ac credo omnes penè
 febres (symptomaticas quasdam excludo) causam ha-
 bere in mesenterio inclusam. Vt ad rem redeamus, ma-
 teria illa quidem & serum quod per venas sparsum or-
 gasmum facit, non facile quidem in pus aut ali-
 quid simile puri conuertitur, sed reliqua materia cras-
 sifuscula quæ residet & restagnat, & quæ cocta subit ve-
 nas, & proinde renes, & contentum vrinæ fit, potest.
 Quid si obiiciamus Fernelio pleuritides sæpè suppura-
 to curari? At maxima verarum pleuritidum pars à bi-
 le est. Declarat tertianus paroxysmus: Est enim & Com. ad A-
pho. 12. l. 1.
 pleuritidi & phrenitidi proprium vt tertio die potius Aphoris.
 suas habeant exacerbationes. Præterea & constitutio Com. ad A-
pho. 33. lib. 6
 partis suscipientis id satis indicat: Cum enim dura ac
 membranosa sit, non facile admittit crassos humores,
 tenues, cuiusmodi est bilis, facillimè: quæ omnia a-
 pertè demonstrat Galenus, & authore Hippocrate à
 pleuritide ad causam facilis fit transitus. Id facit hu-
 moris maxima analogia: huc accedit, quod apud vete-
 res & peripneumonia, & pleuritis absolutè signifi-
 catur nomine *π χολής*: & *η χολή* pleuritidum *κατ' εξαχλή* Lib. de locis
in hom.
 significat, non tam sæpè peripneumoniam. Hæc si-
 quidem à pituita potius est putrescente, cuius tenuior

R ij

parotides

*Com. ad
par. 68.
sect. 3. lib. 1.
prorrh.*

*Part. 66.
sect. 3. li. 1.
prorrh.*

*Part. 64.
sect. 3. lib. 1.
prorrh.*

pars accensa ætus summi & febris causa est. Accedit, & quod cum pulmo bilioso sanguine nutriatur, parsque dicatur temperie biliosa, eius excrementum aliquid habens cum parte, cuius est excrementum, *αγρὴς*, ad naturam biliosam accedat. Præterea quid dicat Fernelius, si ei obiiciamus eruptionem parotidon, quæ tamen criticè in morbis maximè biliosis apparent? Et quod mala sit crisis, id non fit quod non fit aliquid de materia morbifica, sed quod locus non fit capax, & quod tota non excludatur. Accedit & principatus loci cui finitima est parotis. Galenus autem eò vituperat parotides quod abscessus ad partes inferiores non fiat. De parotidibus longa & perplexa esset disputatio, tamen obiter vnum quærendum, cuius nimirum humoris naturam retineant, an calidi, an frigidi. Si humor frigidus est, & ægrè suppurabilis, ut passim euenit (licet caloris sensus adsit) cur in morbis acutis sæpiùs eueniunt, quod experientia obseruatur? Si calidus, cur tam difficulter ad suppuratum ducuntur, & in iis maximè febribus continuis obtingunt, in quibus affectio quædam est veteriosa, ut Hipp. scripta testantur? Quanquam alio loco asserit in fastidiosis quibusdam vigiliis parotides excitari. Sed hoc omnino verum non est nisi alia concurrerint. Reuera ut difficultatis nodus soluatur ita res breuè explicanda. Parotides & à calido humore esse videntur, & in calidis morbis, & naturis calidis. De naturis calidis ita ex Hippocrate apparet. Cum esset austrina tempestas, in qua humor subfrigidus foret authore Gal. oboriebantur parotides non omnibus, sed iunioribus & athleticis. Humor è genere eorum erat, qui mediam naturam retinentes æquè proni sunt ad motum deorsum atque ad ascensum, ideo sola ætas calida & vitæ institutum humores incitans & calefaciens hunc motum adiuuit. Et passim alibi apparet abscessus ad caput fieri in calidis naturis, & vbi humores fuerint calidi & subtiles contra eueniunt abscessus deorsum, si materia fuerit frigida & calor non multus. Contra tamen quis obiiciat

crisin per excretionem fieri in morbis acutis per ab-
 cessum in diuturnis & frigidioribus, at parotidis abscel-
 sus est, vnde Galen. abscessuum omnium commune
 est, quod diutiùs ægrotanti superueniunt: Deinde si
 materia defes fuerit & deorsum vergat, ad pedes fiunt,
 si calidas & sursum repat, vel ceruicis capitique graui-
 tates fuerint, & dolores & faciei rubor, ad caput ten-
 dit abscessus. Quicquid sit videtur parotidis non nisi lon-
 giore iam facto modo erumpere. Hinc Gal. rationi cõ-
 uenit, vt ægro cunctante ex conuulsiuis & comatosis,
 vbi protraxerint, parotides oboriantur. Tandem alio
 loco concludit, succi ad caput recurrentes calidi qui-
 dem & tenues desipientiam & hæmorrhag. excitant,
 crassiam autem & frigidi comata & parotides. Et in Epid.
 suppurationes ex aliis occasionibus fiunt, vt quæ in fe-
 bribus obueniunt, in quibus humores sunt aceruati
 multi, crassi, crudi, qui ob vehementiam & acuita-
 tem & copiam febrilis caloris caput petunt: Dein-
 de hoc in aurium adenas natura deponit, vnde paroti-
 des oboriuntur. Ac si dicat materiam sæpè esse crudum
 succum & crassum qui superiora petit ob acuitatem,
 vehementiam & copiam caloris febrilis ab eo veluti
 attenuatum & confractum. Nam comata, & surditates
 & parotides etsi aliquando à materia ipso in capite cõ-
 tenta oriuntur, tamen non minus, immo magis cau-
 sam agnoscunt materiam à thorace & ventre manan-
 tem: & Com. ad Apho. 74. lib. 4. Quibus caliditas ma-
 ior magis materiam subleuauit, vel hæmorrhagia, vel
 parotidis inde sequitur. Est enim verisimile in febribus
 & pulmonem, & caput, & alias partes quæ in se conge-
 runt excrementa sese exonerare: hoc dum fit, si febris
 non adest parotides & excrementa pulmonum, minus
 mala sunt contra, si febris adest. Nam peiora reddit
 omnia excrementa febris. Sed est alius locus vberior,
 obscurior tamen ob dictionis Græcæ obscuritatem, &
 lacunam quæ temporum iniuria cõrigit. Arguit autho-
 rem libri prorrh. quod signa parotidon, ita confusè
 pertractarit, nam & surditatem, & iactationes, fasti-

R. iij.

diæque in febribus eruptionis parotidon dant indicia, præfertim si carotica sit affectio. At Gal. contra hæc signa nempe surditatem iactationem summam, ceruicis & capitis grauitatem, & alia id genus non minus signa esse desipientiæ & phrenitidis, quàm parotidon esse contendit, sed hunc diorismum affert: In biliosis quidem humoribus idque ab initio morbi hæc desipientiæ signa erunt potiùs, in crudis crassisque humoribus morbo procedente, & magis vbi occupasse parotidon generatio apparuerit, ipsarum parotidon signa erunt. Hoc nempe vniuersale caput est in parotidibus, si non ampliùs lateat quod inuasit, ita vt æger impetum infectantium humorum caput petere sentiat. Locus meo iudicio malè tralatus est, & obscuritas summa est in dictione *πελεσηκός*, quam bis hoc in loco vsurpauit. Nam cum dicit, *καὶ μάλλον ὅταν φαίηται πελεσηκῆα ἢ τὴν παροτίδων γένεσις*, ita vertit Interpres, vbi occupasse parotidon generatio apparuerit. Nos *γένεσιν πελεσηκῆα* dicimus: apparentia quædam signa tumorum pone aures. Et cum dicit Interpres, vniuersale caput in parotidibus est, si non ampliùs lateat quod inuasit. Lacuna est ita restituenda, *εἰ μὴ λαθραῖα τὸ πελεσηκός*. malè vertitur, si non lateat quod inuasit, meliùs, si non lateat, id quod aggreditur ac præoccupat, supple, locum pone aures, vt *τὸ πελεσηκός* ferè idem sit ac *γένεσις πελεσηκῆα*, id est, generatio parotidon sese repræsentet ac sistat, vt & tumor aliquis & dolor oboriatur circa locum quem occupare solent parotides. Et malè etiam Interpres vertit aliam periodon, *ὡς χέμτων τὴν ῥοσὴν τῶν ἐνοχλόντων χυμῶν εἰς τὴν περὶ τὴν κεφαλὴν τόπον ἐχει*: vt æger impetum humorum caput petere sentiat, meliùs vt potè cum æger impetum humorum infectantium habet ad locum qui circum caput est. Aliud est dicere *τὴν κεφαλὴν*, aliud *τὴν περὶ τὴν κεφαλὴν τόπον*. hæc periodus monstrat vim *τὸ πελεσηκός*. quod aggressionem & partis iuxta caput obsidionem significat, interpres malè prætermisit. Ac difficilè est de parotidon materia statuere. Ac fortassis earum materia

Com. ad
part. 66.
sect. 3. lib. 1
prorib.

generatione calida est, & morbi biliosi vera materies, sed ob mutationem loci & naturam suscipientis loci refrigerescit, vel materia initio morbi calidior, progressu incrassatur, nec enim parotides aut abscessus apparent, nisi affecto progressoque morbo, vna tamen exceptio est. Nam in laboriosa febre ferè initio argumenta abscessus apparent, & illius febris proprium est, vt cito abscessus fiat. nec longius tempus expectetur, vt in aliis febribus Gal. vt redeam. Sudoris materia à calido loco est, & sæpè calida, statim frigida sentitur: dum bilis aut alius humor cum sanguine confunditur, & vi caloris partis mittentis, & incendio recipientis ad cerebrum fertur, ibi moram trahens cogitur ac congelatur. Dum in propinquas frigidas reiiicitur, refrigeratur magis & hinc suppurati difficultas, in continuis febrib. post vigilias quas acer calidusque humor committit, cataleptica & carotica contingunt, & alteratione cerebri, & vi opprimentis humoris & attracti, & elati, & in cerebro coacti & refrigerati: declarat curatio. Nam euacuationibus & alui profluuiio morbi molestiis liberantur, nisi sola alteratio aut alienatio in causa sit. Ergo si biliosi morbi parotidas cient, non initio, non cum bilis feruet, sed promotio morbo, & cerebro malis exhalationibus repleto, vt bilis quodammodo temperetur, cur non idem humor materiam hypostasi suggeret, bilis enim ita φλεγματώται: errat qui id non credit. Patet quod aliàs natura solo putredinis repressu contenta est, aliàs requirit exclusionem materiei à calore euictæ. Id indicant abscessus morbos soluentes, & copiosæ urinæ ab abscessu liberantes: hinc Hippocrates abscessus qui non soluunt ad primas crises, longitudinem morbi signant. Græcè Σπυσηματα μη λυόμενα, vox λυόμενα ab aliis actiue redditur, ab aliis passiuè vt dicant, abscessus qui non soluuntur. At quis sensus est? melius actiue, qui abscessus non soluunt suppl. morbum protrahunt. Ni velis ex Hippocrate passiuè explicare, quibus ad aures abscessus non suppurantur, ἀπαλλασσομένων fit relapsus, id est, nisi suo modo sol-

Com. ad
Aph. 7. 4. 4

Lib. de in
dicat.

uantur & euanescant, sic λυομύων καὶ ἀπαλλασσομύων affine quid habent. Sed hæc aliās.

Secundum argumentum est, febris materia in statu morbi non excernitur purulenta aut alba, sed flaua atque biliosa: Ergo si qua est hypostasis, non est pars materiæ quæ putruerat. materia antecedens febrium ardentium non est humor omnino biliosus, sed crudus mittens exhalationem febrem accendentem. Idem humor subiens venas potest exalbescere non exacta albedine quæ in alio humore requiritur: Nam sunt diuersæ hypostases: & licet alboris meminit Hippocrates non excludit flauitiam quandam pro natura humoris morbifici modo adsit læuor & æqualitas. In biliosa pleuritide sputa flaua sunt, cocta tamen & æqualia sunt. Et licet sputi crassamentum purulentum album sit, minima bilis affusione fit auruginosum. Bilioso profluuium morbi biliosi soluuntur, tamen non excluditur urinarum crassarum & coctarum commoditas, imo aliquando morbum soluunt. Et Hippocrates de Causis loquens, alios ab ichoribus repetit, alios à pituita falsa & putri vno modo non soluuntur morbi biliosi cum dispar sit materies: Et si vnusmodi foret materies, cur medicamenta cholag, & phlegmagoga simul damus? Ergo ἐπιπρογνέειν ἡμεῖς πρὸς τὸν σκοπὸν. Tenuior quidem pars bilis aut ferum febrem accendit, & tunc hypostasin vix expectamus, quanquam potest & esse: si hæmorrhagiâ morbus biliosus soluitur, sudore, alui fluore, parotide, & vno eodemque tempore, cur ad hypostasin materiam non suggeret?

Tertia ratio hæc est cuius fundamentum iam conuellisse nos existimamus. Si materia in statu excidit non autem initio. ego crassior in statu foret, at hoc falsum: Nam initio confusa est vrina, in statu acutarum tenuior. Hac ratione se conficere posse putat Fernelius hypostasin non esse partem materiæ morbum cõmittentis. Nam oporteret vrinas esse crassiores morbo tendente ad crisin: Contra initio morbi confusæ sunt & crassæ, attenuantur autem declinante morbo. Eadem

LIBER DE VRINARVM HYPOSTASI. 137

dem ratio contra Fernelium etiam faceret, qui asserit victo calore contra naturam alimentum tunc benè coqui: cuius rei argumentum est hypostasis. Statuit enim eius materiam alimenti quod assumitur, reliquias, vt in sanis. Si ergo morbo declinante calor naturalis vincens iam alimentum conficit, cuius notam exhibent contenta in vrina, cur non in statu morbi crassior etiãnum est vrina? At longè fallitur Fernelius, qui in principiis febrium continuarum quasdam crassas vrinas intuitas, & quæ inclinante morbo eam deposuerint crassitiem, inde colligit necessarium esse, vt sub finem morbi fluant vrinæ crassiores, si quidem materiei pars concocta cum vrina effluit. Hæc enim dum hypostaseos materia fit, crassitiem aliquam in vrinam inducet. At nulla est ista comparatio de tenuitate vrinarum sub finem febris, & earum crassitie initio. Distinximus enim ante istam crassitiem, & tenuitatem: Nam aliquando grumosa sunt, & iumentorum similes vrinæ, & quod subsidet non propriè est hypostasis, sed cruditas tantum quædam, quod agnoui etiam Fernelius, dum dicit id omne hypostasin propriè non dici quod vrinæ fundum petit: vnde de Sileno 1. epid. die decimo minxit subcrassum & multum quod in matella subsidabat, die sequenti interiit. Id non erat propriè sedimentum. Primum illa propositio generalis falsa est cum dicit in statu tenuiores, in principio morborum crassiores esse vrinas: nam est vbi tenuissima sunt vrinæ initio morbi, & sensim incrassantur, & hic verè vis caloris & coctionis elucet: Est vbi crassæ sunt, turbatæ & confusæ, & tunc cruditatis nota est, & prout ad tenuitatem proceditur, ad coctionem procedi dicitur. Est vbi alternatim vrinæ sunt tenues, & crassæ, & propriè vrinæ distantes dicuntur ab Hippocrate, vt ante diximus. Tametsi λεπιδιον ερον in genere vituperare videatur, tamen est vbi λεπιδιον signum est cruditatis, est vbi signum est facultatis secreticis vegetæ, & coctionis apparentis. Sed id diuersa ratione: & tametsi iam ante de his dixerimus, tamen quia in hoc maximè

Gal. Comm.
ad histor. de
Cleonactis
de.

S

disputationis vertitur cardo, repetere nō erit alienum. Hippocrates in Epid. de Clazomenio cum cruditatis morbi, & propterea eius longitudinis maxima argumenta proposuisset, inter cætera tenuitatis vinarum meminit. Deinde vbi spem salutis & solutionis morbi posuit, ita scripsit: Die decimo sexto minxit paulo crassius. Sic crassities significationem affert coctionis: & huc maximè pertinent quæ in Comm. Galen. scripsit, quæ superius adscripsimus. Et in aliis locis cum Epicratis vxorem morbo diuturno occupatam proponit, addit, vnde decimo minxit melius colorata, quæ multum habebant sedimenti, commodius habuit. Gal. in hoc morbo humores fuisse *ερεπόμενους* docet nimirum biliosos & crudos. Crudorum succorum nomine pituita, aut quid simile audiendum est. Nam, aliquis dicat, & bilis cruda esse potest. Sic superuacuum est dicere humores biliosos & crudos succos: & quoniam biliosus humor erat & crudus succus, biliosus acutiem febris afferebat, sed crudus morbum aluit & protrahit. Hinc colligere est crassitiem vrinæ in Epicratis vxore vndecimo die apparentem coctionis notam fuisse, non quidem alimenti, sed humoris morbifici, vt etiam paulo post dicemus. Huc pertinet Cleonactidis historia: hinc vehemens febris detinebat, deinde erratica fuit, non abhorrebat à cibo, non insomnis erat, non sitibundus. Quæ omnia crudum fuisse succum morbi autorem significant. Nam biliosi humoris proprium est sitibundos reddere, insomnes & cibos auersantes. Vrinx tenues fere perpetuò fuerunt, sed boni coloris. Die 40. subrubrum sedimentum fuit, & leuius habuit. Nūquid lenitas morbi ex eo fuit, quod sedimentū iam apparere inciperet? Sedimentum hoc cuius rei pars fuit, an alimenti, an humoris morbifici? Alimenti, dicit Fernelius. Nam eadem est materia & ratio hypostasios in sanis, & ægris. In sanis autem, pars est alimenti subterfugientis coctionem. Declarat abstinentia: nam si quis vrinas profundat cum hypostasi multa, & à cibo abstineat, aut reliqua tantum erit nebula, aut nil

Hist. 10.
sect. 3. lib. 1.
Epid.

Hist. 5. sect.
3. lib. 1. E-
pid.
Galen. pu-
ent aliud
esse humorē
aliquem es-
se biliosum,
& crudum

Hist. 6. sect.
3. lib. 1. E-
pid.

LIBER DE VRINARVM HYPOSTASI. 139

erit. At alimentum non faciet istam rubram hypostasin. Deponit enim ruborem prout ad coctionem & solutionem morbi proceditur vnde scribit Hippocrates, Cleonactidem die 60. reddidisse vrinas cum hypostasi alba, læui & æquali, cum ad diem 40. alioqui sub rubra fuisset, quod est diuturnitatis morbi signum. Et Gal. in Comm. scribit, si vt vrinæ perpetuò boni coloris erant, mediocre habuissent sedimentum, non ita esset morbus protractus, sed fortassis die 40. fuisset iudicatus. Immo sinebulam bonam habuisset, ocyus morbus depulsus fuisset. At quia vrinæ semper tenues erant, multum spatij requirebant concoctioni. Et à die 40. variè affecta fuit vrina, vt interdum sedimentum haberet, interdum non, hoc errantibus febribus propriū est, nam ab humorum diuersitate concitantur: sic vrinæ cruditas & concoctio alternantes, aliquos indicabant coqui, alios permanere crudos. Et quia sexagesimo reddidit vrinam cum sedimento albo, læui & æquali, omnia sunt remissiora consecuta, vnde postea subiicit Hippocrates die 80. vrinæ sedimentum multum læue habuerunt, prorsus iudicatus est: In Græco legitur, die octogesimo hypostasis, rubra, læuis. Et eadem verba in Com. Gal. repetit, sed certum est vocem ἐρυθρὴν ἀπὸ τοῦ λευκοῦ in contextum irrepisse. Alioqui non singula quadrarent: eo in commento multa scripta sunt, quæ huc valde pertinebunt, vt ex iis tandem liceat colligere tria, quæ tandem propositum argumentum concludent. Primum est quod crassities simplex vrinarum non dicitur omnino signum, aut cruditatis, aut coctionis. Crassities cum inæqualitate substantiæ est argumentum, & tumultus qui fit in corpore, & copiæ humorum & cruditatis eorundem. Talis excretio crudorum humorum bonum est signum aliquando ἡγερὰ π vt loquuntur, non absolute. quia enim in collectione ipsa humor peccabat, si qua inde utilitas consequatur, excretio bona est: quanquam causa semper mala. Et statim initio morbi non ita bona est, quia nil salutariter potest excerni. Sic excretiones sanguinis

S ij

& atræ bilis initio morborum, & vt signum & vt causæ malæ sunt, morbo ad crisin eunte vt signum bonæ esse possunt. Et Sileno non profuit crassum, & multū min-xisse decimo die, cum vndecimo interierit: siquidem hypostasis referebat speciem farinæ crassioris, quod aut colliquationem magnam carniū, aut æstum magnū sanguinem adurentem significat. Propterea aliās mortē portendit, aliās longitudinē morbi. Quanquam hoc difficultate nō caret. Porro tales excretiones symptomatice eueniunt splenicis, maximè quibus corpus lienis putret. Secundum est de intermissione sedimenti. Si in longo morbo mox apparet sedimentum, & mox deficit, arguit id varietatem humorum, quorum quidam coquantur, alii crudi manent. Hic hypostasis non est aliò referenda quam ad causam morbificam, siue causa coniuncta sit, siue antecedens. Alioqui commentitium id totum foret, quod de hypostasi dicretur: Si enim diximus, signum coctionis esse hypostasin, & ad tempus criseos apparere, ridiculum foret dicere homonymiam in hoc verbo contineri, & dicere signum esse coctionis alimēti, non morbi: Quid si morbi dicatur, consequens est, vt sit de materia morbifica. Maximè verò id in longis morbis apparet, in quibus cruditas est summa & obstructio. Nam licet æger insigniter febricitarit per septem aut vndecim dies, & aut sudore, aut alio modo febris concefferit victo ac superato humore acuti morbi autore, tamen si putredo & calor febrilis attigerit crudos alios succos, & empyreuma nouum morbum parit, vnde sæpè ad quatuor menses morbus producit. Hoc facit contumax, obstructio, putredo, cruditas, immo & diathesis ipsa: nā & Gal. diathesin causam præcipuam statuit repetitionis morborum, & symptomatum recursus. Immo si omnem humorem morbi causam sustuleris, nondum satis profecisse videâre. quod in prorrhético ita Galenus explicat: ac demum ista est cruda materia, quæ empyreuma impressionemque febrilem concepit quæ

*Lib. 1. Epid.
ad hist. de
Sileno, vnde
etiam hist.
de Cleonact.
2. prorrh. Et
Com. ad
Aph. 31. l. 7.*

*Et illud est
quid ante
annotauimus
in hist. vnde
Epi-
cratis aliud
esse morbum
committi a
bilioso hu-
more, aliud
a crudo suc-
co.
Ad Aph 63.
lib 4.*

LIBER DE VRINARVM HYPOSTASI. 141

morbum producit, & cuius coctio solutionis causa sola est, eaque demum facit hypostasin: quis enim dubitat quominus per morbos longos plus cibi capitur, & benè cocti notas vrinæ exhibent? & tamen morbus urget. Quod non satis est coqui alimentum, sed & materiam morbificam. In febris tertianis & quartanis vrinæ apparent cum hypostasi die intermissionis, tamen non cessant: simultum hypostateos excernatur, & diu morbus breuior fit. Ergo hypostasis salutis prænuntia aut effectrix est pars humoris morbifici: Hic dubitatur de sedimento referente farinam crassiorē, quod aut significat liquationem partium carnosarum, aut æstum sanguinem vrentem. In Aphorism. hæc vrina morbi longi index est, hunc tamen Apho. reiicit Gal. & merito. Ratione causæ ad mortem apparet. Æstus enim colliquesciens est lethalis, si vires satis sunt, mors vitatur, sed diurnitas morbi indicatur. Ægritudo (ait Gal.) in qua tales vrinæ apparent, produci- tur, quia dispositio multam requirit coctionem. At, quæ dispositio? Est enim potius intemperies, quàm humorum copia. Calor est colliquans & morbus acutus est, aut sanguinem adurens, & longus fit. Illo calore represso morbus cessare debere videtur. Et hypostasis ea pars est materiæ morbificæ, sanguis vltus est coctionem non requirens, & eò cessante calore, cessat vrina *κρυστάδης*.

Cæterum non valet ratio Fernelij quod eadem materia sedimēti fit in sanis & ægris, nisi dicat in sanis succum esse crudum faciētem hypostasin, dum coctus est, in ægris succum etiam esse crudum, eandem ergo esse materiam. Hic autem est homonymia ludere. In vtrisque certè succus est crudus, sed in sanis hypostasis est quid deciduum de materia alimenti, & benigna: in ægris de vetere alimento, cuius pars cū casu, aut prava dispositione vitium concepit, morbum facit. Nemo tam benè nutritur, quin superflua remaneant, quæ à natura reguntur, & sunt pro pabulo in inediis. Tamen in malè dispositis ipsum alimentum corrumpitur, &

facile fit materia morbifica. In aliis non nisi cum tempore id virij concipit obstruendo & colorem malum concipiendo per putredinem: hinc febres. Sic est fucus quidem crudus quem olim natura regebat. At cum aliam induit qualitatem, alimentarius esse desit, & morbificus est. Tertium esse potest de vrinis in febribus intermittentibus. Huius rei explicatio cum multum huc pertineat, de ea videretur agendum pluribus, tamen hac tractatione superfedendum puto. Partim enim ex superioribus de iis constare potest, partim satisfactum esse puto, à quodam neoterico qui peculiari tractatu de vrinarum hypostasi commentus est. Et admirabile illud quod in iis intermittentibus febribus aliquando laudabilis hypostasis appareat, aliquando desit. Alias enim statuimus hypostasim in iis morbis apparere ob coctionem alimenti simpliciter, aliquando ob partem materiae committentis hanc aut illam accessionem. Mitificatur enim pars ea materiae quae particularem accessionem facit: & praesentia hypostaseos est particulare & singulare signum coctionis particularis vnius humoris qui istam accessionem peperit: singuli enim paroxysmi suam habent cruditatem, & suam coctionem. Declarat initium paroxysmi quo tempore aquea vrina redditur. Et prout ad declinationem proceditur, ita singularis ad coctionem fit processus: & sub finem accessionis sedimētum aut laudabile enœorema apparet. Est enim veluti quid decisum ab ea materia quae multa cunctans in hypochondriis morbum fouet. Ita enim sensim putredo vincitur, sensim obstructio tollitur, & materia coquitur: Et eam particulam materiae quae singularem paroxysmum commisit natura in venis vertat, coquit, alterat & euincit. Huius victoriae signa in vrinis elucent: Sic in iis febribus materia coniuncta morbi, materia antecodens spectatur. Et ex earum inspectione ad contemplationem continuarum febrium & longorum morborum peruenire licet. Extat denique Galeni exemplum de fimo cuius pars putret, altera in putris manet, ita tamen vt prioris

materiae, quae discussa iam est, empyreuma maneat, fatiscit quomodo pars humoris accessionem faciebat, deinde alia pars factura sit.

Extremum illud est quo Fernelius suam tutatur sententiam: cui vulnus salutare est, aut, pus laudabile est. Si febris superuenit etiam primaria, pus peruertit, vulnusque siccat: Tunc enim calor naturalis laborat, nec probe coctioni incumbit.

Præterea in febribus longis calor oppressus cibos coquit, & nullum ideo in vrinis coctionis signum exhibet. Ex his conficit solam affectionem caloris naturalis à calore contra naturam causam esse cur hypostasis in vrina non fit, tanquam coctionis signum. Contra cum vincit calor naturalis eam adesse, vnde si in vigore morborum hypostasis adest, id arguit naturam superiorem iam aggredi coctionem non humoris morbifici, sed alimenti, & ita prima tua mania obire. Coctio enim morbi dicta est prius putredinis tantum repressio quædam. Ac primum falsum est pus corrumpi & depruari febre superueniente. Quoties enim febris adest & essentialis, & symptomata, cum tamen pus laudabile sit? Si hoc verum esset in nulla pleuritide, in nullo abscessu coniuncto cum febre, aut in vulnere pus esset laudabile. Hoc autem à ratione alienum est: cum phlegmone adest & dolor, & tensio summa, nunquid febris adest? immo in parte verus febris focus est & tamen non raro laude dignum est pus. Fateor quidem febrem posse peruerrere vulneris materiam, hæc in pus conuertatur laudabile. At id alia longè ratione fit: si enim facultas nutriens in firmam fuerit, si calor squalidus & planè febrilis, si eum omnino redditur vulnus: at id omnino per se non facit febris. Pro pure adest sanies aut siccitas absoluta (Hæc autem non consideratur ex defectu excrementorum, sed humiditatis naturalis) quod causam præter naturam omnino dominari significat. Id quoque iuuat prava partis dispositio, vnde *Cortex eius* motus adesse solet. Vtrunque Hipp. hoc Aphor. comprehendit, vltus siue antea extitit, siue morbo fu-

istilogyd

144 : GVLIELMI BALLONII
 peruenerit, cuiusmodi sit accuratè perdiscendum est.
 Nam si ægro sit moriundum, ante mortem liuidum sic-
 cumque erit. Et ex hoc loco fortè Fernelius suam ra-
 tionem desumpsit. At Hippocrates non vult febrem,
 cui vlcus superuenit, aut in qua simul existit, causam
 esse liuoris & siccitatis, sed hoc vult, si moriturus est æ-
 ger liuor & siccitas adest, vt ex his præfagiendi de pro-
 xima morte occasionem sumas : Liuor enim adest ob
 sanguinis qualitatem pessimam, aut succi alibilis de-
 prauationem. At siccitas non vacuitate excremento-
 rum metienda est, sed ob alimenti inopiam adest : Id
 ipsum affert partis imbecillitas, & caloris natui pauper-
 tas. Calor enim contra naturam natiuam superauit.
 Talis porro siccitas tabes quædam est partis. Itaque
 Hippocrates non dixit, si vlcus siccum sit, æger mori-
 ritur : sed, si æger moriturus est (quod ex aliis quoque
 signis colligi potest) ante mortem tale fiet vlcus. Præ-
 fagiet enim ante mortem, si ea aduenire debeat, sic-
 catum iri vlcus, & colorem liuidum, aut deteriorem ha-
 biturum. Et vt tandem rem finiamus, diximus ante
 verum pus à calore naturali intendi. Si febrilis ca-
 lor dominetur, quis dubitat, quominus omnia in
 corpore non legitimè administrentur? Omnis enim co-
 cctio & mitificatio caloris natui opus est : itaque nil fa-
 cit Fernelius dum affert exemplum de vlcere, cuius
 curationem & legitimum suppuratum impedit febris.
 Quod verum, si febris superior sit, & æger dicatur *ἄνω
 τοῦ πυρετοῦ ἔχου*, non *ἔχει τὸν πυρετὸν*, vt Hippocratis
 more loquar : Immo in omni phlegmone, si domine-
 tur calor contra naturam, puris generatio peruertitur.
 Calor est naturalis, qui & materiam morbificam co-
 quit, & qui alimentum. Et absurdum est omnino quod
 putat Fernelius præfente febre nullam coctiõnem in
 corpore fieri, nullumque humoris morbifici *παρασκευῆν*.
 Vnde credit, tunc cum hypostasis apparet naturam ad-
 oriri cibum & cum coquere : Quem cum omnino non
 conficiat ob vim morbi & caloris contra naturam va-
 rias impressiones, saltem sui conatus notas in laudabili
 hypostasi

LIBER DE VRINARVM HYPOSTASI. 145
 hypostasi edit. sic hypostasis de reliquiis alimenti tantum erit, vt ridiculum omnino sit quod Hippocrates toties celebrat; Coctiones maturitatem iudicij significant. Nulla enim humoris morbifici coctio est, sed tantum repressio putredinis. Et sic sola alteratione opus est, & nil noceret in febre putrida, & omni alia aquam omni tempore haurire: Nam refrigerat, alterat, calorem contra naturam vincit: hoc autem facere, est morbum coquere, mitificare & soluere. At aliter res habet: nam aquæ copiosioris potus ante humoris *παρασκευαζομενην* materiam cruditiorem reddit. Debit itaque Fernelius hæc potius animaduertere, quam ita contradicendi studio laborans, veterum scripta labefactare. Quod autem addit per febres languidū oppressumq; calorem cibos secundū naturam conficere nequeunt, coctionis signa in vrinis non edere id eodē quoq; pertinet. Nec enim absunt coctionis signa in vrinis, hypostasis non abest, quod cibū non conficiat, sed quod humor morbificus calorem ita obruat copia sua, vt non nisi cum tempore superior euadat: hoc argumento est quod vincente calore & materiam mitificante, vrinæ quæ diu aqueæ manserunt, incrassescant, & multam materiam contineant, quæ pars est humoris morbifici necessarij. Ita enim morbis liberantur ægri; & quod valde notandum, admirabilis est progressus naturæ in vrinis fundendis. nam in plerisque morbis per duodecim dies vrinæ tenuissimæ funduntur, deinde crassissimæ cum hypostasi inæquali, turbida, vt non tam hypostaseos quam fæcis cuiusdam nomen mereatur. Deinde prout ad sanitatem proceditur, attenuantur vrinæ, & id quod solitum erat apparere in fundo diuisum, crassum, inæquale, rubicundum, notas veræ hypostaseos recipit. Quod arguit eandem omnino esse materiã quæ olim crassam illam molem in fundo matulæ committebat, & quæ nunc hypostasin facit. Sed varia actio caloris naturalis, & eius victoria aut oppressio hanc diuersitatem attulit.

Restat vt eodem quoque modo cuiusdam neoteri-

T

ci rationes de hypostasi conuellamus. In eandem ferè cum Fernelio descendit opinionè, & tamen quoniam aliis sese fulcit rationibus, nouum quoque diluendi modum quæremus. Aptissimè (ait) hypostasis puri comparatur, non quòd illa puris modo computruerit in venis, aut aliquid purulenti habeat, sed quod perinde atque pus alteretur, iisdemque notetur qualitatibus. Malè quidam qui partem sanguinis quæ per febres putruit secretam, & cum vrinis depulsam hypostasin esse definiunt: si ita est hypostasis non modo putredinis particeps est, sed reuera pus est, cum tamen sola putredine pus ab hypostasi differat opinione Galeni in prognosticis. Quod si in febribus verum est, quid de sanorum hypostasi dicetur, in quorum corpore nulla omnino putredo. sic bona hypostasis nec pus est, nec aliquid habet purulenti. Hæc ex diametro pugnant cum veterum opinione: horum maxima pars ferè discussa est & conuulsa disputatione superiore. Si ideo hypostasis cum pure analogiam habeat, quod alteretur, & notas qualitatesque puris habeat, nunquid & semen & lac idem fortientur? Ergo non debuit Gal. tam acutè istam analogiam inter pus & sedimentum celebrare, cum eadem sit inter pus & lac & semen, sic necessariò statuenda est eadem materia puris & sedimenti, nempe morbifica causa. Sed quæ differentiæ adsunt, hæc ex eo sunt quod materia abscessuum egressa fit venas, & non ita à natura regatur, at materia februm magis à natura regitur, & venis concluditur. Sic numero non eadem est materia. Quod obiicit de parte sanguinis quæ putrescit quam hypostasin negat posse esse; errat longè. Diximus ante per putredinem alterari sanguinem, & alienam quandam materiam confundi cum sanguine, immo & ichorosum fieri sanguinem: Quod si verum est, quid impedit quominus in venis effluat aliquid albicans, læue & æquale præsertim cum vitrix est natura? Nam & in febribus putridis sanguis sæpè demitur pulti simillimus. Curis coctus & elaboratus non faciet hypostasin laudabilem? sed sit ita sanè, iubeamus valere sanguinem, crudus, succus qui

LIBER DE VRINARVM HYPOSTASI. 147
 putrescit in febribus cur non hypostasim faciet? Si in mesenterio putrescit, & non subit vasa, idem planè efficiet quod materia abscessus, nam in pus verum conuertetur, & foetidum quid habebit. Vnde obseruati sunt quidam post morbum longum, deiectiones habere planè purulentas. Hoc autem à mesenterio erat, in quo succus crudus putruerat, & in pus legitimum cōuersus fuerat. Sed in venis licet idem succus crudus fuerit & qui putruerit, non in omnibus tamen est similis abscessuum puri: credo enim materiam abscessuum quæ putrescit & pus fit, insigniores notas putredinis habere. Natura quoad potest, quia in corpore interno, id est, vasis maioribus, & visceribus validior est, impedit quominus ad tantam putredinem materia intus deueniat, ad quam extra corpus peruenire solet. Immo obseruatus est sanguis è brachio detractus foetens, quoniam nimium dilata erat phlebotomia, & magna erat putredo in venis. Præterea in morbis, diebus criticis sudores maxima ex parte proliciuntur adeò graueolentes vt nemo sustinere possit. Quod si sudor non eliciatur, & id quod ita graueolet cum massa sanguinis confundatur, quid impediet, quominus & urinae graueoleant, & earum hypostasis? Id enim fieri potest, & aliquando obseruatur: Sic soluitur quæstio & dubitatio eorum, qui mordicè tumentur nullam esse analogiam inter pus & sedimentum, præsertim in materia, quod pus foeteat, hypostasis non foeteat. At etiam pus foetens pessimum est, vnde Hippocrates requirit, vt quam minimè foeteat. Ac si velit nullum foetorem adesse debere, vt laudabile pus dicatur. Et tamen quia putredo insignior fuit, & caloris contra naturam maior vis paruerit, quam in materia hypostaseos, ideo reliquus est foetor in pure, nullus, aut subobscurus in hypostasi. Non propterea tamen colligas diuersam esse materiam puris & hypostaseos in ægris. Puris generatio coctio est & putrefactio quædam, at sedimenti generatio est potius coctio & alteratio, non ita putrefactio. Et tamen hypostasis purulentum est quid, sed ideo diuer-

sum à vero abscessuum pure. Hoc etiam addemus, à pure non abest fœtor, ab hypostasi abest, idque à fine. Nam initio generationis puris, & putredo remanet, & omnino non victa est in fine ipsius generationis, contra in hypostasi euenit. Nam ad finem amittit omnem putredinem: Causa huius rei est vis ea caloris natiui, quæ maior est in vasis & visceribus quam extra vasa, & in partibus extimis. Vnde cum maior est putredo & acrimonia natura pellit foras. Id abscessuum & affectuum cutaceorum prouentus indicat. Intus vero omnia melius administrantur, nec tam insolenter sese materia putredo iactare solet, in partibus extimis calor contra naturam coercetur in suo subiecto, at in corpore interno expanditur, nec ita coercetur. Sic à pure vix depellitur, ab hypostasi facile. Accedit quod liquor ipsius vrinæ quodammodo diluit materiam, & si quis fœtor non ita percipitur, ac si conglomerata coactaque & sola hypostaseos materia excerneretur. Et ea hypostasis quæ declinante morbo apparet eandem numero habet materiam quam & illud crassamentum quod vigente morbo confusum, diuulsum, inæquale ac variegatum cum vrinis effunditur. Et quod obiicit aduersarius locum Galeni de pure & hypostasi, quid hæc sola putredine differat, illud bifariam solui potest. Illo loco Galenus maximè agit de eo sedimento quod ab humore crudo est subterfugiente coctionem, & id maxime in sanis audiendum: Non enim omnia vno in loco exponere voluit Gal. quanquam vt occurreret multis difficultatibus quæ hinc oriuntur, debuerat plenius totam rem definire. Aut dicemus putredinis materiam hypostaseos esse participem, sed eam in fine euictam planè & caloris contra naturam vim omnino esse fractam. At in pure vero etiamnum caloris illius prauæ vestigia impressa manent: & quid de sanorum, in quibus nulla putredo est, hypostasi obiicit, illud ridiculum: quod vt intelligatur tenenda sunt ea quæ ante diximus de sedimenti materiæ diuersitate in sanis & in ægris. Ac mirum est quo modo laborantium con-

LIBER DE VRINARVM HYPOSTASI. 149
 tradicendi studio animus ita transfusus agatur, vt in
 ignorantia latebras sæpè incurrat.

Actandem vt commentandi finem faciamus, licet
 aliquot obiectiones à nobis in Galenum productas di-
 luamus. Ex quibus iam quædam debilitatæ sunt, aliæ
 adhuc integræ manent. Hæ nisi dissoluantur pro ad-
 uersariis contra Galenum pugnabunt.

Ac primum illud adduximus hypostasim ex opinione
 Gal. causæ præter naturam non esse participem: hoc
 si verum est, cur analogia hæc puris & hypostaseos sta-
 tuitur non modo penes notas illas, conspicuas, sed pe-
 nes substantiam ipsam: hoc autem paulo ante abundè
 explicatum putamus. Secundum est de sudoribus: si
 ita graueolent, cur altera pars materiæ quæ in hypo-
 stasim cedit, & quæ putruit, non graueolet: immo ma-
 teria quæ abscessum & præsertim phlegmonem parit,
 ex se laudabilis est, vt sanguis, sed à suo loco mota cau-
 sâ præter naturam particeps est, contra materia fe-
 bris maligna est aliquando, quomodo itaque hypo-
 stasim ex partem febris cõmittit, cum pus ipsum lau-
 dabile foeteat! sed hæc quoque ratio abundè confu-
 rata est. Tertium est illud quod & Galenus aduersus
 Erasistratum contorquet: illum reprehendit quod cre-
 deret sedimentum in febricitantium lotiis non succum
 crudum esse sed pus: Contra vero, ait Gal. succum cru-
 dum esse, atque in eam rem adducit exemplum eorū
 qui se implent cibus & otio torpent. Nam corpulentas
 vrinas habent, & hypostasim multam: id autem non est
 pus, licet eius notas referat, sed succus crudus. Sic Ga-
 lenus ipse videtur innuere illud ipsum quod in febrici-
 tantium vrinis apparet esse partem succi crudi, & ean-
 dem esse materiam in sanis & in ægris. Alioqui malè
 Erasistratum repræhendit: at non ideo repræhendit
 Erasistratum, quod non existimet hypostaseos mate-
 riam partem esse humoris morbifici, sed quoniam ab-
 solutè pronunciauit pus esse. At succus crudus est sæ-
 pè qui mitificatus characterem veri puris recipit: & ta-
 men pars est humoris morbum committentis: et si

T iiij

omnino materia coniuncta non est, saltem est antecedens, & quæ morbum fouet cum calorem contra naturam recepit. Sic enim tunc dicitur causæ præter naturam particeps. Nam cum pars materiæ discussa est in paroxysmis, altera pars iniepit putrere. Et licet humor sit crudus initio concepto calore præter naturam putris dicitur & errat Fernelius qui omnino credit materiam morbi hypostasim non committere, & omnino hypostasim esse de alimento quod capit æger. Vt tunc cum apparet sit signum vincentis naturæ & causæ contra naturam iugum executientis. Cum autem dicitur eadem esse in sanis & in ægris hypostaseos materia, illud homonymum est. Nec enim eadem dicitur materia quod alimenti quod capitur sit veluti reliquū quid, sed quod pars sit crudi succi. At in sanis maiorem habet latitudinem, in ægris non tam latè patet. Nam in sanis si quid peccatur, sedimentum esse debet quoniam cruditas est aliqua quæ coctionem effugit: in ægris omnis ferè succus crudus qui in mesenterio & partibus vicinis latet morbi apta materia esse creditur: vnde nisi statim occurreris, & si siueris calorem contra naturam in corpus agere, morbus producit, quia omnis erudus succus corporis tentatur à causa cōtra naturam. Si paucus humor paratus est, is postquam impetum fecit, reprimitur, repressus morbum finit. Et propterea aliud esse diximus considerare hypostasim in acutis & biliosis morbis, aliud in chronicis. Nam in chronicis non est vna simplex materia vincenda, sed multiplex: Immo alimentum quod capitur causam morbificam sæpè auget. Immo hoc obseruatur in morbis febrilem calorem per corpus vniuersum fufum nouos in aliis partibus tumultus excitare: vnde idem æger cum initio de febre quereretur tantum, (successu temporis pondus in thorace sentit, & in capite ingentem dolorem: hinc catarrhi occasio, & expectorandi magna necessitas: ac si partes omnes, vi febris tentatæ & afflictæ aut vetere excremento sese exonerare velint, aut illud depellere quod diuturnitate morbi contractum est, vtrumque

LIBER DE VRINARVM HYPOSTASI. 157

morbum fortè congenerem faceret. Hinc morborum
 fuceffionis occasio : & cum morbo absoluti videntur,
 in alios subinde proiiciuntur : Sic licet repressa fit vis
 morbi, multum vbiq̃ excrementum scatet vi naturæ
 subigendum, & quod vrinarum crassarum & coctarum
 diuturnarum profusiones, in quibus etiamnum impres-
 fio quædam quæ symptomaticæ essentialé finiunt. In-
 de sedula vrinarum obseruatio, vt mirum sit Hipp.
 hypostasim Anaxionis pleuritin iudicasse die vicesimo
 tamquam futuræ salutis 34. indicem, vt mihi persua-
 deam febrem essentialem finisse, cuius nota, & in-
 dex est, non tamen in affectibus thoracis negligenda,
 sed in Anaxione hæc fuit obseruanda. Et sic vt
 conciliemus Fernellium cum Galeno reuera hypostasis
 est pars aut materiæ morbum actu committentis, aut
 cuiusdam succi crudi qui morbum fouere potest. Et
 tunc cum apparet significat naturam ita vincere, vt
 non modo alimentum conficiat, sed & crudum suc-
 cum aggrediatur : Huius aggressionis signum edit hy-
 postasis. Vnde tam crebro dicimus alimentum dare
 non oportere, vt natura crudos & morbificos humores
 vincat, vt coquat, & nomen *πέψωσις* & *πρωσις* rudi-
 culè & perperam vsurparetur, nisi materia morbifica
 coqui ac mitificari diceretur. Nec oporteret statuere
 vllam humorum cruditatem : sic valdè deceptus est
 Fernellus in morbis biliosis quod cohibitionem pu-
 tredinis videat sæpè finem morbo imponere : id est,
 vim morbi retundere : nam innumeri videntur ab a-
 cuto morbo liberati ob orgasmum repressum & putre-
 dinem cohibitam, aut incendium mitigatum, qui ta-
 men non conualescunt, donec decies aut eo plus ducta
 fit aluus. Tunc è statu infalubri in neutrum conici vi-
 dentur : nec enim integrè sani, nec ægri creduntur.
 Porrò illud est valdè notandum quod ante diximus a-
 liquando in agris humores qualitate peccare, aliquan-
 do quantitate, aliàs malignos esse, aliàs crudos. Ma-
 ligni haud hypostasi materiam dant, sed in his sufficit
 enæorema. In crudis contra. Et videmus eos qui mul-

tis crudis succis abundant, quos natura non regit antequam cadant in morbum à somno sudare. Postmodum cum iam in morbum cecidere confusæ sunt urinæ, sanguis putris, foetens sudor & multus. Si materia in venas refundatur, & renes appetat, hypostasis multa fit, & hac multa excreta statim conualescunt. Atque venit mihi nunc in mentem cur sæpè enæorema sufficiat. Hæc ratio probabilis videtur præter alias adductas: Materia morbifica non vno modo excluditur: aliquando per aluum solum, aliquando per urinas, aliquando per hæmorrhodias, aliàs per hæmorrhagias, quod & ante diximus. Sæpè multiplex euacuatio vnũ & eundem morbum soluit, sudor, alui proflusium, hæmorrhagia, mensium irritatio, & id genus alia. Maximè id euenit cum à plenitudine morbus est: vel vt ante diximus, potius euacuatio quàm qualitatis repressio requiritur. Quod 3. Epid. virgini Larissæ euenit. Multiplex enim euacuatio eam liberavit, idque sexto die. Aliquando ea materia subit venas, & confunditur cum sanguine, præsertim tenuior pars, & tunc in urinis signa apparent. Aliquando hepar non transcendit, ne quicquam in venis perturbat & miscet. Vnde in quibusdam febribus etiam magnis sanguis incorruptus manet: in aliis statim putrescit, aut exalbescit, & fibris caret, aut alias qualitates acquirit, in aliis tantum incalescit. Et id fortè Fernelio imposuit vt crederet hypostaseos materiam non esse quid defectum de materia morbifica. Sed quoniam, ait Galenus, non ab inflammatione, non à maligna humorum abundantia morbus erat, sed à sola plenitudine. Et vt in morbo variæ partes afficiuntur, ita variæ sunt crises, vnde in febribus etiam veris sputa obseruantur, eaque etiam mala, si facillè procedant, bono sunt. Nec pleuritis, nec peripneumonix suspicio est vlla. Id quod plerisque imponit ignorantibus vim naturæ corporis totius singulas partes lustrantis & expurgantis. Inter cætera verò id contra Fernelium facit, quod nisi hypostasis signum ederet coctionis humoris ipsius morbifici,

fici, tunc salutare crifes non contingerent cum in vrina mediocriter crassa hypostasis alba læuis & æqualis apparet, quæ nativi caloris robur ostendit. Crifes enim fiunt naturâ secernente noxios humores à bonis, eosque ad excretionem præparante, ex Galeni sententia, aut falsò Hipp. tura omnia esse affirmasset, si talis vrina cum hypostasi laudabili appareat: asserit enim non modo securitatem; sed & morbi breuitatem sperandam esse, contra vero semper diffidendum cum vrina tenuis & alba cernitur & sine hypostasi: deinde vero nisi hypostasis esset quid defectum de materia morbifica puri proportionem respondens, humorumque coctionem non iudicaret, frustra consilium de exhibendis cathartice caperetur, cum vrina laudabilis apparet in colore, consistencia & contentis: concocta enim medicari atque mouere oportet non cruda iuxta aphorismi veritatem. At neque medicamento locus esse potest & quandiu vrinæ tenues apparent affectus non soluentur. Putris in alijs morbis putridis. In illis hypostasis ad pus accedit ob qualitates manifestas: in putridis morbis propius ad pus accedit tum ob qualitates & notas manifestas, tum ob materiam ipsam quæ in se & ratione sui eadem est ac ea quæ abscessum facit. Immo quæ in febre abscessum facit, pars est illius materiei quæ per vasa vagatur. Sed locorum differentia, & caloris agendi modus, & vis partium interiorum idem facit differre pus & hypostasin. Et tamen reuera est sæpè pars materiei morbificæ, siue iam ea actu talis sit, siue potestate. Nam nullum corpus integrè sanum est quod succo crudo non abundet. Succus autem is crudus aliter sese habet in ægris & in sanis. Et hoc imposuit ijs qui de industria, Galenum oppugnare voluerunt. Nam admirabilis est humorum confluxus à mesenterio & alijs partibus in venas, & à venis in renes. Et qui existimant in synocho sanguinem in vitio non esse, non possunt sibi persuadere hypostaseos materiam aliquid esse de materia morbifica. Ac iam diuturno nostro desiderio satisfacisse videmur. Quod cum ab animo candido contradi-

sect. 2.

part. 26

prog.

cendi studium longè à sese amandante profectum sit, candidiore excipiendum videtur. Ac nos ipsi proficemur multa, in eo præsertim quod est de hypostasi opusculo, asseuerasse, multa proposuisse, nullius antiqui scriptoris autoritate innixos. Multa nostro Marte parauimus & effinximus, quæ cum iudicis acutioris examen subibunt, facillè refellentur ac euerrentur. Sed in hoc perplexo negotio, & re minimè adhuc intellecta, licet nomen hypostaseos omnibus in ore sit, licuit aliquid experiri, & excogitasse quod doctioribus viam fortè ad meliora est patefacturum. Quidquid sit, boni consulant necne nil moror, & e publicæ consulere mihi animus est.

In Ballonij libros de Arthritide & Calculo
aduersus Fernelium.

Inuenit Princeps Medicorum, noxius unde
Desinat extremos humor in articulos.
Et docuit, qui vesica subsidit in ima
Calculus unde ortum materiamque trahat.
Hæc Coi decreta Senis coluere minores:
Vnus sustinuit carpere Fernelius.
Non tulit hoc factum Ballonius, induit arma,
Et stetit à magni partibus Hippocratis.
Asclepi pronepos tanto latare patrono,
Per quem post cineres clara trophæa refert.
At tu sic istos legito, studiose, libellos,
Non sis ut inde tibi calculus, aut prodagra.

H. Valeſius.

GV LIELMO CAPELLÆ

Φιλοπρωτάτω Doctori Medico Paris.
Clarissimo.

*Gul. de BAILLOV Doctor Medicus
Parisiensis S. P. D.*

Osce quatuor libellos, tanquam ingenij mei liberos, non tam perfecto quàm abortiuo partu editos tibi tuæque fidei relinquo. Abortionis causa fuit officij mei munus quod malè studiorum perpetuitati consulit. Minutulos & imperfectos eos perficies, & pollice magis industrio expolies. Illi quidem tibi obis ceperunt placere, at non mirùm: nostri enim sunt. Quisque autem in ea re quam amat, facile cæcurit. Si alijs displiceant, id fortè non vitio eorum qui eos excipient limamque adhibebunt, sed rei ipsius imbecillitati tribuendum est. Nisi fortè illos paulò alienior animus à vero seduxerit. Sum cuique iudicium, & omnes, pro suo quisque arbitrato, aliter atque aliter eadem de re sentiunt. Et qui ad cuiusque arbitrium se scribere posse confidit, is *φειδωνία* tanquam animi morbo laborans, non tam suam fiduciam quam infantiam declarat. Tandem tamen rebus diiudicatis & expensis eodem benè iudicantium sensu diriguntur. Eorum qui ad eundem scopum collimant, inutilis sæpè labor est, tandem collimandi assiduitate à multis scopus feritur. Velim hos liberos, tanquam pignora post supremum diem, liberali custodia retineas, & cum ijs benigniùs agas. Et cum unguem limamue adhibueris, eos ad me remitte. Retinebunt, credo, suum colorem, succum, sanguinem, fortasse ornatù vestem. Falsa quadam imprægnatione quintum fortum animus parturiebat. Sed dum seuerior Religio cum strictiori pedum lege coerceat, claudicare fecit. Hanc imbecillitatem si eleuauero, *ἡ δὲ φειδωνία* quintus ad reliquos accedet. Quidquid laboris tibi necessitudinis veteris fretus beneficio imposui, idem, aut maius, si res postulabit in antiqua illa possessione, in qua iam furculum defregi, suscipiam. Vale.

V ij

GVLIELMVS CAPELLA MEDICVS
PARISIENSIS.

*Guilielmo de BAILLOV Medico Parisiensi doctissimo
& φιλαρετετῆρι S. P. D.*

Non perinde vt ex iudicio amor, sic perpetuo ex amore iudicium proficisci debet. Hoc ideo præmitto quod cum φιλολογίαι Studium atq̃tioris vinculi præter communes rationes inter nos causa fuerit. Non tamẽ existimare velim poliendis liberis tuis, qui ipsi per se politissimi sunt operam aliquam ἀξιόλογον me præstare posse. Nam præterquam quod commendatione paterna proles ipsa gratiosior redditur, est etiam in hac pueritiæ ingenuitate & candore, ac in adolescentis ætatis spe & mûditiæ nescio quid magis quam in patribus ipsis amabile. Sic quæ honesta quadam φιλοτιμίαι inter nos interdum agitabatur, ne nihil ageremus, eadem tam accurato, & limpido atque omni elocutionis, & florum genere ac luminum varietate, diuine stylo pertractata, veritatis ipsius vt pomposæ matronæ maiestatisque ac nitoris plenæ patrocinium præ se ferunt, & angustiora multò mihi sunt visa. Itaque remitto ad te libellos, elogio potius quam vngue vel lima dignos & insignes, quatuor reuera liberos, immo libertatis & veritatis libertos. Quintum si addideris, quem non editum ideo fortasse suppressis quia pedibus sex nititur, quinque liberorum jus erit integrum tibi per quod pupillarem tutelam præterquam ipsius veritatis recusare licebit. Si ferius quàm expectares præstiti id eo consilio feci ne me deinceps φιλοτιμίας ταπεινὰ voces, sed φιλαρέτων vel φιλόματρων. Ita me nouumque retinet atq̃, nouumque reuocabat ad relegendum orationis suauitas, vt tamen tibi sat agentis ac curioso patri satisfaciam qui tibi in hoc studia publica inuandi studio nunquam satisfacis. Adnotavi quædam fortasse leuiora quæ scio non omnibus placitura. Ita in vijs quantumuis publicis & ab omnibus tritis restat semper aliquid laboris in sentibus expurgandis insumendum. Tuum erit æqui bonique consilere, vt omnes meas nugas soles. Neq̃ enim aut delatorẽ aut præuicatorẽ egi sed amicũ quo nomine mihi etiam sum amior. Vale. ὁ Βαίλο-
τιος.